

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

SUÇ ÖNLEME VE ANALİZ PROGRAMI

TÜRKİYE'DEKİ ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNİN AMERİKA BİRLEŞİK
DEVLETLERİ VE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDEKİ UYGULAMA
ÖRNEKLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

KADRİ DALGIÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Sevil ATASOY

İSTANBUL 2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SUÇ ÖNLEME VE ANALİZİ PROGRAMI

**TÜRKİYE'DEKİ ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNİN AMERİKA
BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDEKİ
UYGULAMA ÖRNEKLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI**

Kadri DALGIÇ

174501014

YÜKSEK LİSANS

TEZİ

DANIŞMAN: Prof. Dr. Sevil ATASOY

İstanbul – 2019

Gereği için arz olunur.

T.C.
ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Bağımlılık ve Adli Bilimler ENSTİTÜSÜ

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 174501014
Öğrenci Adı Soyadı	: Kadri Dalgıç
Anabilim Dalı	: Adli Bilimler
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Seyil Atalay
Tezin Başlığı	: Türkiye'deki Özel Güvenlik Hizmetlerinin Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği Ülkelerindeki Uygulama Örnekleriyle Karşılaştırılması
Toplantı Tarihi	: 25.04.2019
Saati	: 15:00
Öğrenci Savunmaya	: ☒ Geldi
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir.	
☒ Yapılan savunma sınavında adayın tez çalışması başarılı bulunarak KABUL edilmesine,	
☐ Yapılan savunma sınavı sonunda tez çalışmasının DÜZELTİLMESİNE , düzeltme için adaya ay EK SÜRE verilmesine (en fazla 3 ay)	
☐ Yapılan savunma sınavının sonunda tezin REDDEDİLMESİNE	
☐ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUĞU	
İle karar verilmiştir.	
Savunmada Tezin Başlığı : ☐ Değişmedi ☐ Değişti	
Tezin Yeni Başlığı : ☐ Değişmedi	
Öğrenci Savunmaya : ☐ Gelmedi	
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,	
☐ OY BİRLİĞİ İLE REDDEDİLMİŞTİR.	

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Prof. Dr. Seyil Atalay	
Danışman Üye	Doç. Dr. Serhat Özkes	
Üye	Doç. Dr. Çiğdem A. A. Uğurlubay	
Üye	Dr. Öğr. Üy. Zekeriya Çeng	
Üye	Dr. Mustafa Çalırkan	

[Tüm durumlarda jüri üyelerinin tez değerlendirme raporları gerekir.]

Sayı No :

Tarih 25/04/2019..

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen ve Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Programı öğrencisinin Tez Savunma Sınav Tutanağı ve eklerinin Enstitü Yönetim Kurulunda görüşülmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Not: Bu forma orijinal raporlar (bir nüsha) eklenecektir.

Anabilim Dalı Başkanı
(Unvanı, Adı Soyadı, İmza)

ÜÜ.FR.016 Revizyon No: 0 (08.11.2016)

Yemin Metni

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “ **TÜRKİYE’DEKİ ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNİN AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDEKİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

25/04/2019

Kadri DALGIÇ

İmza

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan, sabırla ve ilgiyle kıymetli zamanını ayıran, yaşadığım her sorunda yanına çekinmeden gidebildiğim, güler yüzünü ve samimiyetini esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Sevil Atasoy'a yüksek lisans hayatımın bu son döneminde bana kattığı her bilgi için teşekkürü bir borç biliyor ve őükranlarımı sunuyorum.

Kadri DALGIÇ

İstanbul, 2019

DALGIÇ Kadri, Yüksek Lisans, İstanbul, 2019

TÜRKİYE'DEKİ ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNİN AMERİKA BİRLEŞİK
DEVLETLERİ VE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDEKİ UYGULAMA
ÖRNEKLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

ÖZET

Güvenlik hizmeti devletin tekelinde olan bir kamu hizmetidir. Ancak zaman içinde çeşitli nedenler ile kamu hizmeti anlayışı sınırlandırılmış, 1980'li yıllarda dünyada başlayan özelleştirme rüzgârının etkisiyle bazı güvenlik hizmetlerinin özelleştirilmesine olanak sağlanmıştır. Türkiye'de özel güvenlik hizmetleri ABD ve Avrupa'ya nispeten daha geç sayılabilecek 1981 yılında başlamıştır. Bu çalışmada ülkemizdeki özel güvenlik hizmetlerinin mevcut durumu, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulama örnekleri ile karşılaştırılarak incelenecek, mevzuat ve sektördeki eksiklikler saptanarak çözüm önerileri getirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kolluk, Özel Güvenlik, Özel Güvenlik Hizmetleri, Özel Güvenlik Şirketleri

DALGIÇ Kadri, Master Degree, İstanbul, 2019

A COMPERATIVE STUDY WITH IMPLICATIONAL MODELS BETWEEN
PRIVATE SECURITY SERVICES IN TURKEY AND UNITED STATES OF
AMERICA AND EUROPEAN UNION COUNTRIES

ABSTRACT

Private security services are public services subject to government monopoly. However, due to various reasons, within time public services were restricted and in 1980's, which was the peak period of the privatization era in Turkey, it was permitted privatize security services. Private security services in Turkey started in 1981, relatively later than USA and Europe. In this study we aimed to emphasize the current situation of private security services in Turkey, compare the implementational models with USA and EU countries based on legislations and regulations, to identify the flaws and bring suggestions for solutions of the flaws.

Key Words: Law Enforcement, Private Security, Private Security Services, Private Security Companies

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI	i
Yemin Metni	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR VE SİMGELER	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1
2. GÜVENLİK HİZMETİ.....	4
2.1 GÜVENLİK KAVRAMI	4
2.2 TÜRKİYE’DE GÜVENLİK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ.....	6
2.2.1 Kolluk	6
2.2.1.1 Kolluk Türleri ve İşlevleri.....	7
2.2.1.1.1 İdari Kolluk-Adli Kolluk.....	7
2.2.1.1.2 Genel Kolluk-Özel Kolluk ve Yardımcı Kolluk	9
2.3 GÜVENLİK HİZMETLERİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ	11
2.4 ÖZEL GÜVENLİK KAVRAMI	14
2.5 ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	15
2.5.1 Dünya’da Özel Güvenlik Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi	15
2.5.2 Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi	19
3. DÜNYADA ÖZEL GÜVENLİK.....	27
3.1 AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNDE ÖZEL GÜVENLİK.....	27
3.1.1 ABD’de Özel Güvenlik Sektörünün Hacmi	28
3.1.2 ABD’de Özel Güvenlik İşgücü.....	28
3.1.3 ABD’de Özel Güvenlik Şirketleri.....	34
3.1.4 ABD’de Özel Güvenlik Sektörünün Faaliyet Alanları	36

3.1.5 ABD’de Özel Güvenlik Sektöründe Yasal Düzenlemeler.....	37
3.1.6 ABD’de Özel Güvenlik Hizmetlerinden Yararlanma Şekli	37
3.1.7 ABD’de Özel Güvenlik Sektörüne Giriş Koşulları	37
3.1.7.1 Çalışanlar.....	37
3.1.7.2 Yöneticiler.....	39
3.1.7.3 Şirketler	40
3.1.8 ABD’de Özel Güvenlik Sektöründe Eğitim	41
3.1.8.1 Newyork.....	41
3.1.8.2 California.....	42
3.1.8.3 Florida	42
3.1.8.4 Illinois	43
3.1.8.5 Georgia.....	43
3.1.8.6 Alabama	44
3.1.9 ABD’de Özel Güvenlik Sektöründe Silahların Kullanımı	44
3.1.10 ABD’de Özel Güvenlik Sektöründe Üniforma ve Kimlik Kartı Kullanımı .	46
3.1.11 ABD’de Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri.....	47
3.1.12 ABD’de Özel Güvenlik Sektöründe Denetim Ve Yaptırımlar	49
3.2 AVRUPA’DA ÖZEL GÜVENLİK.....	50
3.2.1 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektörünün Hacmi.....	51
3.2.2 Avrupa’da Özel Güvenlik İşgücü	52
3.2.3 Avrupa’da Özel Güvenlik Şirketleri	55
3.2.4 Avrupa’ da Özel Güvenlik Sektörünün Faaliyet Alanları	56
3.2.5 Avrupa’ da Özel Güvenlik Sektöründe Yasal Düzenlemeler	58
3.2.5.1 Katı Yasal Düzenlemelerin Olduğu Ülkeler	58
3.2.5.2 Esnek Yasal Düzenlemelerin Olduğu Ülkeler	60
3.2.5.3 Orta Seviyede Yasal Düzenlemelerin Olduğu Ülkeler	60
3.2.6 Avrupa’da Özel Güvenlik Hizmetlerinden Yararlanma Şekli.....	60
3.2.7 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektörüne Giriş Koşulları.....	61
3.2.7.1 Çalışanlar.....	61
3.2.7.2 Yöneticiler.....	63
3.2.7.3 Şirketler	63
3.2.8 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektöründe Eğitim.....	65

3.2.8.1 Eğitimin Düzenlenme Biçimi.....	65
3.2.8.2 Eğitim Süresi ve İçeriği.....	65
3.2.9 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektöründe Silahların Kullanımı.....	69
3.2.10 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektöründe Üniforma Ve Kimlik Kartı Kullanımı	72
3.2.11 Avrupa’da Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri.....	73
3.2.12 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektöründe Denetim ve Yaptırımlar	75
3.2.12.1 Resmi Makamlar Tarafından Yapılan Denetim	77
3.2.12.2 İdari Makamlar Tarafından Yapılan Denetim.....	77
4. TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİ	78
4.1 TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN HACMİ	78
4.2 TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK İŞGÜCÜ	80
4.3 TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK ŞİRKETLERİ.....	84
4.4 TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN FAALİYET ALANLARI	86
4.4.1 Kritik Alt Yapıların Güvenliği.....	86
4.4.2 Kamu ve Özel Kuruluşlarda Fiziksel Koruma ve Güvenlik	87
4.4.3 Para ve Değerli Eşya Nakli:.....	87
4.4.4 Alarm İzleme Merkezleri.....	87
4.5 TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE YASAL DÜZENLEMELER	88
4.6 TÜRKİYE’ DE ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA ŞEKLİ.....	90
4.6.1 Özel Güvenlik İzni.....	91
4.6.2 Geçici ve Acil Durumlarda Özel Güvenlik İzni	92
4.7 TÜRKİYE’ DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNE GİRİŞ KOŞULLARI.....	93
4.7.1 Çalışanlar	93
4.7.1.1 Yaş	93
4.7.1.2 Vatandaşlık / Uyruk	94
4.7.1.3 Sabıka ve Arka Plan Kontrolleri	94
4.7.1.4 Sağlık Koşulları.....	97
4.7.1.5 Eğitim.....	98
4.7.1.6 Daha Önce Kamu Güvenlik Sektöründe Çalışmamış Olmak	98

4.7.2 Yöneticiler	99
4.7.3 Şirketler.....	99
4.8 TÜRKİYE’ DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE EĞİTİM	102
4.8.1 Eğitimin Düzenlenme Biçimi	103
4.8.2 Eğitim Süresi ve İçeriği	104
4.8.2.1 Temel Eğitim.....	104
4.8.2.2 Yenileme Eğitimi	110
4.8.2.3 Hizmet İçi Eğitimler.....	111
4.8.2.4 Alan / Uzmanlık Eğitimleri.....	112
4.8.2.5 Sınav.....	113
4.9 TÜRKİYE’ DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE SİLAHLARIN KULLANIMI	114
4.10 TÜRKİYE’ DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE ÜNİFORMA VE KİMLİK KARTI KULLANIMI	118
4.10.1 Kimlik Kartı.....	118
4.10.2 Üniforma.....	119
4.11 TÜRKİYE’ DE ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN YETKİLERİ	121
4.11.1 Durdurma Yetkisi	127
4.11.2 Kimlik Sorma Yetkisi	127
4.11.3 Arama Yetkisi	129
4.11.3.1 Önleme Araması Yapma Yetkisi	129
4.11.3.2 Adli Arama Yapma Yetkisi.....	133
4.11.4 Yakalama Yetkisi.....	134
4.11.4.1 Önleme Yakalaması	135
4.11.4.2 Adli Yakalama	136
4.11.4.2.1 Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 90. Maddesine Göre Yakalama.....	137
4.11.4.2.2 Haklarında Yakalama Emri veya Mahkûmiyet Kararı Bulunan Kişileri Yakalama.....	138
4.11.4.2.3 Olay Yerini ve Delilleri Koruma Amacıyla Yakalama	139
4.11.4.3 Yakalama Sonrası Yapılması Gerekli İşlemler	140
4.11.5 El Koyma Yetkisi.....	141
4.11.5.1 Önleme Amaçlı El Koyma	142
4.11.5.2 Adli Amaçlı El Koyma.....	143

4.11.6 Emanete Alma Yetkisi	143
4.11.7 Zor Kullanma Yetkisi	144
4.11.7.1 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 24. Maddesine Göre Zor Kullanma	146
4.11.7.1.1 Kanunun Hükmünü Yerine Getirme	146
4.11.7.1.2 Amirin Emrini Yerine Getirme	147
4.11.7.2 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 25. Maddesine Göre Zor Kullanma	148
4.11.7.2.1 Meşru Savunma	149
4.11.7.2.2 Zorunluluk Hali	158
4.11.7.3 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 981. Maddesine Göre Zor Kullanma	161
4.11.7.4 818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 52. Maddesine Göre Zor Kullanma ..	163
4.11.8 Silah Kullanma Yetkisi	164
4.12 ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE DENETİM VE YAPTIRIMLAR	165
4.12.1 İdari Suçlar ve Cezalar	168
4.12.2 Adli Suçlar ve Cezalar	169
5. SONUÇ	170
KAYNAKÇA	176
ÖZGEÇMİŞ	186

KISALTMALAR VE SİMGELER

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AÖAY	Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği
BKKK	2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun
CD.	Ceza Dairesi
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
CoESS	Avrupa Güvenlik Hizmetleri Konfederasyonu
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
ETK	Emniyet Teşkilat Kanunu
et al.	Ve diğerleri
MGK	Milli Güvenlik Kurulu
ÖGHK	5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun
ÖGHKY	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik,
p.	Sayfa (İngilizce)
PVSK	Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu
s.	Sayfa
TBK	Türk Borçlar Kanunu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TMK	Türk Medeni Kanunu
UNI-Europa	Avrupa Hizmet Çalışanları Sendikası
vd.	Ve diğerleri
YĞİAY	Yakalama Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1: ABD’ de Özel Güvenlik Personeli Sayıları 1980-1990 Yılları	29
Tablo 3.2: ABD’ de Özel Güvenlik ve Üretim Sektörü-1990 / Özel Güvenlik İstihdamı.....	29
Tablo 3.3: ABD’ de Özel Güvenlik Personel Sayıları (2017-2014 Yılları Arası)	30
Tablo 3.4: ABD’ de Özel Güvenlik Sektöründeki Diğer Personelin Sayıları 2017.....	31
Tablo 3.5: ABD’ de Özel Güvenlik ile Kolluk Görevlilerinin Karşılaştırılması	31
Tablo 3.6: ABD’ de Bazı Eyaletlerde / Şehirlerde Özel Güvenlik ile Kolluk Görevlilerinin Karşılaştırılması.....	32
Tablo 3.7: ABD’ de Genel Kolluk Personelin Sayıları 2017.....	32
Tablo 3.8: ABD’ de Özel Güvenlik ile Genel Kolluk Giderlerinin Karşılaştırılması....	33
Tablo 3.9: ABD’ de En Büyük Üç Özel Güvenlik Şirketinin Geliri ve Pazar Payı.....	35
Tablo 3.10: Bazı Ülkelerdeki Sektörün Yıllık Ciro ve Pazar Büyüme Oranı	51
Tablo 3.11: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik ve Polisin Nüfusa Oranı	52
Tablo 3.12: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Görevlilerinin Sayıları.....	53
Tablo 3.13: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Görevlilerinin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı	54
Tablo 3.14: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Şirketi Sayıları ve Lisans Zorunluluğu ..	55
Tablo 3.15: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Hizmetlerinin Yasal Düzenlenme Şekli	59
Tablo 3.16: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Sektörüne Giriş Şartları.....	64
Tablo 3.17: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Özel Güvenlik Eğitimleri - 1.....	67
Tablo 3.18: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Özel Güvenlik Eğitimleri – 2	68
Tablo 3.19: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Sektöründe Silahların Kullanımı-1	70
Tablo 3.20: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Sektöründe Silahların Kullanımı-2	71
Tablo. 3.21: Üniforma Ve Kimlik Kartı Kullanımı	72
Tablo. 3.22: Özel Güvenlik Sektöründe Denetim Ve Yaptırımlar-1	75
Tablo. 3.23: Özel Güvenlik Sektöründe Denetim Ve Yaptırımlar-2	76
Tablo 4.1: Bazı Avrupa Ülkelerinde Özel Güvenlik Sektörünün Yıllık Ciro	78
Tablo 4.2: Bazı Ülkelerde Özel Güvenlik Sektörün Pazar Büyümesi	79
Tablo 4.3: Türkiye’ de Özel Güvenlik Personeli Sayısı	80

Tablo 4.4: Bazı Ülkelerde Aktif Görev Yapan Özel Güvenlik Personeli Sayısı	81
Tablo 4.5: ABD, Avrupa ve Türkiye’de Polis ve Özel Güvenlik Görevlilerinin Nüfusa Oranı.....	82
Tablo 4.6: Türkiye’de Genel Kolluk Personeli Sayısı	83
Tablo 4.7: Türkiye’de Özel Güvenlik Şirketleri	85
Tablo 4.8: 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda Yapılan.....	89
Değişiklikler.....	89
Tablo 4.9: Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Yapılan Değişiklikler	89
Tablo 4.10: Türkiye’de Özel Güvenlik İzni Alan Yer Sayısı	92
Tablo 4.11: Türkiye’de Özel Güvenlik Eğitim Kurumu Sayısı	103
Tablo 4.12: Özel Güvenlik Temel Eğitimi Programı -1-	106
Tablo 4.13: Özel Güvenlik Temel Eğitimi Programı -2	107
Tablo 4.14: Özel Güvenlik ve Koruma Programı Bulunan Üniversiteler.....	109
Tablo 4.15: Yenileme Eğitimi Ders Saatleri	111

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi	4
Şekil 2.2: Genel Kolluk-Özel Kolluk ve Yardımcı Kolluk.....	9

GİRİŞ

Güvenlik, uluslararası hukuk ve anayasalarca güvence altına alınmış, başta yaşam hakkı olmak üzere, temel hak ve özgürlüklerin korunması ve bu hak ve özgürlüklerin kullanılacağı ortamın tesis edilmesidir. Bu anlamda güvenlik tarihin ilk dönemlerinden beri insanoğlunun vazgeçilmez ihtiyaçlarından olmuştur. Devlet kavramının doğuşunun en önemli nedenlerinden birisi bireylerin ve toplumların güvenlik gereksinimidir. Suçları önlemek, gerçekleşen suçları aydınlatmak ve bu şekilde toplumda güvenli bir ortam tesis etmek temel bir kamu hizmetidir. Devletler bu kamu hizmetini genel kolluk teşkilatları vasıtasıyla gerçekleştirmektedir.

Güvenlik hizmeti devletin tekelinde olan bir kamu hizmetidir. Ancak dünyada çeşitli nedenlere bağlı olarak yaşanan hızlı değişim devletin geleneksel yapısında değişikliklere neden olmuştur. Devlet mekanizması merkeziyetçi yapı ve bürokrasi nedeniyle giderek hantallaşmıştır. Kamu hizmetleri, etkili ve gerçekçi hizmet anlamında özel sektörün verdiği hizmetlerin gerisinde kalmıştır. Böylece devletin küçülmesi ve özelleştirme politikaları ile birlikte kamu hizmeti anlayışı sınırlandırılarak bu alanın daraltılması yoluna gidilmiştir. Diğer yandan, 19. yüzyıldaki sanayi devrimi ile beraber kırsaldan kentlere doğru başlayan göç dalgasını, 2. Dünya Savaşı sonrası hızlı ve çarpık kentleşme takip etmiş işsizlik, kültür farklılıkları ve sosyal kontrolün azalması gibi nedenler ile suç oranlarında büyük artışlar yaşanmıştır. Kominizim ideolojinin etkisiyle, 1960'lardan sonra radikal sol ve etnik ayrılıkçı terör örgütleri, İran devriminin etkisiyle ise 1980'lerde dini motifli terör örgütleri sahneye çıkmıştır. 11 Eylül 2001 Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon saldırıları sonrası terörizm sınır aşan etkisiyle küresel bir sorun haline gelmiştir. Yine teknolojinin ve bilişim sistemlerinin gelişmesine paralel olarak siber suçlar / bilişim suçları gibi yeni suç tipleri doğmuştur. Böylece birçok yeni güvenlik problemi ortaya çıkmış ve kolluk güçleri özel kuruluşların güvenlik ihtiyacını karşılamada sayıca yetersiz kalmıştır. Özel işletmeler ve kişiler ise mülkiyetlerini korumak için kendi önlemlerini alma yoluna gitmişlerdir. Tüm bu gelişmeler ve 1980'li yıllarda dünyada başlayan özelleştirme rüzgârının' da etkisiyle

tıpkı eğitim, sağlık, ulaşım ve iletişim' de olduğu gibi bazı güvenlik hizmetlerinin' de özelleştirilmesine olanak sağlanmıştır.

Türkiye'de özel güvenlik hizmetleri Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'ya nispeten daha geç sayılabilecek 1981 yılında başlamıştır. Bu tarihte 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun kabul edilmiştir. Ancak bu kanunda bugünkü anlamda ticari bir yapı olan özel güvenlik şirketlerine yer verilmemiştir. Bilahare 2004 yılında 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un kabul edilmesiyle Türkiye'de modern anlamda özel güvenlik hizmetleri başlamıştır. Bu tarihten sonra ülkemizde hızla büyüyen özel güvenlik sektörü 3 milyar euro' ya yakın (2013) yıllık cirosu, 1450 özel güvenlik şirketi, 254 alarm izleme merkezi ve yaklaşık 313.000 civarında çalışmanı ile ülke ekonomisi ve istihdama önemli katkılar sağlamaktadır. Ancak hızla büyüyen bu sektörde, özel güvenlik görevlilerinin çalışma koşulları, mali ve özlük durumları, eğitimleri, yetkileri ve özel güvenlik hizmetlerinde silahların kullanımı gibi pek çok alanda çeşitli sorunlar ile karşılaşıldığı da bilinmektedir.

Bu çalışmanın amacı, ülkemizdeki özel güvenlik hizmetlerinin, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkelerdeki uygulama örnekleri ile karşılaştırılarak incelenmesi ve mevcut durumun tespit edilmesidir. Bu şekilde mevzuat ve sektördeki eksiklikler saptanarak çözüm önerileri getirilecek ülkemizdeki özel güvenlik sektörünün gelişimine katkı sağlanacaktır.

Bu çalışmada öncelikle Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkelerindeki özel güvenlik ile ilgili yayınlanan eserlerin kaynak taraması yapılmıştır. Ayrıca kanunlardan, yönetmeliklerden, genelgelerden ve yüksek yargı makamlarının özel güvenlik ile ilgili verdiği kararlardan faydalanılmıştır.

Bu çalışma 4 bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın 1. bölümünde; güvenlik kavramı, güvenlik hizmeti, Türkiye'de ki güvenlik hizmetlerinin örgütlenmesi ve bu örgütlenmede özel güvenliğin yeri, güvenlik

hizmetlerinin özelleştirilmesi ve özel güvenlik kavramı ile dünyada ve ülkemizdeki özel güvenlik hizmetlerinin tarihsel gelişimi üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın 2. bölümünde; Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkelerindeki özel güvenlik hizmetleri üzerinde durulmuştur. Avrupa Birliği üyesi olan, İngiltere, Fransa, Almanya, İspanya, İtalya, Avusturya, Belçika, Portekiz, Hollanda, Çek Cumhuriyeti, Polonya ve Danimarka daha detaylı olarak ele alınmış, bu ülkeler aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

- Özel Güvenlik Sektörünün Hacmi
- Özel Güvenlik İşgücü
- Özel Güvenlik Şirketleri
- Özel Güvenlik Sektörünün Faaliyet Alanları
- Özel Güvenlik Sektöründe Yasal Düzenlemeler
- Özel Güvenlik Hizmetlerinden Yararlanma Şekli
- Özel Güvenlik Sektörüne Giriş Koşulları
- Özel Güvenlik Sektöründe Eğitim
- Özel Güvenlik Sektöründe Silahların Kullanımı
- Özel Güvenlik Sektöründe Üniforma Ve Kimlik Kartı Kullanımı
- Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri
- Özel Güvenlik Sektöründe Denetim ve Yaptırımlar

Çalışmanın 3. bölümünde; Türkiye’de özel güvenlik hizmetlerinin mevcut durumu aynı başlıklar altında incelenmiş ve her başlık altında Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulamalar ile genel kıyaslamalar yapılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise ülkemizdeki özel güvenlik hizmetleri ile ilgili tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri ortaya konmuştur.

2. GÜVENLİK HİZMETİ

2.1 GÜVENLİK KAVRAMI

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisine göre insanların temel ihtiyaçları kendi aralarında belirli bir hiyerarşiye sahiptir. En alt basamakta açlık, susuzluk, cinsellik ve uyuma gibi temel fizyolojik ihtiyaçlar yer almaktadır. Hemen arkasından emniyet, korunma ve düzeni ifade eden güvenlik ihtiyacı gelmektedir. Yukarıya çıkıldıkça ihtiyaçlar sosyal bir boyut alır. Bu hiyerarşi içerisinde bazı ihtiyaçların daha önce doyurulması gereklidir. Dolayısıyla ait olma ve sevgi, saygı ve kendini gerçekleştirme gibi daha yukarıdaki gereksinimlere yönelmeden önce alt basamaktaki ihtiyaçların tatmin edilmesi gerekecektir.¹ Örneğin açlık gibi temel bir fizyolojik ihtiyaç karşılanmadan kendini gerçekleştirme gereksinimi kişiyi çok ilgilendirmeyecektir.

Şekil 2.1: Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Kaynak: Burger, Jerry M. *Kişilik* (Çev: İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu), Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2006, s.432

¹ Burger, Jerry M. *Kişilik* (Çev: İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu), Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2006, s.431,432

Bu anlamda güvenlik tarihin ilk dönemlerinden beri insanoğlunun vazgeçilmez ihtiyaçlarından olmuştur. “İnsanların önce aile olarak bir arada yaşamaları, daha sonra, bu yeterli olmayınca içlerinden birinin etrafında toplanmaları, en sonunda da topluluktan topluma geçmeleri hep bu güvenlik gereksiniminden kaynaklanan durum ve çözümler olmuştur .”² Devlet kavramının doğuşunun en önemli nedenlerinden biri bireylerin ve toplumların güvenlik gereksinimidir.

En basitinden en gelişmişine kadar her insan topluluğu beraber yaşayabilmek için bir düzene ihtiyaç duymuştur.³ Böylece bireyler ihtiyaç duyulan düzenin sağlanması ve başta can güvenliği olmak üzere bazı temel haklarının korunması karşılığında, toplumsal sözleşme vasıtası ile temel özgürlüklerinin bir kısmından vazgeçerek devletleri meydana getirmişlerdir. “Toplumun ihtiyacı olan diğer hizmetler zaman içerisinde ortaya çıktığı halde, huzur ve güvenliğin sağlanması ihtiyacı ise devlet kadar eskidir.”⁴ Devletin ana amacı ve görevi sahip olduğu otorite vasıtasıyla kendisine bağlı tüm kurumları çalıştırarak kişilerin can ve mal güvenliklerinin devamlı olarak sağlanmasıdır. Bunun karşılığında kişilerde devlete karşı kendi sorumluluklarını yerine getireceklerdir.⁵

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe sözlüğüne göre güvenlik; “Toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumudur.”

⁶ İdare hukuku doktrininde ise güvenlik; bireylerin ve toplulukların beden bütünlükleri, malları, ırz ve namuslarına yönelebilecek her türlü saldırı ve tehdidin önlenmesi ve bunlara karşı korunması olarak tarif edilmektedir.⁷

² Özay, İlhan., *Gün Işığında Yönetim*, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2004, s. 722

³ Dalda, Yusuf Vehbi ve Karagöz, Ahmet., *Özel Güvenlik Teşkilatı Eğitim Rehberi*, Ankara, 1998, s.1

⁴ Dağdeviren, Deniz., *Güvenlik Sistemleri ve Cihazları*, Şark Ekspres A.Ş. Yayını, İstanbul, 2004, s.11

⁵ DPT, *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik ve Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, (Rapor No: DPT: 2567) Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara 2001, s.5

⁶ Türk Dil Kurumu; *Güncel Türkçe Sözlük*.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ad9940b118c38.80630129 (Son Erişim Tarihi; 15 Nisan 2018)

⁷ Yaşar, Hasan Nuri., *İdare Hukuku*, 3 Basım, Der Yayınevi, İstanbul, 2016, s.275,276; Akgüner, Tayfun., *İdare Hukuku Dersleri*, 2 Basım, Der Yayınevi, İstanbul, 2017, s.315; Yayla, Yıldızhan., *İdare Hukuku*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010, s. 38,39; Özay, s. 728

Güvenlik, uluslararası hukuk ve anayasalarca güvence altına alınmış, başta yaşam hakkı olmak üzere, temel hak ve özgürlüklerin korunması ve bu hak ve özgürlüklerin kullanılacağı ortamın tesis edilmesidir. Hak ve özgürlükler korunurken buna aykırı davranışların engellenmesi, engellenmenin yapılamadığı durumlarda failerin yakalanarak gerekli yasal işlemlere tabi tutulması, yargı makamlarına sevk edilerek cezalandırılması ve böylece kişilere yaşamlarını korkusuzca devam ettirebilmelerinin sağlanmasıdır.

2.2 TÜRKİYE’DE GÜVENLİK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ

Güvenlik hizmetleri temel olarak iç güvenlik ve dış güvenlik olarak ikiye ayrılmaktadır.⁸ Dış güvenlik ulusal güvenlik olarak adlandırılmakta ve bu görev ülkelerin ordularına bırakılmaktadır. Ülkemizde dış güvenlikten sorumlu olan kurum, Milli Savunma Bakanlığı ve Genel Kurmay Başkanlığına bağlı Türk Silahlı Kuvvetleridir.

İç güvenlikten ise İçişleri Bakanlığı sorumludur.⁹ İçişleri Bakanlığı kamu düzeni ve güvenliği sağlama, koruma, şüpheli, sanık ve suçluları yakalama gibi görevleri kolluk teşkilatları vasıtasıyla ifa etmektedir.

2.2.1 Kolluk

Kamu düzenini bozulmasını önleyen, bozulduğunda ise müdahale eden, gerekli soruşturma işlemlerini yaparak eski haline getirilmesini sağlayan, bu görevi yapabilmesi için yasalarca zor kullanma yetkisi ile donatılmış kamu gücüne kolluk, bu amaç ile yapılan faaliyetlere de kolluk faaliyeti denilmektedir.¹⁰

⁸ Kuyaksil, Ali., *Özel Güvenlik Eğitim Hizmetlerinin Eğitim Örgütlenmesi ve Sorunları*, F. Çelik ,“vd” (Ed.), *II Özel Güvenlik Sempozyumu, Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetlerinin Dünü, Bugünü ve Yarını*, (s.101),Kocaeli Üniversitesi Yayınları, Kocaeli, 2005; Filiz, Orhan., *Türkiye’de Özel Güvenlik Yönetimi*, (Doktora Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 188447) , Malatya, 2006, s.50

⁹ Emniyet Teşkilat Kanunu (3201 S.K.), Madde 1, *T.C. Resmi Gazete*, 3629, 12 Haziran 1937,

¹⁰ Gündoğan, Kadir., Koç, Cihan ve Özbudak, Coşkun., *Kolluğun Önleyici ve Adli Görevleri (Kolluk Hukuku)*, 2. Baskı, Kartal Yayınevi, Ankara, 2007, s.6; Arslan, Feyzullah., Türkiye’de ve Avrupa’da, Kolluk Adalet İlişkisi, *Çağın Polisi Dergisi*, (Aralık 2005), http://www.caginpolisi.com.tr/eski_sitemiz/48/index.htm (Son Erişim Tarihi; 15 Nisan 2018); Yaşar, s.282; Akgüner, s.311

Kunter, Yenisey ve Nuhoglu;¹¹ Devleti canlı bir organizmaya benzetmekte, bu organizmanın çalışması sırasında doğal olarak ortaya çıkacak pisliklerin vücuttan atılıp temizlenmesinin devletin görevi olduğunu ve devletin bu görevi kolluk vasıtasıyla yerine getirdiğini, kolluğun toplumun güvenliği için tehlikelerin önlenmesi, kanunların uygulanması ve devletin verdiği kararların yerine getirilmesinden sorumlu olduğunu belirtmektedir.

2.2.1.1 Kolluk Türleri ve İşlevleri

Bu çalışmada kolluk işlevsel yönden idari ve adli kolluk, teşkilat yapısı yönünden ise genel kolluk, özel kolluk ve yardımcı kolluk şeklinde sınıflandırılarak incelenecektir.

2.2.1.1.1 İdari Kolluk-Adli Kolluk

İdari ve adli kolluğun teşkilat yapısı ve personel bakımından birbirinden ayrılması çok güçtür. Bunun nedeni ülkemizde her iki kolluk hizmetinin de aynı görevliler tarafından icra edilmesidir. İdari ve adli kolluk arasındaki ayrım amaç ve faaliyet alanı bakımından yapılabilir. İdari kolluğun esas amacı suç işlenmesini önlemek ve böylece kamu düzeninin bozulmasını engellemektir. Adli kolluk ise suç işlendikten, diğer bir deyişle kamu düzeni bozulduktan sonra devreye girer. Suçu araştırmak, failleri tespit etmek, delilleri toplayarak faille beraber adli makamlara sevk etmek ve bu şekilde faillerin cezalandırılmasını sağlayarak tekrar kamu düzenini eski haline getirmek adli kolluğun görevidir.¹² Adli kolluk ve idari kolluğun birbirinden farklı bir uzmanlık alanları vardır. Özellikle adli kolluk faaliyetleri, olay yerindeki delillerin toplanmasından, değerlendirilmesine kadar adli tıp, balistik ve DNA (Deoksiribo Nükleik Asit) analizleri gibi pek çok teknik ve bilimsel alanda uzmanlık gerektirmektedir.¹³

¹¹ Kunter, Nurullah., Yenisey, Feridun ve Nuhoglu, Ayşe., *Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, 18. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010, s. 348-353

¹² Özay, s. 725,726; Yaşar, s.283-286; Akgüner, s.312;Yayla, s.42

¹³ Yayla, s.42; Yaşar, s.283

İdari kolluk, idari makamların emri altında görev yapar ve adli makamlar bu faaliyet sırasında idari kolluğa emir veremezler. Adli kolluk ise suç soruşturmalarında adli makamların emrinde görev yapmaktadır. Cumhuriyet savcıları adli kolluğa emir verebildiği gibi, adli kolluk görevlileri hakkında doğrudan soruşturma da yapabilirler. Ancak idari kolluk görevlileri hakkında yapılacak soruşturmalar izin sistemine bağlı olduğundan Cumhuriyet savcıları doğrudan soruşturma yapamaz.¹⁴

Yukarıdaki belirtilen bazı ayrımlar yapılırsa bile her iki kolluk hizmeti de aynı görevliler tarafından yerine getirildiğinden yapısal bir ayırım yapılması mümkün olmamaktadır. Trafik düzenini sağlarken idari kolluk görevini ifa eden bir trafik polisi, kaza olduğunda olaya müdahale edip durumu yargı mercilerine ulaştırmak için işlem yaptığında artık adli kolluk görevini yerine getirmektedir.¹⁵

Adli kolluk kavramı hukukumuzda 2005 yılında yürürlüğe giren 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile girmiştir. CMK'nın 164. maddesine¹⁶ göre; Polis, Jandarma, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Müsteşarlığının adli kolluk görevi bulunmaktadır. Aynı maddede suç soruşturmalarının öncelikle adli kolluk tarafından yapılacağı, kolluk görevlilerinin adli görevlerde Cumhuriyet savcısının emrinde, diğer hizmetlerde ise kendi üstlerinin emrinde olduğu belirtilmektedir.

Kunter, Yenisey ve Nuhoglu'na¹⁷ göre; adli kolluk ile ilgili düzenleme ileri bir adımdır, ancak yeterli değildir. Her şeyden önce suç soruşturmaları bilimsel ve teknik uzmanlık gerektirmektedir. Kolluk buna ayak uydurmuş ve başarı sağlamıştır. Savcılar ise bu alanda teknik uzman olmadıkları gibi genelde masa başında çalışmaktadır. Savcının teknik anlamda uzman olmadığı bir konuda kolluğu yönlendirmesi doğru değildir. Bu durum adli kolluğu zayıflatacaktır. Adli kolluk Cumhuriyet savcısına bağlanmamalı kolluk teşkilatı içerisinde siyasi baskılardan etkilenmeyecek ayrı bir genel müdürlük oluşturulmalıdır. Adli Tıp Kurumu, Jandarma ve Polis Kriminal Laboratuvarları bu genel müdürlük içinde olmalıdır. Adli kolluk faaliyetleri hâkim ve

¹⁴ Gözler, Kemal., *İdare Hukuku 2.Cilt*, 1. Baskı, Ekin Kitabevi, 2003, s.430

¹⁵ Özay, s.726

¹⁶ Ceza Muhakemesi Kanunu (5271 S.K.), Madde 164, *T.C. Resmi Gazete*, 25673,17 Aralık 2004

¹⁷ Kunter vd., s.359-362

Cumhuriyet savcısının denetiminde ve gözetiminde yürütülebilir. Ancak araştırmaları adli kolluk kendi yöntemleri ile yapmalıdır. Adli kolluk görevlileri özellikle adli bilimler konusunda eğitim almalı, branşlaşmalı ve bu görevlilerin yerleri ve branşları değişmemelidir.

2.2.1.1.2 Genel Kolluk-Özel Kolluk ve Yardımcı Kolluk

3201 Sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun 3. maddesine¹⁸ göre; kolluk genel ve özel olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Ülke genelinde, toplum düzeninin bozulmasını engellemek, bozulduğunda ise müdahale ederek tekrar eski haline getirmek için yapılan faaliyetlere genel kolluk, bununla beraber kimi zaman aynı kimi zaman ise farklı amaç ve konularda, ancak farklı mevzuat, usul, teşkilat ve personel tarafından yapılan faaliyetlere ise özel kolluk adı verilmektedir.¹⁹

Şekil 2.2: Genel Kolluk-Özel Kolluk ve Yardımcı Kolluk

Genel Kolluk	Özel Kolluk	Yardımcı Kolluk
<ul style="list-style-type: none">•Polis•Jandarma•Sahil Güvenlik	<ul style="list-style-type: none">•Belediye Zabıtası•Gümrük Muhafaza•Orman Muhafaza•Özel Güvenlik	<ul style="list-style-type: none">•Köy Muhtarları•Köy Korucuları•Çiftçi Mallarını Koruma Belçileri•Çarşı ve Mahalle Bekçileri•Gemi Kaptanları

Genel kolluk teşkilatlarından, polis, jandarma ve sahil güvenliğinin görevleri aynı olmakla birlikte, görev alanları coğrafi olarak birbirinden farklıdır.²⁰ Polis belediye sınırları içerisinde,²¹ jandarma belediye sınırları dışında kalan polis teşkilatının bulun-

¹⁸ Emniyet Teşkilat Kanunu (3201 S.K.), Madde 3, *T.C. Resmi Gazete*, 3629, 12 Haziran 1937,

¹⁹ Özyay, s.727

²⁰ Aydın, Ahmet Hamdi., “Özel Güvenlik Teşkilatı: Kuruluşu, Görevleri, Yetkileri”, *Polis Bilimleri Dergisi*, cilt: 4, sayı:1-2, 2002, s.127

²¹ Emniyet ve Asayiş İşlerinde İl, ilçe ve Bucaklardaki Jandarma ve Emniyet Ödevlerinin Yapılması ve Yetkilerinin Kullanılması Suretiyle Aralarındaki Münasebeti Gösterir Yönetmelik, Madde.3/f, *T.C. Resmi Gazete*; 10855, 15 Temmuz 1961

madığı bölgelerde,²² sahil güvenlik ise karasularımız dâhilinde, deniz, iç deniz, sahil ve boğazlarda görevlendirilmiştir.²³ Özel kolluk teşkilatları ise kendileri için kanun ile belirlenen alanlarda görevlidirler. Belediye zabıtası, belediye sınırları içerisinde,²⁴ gümrük muhafaza, kara sınırlarımızdaki gümrük kapılarında, deniz ve hava limanları ile diğer gümrüklü alanlarda,²⁵ orman muhafaza, ormanlarda, milli parklarda, mesire alanları ile yaban hayvanları üretme, yerleştirme ve koruma alanlarında,²⁶ özel güvenlik ise özel güvenlik komisyonu kararı üzerine valinin izin verdiği alanlarda ²⁷ görev yapmaktadır.

Genel kolluk ve özel kolluk arasındaki ayrım daha farklı kriterlere göre yapılabilir. Genel kolluk içişleri bakanlığına bağlı olarak görev yapar, özel kolluklar ise farklı bakanlıklara ya da mahalli idarelere bağlı olabilir.²⁸ Örneğin; genel kolluk içerisinde yer alan polis, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak görev yapar iken,²⁹ özel kolluk teşkilatlarından gümrükler muhafaza; Gümrük ve Ticaret Bakanlığına,³⁰ belediye zabıtası ise Belediye Başkanlıklarına bağlı olarak görev yapmaktadır.³¹

Başka bir ayrım yetki bakımındandır; genel kolluğun yetkileri, özel kolluktan daha geniştir. Silah taşıma ve kullanma, yakalama, ifade alma, parmak izi alma gibi genel kolluğun sahip olduğu bir takım yetkiler özel kolluğun tamamına verilmemiştir.³² Örneğin; özel kolluk içinde yer alan gümrük muhafaza ³³ ve orman muhafaza ³⁴

²² Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu (2803 S.K.) Madde.10, *T.C. Resmi Gazete*; 17985,12 Mart 1983

²³ Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu (2692 S.K) Madde. 4/a, *T.C. Resmi Gazete*; 17753, 13 Temmuz 1982

²⁴ Belediye Zabıta Yönetmeliği, Madde.8, *T.C. Resmi Gazete*; 26490, 11 Nisan 2007

²⁵ Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname (640 S.KHK), Madde.8, *T.C. Resmi Gazete*; 27958, 08 Haziran 2011

²⁶ Orman Muhafaza Memurları Görev Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik, Madde.7/b, 06 Mart 1996 Tarih ve 4 Sayılı Bakanlık Oluru

²⁷ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun (5188 S.K.) Madde.3, *T.C. Resmi Gazete*; 25504, 16 Haziran 2004; Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, Madde.6, *T.C. Resmi Gazete*; 25606, 7 Ekim 2004

²⁸ Yenisey, Feridun., *Kolluk Hukuku*, 1. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2009, S.16

²⁹ Emniyet Teşkilat Kanunu (3201 S.K.), Madde 1, *T.C. Resmi Gazete*, 3629, 12 Haziran 1937

³⁰ Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname, (640 S.KHK) Madde 2, *T.C. Resmi Gazete*; 27958, 08 Haziran 2011

³¹ Belediye Zabıta Yönetmeliği, Madde.7, *T.C. Resmi Gazete*; 26490, 11 Nisan 2007

³² Yenisey, s.16

³³ Gümrük Muhafaza Görev Yönetmeliği, Madde.8, 9, *T.C. Resmi Gazete*; 25282; 7 Kasım 2003,

³⁴ Orman Kanunu, (6831 S.K.), Madde.77,78, *T.C. Resmi Gazete*; 9402, 8 Eylül 1956

görevlilerine silah taşıma ve kullanma yetkisi verildiği halde, belediye zabıtaları göz yaşartıcı sprey³⁵ dışında silah taşıma ve kullanma yetkisine sahip değildir. Özel güvenlik görevlileri ise özel güvenlik komisyonu tarafından gerekli görülmesi ve izin verilmesi şartıyla, ancak kendileri için belirlenen görev alanlarında silah taşıyabilmektedir.³⁶

Her iki kolluğun bulunmadığı durumlarda, genel kolluğa yardımcı olmak amacı ile kolluk görevini yerine getiren kişi ve kuruluşlar ise yardımcı kolluk sınıfında değerlendirilmektedir.³⁷ Köy sınırları içerisinde, köy muhtarları,³⁸ köy korucuları³⁹ ve çiftçi mallarını koruma bekçileri,⁴⁰ gemilerde kaptanlar,⁴¹ belediye sınırları içerisinde ise geceleri, çarşı ve mahalle bekçileri⁴² yardımcı kolluk olarak görev yapmaktadır.

2.3 GÜVENLİK HİZMETLERİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ

Kamu hizmeti; “Devlet ve öteki kamu tüzel kişileri tarafından halkın genel ve ortak gereksinimlerinin karşılanması”⁴³ manasına gelmektedir. Bu anlamda güvenlik hizmeti, tıpkı adalet, sağlık ve eğitim gibi idarenin sağlamakla yükümlü olduğu kamu

³⁵ Belediye Zabıta Yönetmeliği, Madde.45, *T.C. Resmi Gazete*; 26490,11 Nisan 2007

³⁶ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, (5188 S.K.), Madde. 8, *T.C. Resmi Gazete*; 25554, 26 Haziran /2004; Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulamasına İlişkin Yönetmelik, Madde. 24, *T.C. Resmi Gazete*; 25606, 07 Ekim 2004

³⁷Kuyaksıl, Ali ve Tiyek, Musa “Türkiye’de Güvenlik Hizmeti Olarak Özel ve Gönüllü Güvenlik”, *Polis Bilimleri Dergisi*, cilt: 5, sayı:2, 2003, s.69.

³⁸ Köy Kanunu (442 S.K.) Madde 36, *T.C. Resmi Gazete*; 68, 07 Nisan 1924

³⁹ Köy Kanunu (442 S.K.) Madde 68, 73, *T.C. Resmi Gazete*; 68, 07 Nisan 1924; Köy Korucuları Yönetmeliği, Madde.8-11, *T.C. Resmi Gazete*; 24096, 01 Temmuz 2000

⁴⁰ Çiftçi Mallarının Koruması Hakkındaki Kanun (4081 S.K.) Madde1-24,32,33,*T.C.Resmi Gazete*; 4856;10 Temmuz 1941

⁴¹ Yürürlükten kaldırılan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1467. maddesinde kaptanın disiplin yetkisi ve 1472. maddesinde suç işlenmesi durumundaki kaptanın görevleri başlığı altında kaptanın kolluk yetkilerine dair hükümler detaylı olarak bulunmaktaydı. Ancak 14 Şubat 2011 tarihinde resmi gazetede yayınlanan 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’ndan bu hükümler çıkarılmıştır. Yine de Yeni Türk Ticaret Kanun’unun 1104. maddesinde belirtilen ; “kaptan[...]genel olarak yolculuğun güvenli bir şekilde sürdürülmesine ilişkin her türlü işlem ve tasarrufları üçüncü kişilerle donatan adına yapmaya yetkilidir” hükmüne istinaden gemi kaptanının gemi güvenliğine yönelik görevinin devam ettiği kanaatindeyiz.

⁴² Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu, (772 S.K.), Madde.1-2,4 *T.C Resmi Gazete*;12355, 22 Temmuz 1966

⁴³ Türk Dil Kurumu; *Güncel Türkçe Sözlük*.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b0e6586120172.77529284 (Son Erişim Tarihi; 15 Mayıs 2018)

hizmetlerden belki de en önemlisidir. Devletin yürütme organı olan idare bu hizmeti yetkilendirdiği genel kolluk görevlileri vasıtasıyla gerçekleştirmektedir.

Ancak dünyada çeşitli nedenlere bağlı olarak yaşanan hızlı değişim devletin geleneksel yapısında değişikliklere neden olmuştur. Şöyle ki; 19. yüzyıldaki sanayi devrimi ile beraber kırsaldan kentlere doğru göç başlamıştır. Sanayileşme ile başlayan göçün siyasi, kültürel ve dini nedenleri olsa da ana nedeni ekonomiktir. Toplumun her kesiminden insanlar, kitleler halinde, işe ve daha iyi hayat şartlarına sahip olabilmek için kırsaldan kentlere gelmişlerdir.⁴⁴ Sanayileşme, şehirleşme, nüfus artışı, demokratikleşme, kültür ve yaşam tarzının değişimi ve buna bağlı olarak ihtiyaçların farklılaşması, kamu hizmetlerini hem çeşitlendirmiş, hem de sayı olarak arttırmıştır. İnsanlar bilinçlenmiş ve daha gerçekçi hizmetler talep etmiş, bu durum kamu hizmetlerinin verilmesinden sorumlu olan devletin genişlemesine sebep olmuştur. Böylece klasik kamu hizmeti anlayışı değişmiş, daha etkili ve gerçekçi hizmet gerekliliği doğmuştur.⁴⁵ Ancak özel sektör çağdaş yönetim anlayışıyla etkili ve gerçekçi hizmet ortaya çıkarırken devletler merkeziyetçi yapı ve bürokrasi nedeniyle bunun gerisinde kalarak hantallaşmıştır.⁴⁶ 1970’li yıllarda karşılaşılan kriz ile beraber, devlet iktisadi alanlardan yavaş yavaş çekilmeye başlamıştır. 1980’lerin başından itibaren ise bürokrasi ve devletin hantal yapısı eleştirilmiş, devletin küçülmesi görüşü yaygınlaşmıştır.⁴⁷ Böylece devletin küçülmesi ve özelleştirme politikaları ile birlikte kamu hizmeti anlayışı sınırlandırılarak bu alanın daraltılması yoluna gidilmiştir.

Diğer yönden; hızlı nüfus hareketi ile beraber kırsalda küçük yerlerde, durağan bir hayat süren, sosyal sınıf ve kültürel değerler olarak birbirine yakın insanlar, kırsala göre çok büyük ve hareketli, farklı sosyal sınıf ve kültürel değerlerin iç içe geçtiği

⁴⁴ Yılmaz, Nail., “Farklılaştırıcı ve Ayrıştırıcı Bir Mekanizma Olarak Kentleşme”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, sayı:48, 2004, s.250, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/9113> (Son Erişim Tarihi; 28 Mayıs 2018)

⁴⁵ Kavruk, Hikmet., “Türkiye’de Kamu Hizmetlerinin Yapısı ve Kamu Hizmeti Anlayışına Yön Veren Çağdaş Gelişmeler”, *Türk İdare Dergisi*, sayı:399, Haziran 1993, s. 154,155

⁴⁶ Kavruk, s.156

⁴⁷ Altın, Aytuğ., “Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim”, *Anemon, Muş Alparlan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt: 1, sayı:2, Aralık: 2013,s.102

kentlerin ortak yaşam alanlarını paylaşmaya başlamışlardır.⁴⁸ 2. Dünya Savaşının sonrasında ise kentleşmeye hazır olmayan az gelişmiş ülkelerde konut sorunu ortaya çıkmış ve durum gecekondulaşmaya neden olmuştur. ⁴⁹ Hızlı ve çarpık kentleşme, işsizlik, kültür çatışması, zengin fakir arasındaki uçurum ve sosyal kontrolün azalması gibi nedenler ile suç oranlarında büyük artışlar yaşanmıştır. Yine teknolojinin ve bilişim sistemlerinin gelişmesine paralel olarak siber suçlar / bilişim suçları gibi yeni suç tipleri ortaya çıkmıştır. Kominizim ideolojinin etkisiyle, 1960'lardan sonra radikal sol ve etnik ayrılıkçı terör örgütleri, İran devriminin etkisiyle ise 1980'lerde dini motifli terör örgütleri sahneye çıkmıştır. 11 Eylül 2001 Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon saldırıları sonrası terörizm sınır aşan etkisiyle küresel bir sorun haline gelmiştir.

Bu gelişmeler hem idare hem de özel kuruluşlar için yeni güvenlik problemleri ortaya çıkarmıştır. Kamu düzenini sağlamaya çalışan kolluk güçleri özel kuruluşların güvenlik ihtiyacını karşılamada sayıca yetersiz kalmıştır. İdarenin verdiği güvenlik hizmetini yeterli bulmayan özel işletmeler ve kişiler ise mülkiyetlerini korumak için kendi önlemlerini alma yoluna gitmişlerdir. Esasen kar amaçlı ticari işletmelerin güvenliğinin kamu tarafından sağlanması ve bundan doğan harcamaların bu hizmetten belki de hiç yararlanmayan toplumun diğer kesimlerinin verdiği vergi ile finanse edilmesi başka bir sorun teşkil etmektedir. Tüm bu gelişmeler ve 1980'li yıllarda dünyada başlayan özelleştirme rüzgârının' da etkisiyle tıpkı eğitim, sağlık, ulaşım ve iletişim' de olduğu gibi bazı güvenlik hizmetlerinin' de özelleştirilmesine olanak sağlanmıştır. Bazı güvenlik hizmetlerinin özelleştirilmesi, genel kolluğun yetkilerini tamamen ortadan kaldırmamaktadır. Özelleştirme ile idarenin izni ve denetimi altında, sınırlı alanlarda güvenlik hizmetlerinin özel kişi ve kuruluşlar tarafından yapılmasına olanak sağlanmaktadır.

Güvenlik hizmetlerinin özelleştirilmesi ile birlikte genel kolluğun özel kişi işletmelerin güvenliğini sağlama alanında çalıştırılmasının önüne geçilmekte, böylece

⁴⁸ Yılmaz, s.251

⁴⁹ Utku, Eray., "Kentleşme ve Suç", *Adalet Dergisi*, Sayı:5, Ekim 2000, <http://www.yayin.adalet.gov.tr/adaletdergisi/05.sayi/1eray.pdf> (Son Erişim Tarihi; 29 Mayıs 2018)

genel kolluk asli görevi olan genel güvenliği sağlama alanına geri dönmekte ayrıca idare personel, maaş ve görevde kullanılacak diğer araç ve teçhizattan tasarruf yapmaktadır.⁵⁰

2.4 ÖZEL GÜVENLİK KAVRAMI

Çeşitli toplantı ve oturumlarda “kayıptan korunma” terimi kullanılmış ise de literatürde özel güvenliğin tanımı hakkında bir mutabakat bulunmamaktadır.⁵¹ Uçar; güvenlik kavramını ikiye ayırmakta insan kaynaklı riskleri security (güvenlik), ve doğal afet ya da kaza gibi sorunları ise safety (emniyet) ayrımı yaparak değerlendirmektedir.⁵² Mil; özel güvenliği, yasayla kurulmuş, görevlendirildiği yerde düzeni sağlayan ve suçu önleyen, olası saldırı halinde kendisine verilen yetki dâhilinde silah kullanabilen, suç sonrasında ise suç faillerini yakalamak ve delilleri korumak ile görevli kolluk birimi olarak nitelendirmektedir.⁵³

Bir başka tanıma göre özel güvenlik, yasayla yetkilendirilmiş, görev yaptığı kurumun düzenini sağlayan ve personelini suça karşı koruyan, görev alanında zor kullanma yetkisine sahip, özel statüsü bulunan kolluk gücüdür.⁵⁴ Yılmaz; amacı kamu düzenini korumak olan ve finansmanı kamu kaynaklarınca karşılanan hizmeti resmi güvenlik hizmeti, özel işletmeler ve kişilerin suçtan korunması için yapılan, kar amacı güden ve finansmanı özel kaynaklarla gerçekleştirilen hizmeti ise özel güvenlik hizmeti olarak tanımlamaktadır.⁵⁵

Yukarıdaki yapılan tanımlar ışığında özel güvenlik; devletin sağladığı genel güvenlik hizmetlerine ek olarak, özel kişi ve kuruluşlar ile bazı kamu kurum ve kuruluşlarının, faaliyet gösterdikleri alanların içerisinde ve maliyeti kendilerince

⁵⁰ Kuyaksil , Ali ve Akçay, Osman,, “Türkiye’de Meslekleşme Olgusu Olarak Özel Güvenlik Hizmeti”, *Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt: 3, sayı:2, 2005, s.93

⁵¹ Yılmaz, Ali., *Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından, Özel Güvenlik Sistemi*, Okyanus Dağıtım Yayınları, Malatya, 1996, s.71,72

⁵² Uçar, Tayfun ve Uçar, Şenay., *Özel Güvenlik Metodolojisi*, Papatya Yayıncılık Eğitim, İstanbul, 2005,s.11

⁵³ Mil, Halil., “Türkiye’de Özel Güvenlik Sistemi ve Yönetimi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, cilt:4, Sayı:1, 2015, s.118,119

⁵⁴ Domaç, Çetin., *Özel Güvenlik Personeli Eğitimi, Ders Kitabı*, Umut Matbaacılık, İstanbul, 1997, s.12

⁵⁵ Yılmaz, s.73

karşılanmak şartıyla, idare tarafından faaliyetine izin verilen özel kişi veya şirketlerden, satın aldıkları suç önleme hizmeti olarak tanımlanabilir.

2.5 ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.5.1 Dünya’da Özel Güvenlik Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi

18. ve 19. yüzyıllarda, kamu görevlileri dışındaki kişilerin özel güvenlik ve özel dedektiflik gibi bazı hizmetleri verdikleri görülmekte ise de, modern anlamda özel güvenlik hizmetlerinin ortaya çıkışı daha yenidir.⁵⁶ 19. yüzyılın ortalarında ABD’ de Allan Pinkerton, İsveç’te ise Philip Sorensen özel güvenlik hizmetlerinin öncüleridir.⁵⁷

1842 yılında İskoç bir göçmen olan Allan Pinkerton ABD' ye göç etti. 1847’de Chicago Polis Departmanına katılan Pinkerton, 1849 yılında Chicago'nun ilk polis dedektifi olarak atandı. 1850’li yıllara Chicago’da Pinkerton Ulusal Dedektiflik Ajansını kurdu.⁵⁸ Ajans özel kuruluşların yanında resmi kuruluşlara da soruşturma, güvenlik ve istihbarat hizmetleri verdi.⁵⁹ Pinkerton demiryolu hatlarında hırsızlığa karşı koruma hizmeti vererek bu alanda uzmanlaştı ve şirket hızla büyüdü. Abraham Lincoln’ e karşı yapılacak suikast hazırlığını ortaya çıkartan Pinkerton, iç savaş sırasında istihbarat servisi sağladı ve başkan Abraham Lincoln’ı korudu.⁶⁰

Pinkerton ’un diğer bir hizmeti ise grev kırıncılığı idi.⁶¹ 1899 yılında Pensilvanya’ da ki Carnegie Steel Company işçileri greve gitti. Yönetimin ücret teklifini kabul etmeyen işçiler çelik tesisini ablukaya aldılar. Pinkerton fabrikanın kontrolünü ele geçirmek için 300 silahlı adamı ile nehir kıyısından gizlice fabrikaya girmeye çalışırken, yaklaşık 10.000 kızgın çelik işçisi ile karşılaştı ve aralarında çatışma çıktı. Çatışma sonucunda Pinkerton’ un üç adamı ile beş çelik işçisi öldü. Pinkerton’ un adamları

⁵⁶ Dağdeviren, s. 24

⁵⁷ Yılmaz, s.104

⁵⁸ Pinkerton, <https://www.pinkerton.com/our-difference/history> (Son Erişim Tarihi; 19 Haziran 2018)

⁵⁹ Yılmaz, s.104

⁶⁰ Christman, John., Hertig, Christopher, A., Purpura, Philip, P. and Segraves, Jill., “*The Evolution of Asset Protection and Security*”, The Protection Officer’s Training Manuel, 7th Edition, (pp.20-38), Butterworth-Heinemann Publisher, 2003, p. 34

⁶¹ Yılmaz, s.104

kuşatıldı ve teslim olmak zorunda kaldılar. Bu olay hem özel güvenliğin hem de Pinkerton Şirketi'nin imajına zarar verdi.⁶²

Pinkerton, geniş kapsamlı merkezi kayıtlara sahipti ve gizli soruşturma yöntemini kullanıyordu.⁶³ Pinkerton Ajansı soruşturmalarda referans olarak kullanmak için gazete haberlerini saklama ve dosyalama uygulamasını başlattı. Pinkerton 'un bu çalışması ilk suç veri tabanının oluşturdu.⁶⁴ Kate Warne adındaki ilk kadın dedektifi işe aldı. Bu ilk kadın polis memurunun işe alınmasından 50 sene önceydi. Ayrıca soruşturmalarda aranan (wanted) posterleri kullandı. Pinkerton, özel güvenlik servisini ilk başlatan kişi olarak bilinmektedir. Ondan önce başlayan başka servisler olmasına rağmen hiç birinin bilinilirliği onunki kadar olmamıştır.⁶⁵

Allan Pinkerton'un 1884 yılında ölümüyle birlikte ajansın başına Robert ve William isimli iki oğlu geçti. 1906 Yılında Pinkerton 'un ABD'de 20, ofisi vardı, bu sayı 1960 yılında 45'e ulaştı.⁶⁶ Pinkerton farklı ülkelerde de şubeler açtı. 1990'lara gelindiğinde, dünya çapında 250 ofis ve 50.000 den fazla personeli vardı.⁶⁷ 1999 Yılında dünyanın en büyük güvenlik hizmetleri sağlayıcısı olan Securitas AB, Pinkerton'u satın aldı. Pinkerton şu anda 100'den fazla ülkede faaliyetlerini sürdürmektedir.⁶⁸

19. Yüzyılın güvenlik alanındaki öncülerinden birisi de 1858 yılında ilk hırsızlık alarm sistemi hizmetini sunan Amerikalı Edwin Holmes'tir. Holmes, Boston'lu mucit Augustus Russell Pope tarafından tasarlanan ve patenti alınan Dünyadaki ilk elektromanyetik alarm sisteminin haklarını satın aldıktan sonra "Holmes Electric Protection Company" isimli şirketi kurdu.⁶⁹ Bu şirket alarm izleme ve yanıtı (alarm izleme merkezi) konusunda hizmet veren ilk şirket olma özelliğini taşır.⁷⁰

⁶² Nemeth, Charles, P., *Private Security and the Law*, 4th Edition, Butterworth-Heinemann Publisher, 2012, p.10,11

⁶³ Christman et al., p. 34

⁶⁴ Pinkerton

⁶⁵ Christman et al., p. 34

⁶⁶ Pinkerton

⁶⁷ Christman et al., p. 34

⁶⁸ Pinkerton

⁶⁹ Fischer, Robert J. and Green, Gion., *Introduction to Security*, 7th Edition, Butterworth-Heinemann Publisher, 2004, p.26,27

⁷⁰ Christman et al., p. 34

Holmes 'un ardından, 1874 yılında American District Telegraph (ADT) kuruldu.⁷¹ ADT'nin kurucusu Edward Callahan, alarm izleme merkezine acil durumda sinyal göndermek üzere telgraf tabanlı bir sistem geliştirdi ve mahalledeki 50 konutu bu şekilde birbirine bağlayarak, ilk konut güvenlik sistemi ağını oluşturdu.⁷² ADT, dünyanın en büyük alarm şirketi oldu. Ana ürünleri mağaza ve restoranların kapı ve pencerelerine konulan manyetik kontak anahtarlarıydı.⁷³ ADT, Merkezi İzleme Sistemi konseptine öncülük etmiş ve binlerce müşterinin devamlı korunması ve izlenmesine olanak sağlamıştır. Yangına anında müdahale eden ilk otomatik yangın alarm sistemini kuran ADT, ABD ve Kanada'da 200'den fazla yerde 18.000 çalışanı ile 8 milyon müşteriye hizmet vermektedir.⁷⁴

Ulaştırma ve taşımacılık endüstrisi de özel güvenliğin sektörünün gelişmesinde rol oynamıştır. Matry Wells ve William G. Fargo 1850' lerde Amerikan Express ve Wells Fargo taşımacılık şirketlerini kurmuşlardı.⁷⁵ O tarihlerde ulaştırma tehlikeli bir işti, şirketler güvenliklerini “Shotgun Riders” ismini verdikleri kendi güvenlik görevlileri ve dedektifleri ile sağlıyordu.⁷⁶ Perry Brink tarafından 1859 yılında nakit ve diğer değerli eşya taşımacılığı için kurulan Brinks Armored, 1891 yılında dünyadaki en büyük zırhlı araç şirketi oldu.⁷⁷ Adams Express, Wells Fargo ve Brinks, nakit ve diğer değerli eşya taşımacılığı yapan ilk firmalardı.⁷⁸

Eski bir Gizli Servis müfettişi olan William J. Burns, 1909'da William J. Burns Dedektiflik Ajansı'nı kurdu. Pinkerton' dan sonra en büyük dedektif ajansı oldu. Federal Soruşturma Bürosu FBI'ın kuruluşuna kadar, Burns ve Pinkerton ABD'de devletin resmi araştırma ve güvenlik hizmetini yaptılar.⁷⁹ Burns suç soruşturmalarında olay yerindeki kanıtları değerlendirme yeteneğiyle ün kazanmıştı. 1910 Yılında Los Angeles Times binasını bombalamaya kalkan McNamara kardeşleri, bombanın patlamayan

⁷¹ Fischer and Green, p. 26, 27

⁷² ADT, <https://www.adt.com/about-adt/history> (Son Erişim Tarihi; 21 Haziran 2018)

⁷³ Christman et al., p. . 34

⁷⁴ ADT

⁷⁵ Nemeth, p.8

⁷⁶ Fischer and Green, p. 26

⁷⁷ Christman et al., p. 34

⁷⁸ Fischer and Green, p. 26

⁷⁹ Fischer and Green, p. 26

kısımlarını inceleyerek yakaladı. 1970 ve 1980lerde Burns dünyadaki en büyük güvenlik firmalarından biri haline geldi.⁸⁰

1934 Yılında Erik Philip Sørensen, İsveç'te, Helsingborg Nattvakt isimli bir firma kurdu.⁸¹ Sorensen İngiltere ve Batı Avrupa'da sanayi kuruluşlara güvenlik ve yangın ile doğal afetler gibi riskler için eğitimli personel temin ediyordu.⁸² İsveç'teki diğer küçük firmaları satın alan Sorensen 1972 yılında tüm şirketleri Securitas adı altında birleştirdi. Securitas 1999'da ABD'de ki bir numaralı güvenlik şirketi olan Pinkerton' u ardından ise İkinci büyük güvenlik şirketi Burns' ü satın alarak ABD pazarına girdi. 2001 yılında Loomis ve Fargo'yu satın alan Securitas ABD nakit taşıma pazarında da büyük bir firma haline geldi.⁸³

II. Dünya Savaşı tüm dünyada önemli yıkıma neden oldu. Ancak II. Dünya Savaşı sırasında geliştirilen teknolojik yarış, savaş sonrası sanayi toplumundan bilgi topluma geçişin temelini oluşturmuştur. Teknolojik rekabet ABD ile SSCB önderliğindeki soğuk savaş döneminde de artarak devam etmiştir. Bu dönemde; elektronik, mikro elektronik, bilişim teknolojisi, iletişim, nükleer enerji, tıp, uzay teknolojisi vb. birçok alanda önemli gelişmeler olmuştur. Endüstrileşme ve bağlantılı olarak hızlı kentleşme ortaya çıkmış iç ve dış göçler ile şehirlere doğru hızlı nüfus hareketleri gerçekleşmiştir. Bu tarihlerde başta ABD ve Avrupa olmak üzere özellikle mala karşı işlenen suçlarda hızlı bir artış görülmektedir. 1960'lı yıllardan itibaren anarşizm ve terörizm ile bilişim teknolojilerinin gelişmesine paralel olarak bilişim suçları gibi yeni suç tipleri ortaya çıkmıştır. Tüm bu gelişmeler özel güvenliğe olan ihtiyacı arttırmış ve özellikle 1945 yılından sonra ABD başta olmak üzere birçok ülkede özel güvenlik sektörü hızla büyümüştür.

⁸⁰ Christman et al., p.34

⁸¹ Securitas, <https://www.securitas.com/about-us/our-history/> (Son Erişim Tarihi; 19 Haziran 2018)

⁸² Yılmaz, s.104

⁸³ Securitas

2.5.2 Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde 1981 yılında yayınlanan 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun⁸⁴ ile birlikte özel güvenlik alanında ilk yasal düzenleme yapılmıştır. 1970’lerin başından, 12 Eylül 1980 askeri darbesine kadar süren ideolojik sağ-sol çatışması ve bu çatışmalar ile ortaya çıkan anarşi ve terör olayları göz önüne alındığında, düzenlemenin bu nedenle yapıldığı düşünülebilir.

Filiz’e⁸⁵ göre; ülkemizdeki özel güvenliğin ortaya çıkışını tamamen teröre bağlamak çok doğru bir yaklaşım değildir. Batı’da olduğu gibi sanayileşme ve ticaretteki gelişmeler ile buna bağlı olarak artan kentleşme hareketleri özel mülkiyetin korunması ihtiyacını doğurmuş ve özel güvenlik sektörünün ortaya çıkışını sağlamıştır. Gülcü⁸⁶ ise; barajların güvenliği ve korunmasının 31 Ocak 1966 tarihinde Milli Güvenlik Kurulu’nda görüşüldüğünü ve MGK’nın 97 sayılı tavsiye kararı ile birlikte özel güvenlik konusunun ilk kez bu tarihte gündeme geldiğini belirtmektedir. Bununla birlikte Gülcü⁸⁷ özel güvenliğin barajların korunması ile birlikte gündeme gelmemesi halinde bile, dönem içindeki ekonomik ve sosyal gelişmelerin zaten bunu zorunlu kılacağını ifade etmektedir.

1957-1958 yıllarında Hirfanlı Barajı inşaatında iki kere yangın çıkmış, bir kere de beton dolgu çökmüştür. Sabotajdan ihtimalinden şüphelenen Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Şubesi, konuyu araştırmak üzere bir polis memurunu işçi kıyafetinde baraj inşaatına sokmuş, üçüncü yangının çıkmasından sonra ise bir komiser ve bir baş komiseri daha görevlendirmiştir. Polis, İnşaatta çalışan beş mühendisi santrali, türbünleri ve jeneratörleri havaya uçurmak üzereyken son anda yakalamıştır.⁸⁸

⁸⁴ Mülga-Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun (2495 S.K.) *T.C. Resmi Gazete*; 17410, 24 Temmuz 1981

⁸⁵ Filiz, s.134

⁸⁶ Gülcü, Mustafa., *Özel Güvenlik Hukuku*, Kardeşler Matbaacılık, İstanbul, 2004, s.134

⁸⁷ Gülcü, s. 137

⁸⁸ Uzun, İbrahim., *Sabotaj, Bir Polisin Not Defterinden*, Ankara, 1996, s.1-96

Hirfanlı Barajı inşaatına sabotaj düzenlenmesinden sekiz yıl sonra, 21 Şubat 1966 tarihinde toplanan Bakanlar Kurulu “Barajları Koruma Yönetmeliğini” çıkartmış, ayrıca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını, barajların korunması çerçevesinde, bir yasa tasarısı hazırlamak ile görevlendirmiştir. Bilahare ilgili bakanlık tarafından “Müesseselerde Özel Muhafaza Teşkilatı Kanunu Tasarısı” hazırlanmıştır. Yasaya ihtiyaç duyulmasının sebebi hem personel istihdamının, hem de personele verilecek yetkilerin yönetmelikle düzenlenmesinin mümkün olmamasıdır. Yönetmeliğin ilgili Kanun çıkana kadar geçici bir süre için düzenlendiği ve bu anlamda da hukuki dayanak açısından tartışmalı olduğu düşünülmektedir.⁸⁹

“Müesseselerde Özel Muhafaza Teşkilatı Kanunu Tasarısı” 1973 yılına kadar kanunlaşmamıştır. Yasayı hazırlama görevi bu tarihte İçişleri Bakanlığına verilmiştir. Bu görev değişikliğinin bazı nedenleri vardır. Önceki tasarının hazırlanması sürecinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, güvenlik personelinin müdahalede bulunacakları suçları adli makamlara nasıl sevk edeceği konusuna çözüm bulamamıştır. Bakanlık esasen bu konuya yabancısıdır ve böyle bir durumun işleri daha da karıştıracığından çekinmiştir. Bunun ile beraber özel güvenliğe yalnızca barajların korunmasında değil, kamu ve özel sektörün farklı alanlarında da ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla her alana hitap edebilecek genel bir yasaya ihtiyaç vardır.⁹⁰

İçişleri Bakanlığı tarafından “Müesseselerde Özel Koruma Teşkilatı Kurulması Hakkındaki Kanun Tasarısı” hazırlanmış ve Bakanlar Kurulunda görüşüldükten sonra 13 Haziran 1974’de TBMM’ye sunulmuştur. Ancak tasarı 17 Şubat 1975 tarihinde Adalet Komisyonunda görüşülmüş ve reddedilmiştir. Komisyon ret gerekçesi özetle şöyledir; en önemli kamu hizmetlerinden biri olan güvenlik hizmeti devlet tarafından yapılmalıdır. Devletin bu alandaki yetkisini özel kişilere devretmesi Anayasaya aykırıdır. Ayrıca tasarının idari açıdan da mahzurları vardır. Tasarının yasalması durumunda, özel güvenliğe verilecek yetkiler Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile çelişkiye yol açabilir ve özel güvenlik ile genel kolluk arasında anlaşmazlıklar ortaya

⁸⁹ Gülcü, s. 134

⁹⁰ Gülcü, s. 138

çıkabilir. Komisyon yeni bir kolluk gücü oluşturmak yerine, genel kolluğun güçlendirilmesinin daha doğru olacağını vurgulamaktadır.⁹¹

1978 Yılında özel güvenlik yasasını hazırlamak için yeni bir komisyon oluşturulmuştur. Komisyon tarafından, “Banka ve Diğer Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun Tasarısı” hazırlanmış ve 4 Şubat 1980 tarihinde ilgili yerlere sunmuştur. Fakat bu tasarıda TBMM Adalet Komisyonunca hemen hemen aynı gerekçelerle reddedilmiştir.⁹²

1980’li yıllara gelindiğinde Türkiye’nin ekonomik ve siyasi istikrarsızlığın içerisinde olduğu görülmektedir. İdeolojik kutuplaşma, sağ-sol çatışması ve buna bağlı anarşi ve terör eylemleri, başta üniversiteler olmak üzere tüm yurda yayılmıştır. Kurtarılmış bölgeler oluşmuş ve kolluk bu bölgelere giremez hale gelmiştir. Birçok ilde sıkıyönetim uygulanmaktadır. Grevler, iş bırakma eylemleri, işyeri işgalleri, sabotajlar, adam kaçırmaya, haraç alma ve banka soygunları sıkça yaşanmaktadır. Hatta banka soygunlarına engel olmak için jandarma erleri bankaların kapılarında nöbet tutmaktadır. Tüm bu olaylara müdahale etmesi gereken kolluk sayıca yetersiz kalmakta özel güvenliğe olan ihtiyaç hızla artmaktadır.

12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası kurulan Ulusu Hükümeti, 27 Eylül 1980 tarihli programında, asayiş ve huzurun sağlanması başlığı altında; kamu ve özel kuruluşlar ile bankalara karşı yapılan soygun ve sabotaj eylemlerine karşı özel güvenlik teşkilatlarının kurulacağı belirtilmektedir.⁹³

İlgili tasarımı hazırlamak için kurulan komisyona ilk kez Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Ticaret Bakanlığı temsilcileri görüşleri alınmak için çağırılmışlardır.⁹⁴ Görüşmeler sonucunda komisyon tarafından hazırlanan yeni tasarinin başlığı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun Tasarısı” olmuştur. Yeni tasarı hazırlanırken mevcut

⁹¹ Gülcü, s. 141,142

⁹² Gülcü, s. 143

⁹³ Dağlı, Nuran ve Aktürk, Belma., *Hükümetler ve Programları, 3.Cilt, 1980-1987*, T.B.M.M Basımevi, Ankara, 1988, s.8

⁹⁴ Gülcü, s.149

1980 tasarısından yararlanılmış, yalnızca küçük değişiklikler yapılmıştır. Madde gerekçeleri ise hemen hemen aynıdır. Tasarı Başbakanlık ve Bakanlar Kurulunda görüşüldükten sonra Milli Güvenlik Kuruluna yollanmış, 20 Mayıs 1981 tarihinde ise İçişleri Komisyonu tarafından uygun bulunmuştur.⁹⁵ Nihayet temelleri 1966 yılında atılan, özel güvenlik alanındaki ilk yasal düzenleme, 15 yıl sonra “2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun’un”⁹⁶ 22 Temmuz 1981 tarihinde TBMM’de kabul edilmesiyle yasalasmıştır.

2495 Sayılı BKKK incelendiğinde; Kanun ile ülkenin ekonomisi, güvenliği ve toplum hayatı bakımından stratejik öneme sahip, sanayi ve ticari kuruluşlar, maden ve petrol işletmeleri, rafineri, baraj, enerji santrali, petrol ve enerji nakil hatları, haberleşme tesisleri, telsiz verici radyo ve televizyon istasyonları gibi kamuya veya istisnai olarak bazı özel kişilere ait, kurum ve kuruluşların saldırı, soygun, hırsızlık, yağma, sabotaj ve yangın gibi risklere karşı korunmasının amaçlandığı görülmektedir. (BKKK m. 1-2) 2495 Sayılı BKKK iki kere değişiklik yapılmış, 1992 tarihinde⁹⁷ sivil trafiğe açık kamu tarafından işletilen hava meydanları ve limanlar, 1995’de⁹⁸ ise İstanbul ve diğer illerdeki Kapalıçarşı ve benzeri ticari, turistik tesisler kanun kapsamına alınmıştır. Böylece özel güvenlik teşkilatı kurulabilecek yerlerin kapsamı genişletilmiştir.

Kanun kapsamına giren kurum ve kuruluşlar kendi güvenliklerini sağlamaya yönelik olarak ve kendi bünyelerinde özel güvenlik teşkilatı oluşturabilmektedirler. (BKKK m.8) Özel güvenlik uygulamalarında koordinasyonu sağlamak, alınması gereken güvenlik önlemlerini belirlemek ve ilgililere önermek üzere her ilde bir vali yardımcısının başkanlığını yaptığı Özel Güvenlik Teşkilatı İl Koordinasyon Kurulları oluşturulmuştur. (BKKK m.7)

⁹⁵ Gülcü, s. 150

⁹⁶ Mülga-Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun (2495 S.K.) *T.C. Resmi Gazete*; 17410, 24 Temmuz 1981

⁹⁷ Mülga-Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (3832 S.K.) *T.C. Resmi Gazete*; 21281, 11 Temmuz 1992, Madde. 2

⁹⁸ Mülga-Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (4102 S.K.), *T.C. Resmi Gazete*; 22262, 18 Nisan 1995, Madde. 1

Kanun kapsamındaki yerlerde özel güvenlik teşkilatlarının kurulması (BKKK m. 3) ve kaldırılmasına, (BKKK m.6) İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu karar vermektedir.

Düzenlemede bugünkü anlamda ticari bir yapı olan özel güvenlik şirketlerine yer verilmemiştir. Alarm merkezleri ise “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin” 60.maddesine 2000 yılında yapılan eklerle⁹⁹ kanun kapsamına alınmıştır. Ancak, Kanunda sayılan sınırlı sayıdaki kurum ve kuruluşun dışında özel güvenlik teşkilatı kurulmasına izin verilmemesi, ilgili kanun kapsamına girmediği halde özel güvenlik hizmetlerine ihtiyaç duyan işletmelerin mevcudiyeti, özel güvenlik teşkilatı oluşturmak için İl Koordinasyon Kurulu ve İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulundan izin alınması gibi zahmetli bir yasal yolun izlenmesinin gerekmesi, bazı kurum ve kuruluşların ise güvenlik ihtiyacını gidermek için personel istihdam etmek yerine, taşeron firmalardan hizmet satın alarak bu hizmetin maliyetini minimize etmek istemeleri neticesinde, mevzuatta özel güvenlik şirketleri ile ilgili bir düzenleme bulunmamasına rağmen, bu dönemde yasal boşluktan faydalanan pek çok şirketin, denetim ve gözetim adı altında, üçüncü kişilere özel güvenlik hizmeti vermeye başladığı ve Türk Ticaret Kanununa göre kurulan özel güvenlik şirketlerinin sayısının hızla arttığı görülmektedir.

Türk Ticaret Kanunu’na göre kurulan özel güvenlik şirketlerinin sayısının artmasıyla beraber bir takım sorunlarda ortaya çıkmaya başlamıştır. Her şeyden önce verdikleri hizmetin hiçbir yasal dayanağı yoktur. Herhangi bir vatandaşın sahip olduğu yetkilerden farklı hiçbir yetkiye sahip olmayan personelin, güvenlik hizmeti verdikleri yerlerde, kimlik sormaları, kişilerin üstlerini, çantalarını ve araçların bagajlarını aramaları hukuka aykırıdır. Ayrıca personelin genel kolluğun giydiği üniformalara benzer kıyafetler, armalar, kelepçe, cop, telsiz ve benzeri teçhizatı kullanması kolluk

⁹⁹ Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin” 60. Maddesine Dört Fıkra Eklenmesine Dair Yönetmelik *T.C. Resmi Gazete*; 24242, 26 Kasım 2000

görevlileriyle karıştırılmalarına neden olmaktadır. İçişleri Bakanlığı yasal boşluktan yararlanan bu şirketleri zaman zaman çıkarttığı genelgelerle kontrol altına almaya çalışmıştır.

İçişleri Bakanlığı 1995 yılında yayınladığı genelgede; özel güvenlik şirketlerinin, genel ve özel kolluğun görev alanı dışındaki bölgelerde hizmet verebileceklerini belirtmektedir. Ancak bu hizmeti özel güvenlik değil, denetim - gözetim / koruma - kollama hizmeti olarak nitelendirmekte ve şirket elemanlarının genel ve özel kolluk güçlerinin üniformalarına benzer kıyafetler giymemesi cop ve kelepçe gibi teçhizat ve silah taşımaması şartına bağlamaktadır. 1999 yılındaki başka bir genelge ise; denetim ve gözetim hizmeti veren özel güvenlik şirketlerinin, kurulması ve hizmet vermesinin önünde yasal bir engel olmadığı, özel güvenlik şirketi personelinin, kurum ve kuruluşlarda gözetleme hizmetleri, toplantı ve spor müsabakası gibi toplu etkinliklerde ise fiziki önlemler kapsamında, yararlanılabileceği belirtilmektedir. Ayrıca genelgede bu personelin genel ve özel kolluk görevlilerinin yetkilerini kullanamayacağı vurgulanmaktadır.¹⁰⁰

Görüldüğü üzere 2495 Sayılı BKKK ticari bir yapı olan özel güvenlik şirketlerine yer verilmediği halde, ilgili genelgeler ile özel güvenlik şirketlerinin varlığı kamu otoritesi tarafından tanınmaktadır. Şafak'a göre ¹⁰¹ ; ülke içinde huzursuzluk veya terör eylemleri meydana geldiğinde özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alınabilmesinin önü açılmakta, tersi durumlarda ise hizmet satın almak zorlaştırılmaktadır.

Bu dönem incelendiğinde; ekonomik ve sanayi gelişmelere paralel olarak birçoğu özel teşebbüse ait büyük işletmeler kurulduğu, 2495 Sayılı BKKK kapsamına giren işletmelerin bünyelerinde özel güvenlik teşkilatları oluşturdukları, kanun kapsamına girmeyen birçok işletmenin ise Türk Ticaret Kanununa göre kurulan özel

¹⁰⁰ Karagöz, Ahmet (a), “Özel Güvenlik Hizmetlerinde Ticari Özel Güvenlik Şirketlerinin Yeri” *Çağın Polisi Dergisi*, Sayı:9, Aralık 2001, <http://www.caginpulisi.com.tr/ozel-guvenlik-hizmetlerinde-ticari-ozel-guvenlik-sirketlerinin-yeri/> (Son Erişim Tarihi; 30 Mayıs 2018)

¹⁰¹ Şafak, Ali., Türkiye’de Özel Güvenlik Şirketi Kurma Girişimleri ve Yasal Durumu”, *Polis Bilimleri Dergisi*, cilt: 2, sayı:7-8, 2000, s.7

güvenlik şirketlerinden denetim ve gözetim adı altında özel güvenlik hizmeti satın aldıkları görülmektedir. Açılış, toplantı, fuar, sahne gösterileri, konser ve spor müsabakası gibi pek çok etkinlikte de özel güvenlik şirketlerinden hizmet alınmaktadır. Talebe bağlı olarak 2495 Sayılı BKKK kapsamındaki özel güvenlik teşkilatlarının, özel güvenlik personelinin ve özel güvenlik şirketlerinin sayısı hızla artmıştır. Hukuki dayanaktan yoksun olsa da, ticari manada özel güvenlik, bir sektör haline gelmiş ve büyümüştür. Ancak 2495 Sayılı BKKK ve ilgili mevzuat bu hızlı büyüme karşısında yetersiz kalmıştır. 1992 ve 1995 yıllarındaki yasa değişiklikleri ile 1995 ve 1999 tarihlerindeki İçişleri Bakanlığının özel güvenlik şirketlerini konu alan genelgesi de kontrolsüz büyüme, eğitim, denetim, hukuki dayanak, gibi birçok soruna ve aksaklığa çözüm getirememiştir. Mevcut sorunlara çözüm getirecek ve genelgeler ile bir anlamda varlıklarına göz yumulan ama hukuki dayanaktan yoksun olarak faaliyet gösteren özel güvenlik şirketlerini de içine alacak yeni yasal düzenlemelere ihtiyaç doğmuştur.

1999 Yılında yeni bir kanun tasarısı gündeme gelmiştir. Tasarı 2004 yılında TBMM İçişleri Komisyonunca ele alınmış, hem karmaşık olması, hem de mevcut sorunlara çözüm getiremediği görülerek, bu tasarıdan vazgeçilmiştir. 26.05.2004 tarihinde ise yeni bir kanun teklifi hazırlanmış, bu teklif hükümet tarafından da desteklenmiştir.¹⁰² Bahse konu kanun tasarısının genel gerekçesinde ¹⁰³ ; 2495 Sayılı BKKK ve ilgili mevzuatta, kişilerin özel korunması hakkında herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı, yalnızca kanun kapsamına giren kuruluşların özel güvenlik teşkilatı kurabildiğini ayrıca bu teşkilatı kurmakla yükümlü tutuldukları, tersi durumda yaptırımlara maruz kaldıkları, kanun kapsamına girmeyen kurumların ise özel güvenlik teşkilatı kuramadığı, bu nedenle ticari anlamda izinsiz ve denetimsiz kurulan özel güvenlik şirketlerinden koruma ve gözetleme hizmeti adı altında hizmet satın alarak kendi güvenliklerini sağlamaya çalıştıkları, bu şekilde pek çok şirketin ortaya çıktığı bu nedenlerle uygulamada sıkıntılar yaşandığı ve ilgili mevzuatın yetersiz kaldığı belirtilmektedir. Yine gerekçeye göre; can ve mal güvenliğini sağlamak devletin

¹⁰² Gülcü, s. 167,168

¹⁰³ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Teklifi ile Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu, Genel Gereke (2/295, 1/752) Dönem: 22, Yasama Yılı: 2, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss467m.htm> (Son Erişim Tarihi; 30 Mayıs 2018)

görevidir. Ancak devletin verdiği güvenlik hizmetine ek olarak kişiler can ve mallarını özel güvenlik önlemleri ile korunmak istiyorlarsa, onlara bu olanak tanınmalıdır. Tasarının kanunlaşmasıyla beraber özel kuruluşlar özel güvenlik hizmeti ve eğitimi verebileceklerdir. Ayrıca konser, toplantı ya da para nakli gibi faaliyetlerde özel güvenlik hizmetleri kapsamında yapılabilecektir. Ancak bunlar kamunun izni ve denetiminde olacaktır. Güvenlik personeli eğitime tabi tutulacak, görev sırasında üçüncü kişilere karşı verebilecekleri olası zararlara karşı zorunlu mali sorumluluk sigortası yapılacaktır. Ayrıca izinsiz faaliyetler ağır şekilde cezalandırılacaktır.

Tasarı, 10.06.2004 tarihinde “5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”¹⁰⁴ başlığı altında, TBMM'de kabul edilmiş ve Cumhurbaşkanınca onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Kabul edilen kanunun 27. maddesiyle, 2495 Sayılı BKKK yürürlükten kaldırılmış, özel güvenlik sektörü yeni ve modern yasasına kavuşmuştur. 5188 Sayılı ÖGHK bu çalışmanın ilerideki bölümlerinde detaylı olarak incelenecektir

¹⁰⁴ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun (5188 S.K.) *T.C. Resmi Gazete*; 25504, 26 Haziran 2004

3. DÜNYADA ÖZEL GÜVENLİK

3.1 AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNDE ÖZEL GÜVENLİK

Amerika Birleşik Devletleri'nde özel güvenlik endüstrisi istihdam edilen kişiler ve harcanan para bakımından muazzam bir büyüklüğe ulaşmıştır. Özel güvenlik endüstrisi bu ülkede en hızlı büyüyen endüstrilerden biridir ve büyüme katlanarak devam etmektedir.¹⁰⁵ ABD' de son 50 yılda Adalet Bakanlığı desteğinde özel güvenlik endüstrisi ile ilgili birçok çalışma yapılmış ve raporlar hazırlanmıştır. Bunlardan ilki 1971 yılında Rand Corporation tarafından, hazırlanan 5. ciltlik Rand Raporudur.¹⁰⁶ Hallcrest Systems Inc. 1985 yılında Hallcrest I ¹⁰⁷, 1990 da ise Hallcrest II ¹⁰⁸ raporlarını yayınlamıştır. Bu raporlarda özel güvenlik kurumları, özel güvenlik personeli, özel güvenlik sektöründeki büyüme incelenmiş ve geleceğe yönelik tahminlere yer verilmiştir. 2009 Yılında ise Adalet İstatistikleri Bürosu (BJS) tarafından, özel güvenlik ile ilgili literatürün taranmasıyla, özel güvenlik personelinin demografik bilgileri, yetkileri, lisanslandırma, sertifikasyon, güvenlik firmaları, hizmet

¹⁰⁵ Dempsey, John S., *Introduction to Private Security*, 2nd Edition, Cengage Learning, 2010, p.36

¹⁰⁶ S. Kakalik, James and Wildhorn, Sorrel., *Private Police in the United States: Findings and Recommendations Vol. 1, 5 vols.* (R-869/DOJ), National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, Published by The Rand Corporation, Washington, D.C, 1971; S. Kakalik, James and Wildhorn, Sorrel., *The Private Police Industry: Its Nature and Extent, Vol. 2, 5 vols.* (R-870/DOJ), National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, Published by The Rand Corporation, Washington, D.C, 1971; S. Kakalik, James and Wildhorn, Sorrel., *Current Regulation of Private Police: Regulatory Agency Experience and View , Vol. 3, 5 vols.* (R-871/DOJ), National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, Published by The Rand Corporation, Santa Monika, California, 1971; S. Kakalik, James and Wildhorn., *The Law and Private Police, Vol. 4, 5 vols.* (R-872/DOJ), National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, Published by The Rand Corporation, Washington, D.C, 1971; S. Kakalik, James and Wildhorn., *Special Purpose Public Police, Vol. 5, 5 vols.* (R-873/DOJ), National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, Published by The Rand Corporation, Washington, D.C, 1971

¹⁰⁷ Cunningham, William C. and Taylor, Todd H. *Private Security and Police in America: The Hallcrest Report I*, National Institute of Justice, U.S. Department of Justice, Stoneham, Massachusetts, Butterworth-Heinemann, 1985

¹⁰⁸ Cunningham, William C., Strauchs, John J. and Meter, Oifford W. Van. *Private Security Trends, 1970 To 2000: The Hallcrest Report II*, National Institute of Justice, U.S. Department of Justice, Boston: Butterworth-Heinemann, 1990

alanları, gelirleri, özel güvenlik ve kolluk kuvvetleri ilişkileri gözden geçirilerek, Özel Güvenlik Endüstrisi Raporu ¹⁰⁹ hazırlanmıştır.

3.1.1 ABD’de Özel Güvenlik Sektörünün Hacmi

Amerika Birleşik Devletleri'nde özel güvenlik endüstrisi istihdam edilen kişiler ve harcanan para bakımından muazzam bir büyüklüğe ulaşmıştır. Özel güvenlik endüstrisi bu ülkede en hızlı büyüyen endüstrilerden biridir ve büyüme katlanarak devam etmektedir.¹¹⁰ Sektörde 8.000 şirket faaliyet göstermektedir.¹¹¹ ABD’de sözleşmeli güvenlik şirketlerinin 2015 yılındaki geliri 23 milyar dolardır. 2016 yılı geliri ise 24.5 milyar dolara ulaşmıştır.¹¹² Sözleşmeli güvenlik sektörünün yıllık büyüme oranı yüzde 4 - 5 civarındadır.¹¹³ Özel güvenlik sektöründe görev yapan personel sayısı 1.4 milyonu bulmaktadır.

3.1.2 ABD’de Özel Güvenlik İşgücü

1971 Yılında yayınlanan Rand raporuna göre, tipik bir güvenlik görevlisi; özel güvenlik konusunda birkaç yıllık tecrübeye sahiptir, 40-55 yaş arasındadır ve eğitimsizdir. (yarısından azı lise mezunu diğerleri 9. sınıfın ötesinde eğitim almamıştır) Düşük ücret almaktadırlar ve bazıları düşük düzeyli bir kamu hizmetinden ya da askeri kariyerden emeklidir.¹¹⁴

Rand raporundan 20 yıl sonra yayınlanan Hallcrest II raporu ise özel güvenlik personelinin 1990 yılında, 1970’lere göre daha genç ve daha iyi eğitilmiş olduğunu

¹⁰⁹ Strom, Kevin., Berzofsky, Marcus., Shook-Sa, Bonnie., Barrick, Kelle., Daye, Crystal., Horstmann, Nicole and Kinsey, Nicole, *The Private Security Industry : A Review of the Definitions, Available Data Sources, and Paths Moving Forward*, National Criminal Justice Reference Service, US Department of Justice, 2010, <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/bjs/grants/232781.pdf> (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

¹¹⁰ Dempsey, p. 36

¹¹¹ Perry, Robert H. and Associates Inc, *“The Annual U.S. Contract Security Industry White Paper for 2017”*, 9th Edition, 2017,p. 6

¹¹² Perry, p.8

¹¹³ Perry, p. 22

¹¹⁴ S. Kakalik, James and Wildhorn, *The Private Police Industry: Its Nature and Extent, Vol. 2, 5 vols.* (R-870/DOJ), National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, Published by The Rand Corporation, Washington, D.C, 1971, p.133

belirtmektedir.¹¹⁵ Rapora göre 1980 yılında özel güvenlik personeli sayısı 976.000'dir. Bu sayı 1990 yılında 1.493.000' e ulaşmıştır. (Tablo: 3.1)

Tablo 3.1: ABD' de Özel Güvenlik Personeli Sayıları 1980-1990 Yılları

ABD' de Özel Güvenlik Personeli Sayıları			
Yıl	Özel Güvenlik Şirketlerinde	Özel Güvenlik Birimlerinde	Toplam
1980	556,000	420,000	976,000
1990	965,000	528,000	1,493,000

Kaynak: Cunningham, William C., Strauchs, John J. and Meter, Oifford W. Van. *Private Security Trends, 1970 To 2000: The Hallcrest Report II*, National Institute of Justice, U.S. Department of Justice, Boston: Butterworth-Heinemann, 1990, p.172

Tablo 3.2: ABD' de Özel Güvenlik ve Üretim Sektörü-1990 / Özel Güvenlik İstihdamı

ABD' de Güvenlik Hizmet ve Üretim Sektörü-1990 Özel Güvenlik İstihdamı		
Bölüm	Personel Sayısı	Yüzdesi
Zırhlı Araç	15,000	1.0 %
Alarm Şirketleri	120,000	8.0 %
Güvenlik Şirketleri / Taşeron	520,000	34.8 %
Özel Dedektifler	70,000	4.7 %
Danışmanlık ve Mühendislik Şirketleri	2,900	0.2 %
Kasa ve Kilit Şirketleri	69,600	4.7 %
Üreticiler ve Distribütörler	88,300	5.9 %
Kurumlarda Birimlere Bağlı Çalışanlar	528,000	35.4 %
Diğer	79,500	5.3 %
Toplam	1,493,300	100%

Kaynak: Cunningham et al, (a. g. e.) p.192

1.493.000 Özel güvenlik personelinden 528,000 kişi kuruluşların kendi bünyelerinde kurduğu özel güvenlik birimlerinde, 520,000 kişi ise özel güvenlik şirketlerinde görev yapmaktadırlar. Özel güvenlik birimlerine ve güvenlik şirketlerine bağlı çalışan güvenlik personeli tüm istihdamın dörtte üçünü oluşturmaktadır. Zırhlı

¹¹⁵ Cunningham, William C., Strauchs, John J. and Meter, Oifford W. Van. *Private Security Trends, 1970 To 2000: The Hallcrest Report II*, National Institute of Justice, U.S. Department of Justice, Boston: Butterworth-Heinemann, 1990, p.313

araç şirketleri, alarm şirketleri, özel dedektiflik, danışmanlık ve mühendislik şirketleri, kasa ve kilit şirketleri personeli ile üreticiler ve dağıtıcıların bulunduğu diğer şirketlerde çalışanların toplam sayısı ise 445,300'dür.¹¹⁶ (Tablo: 3.2)

2017 Yılına bakıldığında, ABD Çalışma Bakanlığı, Çalışma İstatistikleri Bürosu, Mesleki İstihdam İstatistiklerine göre özel güvenlik personel sayısının 1,105,440 olduğu görülmektedir.¹¹⁷ (Tablo: 3.3) Bu sayıya Havalimanı “Güvenlik Taraması Görevlileri”, “Oyun Gözlem Görevlileri ve Oyun Araştırmacıları”, “Güvenlik ve Yangın Alarm Sistemleri Kurulumcuları”, “Özel Dedektifler ve Araştırmacılar” ile “Güvenlik Sistemleri Hizmetleri” personeli de eklendiğinde (Tablo: 3.4) özel güvenlik sektöründe görev yapan personel sayısı 1.4 milyonu bulmaktadır.

Tablo 3.3: ABD’ de Özel Güvenlik Personel Sayıları (2017-2014 Yılları Arası)

ABD’ de Özel Güvenlik Personeli Sayıları 2017-2016-2015 ve 2014 Yılları		
Yıl	Personel Sayısı	Maaş (Yıllık)
2017	1,105,440	\$30,730 ¹¹⁸
2016	1,103,120	\$29,730 ¹¹⁹
2015	1,097,660	\$28,460 ¹²⁰
2014	1,077,520	\$28,040 ¹²¹

Kaynak: U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *Occupational Employment and Wages*, <https://www.bls.gov/> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

¹¹⁶ Cunningham et al, p.192

¹¹⁷ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, “*Occupational Employment and Wages-2017*” <https://www.bls.gov/oes/current/oes339032.htm> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

¹¹⁸ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, “*Occupational Employment and Wages-2017*” <https://www.bls.gov/oes/current/oes339032.htm> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

¹¹⁹ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, “*Occupational Employment and Wages-2016*” <https://www.bls.gov/oes/2016/may/oes339032.htm> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

¹²⁰ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, “*Occupational Employment and Wages-2015*” <https://www.bls.gov/oes/2015/may/oes339032.htm> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

¹²¹ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, “*Occupational Employment and Wages-2014*” <https://www.bls.gov/oes/2014/may/oes339032.htm> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

Tablo 3.4: ABD’ de Özel Güvenlik Sektöründeki Diğer Personelin Sayıları 2017

ABD’ de Özel Güvenlik Sektöründeki Diğer Personelin Sayıları 2017		
	Personel Sayısı	Maaş (Yıllık)
Havalimanı Güvenlik Taraması Görevlileri	42,470	\$40,960 ¹²²
Oyun Gözlem Görevlileri ve Oyun Araştırmacıları	10,290	\$36,160 ¹²³
Güvenlik ve Yangın Alarm Sistemleri Kurulumcuları	69,830	\$47,100 ¹²⁴
Özel Dedektifler ve Araştırmacılar	41,400	\$50,700 ¹²⁵
Güvenlik Sistemleri Hizmetleri Çalışanları	139,020	\$44,810 ¹²⁶
Toplam	303.010	-----

Kaynak: U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *Occupational Employment and Wages*, <https://www.bls.gov/> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

ABD’ de 1990 yılındaki genel kolluk personeli sayısı 600.000 civarındadır. (Tablo:3.5) Özel güvenlik görevlilerinin hemen hemen 1.5 milyon olduğu düşünüldüğünde genel kolluk görevlilerinin özel güvenlik görevlilerine oranının 1/ 2.5 olduğu görülmektedir. Ancak şazi şehirlerde/ eyaletlerde, özel güvenlik görevlilerinin kolluk kuvvetlerine oranı çok daha yüksektir. (Tablo: 3.6) 1990 yılında özel güvenlik ve genel kolluk kuvvetlerinin toplamı 2.1 milyon’ dur. Bu toplam ulusal nüfusunun yaklaşık % 1’ini ve ulusal iş gücünün neredeyse % 2’sini temsil etmektedir.¹²⁷

Tablo 3.5: ABD’ de Özel Güvenlik ile Kolluk Görevlilerinin Karşılaştırılması

ABD’ de Özel Güvenlik ve Kolluk Görevlilerinin Karşılaştırılması			
Yıl	Özel Güvenlik Görevlisi	Kolluk Görevlisi	Toplam
1980	1 Milyon	600.000	1.6 Milyon
1990	1.5 Milyon	600.000	2.1 Milyon

Kaynak: Cunningham et al, p.225

¹²² U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *“Occupational Employment and Wages-2017”* <https://www.bls.gov/oes/current/oes339093.htm> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

¹²³ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *“Occupational Employment and Wages-2017”* <https://www.bls.gov/oes/current/oes339031.htm> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

¹²⁴ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *“Occupational Employment and Wages-2017”* <https://www.bls.gov/oes/current/oes492098.htm> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

¹²⁵ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *“Occupational Outlook Handbook-2017”* <https://www.bls.gov/oooh/protective-service/private-detectives-and-investigators.htm> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

¹²⁶ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *“Occupational Employment and Wages-2017”* https://www.bls.gov/Oes/current/naics5_561620.htm#00-0000 (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

¹²⁷ Cunningham et al, p.224

Tablo 3.6: ABD’ de Bazı Eyaletlerde / Şehirlerde Özel Güvenlik ile Kolluk Görevlilerinin Karşılaştırılması

Bazı Eyaletlerde / Şehirlerde Özel Güvenlik ile Kolluk Görevlilerinin Karşılaştırılması / 1989			
Eyalet/Şehir	Özel Güvenlik	Kolluk Personeli	Oranı
California	201,000	51,906	3.9:1
Indiana	15,000	8,826	1.7:1
Michigan	36,264	18,394	2.0:1
Texas	110,000	31,106	3.5:1
St.Louis, Missouri	4,322	1,528	2.8:1
Toplam	366,586	111,760	3.3:1

Kaynak: Cunningham et al, p.226

2017 yılında genel kolluk personelinin sayısı 807,000 olmuştur.¹²⁸ (Tablo: 3.7) Bu tarihte özel güvenlik sektöründe görev yapan toplam personel sayısı ise 1,408,450’ dir (Tablo: 3.3-4) 2017 yılında genel kolluk görevlilerinin özel güvenlik görevlilerine oranı 1/1.7’dir.

Tablo 3.7: ABD’ de Genel Kolluk Personelin Sayıları 2017

ABD’de Genel Kolluk Personelin Sayıları 2017		
Görev Alanı	Personel Sayısı	Maaş (Yıllık)
Dedektifler ve Suç Soruşturmacıları	110,900	\$79,970
Polis ve Şerif Devriye Memurları	684,200	61,050
Transit Geçiş ve Demiryolu Polisi,	4,900	\$70,280
Yaban Hayatı Koruma Görevlileri (Federal)	7,000	56,410
Toplam	807,000	-----

Kaynak: U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *Occupational Outlook Handbook*, <https://www.bls.gov/ooh/protective-service/police-and-detectives.htm#tab-5> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

¹²⁸ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *Occupational Outlook Handbook*, <https://www.bls.gov/ooh/protective-service/police-and-detectives.htm#tab-5> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

1990 Yılındaki özel güvenlik giderleri 52 milyar dolar, genel kolluk giderleri ise 30 milyar dolardır.¹²⁹ Özel güvenlik giderleri genel kolluk kuvvetlerinin giderlerinin yaklaşık 1,7 katıdır; (Tablo: 3.8)

Tablo 3.8: ABD’ de Özel Güvenlik ile Genel Kolluk Giderlerinin Karşılaştırılması

ABD’ de Özel Güvenlik ve Genel Kolluk Giderlerinin Karşılaştırılması			
Yıl	Özel Güvenlik Görevlisi	Kolluk Güvenlik Görevlisi	Toplam
1980	22 Milyar \$	14 Milyar \$	36 Milyar \$
1990	52 Milyar \$	30 Milyar \$	82 Milyar \$

Kaynak: Cunningham et al, p.225

Özel güvenlik personelinin işe başlangıç ücretleri 1970-1990 yılları arasında asgari ücretin biraz üzerinde olmuştur. Şirketlerin kendi bünyelerinde istihdam ettikleri güvenlik görevlileri, özel güvenlik şirketlerinde çalışan güvenlik görevlilerinden daha yüksek ücret almaktadır. Bu durum özel güvenlik sektöründe düşük nitelikli çalışanların istihdamına neden olmuştur.¹³⁰

ABD’de genel kolluk görevlilerinin yıllık ortalama maaşları incelendiğinde; yaban hayatı koruma görevlilerinin (federal) 56,410 dolar, polis ve şerif devriye memurlarının 61,050 dolar, transit geçiş ve demiryolu polisinin 70,280 dolar, dedektifler ve suç soruşturmacılarının ise \$79,970 dolar yıllık maaş aldıkları görülmektedir.¹³¹ (Tablo: 3.7)

2017 Yılındaki özel güvenlik görevlisi ortalama maaşı saatlik 14.78 dolar / yıllık ise 30,730 dolardır.¹³² (Tablo: 3.3) ABD’ de 2018 yılındaki, asgari ücretin saatlik 7.25

¹²⁹ Cunningham et al, p.225

¹³⁰ Cunningham et al, p.314

¹³¹ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *Occupational Outlook Handbook*, <https://www.bls.gov/ooh/protective-service/police-and-detectives.htm#tab-5> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

¹³² U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *“Occupational Employment and Wages-2017”* <https://www.bls.gov/oes/current/oes339032.htm> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

dolar ¹³³ olduğu göz önüne alındığında özel güvenlik görevlilerinin maaşları asgari ücretin iki katıdır. Genel kolluk görevlileri ile karşılaştırıldığında ise polis ve şerif devriye memurlarının yarısı kadar maaş almaktadırlar.

Özel güvenlik sektörü içerisinde değerlendirilen; oyun gözlem görevlileri ve oyun araştırmacıları 36,160 dolar, havalimanı güvenlik taraması görevlileri 40,960 dolar, güvenlik sistemleri hizmetleri çalışanları 44,810 dolar, güvenlik ve yangın alarm sistemleri kurulumcuları 47,100 dolar ve özel dedektifler ve araştırmacılar ise 50,700 dolar yıllık ortalama ile normal özel güvenlik görevlilerinden daha fazla maaş almaktadırlar. (Tablo: 3.4)

3.1.3 ABD’de Özel Güvenlik Şirketleri

ABD’de özel güvenlik şirketleri; sözleşmeli güvenlik personeli, zırhlı taşımacılık, alarm izleme merkezleri, özel dedektiflik, güvenlik danışmanlığı / mühendisliği, kasa ve kilit hizmetleri, güvenlik sistemleri malzeme üretimi ve dağıtımı, istihdam öncesi araştırma vb. pek çok alanda faaliyet göstermektedir.¹³⁴ Aşağıda sözleşmeli güvenlik hizmetleri içinde değerlendirilen; sözleşmeli güvenlik personeli, özel etkinlik güvenliği, kayıp önleme, güvenlik danışmanlığı, risk analizi, soruşturma, istihdam öncesi araştırma, tesis tasarımı ve araçlı devriye hizmetlerini kapsayan veriler incelenecektir.¹³⁵

ABD’de sözleşmeli güvenlik şirketlerinin 2015 yılındaki geliri 23 milyar dolardır. 2016 yılı geliri ise 24.5 milyar dolara ulaşmıştır. ¹³⁶ (Tablo: 3.9) Sözleşmeli güvenlik sektörünün yıllık büyüme oranı yüzde 4 - 5 civarındadır. 2016 yılındaki büyüme oranı ise şirket birleşmelerinden dolayı yüzde 6,5 olmuştur.¹³⁷

¹³³ Statista, The Portal for Statistics, “*State Minimum Wage Rates in the United States as of January 1, 2018*”, <https://www.statista.com/statistics/238997/minimum-wage-by-us-state/> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

¹³⁴ Cunningham et al, p.192

¹³⁵ Perry, p. 6

¹³⁶ Perry, p. 8

¹³⁷ Perry, p. 22

Sözleşmeli güvenlik şirketleri sektöründe yıllık brüt geliri 2 milyar doları aşan üç şirket vardır. Allied Universal Security Services' in 2016 yılı geliri 5.3 milyar dolar, Securitas'ın 4.2 milyar dolar, G4S'ün ise 2.4 milyar dolardır. (Tablo: 3.9) Üç şirketin gelirlerinin toplamı 24,5 milyar dolarlık ABD sözleşmeli güvenlik sektörünün neredeyse yarısını oluşturmaktadır.¹³⁸ Sektörde 8.000 şirket faaliyet göstermektedir.¹³⁹ Sözleşmeli güvenlik personeli sayısında güvenilir bilgiler bulmak çok zor olmak ile birlikte yaklaşık 800.000 personelin (part-time çalışanlar ile birlikte) görev yaptığı tahmin edilmektedir.¹⁴⁰

Tablo 3.9: ABD' de En Büyük Üç Özel Güvenlik Şirketinin Geliri ve Pazar Payı

ABD' de En Büyük 3 Özel Güvenlik Şirketinin Geliri ve Pazar Payı				
Şirket	2016 Geliri	Pazar Payı	2015 Geliri	Pazar Payı
Allied Universal Security Services	5.3 Milyar \$	22%	4.5 Milyar \$	20%
Securitas	4.2 Milyar \$	17%	3.7 Milyar \$	16%
G4S	2.4 Milyar \$	10%	2.2 Milyar \$	8%
Toplam	11.9 Milyar \$	49%	10.4 Milyar \$	44%
Kalan Pazar	12.6 Milyar \$	51%	12.6 Milyar \$	56%
Toplam Pazar	24.5 Milyar \$	100%	23.0 Milyar \$	100%

Kaynak: Robert H. Perry & Associates Inc, “*The Annual U.S. Contract Security Industry White Paper for 2017*”, 9th Edition, 2017, p.8

Sözleşmeli güvenlik personelinin % 10' luk bölümünün silahlı olarak görev yaptığı tahmin edilmektedir. Silahlı görev yapacak personel, kapsamlı bir araştırmaya tabi tutulmakta ve silah taşımak için gerekli olan ekstra eğitimlerden geçmektedir. Pek çok güvenlik şirketi silahlı güvenlik gerektiren işlerde görevlendirmek için polis memurlarını işe almaktadır.¹⁴¹

Kurumların kendi bünyesinde çalıştırdıkları güvenlik personeli uzun vadeli iş sözleşmeleri ve emeklilik giderleri nedeniyle işverenlerine daha fazla maliyetli olmaktadır. Bu sebeple şirketler ve belediyeler güvenliklerini sağlamak için personel

¹³⁸ Perry, p.8

¹³⁹ Perry, p.23

¹⁴⁰ Perry, p. 24

¹⁴¹ Perry, p. 24

istihdam etmek yerine daha az maliyeti olan sözleşmeli güvenlik şirketlerinden hizmet satın almaktadırlar.¹⁴² Elektronik güvenlik sektörü son birkaç yıldır sözleşmeli güvenlik sektöründen biraz daha iyi performans göstermektedir. Alarm izleme ve elektronik güvenlik sistemi kuran şirketlerinin geliri bir önceki yıla göre % 6 oranında artarak, 2017’de 55 milyar dolar olmuştur.¹⁴³

3.1.4 ABD’de Özel Güvenlik Sektörünün Faaliyet Alanları

ABD’nin 11 Eylül’den sonra çıkardığı ulusal güvenlik yasa paketinde (Patriot Act.), imha edilmesi veya iş göremez hale getirilmesi durumunda, ulusal güvenlik, ekonomi, halk sağlığı ve güvenliği üzerinde olumsuz etki yaratacak tesisler, kritik alt yapı olarak tanımlanmaktadır.¹⁴⁴ Bu tanımın içinde değerlendirilen, savunma sanayi, enerji, bankacılık, finans, bilgi teknolojileri, telekomünikasyon, ulaştırma, posta ve kargo hizmetleri, halk sağlığı, acil servisler, tarım, gıda, içme suyu / su arıtma tesisleri, endüstri ve teknoloji bölgeleri ile ulusal anıtlar ve simgeler gibi kritik altyapıların birçoğunun güvenliği, özel güvenlik görevlileri tarafından sağlanmaktadır. Güvenlik görevlileri, kritik altyapıları ve insanları kazalardan, yangınlardan, terörizm, hırsızlık gibi suçlardan ve diğer yasadışı faaliyetlerden korurlar.¹⁴⁵ Bazı tahminlere göre, ülkenin kritik altyapısının yüzde 85’i özel güvenlik tarafından korunmaktadır.¹⁴⁶ ABD’de kritik altyapıların dışında, özel şirketler de, mülklerini ve çalışanlarını korumak, iç soruşturmaları yürütmek, istihdam öncesi tarama yapmak, bilgi teknolojisi güvenliği sağlamak ve daha birçok alanda özel güvenlikten faydalanmaktadır.¹⁴⁷ Özel güvenlik alarm izleme, zırhlı taşımacılık ve güvenlik danışmanlığı gibi pek çok alanda önemli rol oynamaktadır.¹⁴⁸

¹⁴² Perry, p. 27

¹⁴³ Perry, p. 32

¹⁴⁴ Parfomak, Paul W., *Guarding America: Security Guards and U.S. Critical Infrastructure Protection*. (CRS Report RL32670), Washington, D.C. , Congressional Research Service, Library of Congress, 2004, p. 2

¹⁴⁵ Parfomak et al, p.3

¹⁴⁶ *The 2004 National Policy Summit: Building Private Security/Public Policing Partnerships to Prevent and Respond to Terrorism and Public Disorder*, United States. Department of Justice. Office of Community Oriented Policing Services, Washington, DC, 2004, p.1

¹⁴⁷ Strom et al, p. 1-1

¹⁴⁸ Strom et al, p. 8-1

3.1.5 ABD’de Özel Güvenlik Sektöründe Yasal Düzenlemeler

ABD’de özel güvenlik sektörünü düzenleyen federal boyutta bir yasal düzenleme mevcut değildir. Yasal düzenlemeler eyaletlere göre farklılıklar göstermektedir. Özellikle personel, yönetici ve şirket düzeyinde sektöre giriş koşulları ile eğitim ve lisans gereksinimleri hususlarında, eyaletler arasında farklı uygulamalar bulunmaktadır. Bu uygulamalar aşağıda özel güvenlik sektörüne giriş koşulları ve özel güvenlik sektöründe eğitim başlıkları altında daha detaylı olarak incelenecektir.

3.1.6 ABD’de Özel Güvenlik Hizmetlerinden Yararlanma Şekli

ABD’de şirketler güvenliklerini sağlamak için kendileri personel istihdam edebilecekleri gibi, güvenlik şirketlerinden de hizmet satın alabilirler. Ayrıca hem personel istihdamı hem de güvenlik şirketlerinden hizmet satın alma şeklinde bir hizmet karışımından da yararlanabilirler.¹⁴⁹

3.1.7 ABD’de Özel Güvenlik Sektörüne Giriş Koşulları

Aşağıda ABD’de özel güvenlik sektörüne giriş koşulları, çalışanlar, yöneticiler ve şirketler olarak ayrı başlıklar altında incelenecektir.

3.1.7.1 Çalışanlar

ABD’ de özel güvenlik sektörüne giriş koşulları eyaletlere göre farklılıklar arz etmektedir. Özel güvenlik görevlileri, New York, California, Florida, Illinois, Alabama, Alaska, Utah, Washington, Nevada, Montana gibi birçok eyalette silahlı veya silahsız görev yapmalarına bakılmaksızın lisans almak zorundadırlar. Idaho, Massachusetts, Nebraska, İndiana, gibi eyaletlerde silahlı veya silahsız görevliler için lisans alma zorunluluğu yoktur.¹⁵⁰ Bazı eyaletlerde sadece güvenlik şirketlerinde sözleşmeli çalışan güvenlik görevlilerinin, bazılarında ise sadece silahlı görev yapacak personelin lisans

¹⁴⁹ Strom et al, p. 2-1

¹⁵⁰ Security Guard-License.Org, *Security Guard License Requirements*, <https://www.securityguard-license.org> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

alması gerekmektedir. ¹⁵¹ Eyaletlere göre değişmekle beraber özel güvenlik personeli için aranan temel nitelikler aşağıdaki gibidir;

- a) Amerikan vatandaşı olmak veya yasal çalışma iznine sahip olmak
- b) Silahsız personel için en az 18 yaşında olmak,
- c) Silahlı personel için en az 21 yaşında olmak,
- d) Lise diploması, G.E.D ¹⁵² veya eşdeğer sertifikaya sahip olmak,
- e) Temel güvenlik eğitimi bitirmek,
- f) Özgeçmiş doğrulama / kontrol sürecinin (Background Verification / Check ¹⁵³) olumlu sonuçlanması.
- g) Fiziksel olarak uygun olmak,
- h) Akıl hastalığı olmamak.

Tarihsel olarak, özel güvenlik endüstrisi, özel güvenlik sektörüne giriş koşulları ile ilgili standartların eksikliğinden mustarip olmuştur. Ancak son zamanlarda profesyonel derneklerin ve devlet kurumların çabaları sayesinde, bu alanda önemli iyileşmeler görölmektedir.¹⁵⁴ Özellikle mesleki geçmiş, sabıka kaydı ve parmak izi kontrollerinden oluşan titiz işe alma ve araştırma süreci norm haline gelmiştir. Adayların fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı olmaları gerekmektedir. ¹⁵⁵

Silahlı görev yapacak personelin giriş koşulları silahsız personele göre daha ağırdır. Çoğu eyalette silahlı personelin sabıka kaydı ve parmak izi kontrolleri de dâhil olmak üzere sıkı bir işe alım süreci vardır.¹⁵⁶ Sabıka kaydı ve parmak izi kontrolleri Adalet Bakanlığı ve Federal Soruştırma Bürosunun veri tabanı üzerinden yapılmaktadır. Bazı eyaletler adaylardan uyuşturucu testi istemektedir. Bazı eyaletlerde

¹⁵¹ Strom et al, p. 6-1/ 6-2

¹⁵² G.E.D : ABD'de lise mezunu olmayan kişilerin girdikleri sınav sonucunda başarılı olmaları halinde aldıkları lise diploması denkliğindeki belgedir.

¹⁵³ Background Verification / Check: adayın suç ve mahkeme kayıtlarının, eğitim kurumlarındaki kayıtlarının, geçmiş veya şimdiki içindeki istihdam ve terfi durumlarının, iş veya kişisel referanslarının, karakterinin, genel itibarının, kişisel özelliklerinin veya yaşam tarzının kontrol edilmesi sürecidir; ASIS International, *Private Security Officer Selection and Training Guideline*, 2004, p.10

¹⁵⁴ Dempsey, p. 45

¹⁵⁵ Dempsey, p. 47

¹⁵⁶ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *Occupational Outlook Handbook-2017*, <https://www.bls.gov/ooh/protective-service/security-guards.htm> (Son Erişim Tarihi; 23 Ağustos 2018)

ise adaylar uyuşturucu ve alkol bağımlısı olmadıkları hakkında yeminli beyanda bulunmak zorundadır.¹⁵⁷

3.1.7.2 Yöneticiler

ABD’de eyaletler arasında yöneticiler hakkında belli bir standart bulunmamakla birlikte, yöneticiler güvenlik görevlisi olmak için aranan asgari koşullara sahip olmak zorundadır. Eyaletler arasında farklı uygulamalar bulunmaktadır.

- a) Minimum yaş zorunluluğu; California, Florida, Georgia ve North Carolina gibi eyaletlerde özel güvenlik yöneticisi olmak için minimum 18 yaşında olmak gerekmektedir. Bu sınır Texas ve Illinois’de 21, New York ve Michigan’ da ise 25’dir.¹⁵⁸
- b) Mesleki deneyim gereksinimi; California’da özel güvenlik yöneticisi olmak için minimum 1 yıl mesleki deneyim gereksinimi bulunmaktadır. Bu süre New York, Florida ve Ohio’ da 2, Texas’ da ise 3 yıldır. Bazı eyaletlerde ise eğitim durumuna bağlı olarak deneyim süresi kademeli olarak değişmektedir. Örneğin Illinois’de lisans derecesine sahip olanlardan istenen deneyim süresi 1 yıl iken, ön lisans derecesi olanlar için bu süre 2 yıldır. Lisans ve ön lisans derecesine sahip olmayan adaylardan istenen deneyim süresi 3 yıldır.¹⁵⁹ Indiana’da ise bir yönetici deneyim veya eğitim veya gereksinimlerini karşılamalıdır. Bu anlamda bölgesel akredite bir kurumdan 4 yıllık ceza adaleti bölümünden bir diploma ya da iki yıllık (4.000 saatlik) mesleki deneyime sahip olmalıdır.¹⁶⁰
- c) Sınav; özel güvenlik yönetici adayları California, Texas, New York, Illinois,

¹⁵⁷ Security Guard-License.Org, *Security Officer Requirements in Alabama*, <https://www.securityguard-license.org/states/alabama-security-officer.html> (Son Erişim Tarihi; 23 Ağustos 2018)

¹⁵⁸ Strom et al, p. 6-5

¹⁵⁹ Strom et al, p. 6-5

¹⁶⁰ Security Guard-License.Org, *Security Guard Requirements in Indiana*, <https://www.securityguard-license.org/states/indiana-security-guard.html> (Son Erişim Tarihi; 23 Ağustos 2018)

Ohio ve Georgia' da sınava girmek zorundadırlar. Pennsylvania, North Carolina ve Michigan' da sınav gerekli değildir.¹⁶¹

3.1.7.3 Şirketler

ABD'de özel güvenlik şirketini açma kuralları, düzenlemeleri ve gereklilikleri eyaletten eyalete veya aynı eyaletteki şehirlere göre değişiklik göstermektedir. Eyaletlerin çoğunluğunda başvuru sahipleri özel dedektif veya özel güvenlik görevlisi olmak için aranan asgari koşullara sahip olmak zorundadır.¹⁶²

Güvenlik şirketleri lisansı bulunan bir yönetici bulundurmalıdır. Washington State ve Texas gibi eyaletlerde yöneticilerin şirketten ayrılması durumunda şirketlerin çalışmasına izin verilmemektedir. Bu durumda yönetici değişiklikleri 30 gün içerisinde yetkili makamlara bildirilmelidir. Kaliforniya ve Washington Eyaleti dâhil olmak üzere çoğu eyalette, bir şirketin adının güvenlik şirketlerine lisans veren kurul tarafından onaylanması gerekir. Güvenlik şirketleri kendilerinin kolluk kuvveleri ile karıştırılmasına neden olacak isimleri kullanamazlar. Şirketlerden sorumluluk sigortası yapmaları istenebilir. Kaliforniya eyaleti bedensel yaralanmalar veya ölüm nedeniyle meydana gelecek kayıplar için 500.000 dolar ve maddi hasarlar için 500.000 dolar olmak üzere toplam 1 milyon dolarlık sigorta istemektedir.¹⁶³ Indiana'da 100.000 dolarlık,¹⁶⁴ Washington' da ise 25.000 dolarlık bedensel hasar, 25.000 dolarlık maddi hasar için sigorta sertifikası gerekmektedir.¹⁶⁵

¹⁶¹ Strom et al, p.6-5

¹⁶² Affeld, Marlene., *What to Use to Start a Private Security Agency*, <https://smallbusiness.chron.com/use-start-private-security-agency-12797.html> (Son Erişim Tarihi; 15 Nisan 2018)

¹⁶³ Feigenbaum, Eric., *Business License Requirements for Security Companies*, <https://smallbusiness.chron.com/business-license-requirements-security-companies-2979.html> (Son Erişim Tarihi; 15 Nisan 2018)

¹⁶⁴ Security Guard-License.Org, *Security Guard Requirements in Indiana*, <https://www.securityguard-license.org/states/indiana-security-guard.html> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

¹⁶⁵ Washington State Department Of Licensing, *How to Get Your Private Security Guard Company License*, <https://www.dol.wa.gov/business/securityguards/sggetcompany.html> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

3.1.8 ABD’de Özel Güvenlik Sektöründe Eğitim

ABD’ de özel güvenlik personelinin eğitimi eyaletlere göre farklılıklar arz etmektedir. Güvenlik personelinin lisans alma zorunluluğu olan eyaletlerde eğitim almakta zorunludur. Silahlı olarak görev yapacak güvenlik personeli ek olarak ateşli silah eğitimi almaktadır. Eğitimler eyaletler tarafından yetkilendirilen eğitim kurumları tarafından verilmektedir. Eğitimlerin başarıyla tamamlanması için temel eğitimlerde yazılı, ateşli silah eğitimlerinde ise hem yazılı hem de tabanca ile yeterlilik sınavından geçerli not alınması gereklidir. Aşağıda Newyork, California, Florida, Illinois, Georgia ve Alabama gibi bazı eyaletlerdeki eğitim programları ve süreleri incelenecektir.

Idaho, Massachusetts, Wyoming, Nebraska, Mississippi ve Indiana gibi eyaletlerde ise güvenlik personelinin lisans alma zorunluluğu olmadığından, eğitim zorunluluğu da bulunmamaktadır. Ancak silahlı görev yapacak personel ilgili eyaletten silah taşıma izni almak zorundadır. Amerika’da güvenlik görevlileri havalimanı gibi federal kurumlarda da görev yapmaktadırlar. Burada görev yapan personel ulusal düzeyde belirlenen düzenlemelere tabidir.

3.1.8.1 Newyork

New York Eyaleti'nden bir güvenlik görevlisi olabilmek için toplam 40 saatlik eğitim almak gerekmektedir. İlk olarak göreve başlamadan önce 8 saatlik temel eğitim alınmaktadır. Eğitim güvenlik personeline görev ve sorumlulukları ile alakalı genel bir bakış sunmaktadır. Eğitim kapsamında ele alınan konular arasında güvenlik görevlisinin rolü, yetkileri, acil durumlar, iletişim, halkla ilişkiler, erişim kontrolü ve etik yer almaktadır. Güvenlik personeli göreve başladıktan sonra 90 gün içerisinde 16 saatlik bir eğitimi daha tamamlamak zorundadır. Bu eğitimde temel eğitimdeki derslerin tekrarının yanında terörizm konusunda bilgi verilir. Her iki eğitimin sonunda sınav yapılmaktadır. 16 Saatlik eğitiminin bitiş tarihinden sonra 12 ay içerisinde tamamlanması gereken 8 saatlik, yıllık hizmet içi eğitimde ise güvenlik görevlilerinin görev ve sorumlulukları hakkında güncel ve gelişmiş bilgilere yer verilmektedir. Silahlı olarak görev yapacak güvenlik personeli ek olarak 47 saatlik ateşli silah eğitimi almak zorundadır. Ateşli silah

eğitiminde 7 saat ölümcül güç kullanma ile ilgili bilgi verilirken 40 saat tabanca ile uygulama yapılmaktadır. Ayrıca her yıl 8 saatlik yenileme eğitimi gerekmektedir. Ateşli silah ve yenileme eğitiminin başarıyla tamamlanması için hem yazılı hem de tabanca ile yeterlilik sınavından geçerli not alınması lazımdır. New York eyaletinde özel güvenlik eğitimleri sadece New York Ceza Adalet Hizmetleri Bölümünden (DCJS) onaylı eğitim okullarınca verilebilmektedir.¹⁶⁶

3.1.8.2 California

California Eyaleti'nden bir güvenlik görevlisi olabilmek için sertifikalı bir eğitim kurumu aracılığıyla 40 saatlik eğitim tamamlanmalıdır. İlk olarak göreve başlamadan önce 8 saatlik temel eğitim bitirilmelidir. Temel eğitim özel güvenlik görevlilerinin yakalama ve tutuklama yetkileri, terörizm bilinci ve kitle imha silahlarını kapsamakta, eğitimin sonunda sınav yapılmaktadır. Güvenlik personeli görevlendirildikten sonraki 30 gün içinde 16 saat, 6 ay içerisinde ise 16 saat daha eğitim alarak toplamda 40 saatlik eğitimi tamamlamalıdır. Silahlı olarak görev yapacak güvenlik personeli ek olarak 14 saatlik ateşli silah eğitimi almaktadır. Eğitim konuları arasında hukuk, etik, silah kullanımı ve acil durum prosedürleri bulunmaktadır. Eğitim sonunda personelin yazılı ve uygulamalı sınavdan geçerli not alınması lazımdır. Cop ve biber gazı taşıyacak personel ayrıca eğitim almak zorundadır. California eyaletinde özel güvenlik eğitimleri sadece Tüketici İşleri Dairesi, Güvenlik ve Soruşturma Hizmetleri Bürosu onaylı eğitim okullarınca verilebilmektedir.¹⁶⁷

3.1.8.3 Florida

Florida da güvenlik görevlisi eğitimi 40 saattir ve 2 bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm 24 saat, ikinci bölüm ise 16 saattir. Eğitim sonunda özel güvenlik görevlisinin

¹⁶⁶ New York State / Division of Criminal Justice Services, *Security Guard Training Requirements*, <http://www.criminaljustice.ny.gov/ops/sgtraining/sgpquestion.htm> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

¹⁶⁷ California Department of Consumer Affairs, Bureau of Security and Investigative Services, *Security Guard Fact Sheet*, https://www.bsis.ca.gov/forms_pubs/guard_fact.shtml (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018) ; Security Guard-License.Org, *Security Guard Registration Requirements in California*, <https://www.securityguard-license.org/states/california-security-guard.html> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

yazılı sınavdan geçerli not alması gerekmektedir. Ateşli silah taşıyacak olan güvenlik görevlileri ek olarak 28 saatlik bir eğitimi tamamlamalıdır. Eğitimde eyalet tarafından belirlenen müfredat uygulanmakta silah kullanımının hukuki yönleri, güvenlik, silah mekaniği gibi dersler ve ateşli silah pratikleri yapılmaktadır. Florida eyaletinde özel güvenlik eğitimleri Florida Tarım ve Tüketici Hizmetleri Lisans Bölümünden onaylı eğitim okullarınca verilebilmektedir.¹⁶⁸

3.1.8.4 Illinois

Illinois’de güvenlik görevlileri göreve başladıktan sonra ilk 30 gün içinde 20 saatlik temel eğitim almak zorundadır. Özel güvenlik şirketlerinde sözleşmeli istihdam edilen güvenlik personelinin ilk altı ay içinde sekiz saatlik ek eğitim alması gerekmektedir. Ayrıca her yıl 8 saat yenileme eğitimi yapılmaktadır. Ek eğitim ve yenileme eğitimleri işbaşında verilebilmektedir.¹⁶⁹ Ateşli silah taşıyacak güvenlik görevlileri 40 saatlik ateşli silah eğitimini tamamlamalıdır. Eğitim sonunda personelin yazılı ve uygulamalı sınavdan geçerli not alması gerekmektedir.¹⁷⁰

3.1.8.5 Georgia

Georgia eyaletinde güvenlik görevlisi olabilmek için 24 saatlik eğitim tamamlanmalıdır. Eğitim kapsamında ele alınan konular arasında; özel güvenliğin rolü, yasal durum, gözlem ve devriye, olaylara müdahale, ilkyardım bulunmaktadır. Eğitim eyalet tarafından onaylanmış bir profesyonel tarafından verilecektir. Eğitmen genellikle genel kolluk deneyimi olan bir kişidir. Ateşli silah taşıyacak güvenlik görevlileri 15 saatlik ek ateşli silah eğitimi almak zorundadır. Ateşli silah eğitiminde ölümcül güç

¹⁶⁸ Florida Department of Agriculture and Consumer Service, *Class D Security Officer License Requirements*, <https://www.freshfromflorida.com/Business-Services/Private-Security-Licenses/Class-D-Security-Officer-License-Requirements> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018) ; Security Guard-License.Org, *Security Guard Requirements in Florida*, <https://www.securityguard-license.org/states/florida-security-guard.html>, (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

¹⁶⁹ Illinois General Assembly, Joint Committee on Administrative Rules, *Administrative Code*, <http://www.ilga.gov/commission/jcar/admincode/068/068012400F05050R.html> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

¹⁷⁰Security Guard-License.Org, *Security Guard Requirements in Illinois*, <https://www.securityguard-license.org/states/illinois-security-guard.html> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

kullanımı, silah türleri, balistik ve uygulamalı eğitim yer almaktadır. Ateşli silah eğitimi sonunda biri yazılı biri uygulamalı 2 sınav yapılmaktadır. Adayın her iki sınavdan da % 80 başarı sağlaması gereklidir.¹⁷¹

3.1.8.6 Alabama

Alabama'da güvenlik görevlilerinin 8 saatlik temel güvenlik eğitimi alması gerekmektedir. Ateşli silah taşıyacak güvenlik görevlileri 14 saatlik ek ateşli silah eğitimini tamamlamalıdır. Temel eğitim ve ateşli silah eğitiminin başarıyla tamamlanması için güvenlik görevlisinin hem yazılı hem de tabanca ile yeterlilik sınavından geçerli not alınması lazımdır. Temel eğitim kapsamında ele alınan konular arasında; Alabama eyaletinde kuvvet kullanımı ve tutuklama yasaları, tutuklama usulleri, yangın önleme, kalabalık kontrol yöntemleri, güvenlik ekipmanları kullanımı yer almaktadır.¹⁷²

3.1.9 ABD'de Özel Güvenlik Sektöründe Silahların Kullanımı

ABD'de Özel güvenlik sektöründe ateşli silahların kullanımında son yıllarda önemli bir azalma meydana gelmiştir. 1970'lerde güvenlik görevlilerinin tahmini % 50'si ateşli silah taşırken bu oran 1980'lerin ortalarında yaklaşık % 10'a düşmüştür. Özel güvenlik sektöründe ateşli silahların kullanımının azalması çeşitli nedenlere dayanmaktadır.¹⁷³

- a) Her şeyden önce özel güvenlik personelinin silah taşınması, işverenler için daha fazla riske ve sorumluluğa neden olmaktadır.¹⁷⁴ Bir ateşli silah güvenlik personelinin elinde olsa dahi stadyumlar, okullar ve restoranlar gibi kamusal veya kalabalık ortamlarda masum insanlara zarar verme riskini

¹⁷¹ Security Guard-License.Org, *Security Guard Registration Requirements in Georgia*, <https://www.securityguard-license.org/states/georgia-security-guard.html>, (Son Erişim Tarihi; 25 Ağustos 2018)

¹⁷² Alabama Security Regulatory Board, *Administrative Code, Administration and Procedure*, p: 11,14,15, http://www.asrb.alabama.gov/PDF/law_and_rules/Rules6-7-17.pdf, (Son Erişim Tarihi; 25 Ağustos 2018)

¹⁷³ Cunningham et al, p. 314

¹⁷⁴ Cunningham et al, p. 314

arttırmaktadır. Bir kişi güvenlik personeli tarafından vurulduğunda onu ve firmayı dava edecektir. ABD’ de bu tür davalarda hâkim ve jüri genellikle aşırı güç kullanımı kararı vermektedir.¹⁷⁵ Bu durum firmaları yüksek miktarda tazminat ile karşı karşıya bırakmaktadır.

b) Silahlı güvenlik görevlisi istihdam eden firmalar silahsız personele göre daha yüksek sorumluluk sigortası ödemektedirler.¹⁷⁶

c) Silahlı personel için daha sıkı eyalet ve yerel yönetim düzenlemeleri vardır.¹⁷⁷

Kurumların kendi bünyelerinde oluşturdukları güvenlik birimlerinde, sözleşmeli güvenlik şirketlerine göre daha yüksek oranda silah taşınmaktadır.¹⁷⁸ Sözleşmeli güvenlik şirketleri için çalışan güvenlik görevlilerinin % 10' undan azının silah taşıdığı tahmin edilmektedir. Pek çok güvenlik şirketi, silahlı güvenlik görevlisi gerektiren pozisyonları doldurmak için polisleri işe almaktadır.¹⁷⁹

ABD’ de sağlık tesislerinde suç ciddi bir sorundur, bu nedenle hastanelerde silahlı güvenlik personeli sayısı hızla artmaktadır. Sağlık tesislerindeki silahlı güvenlik personeli sayısı 2014 yılında, 2010 yılına göre neredeyse iki kat artmıştır. Sağlık tesislerindeki güvenlik personelinin yüzde 52'si tabanca yüzde 47'si ise taser¹⁸⁰ taşımaktadır.¹⁸¹ Ayrıca okullardaki silahlı saldırılar sonucu çok sayıda kişinin yaşamını yitirmesi üzerine, okullardaki özel güvenlik personeli silah taşımaya başlamıştır.

¹⁷⁵ Brownyard, Tory., Guns and Security: The Risks of Arming Security Officers, *Security Management*, 2016, <https://sm.asisonline.org/Pages/Guns-and-Security-The-Risks-of-Arming-Security-Officers.aspx>, (Son Erişim Tarihi; 25 Ağustos 2018)

¹⁷⁶ Brownyard

¹⁷⁷ Cunningham et al, p. 314

¹⁷⁸ Cunningham et al, p.138

¹⁷⁹ Perry, p.25

¹⁸⁰ Taser; dünya genelinde genel kolluk kuvvetlerince kullanılan öldürücü olmayan bir savunma silahıdır. Silah tek kullanımlık kartuşları vasıtasıyla 2 adet elektrik probunu 15 feet, (4.57mt) uzağa fırlatabilir. Elektrik problemleri ince kablolar vasıtasıyla silaha bağlıdır ve saldırganı elektrik şokunu aktarır. Şok istemsiz kas kasılmalarına neden olarak saldırganın yere düşmesini ve geçici olarak kontrolü kaybetmesini sağlamaktadır.

¹⁸¹ Brownyard

3.1.10 ABD’de Özel Güvenlik Sektöründe Üniforma ve Kimlik Kartı Kullanımı

ABD’de özel güvenlik görevlilerinin üniforma ve kimlik kartı kullanması ile ilgili düzenlemeler eyaletlere göre farklılıklar göstermektedir. Ancak her eyalet özel güvenlik görevlilerinin kullandıkları üniformaların, kimlik kartlarının, amblemlerin ve rozetlerin, federal hükümet ya da eyaletlerin kolluk güçlerinin kullandıkları ile kafa karışıklığına neden olacak şekilde benzerlik taşımamasını şart koşturmaktadır. Özel güvenlik hizmetlerinde kullanılacak üniformalar, kimlik kartları, amblemler ve rozetler ilgili eyaletin özel güvenlik işlemleri ile ilgili otoritesinin onayından geçmektedir.

Texas’ da özel güvenlik görevlisinin, en üsteki giysilerinde çalıştığı şirketin adı, güvenlik kelimesi ve güvenlik görevlisinin soyadı gösterilmek zorundadır. Yazılar ve armalar normal şartlar altında açıkça görülebilen boyut, stil, şekil, tasarım ve tipte olmalıdır. Sivil kıyafetle yapılan kişi koruma hizmetleri bu düzenlemenin dışında tutulmaktadır.¹⁸²

California’da üniformaların omuzlarında özel güvenlik yazmak zorundadır. Üniformanın sol üst göğsüne arma veya rozet takılmalıdır. Rozet belirgin olmalı ve eyalet tarafından onaylanmış bir amblem içermelidir. Rozette, şirketin adı ve çalışana özgü bir kimlik numarasını bulunmalıdır. Rozet sadece güvenlik görevlisi görevdeyken ve üniforma giyilirken takılabilir. Görev dışında herhangi bir yerde rozet kullanılması ve gösterilmesi para cezası gerektiren bir suçtur. Arma veya rozetler hem gömleklere hem de ceket veya yelek gibi dış giyim eşyalarında da kullanılmak zorundadır.¹⁸³

Arizona’da özel güvenlik üniformalarının gömlek, palto ve ceketlerin omuz, göğüs ve kollarına, üzerinde güvenlik şirketinin ismi ve güvenlik ibaresi bulunan armalar dikilmek zorundadır. Üniformalarda güvenlik görevlilerinin kolluk

¹⁸² Texas Department of Public Safety, *Private Security Administrative Rules*, <http://www.dps.texas.gov/RSD/PSB/docs/AdminRules.pdf>, (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

¹⁸³ California Department of Consumer Affairs, *Security Guard Guide*, p.15, http://www.activesecuritytraining.com/files/security_guard_guide.pdf, (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

kuvvetleriyle karıştırılmasına neden olabilecek renk kombinasyonlarının kullanılmasına izin verilmemektedir.¹⁸⁴

New Jersey’de özel güvenlik eğitimini tamamlayan ve özel güvenlik hizmetleri ile ilgili kuruma kaydını yaptıran özel güvenlik görevlilerine iki yıl geçerliliği olan kimlik kartı verilmektedir. Güvenlik personeli görev süresince kimlik kartlarını üniformalarının dışına takmak zorundadırlar. Güvenlik görevlileri kimlik kartlarının güvenliğinden ve yetkisiz bir kişi tarafından kullanılmamasından sorumludur. Özel güvenlik tescil belgesi herhangi bir nedenle iptal edilen veya askıya alınan özel güvenlik görevlisi kimlik kartını ilgili kuruma teslim etmek zorundadır.¹⁸⁵

Michigan’da özel güvenlik görevlileri tarafından giyilen üniformalar, ceketler ve gömleklerin omuzlarında özel güvenlik şirketinin adı yazılmak zorundadır. Lisans alan özel güvenlik görevlilerine kimlik kartı verilmektedir. Güvenlik görevlileri kimlik kartlarının güvenliğinden ve yetkisiz bir kişi tarafından kullanılmamasından sorumludur. Lisansın geri alınması durumunda kimlik kartı teslim edilmek zorundadır. Özel güvenlik görevlisi olmayanların üniforma giymesi, rozet veya arma kullanması suçtur.¹⁸⁶

3.1.11 ABD’de Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri

ABD’ de mahkemeler özel güvenlik personelinin yasal yetkilerini, işverenin kendi mülkünü koruma hakkına dayandırmaktadır. Bu yetki işverenden, çalışanlara ve istihdam edilen güvenlik görevlilerine kadar uzanır. Ayrıca, özel güvenlik personelinin yetkileri ABD’ de vatandaş haklarının bir uzantısıdır.¹⁸⁷

Özel güvenlik görevlilerinin yakalama yetkisi, polisin yakalama yetkisinden çok

¹⁸⁴ Arizona Department of Public Safety , *Security Guards*, https://www.azdps.gov/licensing/sg_. (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

¹⁸⁵ New Jersey Department of Public Safety, *Security Officers and Security Officer Companies*, p.8, 14 https://www.state.nj.us/njsp/about/pdf/060106_rulesregs.pdf. (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

¹⁸⁶ Michigan State Department of Licensing and Regulatory Affairs, *Private Security Business and Security Alarm Act (Act 330 of 1968)*, https://www.michigan.gov/documents/mcoles/mcl-Act-330-of-1968_253580_7.pdf. (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

¹⁸⁷ Dempsey, p. 94

farklıdır. Polisin yakalama yetkisi anayasal ve kanuni düzenlemelere dayanmaktadır. Özel güvenlik görevlileri yakalama yetkisi bakımından herhangi bir vatandaş ile aynı haklara sahiptir. Çoğu eyalette, bir vatandaş sadece kendisine karşı işlenen suça karşı yakalama yapabilir. Eğer gerçekleşen eylem suç teşkil etmiyorsa yakalama yasa dışıdır ve vatandaşlar haksız yakalama için dava açabilirler.¹⁸⁸

Bununla beraber özel güvenlik görevlileri kendilerini işe alan kişi veya şirket adına hareket ettiğinden, işveren mülkiyetini korumaya yönelik temel hakkını özel güvenlik görevlisine devretmiş sayılır. Buna mağaza güvenlik görevlileri tarafından hırsızlık zannıyla yapılan yakalamalar örnek olarak verilebilir. Bir mağaza sahibi, mağazada hırsızlık gibi yasadışı bir eylemin gerçekleştiğine dair bir şüpheye sahipse şüpheliyi yakalayabilir ve yakalama sebebi ile alakalı sorular sorabilir.¹⁸⁹ Yakalama, şüphelinin tespit edilmesi, çalınan malın ele geçirilmesi ve geri alınması, iddia edilen hırsızlık olayının araştırılması ve suçun polise bildirilmesi gibi sınırlı amaçlarla yapılabilir. Mahkemeler genel olarak, işverenin, müşterinin ırkı ya da diğer kişisel faktörleri dikkate alınmaksızın, eşit olarak uygulanan yakalama politikalarına sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır.¹⁹⁰ Özel güvenlik görevlilerinin yakaladıkları ya da durdurdukları kişiler üzerinde çalınan malları geri almak amacıyla arama yapmalarına izin verilmektedir.¹⁹¹

Çoğu mahkeme özel güvenlik görevlilerinin kamu görevlisi olmadıkları için yakaladıkları kişilere, sorgulamadan önce, haklarını okumalarına gerek olmadığını kabul etmektedir. Bununla birlikte birkaç eyalette şüpheli ve sanık haklarının değiştirilmiş bir biçiminin kullanılması gerekmektedir. Bazı eyaletler ise sorgulamayı tamamen yasaklamaktadır.¹⁹² Ancak, güvenlik görevlisinin aynı zamanda, izinli gününde çalışan bir polis memuru olması halinde mahkemeler farklı bir pozisyon almaktadır. Bu durumda yakalanan ya da durdurulan kişiye, sorgulamadan önce anayasal hakları okunmalıdır.¹⁹³

¹⁸⁸ Dempsey, p. 94, 95

¹⁸⁹ Dempsey, p. 95

¹⁹⁰ Dempsey, p. 97

¹⁹¹ Dempsey, p. 98

¹⁹² Dempsey, p. 98

¹⁹³ Dempsey, p. 106

Kanunlar vatandaşların bir kişiyi yakalamak için kullanacakları fiziksel güç türünü belirlemektedir. Özel güvenlik görevlileri herhangi bir vatandaşın zor kullanma (güç kullanma) statüsüne sahipken, polisler herhangi bir vatandaş veya özel güvenlik görevlisinden daha çok farklı ve daha geniş zor kullanma (güç kullanma) yetkisine sahiptir.¹⁹⁴

ABD’ de birçok şirket ve mağaza, güvenlik politikaları gereği, hırsızlık şüphelilerinin şirketin veya mağazanın sınırları dışında, özel güvenlik görevlilerince takip edilmesini, yasaklamakta, fiziksel güç ve silah kullanımını kısıtlamaktadır.¹⁹⁵

3.1.12 ABD’de Özel Güvenlik Sektöründe Denetim Ve Yaptırımlar

ABD’de özel güvenlik sektöründe denetim ve yaptırımlar ile bunlardan sorumlu yetkili makamlar eyaletten, eyalete farklılık göstermektedir. Alabama eyaletinde özel güvenlik hizmetleri ile ilgili denetimler Alabama Güvenlik Düzenleme Kurulu (Security Regulatory Board) tarafından yapılmaktadır. Denetim ya da şikâyet sonucu tespit edilen ihlal ile alakalı lisans iptali, lisansın askıya alınması veya para cezaları verilmektedir.¹⁹⁶ Uygulanan yaptırımlar kamuya açık olarak kurulun web sitesinde disiplin işlemleri başlığı altında yayınlanmaktadır. Web sitesinde yayınlanan 2014-2019 yılı arasındaki ihlaller incelendiğinde, eğitim eksiklikleri, lisanssız şirket veya personel çalıştırılması gibi ihlallerin yapıldığı ve bunların karşılığında 75 dolar ile 25.000 dolar arasında para cezalarının verildiği ve lisans iptalleri yapıldığı görülmektedir.¹⁹⁷

Texas eyaletinde özel güvenlik hizmetleri ile ilgili denetimler kamu güvenliği bölümü, özel güvenlik kurulu (Texas Department of Public Safety - Private Security Board) tarafından yapılmaktadır. Kurul, üniforma ve giysilerde, güvenlik yazısının, şirket isminin veya personel soyadının görülmemesi halinde ihlal başına 25 ile 50 dolar

¹⁹⁴ Dempsey, p. 100

¹⁹⁵ Dempsey, p. 100

¹⁹⁶ Alabama Security Regulatory Board, *Administrative Code*, p.27-28, http://www.asrb.alabama.gov/PDF/law_and_rules/Rules6-7-17.pdf. (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

¹⁹⁷ Alabama Security Regulatory Board, *Disciplinary Actions*, <http://www.asrb.alabama.gov/>. (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

arası, süresi dolmuş / askıya alınmış bir lisans ile çalışma halinde her 14 gün için 500 dolar, mevcut lisans kapsamının dışında hizmetlerin verilmesi halinde 5000 dolar ve ateşli silahlar ile ilgili kural ihlalleri karşılığında 500 dolar para cezası uygulamaktadır.

198

3.2 AVRUPA'DA ÖZEL GÜVENLİK

Avrupa'da özel güvenlik sektöründe, işverenlerin temsilcisi olarak CoESS¹⁹⁹ (Avrupa Güvenlik Hizmetleri Konfederasyonu) ve çalışanların temsilcisi olarak UNI-Europa²⁰⁰ (Avrupa Hizmet Çalışanları Sendikası) önemli aktörlerdir. CoESS ve UNI-Europa, 1992'den bu yana Avrupa Komisyonu himayesinde sektörel bir sosyal diyalog komitesi oluşturmuştur. İki örgüt birbirini meşru ortaklar ve temsilci olarak kabul etmiş ve karşılıklı bir tanıma anlaşması imzalamışlardır. CoESS ve UNI-Europa Brüksel'de Avrupa Komisyonu (Avrupa Komisyonu İstihdam ve Sosyal İşler Genel Müdürlüğü) tarafından yönetilen sektörel sosyal diyalog komitesi çerçevesinde ortak çalışmaktadırlar.²⁰¹ CoESS ve UNI-Europa, kamu sektörün ile özel güvenlik şirketleri arasında yapılan sözleşmeler ve mesleki eğitimde dâhil olmak üzere bir dizi konuda ortak bildirimlerin uygulanması üzerinde çalışmaktadır. Komitenin faaliyetleri içerisinde profesyonellik, çalışma organizasyonunda modernleştirme ve ulusal mevzuatın uyumlaştırılması yer almaktadır.²⁰²

Bu bölümünde Avrupa'daki özel güvenlik uygulamaları incelenecek, Avrupa Birliği Avrupa Birliği üyesi 28 ülke içerisinde; İngiltere, Fransa, Almanya, İspanya, İtalya, Avusturya, Belçika, Portekiz, Hollanda, Çek Cumhuriyeti, Polonya ve

¹⁹⁸ Texas Department of Public Safety, *Private Security Administrative Code*, <http://www.dps.texas.gov/RSD/PSB/docs/AdminRules.pdf>, (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

¹⁹⁹ CoESS: Avrupa Güvenlik Hizmetleri Konfederasyonu 1989 yılında kurulmuştur. Aralarında 19 Avrupa Birliği üye ülkesinin de bulunduğu toplam 24 Avrupa ülkesinde faaliyet gösteren, 25 ulusal özel güvenlik birliğini bir araya getiren çatı kuruluşudur. CoESS 1.7 milyon özel güvenlik çalışanını ve 50.000'e yakın özel güvenlik şirketini temsil eden Avrupa sivil toplum organizasyonudur.

²⁰⁰ UNI Europa: Avrupa'da, 50 ülkede faaliyet gösteren, 7 milyon hizmet çalışanı üyesi bulunan ve 272 sendikayı temsil eden işçi sendikası federasyonudur.

²⁰¹ Hoff, Olivier., *Sectoral Unions and Employers Organisations in the Private Security Sector in the EU*, (Project VT/2002/0215), The Employment and Social Affairs DG of the European Commission, Published by Universite Cathoique De Louvain, Institut des Sciences du Travail, 2003, p.11, https://ddd.uab.cat/pub/estudis/2003/130827/Rapport_EN_securite_privée_a2003.pdf, (Son Erişim Tarihi; 24 Eylül 2018)

²⁰² Hoff, p.11

Danimarka daha detaylı olarak ele alınacaktır. İncelemede CoESS' in Private Security Services İn Europe, CoESS Facts & Figures 2013,²⁰³ adlı yayınındaki verilerden yararlanılmış, veriler karşılaştırmaya olanak sağlaması ve kolay anlaşılabilmesi için tablo haline getirilmiştir. İlgili yayındaki veriler 28 AB üyesi Devlete ek olarak Bosna Hersek, Makedonya, Norveç, Sırbistan, İsviçre ve Türkiye ile birlikte toplamda 34 Avrupa ülkesini kapsamaktadır.

3.2.1 Avrupa'da Özel Güvenlik Sektörünün Hacmi

34 Avrupa ülkesindeki özel güvenlik sektörünün ortalama yıllık cirosu CoESS' in 2013 verilerine göre, ortalama 34.572 milyar euro 'dur. Toplam 41.300 özel güvenlik şirketi²⁰⁴ bulunmakta, 2.017.313 özel güvenlik personeli görev yapmaktadır.²⁰⁵

Tablo 3.10: Bazı Ülkelerdeki Sektörün Yıllık Cirosu ve Pazar Büyüme Oranı

Ülke	Özel Güvenlik Sektörünün Yıllık Cirosu	Özel Güvenlik Sektörünün Pazar Büyüme Oranı %
İngiltere	3.97 Milyar € (2010)	-2.7 (2008-2009)
Fransa	5.545 Milyar € (2013)	+1.5 (2013-2014)
Almanya	5.2 Milyar € (2013)	+4 (2013-2014)
İspanya	3.392 Milyar € (2013)	-8 (2012-2013)
İtalya	2.7 Milyar € (2010)	0 (2009-2010)
Avusturya	500 Milyon € (2013)	+3 (2009-2010)
Belçika	641,7 Milyon € (2013)	+1,2 (2012-2013)
Portekiz	730 Milyon € (2010)	+5.2 (2006-2007)
Hollanda	1.3 Milyar € (2013)	-2.4 (2012-2013)
Çek Cumhuriyeti	692.31Milyon € (2008)	-
Polonya	1.913 Milyar € (2013)	+1.5 (2012-2013)
Danimarka	430 Milyon € (2010)	-

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services İn Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

²⁰³ Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services İn Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013, <http://www.coess.org/newsroom.php?page=facts-and-figures>, (Son Erişim Tarihi; 11 Eylül 2018)

²⁰⁴ CoESS (a), p.251

²⁰⁵ CoESS (a), p.252

3.2.2 Avrupa'da Özel Güvenlik İşgücü

Otuz dört Avrupa ülkesinde özel güvenlik personelinin toplam sayısı 2.017.313'dir.²⁰⁶ İngiltere: 225.000²⁰⁷ (2010), Almanya:183.408²⁰⁸ (2013) ve Fransa: 131.542²⁰⁹ (2010) personel ile en çok güvenlik görevlisi istihdam eden (aktif olarak çalışan) üç ülkedir. Özel güvenlik görevlilerinin nüfusa oranına bakıldığında; Avrupa ülkelerinde 10.000 vatandaşa ortalama 31.11 güvenlik görevlisi düşmektedir. Aynı ülkelerde 10.000 vatandaşa düşen ortalama polis sayısı ise 36.28'dir.²¹⁰

Tablo 3.11: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik ve Polisin Nüfusa Oranı

Ülke	Nüfus	Özel Güvenlik / Nüfus Oranı	Polis / Nüfus Oranı
İngiltere	62 008 048	1/170	1/382
Fransa	65 578 819	1/438	1/256
Almanya	80,523,746	1/322,1	1/370 (2012)
İspanya	46 704 308	1/606	1/189
İtalya	60 340 328	1/1,260	1/565
Avusturya	8 374 872	1/523	1/380
Belçika	11 161 642	1/637	1/282
Portekiz	10,637,713	1/275	1/228
Hollanda	16 779 575	1/526 (2011)	1/461 (2011)
Çek Cumhuriyeti	10 506 813	1/203	1/238
Polonya	38 533 299	1/155	1/377
Danimarka	5 534 738	1/1106	1/503

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

²⁰⁶ CoESS (a), (a. g. r.), s.252

²⁰⁷ CoESS (a), (a. g. r.), s. 232

²⁰⁸ CoESS (a), (a. g. r.), s. 84

²⁰⁹ CoESS (a), (a. g. r.), s. 78

²¹⁰ Confederation of European Security Service (b), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2011*, p.143, Erişim; 11 Eylül 2018, <http://coess.org/newsroom.php?page=facts-and-figures> . (Son Erişim Tarihi; 11 Eylül 2018)

Bazı Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki özel güvenlik görevlilerinin polise oranı 3 kategoride incelenebilir. (Tablo 3.11)

- a) İngiltere ve Polonya’da polisin iki katından fazla özel güvenlik görevlisi bulunmaktadır.
- b) Almanya, Portekiz, Hollanda ve Çek Cumhuriyetinde özel güvenlik görevlisi ve polis sayısı birbirine oldukça yakındır.
- c) Fransa, İtalya, Avusturya, Belçika ve Danimarka’da polis sayısının yarısı kadar özel güvenlik görevlisi bulunmaktadır. İspanya’da ise özel güvenlik görevlisi sayısı polisin 3/1’i kadardır.

Tablo 3.12: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Görevlilerinin Sayıları

Ülke	Özel Güvenlik Görevlisi Sayısı	Aktif Özel Güvenlik Görevlisi Sayısı	Silahlı İzni Olan Özel Güvenlik Görevlisi Sayısı
İngiltere	364.586 (2010)	225.000 (2010)	Silah Taşımaya İzin Verilmemektedir.
Fransa	149 650 (2013)	131 542 (2010)	Sadece Değerli Eşya Taşımacılığı İçin Silah İzni Verilir
Almanya	183 408 (2013)	183 408 (2013)	15.000 (2013)
İspanya	223 936 (2013)	77 100 (2013)	Güvenlik Görevlilerinin % 20’si Silah Taşıyabilir
İtalya	45 512 (2013)	47 858 (2010)	47 858 (2010) (Tüm Görevliler)
Avusturya	12 259 (2013) Lisans Gerekli Değildir	12 259 (2013)	600 (2010)
Belçika	18.136 (2013)	15,261 (2010)	150 (2010)
Portekiz	38,928 (2010)	21 188 (2009)	Sözleşmelere Bağlıdır. Bu nedenle Sayı Değişmektedir
Hollanda	28 550 (2013)	28 550 (2013)	Silah Taşımaya İzin Verilmemektedir.
Çek Cumhuriyeti	51.542 (2010) Lisans Gerekli Değildir.	51.542 (2010)	Sözleşmelere Bağlıdır. Bu nedenle Sayı Değişmektedir.
Polonya	Toplam 250 000 (2013) Nitelikli: 65.000	58 000 (2013)	38 000 (2013)
Danimarka	5000 (2010)	4000 (2010)	Silah Taşımaya İzin Verilmemektedir.

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services İn Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

Avrupa ülkeleri genelinde özel güvenlik personelinin yüzde 83'ü erkek, yüzde 17'si kadındır. Personelin yaş ortalaması 36.04'dür. Personelin işe giriş çıkış arasındaki oranını ifade eden personel devir hızı (değişim oranı) ortalaması ise yüzde 32.71'dir.²¹¹

Tablo 3.13: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Görevlilerinin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı

Ülke	Yaş Ortalaması	Kadın/Erkek Yüzdeleri	Maaş Net / Brüt	Yıllık Personel Devir Oranı
İngiltere	Bilgiye Ulaşılamadı	Bilgiye Ulaşılamadı	Brüt:2,293.33 € Net: 1,823.53 €	% 23.58
Fransa	38	Erkek: % 84,5 Kadın: % 15,5	Net: 1 121.71 €	Alım: % 55,5 Ayrılış: % 55
Almanya	45	Erkek: % 80 Kadın: % 20	Brüt:1.800 € Net: 1.400 €	% 30
İspanya	42	Erkek: % 87 Kadın: % 13	Brüt: € 1.666 € Net: 1,458 €	% 14
İtalya	42	Erkek: % 91 Kadın: % 9	Brüt:1.750 € Net:1.250 €	% 20
Avusturya	35-40	Erkek: % 80 Kadın: % 20	Brüt:1600.€ Net: 1.540.€	% 80
Belçika	40	Erkek: % 83 Kadın: % 17	Brüt: 2 242 € Net: 1 577 €	% 19,3
Portekiz	Erkek: 42 Kadın: 38	Erkek: % 80 Kadın: % 20	Brüt:600 € Net: 490 €	% 35
Hollanda	45	Erkek: % 77,4 Kadın: % 22,6	Brüt: 2.337 Net:1 355€	% 0,05 (2010)
Çek Cumhuriyeti	Bilgiye Ulaşılamadı	Bilgiye Ulaşılamadı	Brüt: 350 €	Bilgiye Ulaşılamadı
Polonya	38	Erkek: % 94 Kadın: % 06	Brüt:436,20 € Net: 318,21 €	% 58
Danimarka	Bilgiye Ulaşılamadı	Erkek: % 80 Kadın: % 20	Brüt: 2.773 €	Bilgiye Ulaşılamadı

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

Bazı Avrupa ülkelerinde polisin aylık ortalama maaşı incelendiğinde, İngiltere'de 3.618 Euro, Fransa'da 3.445 Euro, Almanya'da 4.151 Euro ve İspanya'da 2.750 Euro olduğu görülmektedir.²¹² Aynı ülkelerdeki özel güvenlik maaşları ise (Tablo 3.13) polisin yarısı kadardır.

²¹¹ CoESS (a), p.252

²¹² Salary Expert, *Police Officer Salary*, <https://www.salaryexpert.com/salary/job/police-officer/> (Son Erişim Tarihi; 25 Eylül 2018)

3.2.3 Avrupa’da Özel Güvenlik Şirketleri

Otuz dört Avrupa ülkesinde faaliyet gösteren özel güvenlik şirketlerinin toplam sayısı 41.300’dür. Ülkelerin yüzde 94’ünde şirketler için yetkili makamlardan lisans alma zorunluluğu bulunmaktadır.²¹³

Tablo 3.14: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Şirketi Sayıları ve Lisans Zorunluluğu

Ülke	Özel Güvenlik Şirketlerinin Sayısı (Toplam)	Aktif Özel Güvenlik Şirketlerinin Sayısı (Toplam)	Lisans Zorunluluğu
İngiltere	2500	2500	Zorunlu Değildir.
Fransa	9 659	4 170	Zorunludur.
Almanya	4 000	4 000	Zorunludur.
İspanya	1494	1100	Zorunludur.
İtalya	1299	913	Zorunludur.
Avusturya	202	100	Zorunludur.
Belçika	224	187	Zorunludur.
Portekiz	160	105	Zorunludur.
Hollanda	1 168	681	Zorunludur.
Çek Cumhuriyeti	5 629	-	Zorunludur.
Polonya	4200	4100	Zorunludur.
Danimarka	5629	-	Zorunludur.

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

Fransa ve Belçika’da özel güvenlik şirketleri, özel güvenlik faaliyetlerinin dışında ek faaliyet yürütmezler.²¹⁴ Avusturya’da şirketlerin yüzde 5’i özel araştırma ve özel itfaiye gibi ek faaliyetlerde bulunmaktadırlar.²¹⁵ İngiltere’de tesis yönetimi ve ilgili hizmet alanlarında ek faaliyette bulunan şirketlerin oranı yüzde 20’dir.²¹⁶ Danimarka’da ²¹⁷ şirketlerin yüzde 50’si, Polonya’da ²¹⁸ yüzde 75’i, Almanya’da ²¹⁹

²¹³ CoESS (a), p.251

²¹⁴ CoESS (a), p.14,78

²¹⁵ CoESS (a), p.7

²¹⁶ CoESS (a), p.230

²¹⁷ CoESS (a), p.58

²¹⁸ CoESS (a), p.153

²¹⁹ CoESS (a), p.84

yüzde 80'i, İtalya'da ²²⁰ ise yüzde 85'i güvenlik hizmetleri dışında, tesis yönetimi, bakımı, resepsiyon, temizlik, servis, ve catering hizmetleri gibi alanlarda da faaliyet göstermektedir.

3.2.4 Avrupa' da Özel Güvenlik Sektörünün Faaliyet Alanları

Sektörün faaliyet tanımı ve kapsamı özellikle AB üyesi ülkelerde farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar genellikle tarihsel, kültürel ve hukuki geleneklere dayanır, ancak son yıllarda özel güvenlik teşebbüslerinin operasyonel alanlarının tüm üye ülkelerde genişlediğini söylemek doğrudur.²²¹ Özel güvenlik sektörü çok çeşitli aktiviteleri kapsamaktadır. Avrupalı aktörlere, göre sektörde dört alt dal vardır.²²²

- a) Koruma; İnsanların ve malların korunması ve gözetimi,
- b) İzleme; CCTV gibi teknolojik araçlarla gözetleme, alarm merkezleri vb.
- c) Nakit ve değerli eşyaların taşınması,
- d) Havaalanı güvenliği; bagaj taramaları, yolcu kontrolleri ve uçak gözetimi,

İngiltere, Almanya, Belçika ve Slovakya' da özel güvenlik sektörünün faaliyet alanları detaylı olarak tanımlanmıştır. Pek çok ülkede detaylı bir tanım yapılmış olmasa da; kişilerin, binaların, malların korunması, elektronik güvenlik sistemlerinin kurulumu ve alarm merkezleri yardımıyla takibi, para ve değerli eşyaların nakli, başta havalimanları olmak üzere pek çok kritik tesisin korunması Avrupa'da özel güvenliğin faaliyet alanlarından bazılarıdır.²²³

Avusturya'daki özel güvenlik endüstrisi 1904'e dayanan uzun bir tarihe sahiptir. Özellikle son yıllarda faaliyet alanında önemli gelişmeler olmuştur.1972'de özel

²²⁰ CoESS (a), p.111

²²¹ Weber, Tina., *A Comparative Overview of Legislation Governing the Private Security Industry in the European Union*, Final Report of a Project for CoESS/UNI Europa Funded by the European Commission Version 11/04/2002, United Kingdom, 2002, p.4 <https://docplayer.net/8426579-A-comparative-overview-of-legislation-governing-the-private-security-industry-in-the-european-union.html> (Son Erişim Tarihi; 11 Eylül 2018)

²²² Hoff, p.8

²²³ CoESS / INHES, *Private Security and its Role in European Security, White Paper (First)*, prepared by CoESS (Confederation of European Security Services) and the INHES (National Institute for Advanced Security Studies), Wommel, Belgium, 2008, p.32

güvenlik teşebbüsleri ilk kez nakit ve değerli eşyaların taşınmasıyla görevlendirilmiştir. Günümüzde özel güvenlik teşebbüsleri öncelikle malların ve kişilerin korunması, alarm sistemlerinin planlanması, kurulumu ve bakımı, trafik ve park alanlarının kontrolü, yangın hizmetleri, havaalanı güvenliği ve kamu güvenliği alanlarında aktiftir.²²⁴

İtalya'daki özel güvenlik endüstrisinin kökenleri 1870'lere kadar uzanmaktadır ve endüstri yeni faaliyet alanlarının geliştirilmesiyle hızlı bir büyüme yaşamıştır. Faaliyetler binaların ve sanayi sitelerinin korunmasını, kişilerin korunmasını, nakit ve değerli eşyaların taşınmasını içerir.²²⁵

Bazı ülkelerde, daha önce kamunun sorumluluğunda bulunan alanlar özel güvenlik şirketlerine devredilmektedir. İspanya'da özel güvenlik görevlileri metrolarda erişim kontrol hizmeti vermektedirler. Avusturya'da otoyolları kullanan araçların yıllık kullanım ücretinin denetimini özel güvenlik yapmaktadır. Macaristan'da sağlık ve tarım bakanlıkları ile mahkemelerin gözetiminden özel şirketler sorumludur. İsveç'te ise özel güvenlik şirketleri ambulans, hasta nakil ve yangın söndürme hizmetleri de vermektedirler. İspanya ve Almanya da askeri tesislerin gözetimini özel sektör yapmaktadır. İtalya'da ise kamuya açık alanlarda dâhil olmak üzere kentsel alanlarda CCTV sistemleri, özel güvenlik şirketleri tarafından izlenmektedir.²²⁶

İngiltere daha önce kamunun sorumluluğunda bulunan birçok hizmeti özel güvenlik şirketlerine bırakmıştır. İngiltere' de özel güvenlik görevlileri teröristler ya da tehlikeli tutuklular dışındaki, tutukluların karakol, adliye ve cezaevleri arasındaki nakillerini yapmaktadırlar. Her sene 750.000 nakil işlemi, ihtiyaç halinde güç kullanma yetkine de sahip olan görevlilerce gerçekleştirilmektedir. Özel güvenlik sektörü elektronik kelepçe takılması ve kelepçe takılmış tutukluların denetimini de yapmaktadır. Havalimanlarında ülkeye girişte idari olarak tutuklanan kişilerin kendi ülkelerine geri gönderilmeleri sırasında özel güvenlik görevlileri refakat hizmeti sunarlar.²²⁷ Ayrıca

²²⁴ Weber, p. 45

²²⁵ Weber, p. 62

²²⁶ CoESS / INHES, p.34

²²⁷ CoESS / INHES, p.34

İngiltere de Atom Enerjisi Kurumuna bağlı tesisler özel güvenlik tarafından korunmaktadır.²²⁸

3.2.5 Avrupa’ da Özel Güvenlik Sektöründe Yasal Düzenlemeler

Avrupa ülkelerinin yüzde 79.41’inde özel güvenlik hizmetleri yasa ile düzenlenmiştir. Yasa taslaklarının hazırlanması ve değiştirilmesinde sorumlu otorite ülkelerin yüzde 53’ ünde İçişleri Bakanlığı, yüzde 16’sında Adalet Bakanlığı, yüzde 6’sında Polis ve yüzde 25’inde diğer makamlardır.²²⁹ Özel güvenlik hizmetlerine dair ilk yasal düzenlemeleri İtalya 1931’de, İsveç ise 1974 yılında yapmıştır. Bu iki ülkenin dışındaki ülkelerde, yasal düzenlemeler 1990’lardan sonra yapılmaya başlanmıştır ve ülkeden, ülkeye büyük farklılıklar göstermektedir.²³⁰

Sektördeki yasal düzenlemeler aşağıda; katı yasal düzenlemelere sahip ülkeler, esnek yasal düzenlemelere sahip ülkeler ve orta seviyede yasal düzenlemeye sahip ülkeler başlıkları altında üç bölümde incelenecektir.

3.2.5.1 Katı Yasal Düzenlemelerin Olduğu Ülkeler

İspanya özel güvenlik alanında en katı yasal düzenlemelerin olduğu ülkedir. Yasal düzenlemeleri yaparken Belçika’dan etkilemiştir. Özel güvenlik mevzuatı oldukça detaylı ve kesindir. Eğitim, silahlar, uniformalar ve şirket faaliyetleri mevzuatla düzenlenmiş, birçok konuda standartlar getirmiştir. Katı yasal düzenlemelerin bulunduğu İspanyanın hemen yanında Belçika, Portekiz ve İsveç yer almaktadır.²³¹ Doğu Avrupa ülkelerinden Slovakya, Macaristan ve Romanya’da bu kategoride değerlendirilebilir.²³²

²²⁸ Çora, Hakan., *Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri Yapısı ve Uyum Sorunu*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 262623). İstanbul, 2010, s.28

²²⁹ CoESS (a), p.252

²³⁰ CoESS / INHES, p.36

²³¹ CoESS / INHES, p.36

²³² CoESS / INHES, p.38

Tablo 3.15: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Hizmetlerinin Yasal Düzenlenme Şekli

Ülke	Düzenleme	Düzenlemeden Sorumlu Otorite
İngiltere	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir. Özel Güvenlik Endüstri Yasası. (2001) Yasada 2006 yılında güncellemeler yapılmıştır.	Güvenlik Endüstrisi Kurumu (SIA)
Fransa	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir. Güvenlik Birimi, Kişi ve Mal Koruma Yasası (1983) İlgili Kanunda; 1986, 1995, 2002, 2003 ve 2007’de değişiklikler ve güncellemeler yapılmıştır.	Parlamento ve Senato
Almanya	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir. Mesleki Faaliyetler Kanunu (1927-1988’de Tadil Edildi) Özel Güvenlik Kuruluşları Hakkındaki Yasa (1994-2002’de Tadil Edildi)	Ticaret Bakanlığı
İspanya	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir. 5/2014 Sayılı Yasa (2014)	İçişleri Bakanlığı – Parlamento Onayı
İtalya	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir. Kamu Güvenliği Hakkındaki Kanun (1931) Kamu Güvenliği Hakkındaki Kanun Uygulama Yönetmeliğinde 2008’de Değişiklik Yapıldı.	İçişleri Bakanlığı
Avusturya	Özel güvenlik sektörü, sektör mevzuatı ile değil Genel Ticaret Hukukunda düzenlenmiştir. Ticaret ve Sanayi Yasası (1994)	Ticaret ve Sanayi Kurumu
Belçika	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir. Özel Güvenlik Kanunu (1990) Kanunda; 2014’de değişiklikler ve güncellemeler yapılmıştır.	İçişleri Bakanlığı- Parlamento
Portekiz	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir 2004/35 sayılı Kanun Hükmünde Kararname. (2004) 2005,2008 ve 2010 tarihlerinde güncellemeler yapılmıştır.	İçişleri Bakanlığı
Hollanda	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir. Özel Güvenlik Kuruluşları Kanunu. (1999)	Adalet ve Güvenlik Bakanlığı
Çek Cumhuriyeti	Özel Güvenlik sektörü için hazırlanmış özel bir mevzuat yoktur. Genel Ticaret Hukuku kapsamına girer.	-
Polonya	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir. İnsan ve Mülkiyetin Korunması Hakkında Kanun (1997) 2014’de değişiklikler ve güncellemeler yapılmıştır.	Parlamento
Danimarka	Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunla düzenlenir. Özel Güvenlik Kanunu (1986) 2010’da değişiklikler ve güncellemeler yapılmıştır.	Adalet Bakanlığı

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

3.2.5.2 Esnek Yasal Düzenlemelerin Olduğu Ülkeler

Almanya özel güvenlik alanında esnek düzenlemelere sahip ülkelerdendir. Federal yapıya sahip Almanya’da sektörü düzenleyen genel bir standardizasyon bulunmadığından, bölgeler arasında uygulama farklılıkları olabilmektedir. Avusturya ve Çek Cumhuriyetinde sektöre ait özel bir yasal düzenleme yoktur. Güvenlik faaliyetleri genel ticaret hukuku kapsamında değerlendirilmekte olduğundan sektörün kontrolü için kısıtlayıcı düzenlemeler mevcut değildir.²³³

3.2.5.3 Orta Seviyede Yasal Düzenlemelerin Olduğu Ülkeler

İngiltere ve Fransa orta seviyede yasal düzenlemelerin bulunduğu iki ülkedir. 2001 yılı öncesinde sektör ile ilgili yasal düzenlemeler bulunmayan İngiltere’de, çıkarılan yasayla beraber özellikle eğitim ve lisanslandırma konularında standardizasyon getirilmiştir. Fransa 1983 yasasının kabulü ve sonrasında yasada yapılan değişikliklerle, 1996’da havalimanlarını sektöre açmış, 2007’de zorunlu eğitim ve tescil şartı getirmiştir.²³⁴

3.2.6 Avrupa’da Özel Güvenlik Hizmetlerinden Yararlanma Şekli

Avrupa genelinde özel güvenlik hizmetlerinden faydalanmak isteyenlerin önünde ABD’de olduğu gibi üç seçenek vardır. Güvenliklerini sağlamak için kendileri personel istihdam edebilecekleri gibi, özel güvenlik şirketlerden de hizmet satın alabilirler. Bununla beraber hem personel istihdamı hem de güvenlik şirketlerinden hizmet satın alma şeklinde karma bir sistemden de faydalanabilirler.²³⁵

²³³ CoESS / INHES, p.38

²³⁴ CoESS / INHES, p.38

²³⁵ Ünver, Oryal., (Özel Güvenlik Federasyonu Yönetim Kurulu Başkanı), Mülakat; Kadri Dalgıç, İstanbul, 2 Şubat 2019

3.2.7 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektörüne Giriş Koşulları

Avrupa’da İrlanda’nın haricinde tüm ülkelerde özel güvenlik sektörüne girişte kontrol ve onay prosedürü vardır. Çalışanların, yöneticilerin ve şirketlerin kontrol ve onay prosedürleri birbirinden farklıdır. Ülkeler arasında farklılıklar olmakla beraber, onay makamı genellikle, İçişleri bakanlığı, adalet bakanlığı ya da polistir. Çek Cumhuriyetinde ise onaydan sorumlu makam sanayi bakanlığıdır.²³⁶ Aşağıda sektöre giriş koşulları, çalışanlar, yöneticiler ve şirketler olarak ayrı başlıklar altında incelenecektir.

3.2.7.1 Çalışanlar

Ülkeden ülkeye değişiklik göstermekle beraber, güvenlik sektörüne girmek isteyen çalışanların yerine getirmesi gereken çeşitli koşullar bulunmaktadır. Bunların en önemlileri yaş ve sabıka durumudur.²³⁷

- a) Yaş: Tüm ülkelerde yaş sınırı uygulanmaktadır. Minimum yaş sınırı 18’dir.²³⁸
- b) Sabıka Durumu /Arka Plan Kontrolü: Tüm ülkeler adayların temiz bir sabıka kaydı olmasını istemektedir.²³⁹ Ceza arka planı kontrolü çoğu durumda polis veya adalet makamları tarafından yerine getirilmektedir. Bazı ülkeler herhangi bir sabıka kaydı olan adayların sektöre girişini reddederken, bazıları birtakım suçları ve cezaları bunun dışında tutmaktadır.²⁴⁰ Danimarka’da adaylar son 10 yıldır cezai suçlardan mahkûmiyet almamış olmalıdır.²⁴¹ Hollanda’da son dört yıl içinde hüküm giymemiş olmak veya son 8 yıl içinde hapis cezası gerektiren bir suçtan dolayı cezai

²³⁶ CoESS / INHES, p.38

²³⁷ CoESS / INHES, p.40

²³⁸ Weber, p. 23

²³⁹ CoESS / INHES, p.40

²⁴⁰ Weber, p. 22

²⁴¹ CoESS/UNI Europa, *Mobility in The Private Security Industry, Denmark, Information for Employers*, s.5, http://www.mobility-privatesecurity.org/docs/DK%20-%20Fiche%20-%20Information%20for%20employers%20final_844044112.pdf (Son Erişim Tarihi; 11 Eylül 2018)

mahkûmiyetinin olmaması gereklidir.²⁴² İspanya'da ise son 5 yıl içerisinde hüküm giymemiş olmak gereklidir.²⁴³ Belçika'da adayın arka plan taramasında polis tarafından sağlan adli bilgiler ile geçmiş mesleki kariyerine ilişkin bilgiler değerlendirilir. İlgili kişinin mahremiyetine giren, ailesinin, mali durumunun, politik veya sendikal inançlarının, duygusal ve cinsel yaşamının dâhil olduğu veriler araştırmaya konu değildir.²⁴⁴

- c) Uyruk: Adaylar ilgili ülkenin vatandaşı olmalıdır. AB üyesi ülkelerde, başka bir AB ülkesinin vatandaşlığı da kabul edilir. Fransa'da herhangi bir kriter belirtilmemiştir.²⁴⁵
- d) Dil: Avusturya, Hollanda ve Çek Cumhuriyetinde ulusal dil yeterliliği gereklidir. (Tablo:3.17) İspanya'da Bask veya Katalan bölgelerinde, bölgesel dilin konuşulması gereklidir.²⁴⁶
- e) Sağlık: İtalya ve Belçika'da adayların psiko-teknik testlerden ve tıbbi muayeneden geçmesi gereklidir. (Tablo:3.17)
- f) Daha Önce Kamu Güvenlik Sektöründe Çalışmamış Olmak: Portekiz, Fransa ve Belçika'da son beş yıl, İspanya'da ise son iki yılda kamu güvenliği ile ilgili bir alanda çalışmaması gereklidir.²⁴⁷
- g) Eğitim: Ülkelerin hepsinde temel güvenlik eğitimi zorunludur.
- h) Pek çok Avrupa ülkesinde adayların eğitim sonunda sınavdan başarılı olmaları gerekmektedir. Bazı Avrupa ülkelerinde eski kolluk görevlileri sınavdan muaf tutulmaktadır.²⁴⁸

²⁴² CoESS/UNI Europa, *Mobility in The Private Security Industry, Netherlands, Information for Employers*, s.4, http://www.mobility-privatesecurity.org/docs/NL%20-%20Fiche%20-%20Information%20for%20employers%20Final_32524087.pdf (Son Erişim Tarihi; 25 Eylül 2018)

²⁴³ CoESS/UNI Europa, *Mobility in The Private Security Industry, Spain, Information for Employers*, s.6, http://www.mobility-privatesecurity.org/docs/ES%20-%20Fiche%20-%20Information%20for%20employers_2108197214.pdf (Son Erişim Tarihi; 25 Eylül 2018)

²⁴⁴ CoESS/UNI Europa, *Mobility in The Private Security Industry, Belgium, Information for Employers*, s.8 http://www.mobility-privatesecurity.org/docs/BE%20-%20Fiche%20-%20Information%20for%20employers%20final_616309410.pdf, (Son Erişim Tarihi; 25 Eylül 2018)

²⁴⁵ CoESS / INHES, p.40

²⁴⁶ CoESS / INHES, p.40

²⁴⁷ CoESS / INHES, p.40

²⁴⁸ CoESS / INHES, p.40

3.2.7.2 Yöneticiler

Yöneticiler genel olarak çalışanlarla aynı koşullara tabidir.²⁴⁹ Tüm ülkelerde yaş sınırı uygulanmaktadır. Minimum yaş sınırı 18'dir. Yöneticiler için yaş sınırı Belçika ve Polonya'da 21, Danimarka'da ise 25'dir. (Tablo:3.16) Gerekli şartları yerine getirenlere ilgili otoriteden onay verilmektedir. Ülkeler arasında değişiklik göstermekle birlikte onayın belli bir geçerlilik süresi vardır.²⁵⁰

3.2.7.3 Şirketler

Özel güvenlik işlevinin hassas doğası nedeniyle, sektöre giriş şartları diğer ticari işletmelere göre daha zordur. Ülkelerin büyük çoğunluğunda özel güvenlik şirketleri için lisans gerekmektedir.²⁵¹ Ülkelerin yüzde 94'ünde lisans zorunluluğu bulunmaktadır.²⁵² Lisans şartları ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Onay veren makam bazı ülkelerde Adalet Bakanlığı, bazı ülkelerde İçişleri Bakanlığı bazılarında ise yerel yönetimlerdir.²⁵³

Ülkelerin birçoğunda şirketlerin mali açıdan güvenilirliğine, şirket sahibi ve yöneticilerinin ise saygınlığına yönelik denetimler vardır.²⁵⁴ Ülkelerinin yüzde 88'inde şirket sahipleri için temiz adli sicil kaydı olması zorunludur. Yine ülkelerin yüzde 87'sinde şirket sahipleri için arka plan taraması ve iyi ahlaki karakter referansı gerekmektedir.²⁵⁵ Portekiz ve İspanya'da şirketlere getirilmiş mali yükümlülükler ve kontroller bulunmaktadır.²⁵⁶ Portekiz'de değerli eşya taşımacılığı yapan şirketlerin finansal kontrollerin dışında sorumluluk ve hırsızlık sigortaları yaptırımları gerekmektedir.²⁵⁷

²⁴⁹ CoESS / INHES, p.40

²⁵⁰ CoESS / INHES, p.40

²⁵¹ Weber, p. 12

²⁵² CoESS (a), p.251

²⁵³ CoESS / INHES, p.40,42

²⁵⁴ Filiz, s. 90

²⁵⁵ CoESS (a), p.253

²⁵⁶ CoESS / INHES, p.42

²⁵⁷ Weber, p. 14

Tablo 3.16: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Sektörüne Giriş Şartları

Ülke	Şirket, Yönetici ve Personel Düzeyinde Özel Güvenlik Sektörüne Giriş şartları	Yaş	
		P.	Y.
İngiltere	Şirket düzeyinde şart belirtilmemiştir. Personelin Sabıka kaydı bulunmamalıdır.	18	18
Fransa	Sabıka kaydı bulunmamalıdır. Ticari kanunlar aleyhine işlenen suçlar da dikkate alınabilmektedir. Zorunlu temel eğitim başarı ile tamamlanmış olmalıdır.	18	18
Almanya	Sabıka kaydı bulunmamalıdır. Personel 40 Saatlik, yöneticiler 80 saatlik zorunlu temel eğitimi tamamlanmış olmalıdır.	18	18
İspanya	Sabıka kaydı dikkate alınmaktadır. Son beş yıl içinde hüküm giymemiş olmak şarttır. Zorunlu temel eğitim tamamlanmış olmalıdır. Tıbbi muayene ve psiko-teknik testlerden geçmek zorunludur. Başvurucunun son 2 yıl içinde özel güvenlik şirketlerinin denetiminden sorumlu bir makamda bulunmaması gereklidir. Güvenlik görevlilerinin Silahlı kuvvetler ve devlet güvenlik güçleri ile devam eden ilişkileri olmamalıdır.	18	18
İtalya	Şirket ve personel düzeyinde lisans alınmalıdır. Özel güvenlik şirketlerinin sahiplerinin ve personelin arka planında: hiçbir ceza mahkûmiyeti olmamalıdır.	18	18
Avusturya	Özel güvenlik şirketlerinin sahiplerinin arka planında: belirli kısıtlamalar yoktur. Personel için sabıka kaydı bulunmamalıdır. Ulusal dil yeterliliği ve asgari eğitim şartı vardır.	18	18
Belçika	Şirket düzeyinde AB vatandaşı olmalı, en az bir yönetici, yöneticiler için zorunlu eğitimi tamamlamış olmalıdır. Personel AB vatandaşı olmalı, AB üye ülkelerinden birinde birincil olarak ikamet etmeli, zorunlu eğitimi bitirmiş olmalıdır. Sabıka kaydı bulunmamalıdır. Tıbbi muayene ve psiko-teknik testlerden geçmek gereklidir.	18	21
Portekiz	Şirket düzeyinde en az 15 sözleşmeli çalışan, İçişleri Bakanlığı'na verilen 45.000 Euro'ya kadar mali garanti, nakit transferi yapan şirketler için 250.000 €, hırsızlık olaylarına karşı ise 2.000.000 € sorumluluk sigortası gereklidir. Personel orta öğrenim mezunu (9 yıl) olmalıdır. Personelin ve şirket sahibinin Sabıka kaydı bulunmamalıdır.	18	18
Hollanda	Sabıka kaydı dikkate alınmaktadır. Son 4 yıl içinde hüküm giymemiş olmak veya hapis cezası gerektiren bir suçtan dolayı son 8 yıl içinde hüküm giymemiş olmak gereklidir. Zorunlu temel eğitim tamamlanmış olmalıdır. Ulusal dil yeterliliği gereklidir. Bölgesel polis tarafından verilen izin gereklidir. İzin 3 yılda bir yenilenir.	18	18
Çek Cumhuriyeti	Sabıka kaydı bulunmamalıdır. Bireyler devlet güvenlik taramasından geçmiş olmalıdır. Ulusal dil yeterliliği gereklidir.	18	18
Polonya	Şirket düzeyinde sahibinin sabıka kaydı olmamalıdır. Personel en az orta öğrenim mezunu (9 yıl) olmalıdır ve sabıka kaydı bulunmamalıdır.	18	21
Danimarka	Şirket ve personel düzeyinde, son 10 yıl içinde bir suçtan dolayı hüküm giymemiş olmak gereklidir.	18	25

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

3.2.8 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektöründe Eğitim

Ülkelerin yüzde 97’sinde özel güvenlik personelinin temel güvenlik eğitimini takip etmesi yasal zorunluluktur. Temel eğitimi başarı ile tamamlayan özel güvenlik görevlilerine ülkelerin yüzde 87’sinde yetki belgesi düzenlenmektedir. Özel güvenlik yöneticileri için özel eğitimin zorunlu olduğu ülkelerin oranı ise yüzde 57.58’dir.²⁵⁸

3.2.8.1 Eğitimin Düzenlenme Biçimi

Eğitimin düzenlenme biçimi ülkeler arasında farklılıklar göstermektedir. İspanya’da 500’den fazla özel güvenlik eğitim kurumu vardır. Eğitim kurumları polisin sıkı denetimindedir. Sınavlar polis tarafından yapılmaktadır. Belçika ve Fransa’da özel güvenlik eğitim kurumlarının İçişleri Bakanlığınca onaylanması zorunludur. Romanya’da ise Eğitim Bakanlığı ve İç İşleri Bakanlığınca verilen onay gerekmektedir. Eğitim müfredatı polis tarafından belirlenmekte ve sınavlar polis gözetiminde yapılmaktadır. İsveç’te özel sektör tarafından kurulan eğitim kuruluşları resmi makamların onay ve kontrolündedir. İngiltere’de ise kritik alanlarda çalışan güvenlik personeline eğitim kurumları ile beraber poliste eğitim vermektedir. ²⁵⁹Almanya’da eğitim ihtiyaçları Ticaret ve Sanayi Odası ve ilgili meslek odalarınca giderilmektedir. Eğitim kurumları için herhangi bir makamdan onay almazlar. Eğitim müfredatı Federal Hükümetçe belirlenmektedir.²⁶⁰

3.2.8.2 Eğitim Süresi ve İçeriği

Eğitim süreleri ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Macaristan Avrupa’da en yüksek eğitim süresi olan ülkedir. Macaristan’da zorunlu eğitim süresi 320 saattir. Ayrıca bazı güvenlik faaliyetleri için özel eğitim gerekmektedir. Para ve değerli eşya nakli için 100 saat, etkinlik güvenliği (kalabalık kontrolü) için ise 100 saat ek eğitim

²⁵⁸ CoESS (a), p.254

²⁵⁹ CoESS / INHES, p.42

²⁶⁰ CoESS / INHES, p.44

öngörülmektedir.²⁶¹ Macaristan'ın hemen arkasından 180 saat ile İspanya,²⁶² 140 saat ile Fransa,²⁶³ 127 saat ile Belçika²⁶⁴ ve 100 saat ile Danimarka²⁶⁵ gelmektedir.

Avusturya 7,5 saatlik temel eğitimle en alt sırada yer almaktadır. Avusturya'da havacılık güvenliği için 100 saatlik ek özel eğitim gerekmektedir. Diğer alanlardaki özel eğitim saatleri 2 saat ile 7,5 saat arası değişmektedir.²⁶⁶ Avusturya'yı İngiltere takip etmektedir, İngiltere'deki temel eğitim 20,5 saattir. Yakın koruma için 145,5 saat, para ve değerli eşya nakli için 21 saat, alarm ve CCTV izleme hizmetleri için 27 saat özel eğitim öngörülmektedir.²⁶⁷ Almanya 40 saat,²⁶⁸ Portekiz ise 58 saat²⁶⁹ zorunlu temel eğitim ile orta sıralarda yer almaktadır.

Avrupa genelinde özel güvenlik eğitim saati ortalaması 98.26'dır.²⁷⁰ Ülkelerin çoğunda temel eğitimin hemen sonrasında, görev yapılacak alana göre ek eğitim alınması gerekmektedir. Temel eğitimin zorunlu olduğu ülkelerde, sınav şartı da bulunmaktadır. Bazı ülkelerde eğitim sonucunda alınan sertifikaların belirli geçerlilik süreleri vardır.²⁷¹

İspanya, Belçika ve İsveç'te yenileme eğitimleri zorunludur. İspanya'da yenileme eğitimi 20 saattir ve her yıl tekrarlanmaktadır. Belçika' da 32 saat, İsveç'te ise 1 haftadır. Belçika'da beş yılda bir, İsveç'te üç yılda bir tekrarlanması öngörülmektedir.²⁷² Diğer ülkelerin birçoğunda yenileme eğitimi vardır, ancak kanunen zorunluluk getirilmemiştir.

²⁶¹ CoESS (a), p.103

²⁶² CoESS (a), p.204

²⁶³ CoESS (a), p. 82

²⁶⁴ CoESS (a), p. 24

²⁶⁵ CoESS (a), p. 60

²⁶⁶ CoESS (a), p. 10,11

²⁶⁷ CoESS (a), p. 235,236

²⁶⁸ CoESS (a), p.88

²⁶⁹ CoESS (a), p.107

²⁷⁰ CoESS (a), p.254

²⁷¹ Yalabık, Murat., *Türkiye'de Özel Güvenlik Teşkilatının Eğitimi ve Verilen Hizmetler İçindeki Rolü*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 274349) İstanbul, 2006,s. 80

²⁷² CoESS / INHES, p.42

Tablo 3.17: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Eğitimleri - 1

Ülke	Zorunlu Eğitimler-Yenileme Eğitimleri - Eğitimi Veren Kurumlar	Uzmanlık Eğitimleri Eğitimi Veren Kurumlar
İngiltere	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim süresi 20.5 saattir. Eğitim güvenlik şirketleri veya eğitim kurumları tarafından verilir. Yöneticiler için zorunlu eğitim yoktur. Yenileme eğitimi vardır. Ancak zorunlu değildir.	Kapı Denetim:30 Saat Yakın Koruma:145.5 Saat Para Nakli:21 Saat CCTV İzleme:27 Saat
Fransa	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim süresi 140 saattir. Eğitim sertifikalı güvenlik eğitim kurumları tarafından verilmektedir. Eğitim sonrası yazılı sınavı takiben bölgesel idare tarafından onaylanmış mesleki yeterlilik sertifikası verilir. Yenileme eğitimi vardır. Yöneticiler için zorunlu eğitim yoktur.	
Almanya	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim süresi 40 saattir. Eğitim Ticaret Odası tarafından verilmektedir. Yöneticiler için 80 saatlik zorunlu eğitim vardır. Yenileme eğitimi yoktur.	Uzmanlık eğitimi sadece havacılık güvenliği için gereklidir. Aşağıdaki faaliyetler için özel eğitim gerekmektedir. Alarm ve CCTV izleme, Uçuş Güvenliği Deniz Güvenliği
İspanya	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim süresi 180 saattir. Eğitim sertifikalı özel güvenlik kurumları tarafından verilmektedir. Yöneticiler için zorunlu eğitim vardır. Yenileme eğitimi vardır ve zorunludur.	Yakın Koruma:60 Saat CCTV İzleme:10 Saat Havacılık Güvenliği:10 Saat Denizcilik Güvenliği:10 Saat K9 Hizmetleri:10 Saat Özel Soruşturma:1800 Saat
İtalya	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim sonunda başarılı olanlara yeterlilik belgesi verilir. Yöneticiler için zorunlu eğitim yoktur. Eğitim şirketler tarafından verilmektedir. Yenileme eğitimi vardır, fakat kanunen zorunlu değildir.	Para Nakli Alarm ve CCTV izleme Uçuş Güvenliği Deniz Güvenliği Uzmanlık eğitimleri şirketler veya teknik okullar tarafından verilmektedir.
Avusturya	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim süresi 7,5 saattir. Eğitim İçişleri Bakanlığı Güvenlik Akademisi ve Sanayi ve İşverenler Derneği tarafından verilir. Yöneticiler için zorunlu eğitim yoktur. Yenileme eğitimi vardır. Kanunen zorunlu değildir.	Yakın Koruma:7,5 Saat Para Nakli:7,5 Saat CCTV İzleme:7,5 Saat Havacılık Güvenliği:100 Saat Yangın Önleme:7.5 Saat Uzmanlık eğitimleri Güvenlik Eğitim Enstitüsü tarafından verilmektedir.

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

Tablo 3.18: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Özel Güvenlik Eğitimleri – 2

Ülke	Zorunlu Eğitimler-Yenileme Eğitimleri - Eğitimi Veren Kurumlar	Uzmanlık Eğitimleri Eğitimi Veren Kurumlar
Belçika	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim süresi 127 saattir. Eğitim, İçişleri Bakanlığı tarafından lisanslandırılan eğitim kurumları tarafından verilir. Temel eğitimi başarıyla tamamladıktan sonra, özel güvenlik görevlileri temel yeterlilik belgesi verilir. Yöneticiler için zorunlu eğitim vardır. Yenileme eğitimi zorunludur.	Devriye:40 saat Kurum İçi Güvenlik:132 Saat Kapı Denetimi:32 Saat Yakın Koruma:51 Saat Para Nakli:60Saat Havacılık Güvenliği:88 Saat Denizcilik Güvenliği:20 Saat Eğitimler İçişleri Bakanlığı tarafından lisanslandırılmış özel güvenlik eğitim kurumları tarafından verilir.
Portekiz	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim süresi 58 saattir. Yenileme eğitimi vardır. Eğitim sonunda başarılı olanlara yeterlilik belgesi verilir. Eğitim İçişleri Bakanlığı tarafından lisanslandırılmış devlet okulları ve eğitim enstitüleri tarafından verilir. Yöneticiler için zorunlu eğitim vardır.	Yakın Koruma: 72 saat Para Nakli: 42 saat Bina Koruma:42 saat Ateşli Silah:30 saat Bar/Kulüp Güvenliği:36 saat
Hollanda	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim sonunda başarılı olanlara yeterlilik belgesi verilir. Yöneticiler için zorunlu eğitim yoktur. Yenileme eğitimi yoktur. Eğitimler sertifikalı özel güvenlik eğitim kurumları tarafından verilmektedir.	Kalabalık Kontrol Kapı Denetimi Yakın Koruma Para Nakli CCTV İzleme Havacılık Güvenliği Denizcilik Güvenliği
Çek Cumhuriyeti	Ticaret Yasasına göre temel eğitim zorunludur.	
Polonya	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim süresi 8 saattir. Özel güvenlik yöneticileri için 245 saatlik zorunlu eğitim vardır. Yenileme eğitimi vardır. Eğitimler sertifikalı özel güvenlik eğitim kurumları tarafından verilmektedir.	Etkinlik Güvenliği: 24 saat Yakın Koruma: 245 Saat Para Nakli: 245 saat Havacılık Güvenliği: 64 saat Kritik Tesisler:245 saat
Danimarka	Temel güvenlik eğitimi zorunludur. Eğitim süresi 100 saattir. Temel eğitimin içinde, genel güvenlik ve para nakli gibi eğitimlerde vardır. Eğitim tamamlandıktan sonra yetki sertifikası verilir. Yöneticiler için zorunlu eğitim ve yenileme eğitimi yoktur.	

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

3.2.9 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektöründe Silahların Kullanımı

Ateşli silahlar, yanlış ellerde ciddi sonuçlara yol açabilecek şiddet araçlarıdır. Bu nedenle ateşli silah bulundurma ve kullanma konusunda sıkı yasal düzenlemelerin sağlanmasının önemi açıktır.²⁷³ İngiltere, Hollanda ve Danimarka’da özel güvenlik görevlilerinin silah bulundurması ve taşınması yasaktır.²⁷⁴ Fransa’da ise yalnızca değerli eşya ve para nakil işlemlerinde silah taşınmasına izin verilmektedir.²⁷⁵ Ülkelerin yüzde 82’sinde çoğu durumda şartlı olmak üzere silahların kullanımına izin verilmektedir.²⁷⁶ Ancak, ateşli silah bulundurma izni verilen ülkelerde bile, bu silahlara yasal olarak sahip olmak için gereken kriterler ve kontrol seviyesi büyük ölçüde farklılık göstermektedir.²⁷⁷ Özel güvenlik endüstrisinde, ülkelerin çoğunluğu, ateşli silahlarının kullanımını, belirli faaliyet alanlarına göre sınırlandırmaktadır.²⁷⁸ Ülkelerin çoğunda kritik tesislerin korunması, yakın koruma, banka güvenliği ile değerli eşya ve para nakli operasyonlarında silah taşıma izni verilmektedir. Ancak özel veya kamuya açık alanların giriş kontrollerinde, bina güvenliğinde ve alarm merkezlerinin yönetiminde silah taşıma izni verilmemektedir.²⁷⁹ Ayrıca ülkelerin hemen hemen hepsinde kullanılacak silahların sayısı, tipi ve kullanılacak mühimmat için sınırlamalar mevcuttur.

Ülkelerin yüzde 96’sında silahlı görev yapacak özel güvenlik görevlileri için özel bir lisans ve bu lisansın alınabilmesi için özel ve zorunlu eğitim gerekmektedir.²⁸⁰ Eğitim süresi İsveç’te 21, Portekiz’de 30 ve Belçika’da 40 saattir. Yenileme eğitimleri İsveç’te her yıl, İspanya’da 6 ayda bir, Lüksemburg’da ise yılda dört kere tekrarlanır.²⁸¹ Silahlı özel güvenlik hizmetleri sağlayacak özel güvenlik şirketleri için ülkelerin yüzde

²⁷³ Born, Hans., Caparini, Marina. and Cole, Eden., *Regulating Private Security Companies in Europe: Status and Prospects*, Policy Paper 20, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF), 2007, p. 27,

https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/PP20_Born_Caparini_Cole_.pdf

(Son Erişim Tarihi; 9 Ekim 2018)

²⁷⁴ Weber, p. 39; CoESS / INHES, p.46

²⁷⁵ CoESS / INHES, p.46

²⁷⁶ CoESS (a), p.253

²⁷⁷ Born et al, p.27

²⁷⁸ Weber, p. 39

²⁷⁹ CoESS / INHES, p.46

²⁸⁰ CoESS (a), p.254

²⁸¹ CoESS / INHES, p.46

82'sinde özel bir lisans gereklidir. Ülkelerin yüzde 88.46'sında silahların güvenli bir şekilde muhafaza edilmesi, yüzde 63'ünde ise silah kaydının tutulması için yasal zorunluluk vardır.²⁸²

Tablo 3.19: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Sektöründe Silahların Kullanımı-1

Ülke	Özel Güvenlik Şirketleri	Özel Güvenlik Görevlileri
İngiltere	Silahlı özel güvenlik hizmeti yoktur.	Silahlı özel güvenlik hizmeti yoktur.
Fransa	Silah taşınması için özel bir izin gereklidir. Bu izin yalnızca değerli eşyaların taşınması için verilmektedir.	Özel güvenlik görevlilerinin değerli eşyaların taşınmasında silah taşımaları için zorunlu eğitim alması gerekmektedir.
Almanya	Özel Güvenlik şirketlerinin silahlı hizmet verebilmesi için özel bir lisans gereklidir. Şirketler kanunlara göre silahları saklar ve depolar. Silahlar hakkında ayrıntılı kayıt tutulması yasal zorunluluktur. Kullanılan silahların sayısı, tipi ve mühimmatlar için sınırlamalar vardır. Askeri silah kullanamazlar.	Silahlı hizmet veren özel güvenlik görevlileri için özel bir lisans gereklidir. Özel güvenlik görevlilerinin silah taşımaları için zorunlu eğitim alması gerekmektedir. Eğitim özel güvenlik şirketleri, özel eğitim sağlayıcıları ve teknik okullar tarafından verilmektedir.
İspanya	Özel Güvenlik şirketlerinin silahlı hizmet verebilmesi için özel bir lisans gereklidir. Silahlar hakkında ayrıntılı kayıt tutulması yasal zorunluluktur. Kullanılan silahların sayısı, tipi ve mühimmatlar için bazı sınırlamalar bulunmaktadır.	Silahlı hizmet veren özel güvenlik görevlileri için özel bir lisans gereklidir. Lisans İçişleri Bakanlığı tarafından verilmektedir. Özel güvenlik görevlilerinin silah taşımaları için 20 saatlik zorunlu eğitim alması gerekmektedir.
İtalya	Özel Güvenlik şirketlerinin silahlı hizmet verebilmesi için özel bir lisans süresi 5 yıldır. Güvenlik şirketlerinin Silahlar hakkında kayıt tutması ile ilgili yasal zorunluluk yoktur. Kullanılan silahların sayısı, tipi ve mühimmatlar için sınırlamalar yoktur.	Silahlı hizmet veren özel güvenlik görevlileri için özel bir lisans gereklidir. Lisans açık uçludur. Özel güvenlik görevlilerinin silah taşımaları için zorunlu eğitim alması gerekmektedir. Eğitim Ulusal Eğitim Enstitüsü tarafından verilmektedir.
Avusturya	Özel Güvenlik şirketlerinin silahlı hizmet verebilmesi için özel bir lisans gereklidir. Silahlar hakkında ayrıntılı kayıt tutulması yasal zorunluluktur. Kullanılan silahların sayısı, tipi ve mühimmatlar için bazı sınırlamalar bulunmaktadır.	Silahlı hizmet veren özel güvenlik görevlileri için özel bir lisans gereklidir. Lisans polis tarafından verilmektedir. Özel güvenlik görevlilerinin silah taşımaları için zorunlu eğitim alması gerekmektedir.

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

²⁸² CoESS (a), p.254

Tablo 3.20: Bazı Ülkelerdeki Özel Güvenlik Sektöründe Silahların Kullanımı-2

Ülke	Özel Güvenlik Şirketleri	Özel Güvenlik Görevlileri
Belçika	Özel Güvenlik şirketlerinin silahlı hizmet verebilmesi için özel bir lisans gereklidir. Lisans İçişleri Bakanlığı tarafından verilmektedir. Lisans süresi 5 yıldır. Kullanılan silahlar özel güvenlik görevlisinin kişisel mülkiyetinde değildir. Silahlar şirket mülkiyetindedirler. Silahların kasa içinde saklanması ve ayrıntılı kayıt tutulması yasal zorunluluktur. 10mm'den düşük kalibredeki tabancalara izin verilir.	Silahlı hizmet veren özel güvenlik görevlileri için özel bir lisans gereklidir. Lisans İçişleri tarafından verilir. Süresi 5 yıldır ve yenilenebilir. Özel güvenlik görevlilerinin silah taşımaları için zorunlu eğitim alması gerekmektedir.
Portekiz	Özel Güvenlik şirketlerinin silahlı hizmet verebilmesi için özel bir lisans gereklidir. Silahlar hakkında ayrıntılı şekilde kayıt tutmak güvenlik şirketleri için yasal zorunluluktur. Kullanılan silahların sayısı, tipi ve mühimmatlar için bazı sınırlamalar bulunmaktadır.	Silahlı hizmet veren özel güvenlik görevlileri için özel bir lisans gereklidir. Özel güvenlik görevlilerinin silah taşımaları için zorunlu eğitim alması gerekmektedir.
Hollanda	Silahlı özel güvenlik hizmeti yoktur.	Silahlı özel güvenlik hizmeti yoktur.
Çek Cumhuriyeti	Özel Güvenlik şirketlerinin silahlı hizmet verebilmesi için özel bir lisans gereklidir. Silahların saklanması için yasal şartlar vardır. Silahlar hakkında ayrıntılı şekilde kayıt tutmak güvenlik şirketleri için yasal zorunluluktur. Kullanılan silahların sayısı, tipi ve mühimmatlar için bazı sınırlamalar bulunmaktadır. (Ateşli silah olarak yalnızca tabanca)	Silahlı hizmet veren özel güvenlik görevlileri için özel bir lisans gereklidir. Özel güvenlik görevlilerinin silah taşımaları için zorunlu eğitim alması gerekmektedir.
Polonya	Özel Güvenlik şirketlerinin silahlı hizmet verebilmesi için özel bir lisans gereklidir. Lisans polis tarafından verilmektedir. Silahların saklanması için yasal şartlar vardır. Kullanılan silahların sayısı, tipi ve mühimmatlar için bazı sınırlamalar bulunmaktadır. (12,5 mm kadar olan silahlar ve silah başına 4 şarjör) Para nakillerinde makineli tüfekler kullanılabilir.	Silahlı hizmet veren özel güvenlik görevlileri için özel bir lisans gereklidir.
Danimarka	Silahlı özel güvenlik hizmeti yoktur.	Silahlı özel güvenlik hizmeti yoktur.

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

3.2.10 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektöründe Üniforma Ve Kimlik Kartı Kullanımı

Ülkelerin yüzde 100’ünde özel güvenlik personelinin üniformaları ile ilgili gereksinimler vardır. Ülkelerin yüzde 95’inde üniforma ile görev yapmak yasal zorunluluktur. Yine ülkelerin hemen hemen yüzde 100’ünde özel güvenlik personeli kimlik kartı kullanmaktadır ve bu durum yüzde 98’inde yasal zorunluluktur.²⁸³ Fransa’da kimlikler beş yılda bir yenilenmek zorundadır. Ayrıca özel güvenlik görevlilerinin kullandığı üniformaların kamu güvenlik güçlerinin kullandığı üniformalar ile benzerlik taşımaması gereklidir.

Tablo. 3.21 Üniforma Ve Kimlik Kartı Kullanımı

Ülke	Üniforma	Kimlik Kartı
İngiltere	Üniforma zorunluluğu yoktur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.
Fransa	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır. Kimlikler 5 yılda bir yenilenmelidir.
Almanya	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.
İspanya	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.
İtalya	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.
Avusturya	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.
Belçika	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.
Portekiz	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır. Kimlikler 5 yılda bir yenilenmelidir.
Hollanda	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.
Çek Cumhuriyeti	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.
Polonya	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.
Danimarka	Üniforma zorunludur.	Özel güvenlik görevlileri kimlik kartı taşınmalıdır.

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

²⁸³ CoESS (a), p.253

3.2.11 Avrupa’da Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri

Hiçbir Avrupa ülkesinde özel güvenlik görevlilerine polise tanınan yetkiler tanınmamıştır. Hollanda,²⁸⁴ Danimarka²⁸⁵ ve Fransa’da²⁸⁶ özel güvenlik görevlileri herhangi bir vatandaş ile aynı yetkiye sahiptir. Arama ve el koyma yetkileri yoktur. İngiltere’de²⁸⁷ Toplum Güvenlik Akreditasyonu Programı²⁸⁸ kapsamında akredite edilmedikçe özel güvenlik görevlileri herhangi bir vatandaş ile aynı yetkiye sahiptir. Bazı ülkelerde özel güvenlik görevlileri genel olarak herhangi bir vatandaş ile aynı yetkiye sahip olmakla birlikte, bir takım ek yetkileri belirli durum ve alanlarda sınırlı olarak kullanabilmektedirler. Örneğin Çek Cumhuriyetinde²⁸⁹ özel güvenlik görevlilerinin arama ve el koyma işlemlerine sınırlı olarak izin verilmektedir. Almanya’da bir failin suçüstü ele geçirilmesi durumunda yakalama, arama ve el koyma işlemlerine izin verilir. Bu polis gelene kadar kullanılacak sınırlı bir yetkidir.²⁹⁰

Avusturya’da Suçüstü halinde yakalama ve arama yetkileri vardır. Ancak bu karşı karşıya kalınan eylem ve mevcut tehlike ile orantılı olmalıdır.²⁹¹ İtalya tehlikeli veya şüpheli kişilerin durdurulmalarını sağlamak için özel güvenlik görevlilerinin güç kullanmalarına izin vermektedir.²⁹² Aynı şekilde Polonya’da Özel güvenlik görevlileri insan yaşamına, sağlığına ve mülküne karşı doğrudan tehlike yaratan kişileri, polise gecikmeksizin transfer etmek amacıyla güç kullanarak durdurabilirler. Güç kullanma araçları fiziksel güç, kelepçe, tonfa (T cop) ve ateşli silahlardır.²⁹³ Portekiz’de spor salonlarına, havaalanlarına ve liman tesislerine giriş noktalarında yetkili personel gerekli ekipmanı kullanarak kişileri ve bagajlarını arayabilir. ²⁹⁴ İspanya’da özel güvenlik görevlileri kimlik kontrolü yapabilirler. Kamu makamlarıyla işbirliği yaptıkları

²⁸⁴ CoESS (a), p.241

²⁸⁵ CoESS (a), p.60

²⁸⁶ CoESS (a), p.81

²⁸⁷ CoESS (a), p.234

²⁸⁸ Topluluk Güvenlik Akreditasyonu Programı (CSAS- Community Safety Accreditation Scheme) : İngiltere’de polis dışındaki sınırları sayıdaki kişilerin polisler tarafından bazı yetkileri kullanmasıdır. Programın amacı sokaktaki üniformalı kişilerin artırılması, sokakta işlenebilecek içki içme, dilencilik gibi kabahatlerin engellenmesi suçlar ile ilgili iki taraflı bilgi akışının sağlanmasıdır.

²⁸⁹ CoESS (a), p.56

²⁹⁰ CoESS (a), p.87

²⁹¹ CoESS (a), p.9

²⁹² CoESS (a), p.114

²⁹³ CoESS (a), p.157

²⁹⁴ CoESS (a), p.166

havaalanları güvenliği ve doğrudan talimatlar alınması durumunda arama ve el koyma yetkisi de kullanabilirler. Bu sınırlı bir arama ve el koyma yetkisidir. Suçüstü durumunda yakalama yetkisi kullanılabilir. Bu yetki de sınırlıdır ve şüpheli derhal kamu yetkililerine bildirilmelidir.²⁹⁵

Belçika’da özel güvenlik görevlileri diğer vatandaşlarla aynı yetkilere sahip olmakla birlikte, toplu taşıma şirketlerinde görev yaptıklarında özel yetkilere sahiptirler. Bazı durumlarda, kelepçe ve biber gazı kullanmalarına izin verilir. Arama ve el koyma işlemlerine izin verilir. Ancak arama ve el koyma yetkisi sistematik olarak kullanılmaz. Yalnızca, ilgili kişinin silah veya tehlikeli bir nesneyi taşıdığına inanmak için makul sebep bulunursa arama ve el koyma yapılabilir. Bu ilgili kişinin rızasıyla ve aynı cinsiyetten özel güvenlik görevlisi tarafından gerçekleştirilebilir. Özel güvenlik görevlilerinin yalnızca çok yüzeysel bir vücut araştırması yapmasına izin verilir. Bu kişinin kıyafetlerinin yüzeysel bir şekilde aranması ve taşıdığı eşya ya da el bagajının kontrolüdür. İstisnai olarak sınır kontrolleri veya erişim kontrolleri çerçevesinde özel güvenlik görevlilerine havaalanlarında, limanlarda ve istasyonlarda sistematik olarak ve daha kapsamlı arama ve el koyma izni verilmektedir. Özel güvenlik görevlileri suçüstü halinde geçici olarak yakalama yetkisi kullanabilirler. Bununla birlikte, toplu taşıma şirketlerinde çalışan özel güvenlik görevlileri bu alanda daha fazla yetkinliğe sahiptir. Suç ihlali yapıldığında, kişi kendisini tanımlamayı reddettiğinde veya kullandığı kimlik belgelerinin yanlış olduğu ortaya çıktığında, geçici olarak yakalama yapılabilir. Geçici yakalamanın ihlalden hemen sonra yapılması ve polisin hemen bilgilendirilmesi gerekmektedir.²⁹⁶

Avrupa’da ülkelerin yüzde 59’unda özel güvenlik görevlileri diğer vatandaşlarla aynı yetkilere sahiptir. Yüzde 41’inde ise sınırlı konuda ve alanda ek yetkiler kullanabilmektedirler. Arama ve el koyma işlemlerine tam veya sınırlı olmak üzere ülkelerin yüzde 61.77’sinde izin verilmektedir.²⁹⁷

²⁹⁵ CoESS (a), p.202,203

²⁹⁶ CoESS (a), p.20

²⁹⁷ CoESS (a), p.253

3.2.12 Avrupa’da Özel Güvenlik Sektöründe Denetim ve Yaptırımlar

Özel güvenlik sektöründe denetim ve yaptırımlar ile bunlardan sorumlu yetkili ulusal makamlar ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Denetimler ve denetimlerden sorumlu yetkili ulusal makamlar ülkelerin yüzde 41’inde Polis, yüzde 38’inde İçişleri Bakanlığı, yüzde 18’inde diğer kurumlar ve yüzde 3’ünde Adalet Bakanlıklarıdır.²⁹⁸

Tablo. 3.22 Özel Güvenlik Sektöründe Denetim Ve Yaptırımlar-1

Ülke	İdari Yaptırımlar Yetkili Otorite	Cezai Yaptırımlar Yetkili Otorite	Olası Yaptırımlar
İngiltere	Güvenlik Endüstrisi Kurumu (SIA)	Güvenlik Endüstrisi Kurumu (SIA)	Mahkemelerde mali ve cezai yaptırımın herhangi bir sınırı yoktur. Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.
Fransa	İçişleri Bakanlığı ve Özel Güvenlik Faaliyetleri Ulusal Konseyi	Ceza Mahkemeleri	Verilebilecek maksimum (mali) yaptırım veya azami ceza miktarı: 45.000 €. Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.
Almanya	Ticaret Bakanlığı	Ticaret Bakanlığı	Verilebilecek maksimum (mali) yaptırım veya azami ceza miktarı: 5.000 €. Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.
İspanya	İçişleri Bakanlığı. Bask ve Katalan Bölgeleri İçin Bölgesel Yetkililer.	Güvenlik faaliyetleri için cezai yaptırım öngörülmemektedir	Verilebilecek maksimum (mali) yaptırım veya azami ceza miktarı: 600.000 €. Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.
İtalya	İdari Polis	Polis	Mali yaptırımların azami miktarı 154 -3,098 € veya 3 aya kadar hapis cezası. Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.
Avusturya	Ticaret Ve Sanayi Kurumu Yetkilisi	Ticaret Ve Sanayi Kurumu Yetkilisi	Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

²⁹⁸ CoESS (a), p.252

Tablo. 3.23 Özel Güvenlik Sektöründe Denetim Ve Yaptırımlar-2

Ülke	İdari Yaptırımlar Yetkili Otorite	Cezai Yaptırımlar Yetkili Otorite	Olası Yaptırımlar
Belçika	İçişleri Bakanlığı	Ceza Mahkemeleri	Mali yaptırımların azami miktarı 25.000 €. Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.
Portekiz	İçişleri Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı	Mali yaptırımların azami miktarı 100- 40.000 €. Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.
Hollanda	Adalet Bakanlığı	Mahkemeler	Mali yaptırımların azami miktarı 12.000 €. Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.
Çek Cumhuriyeti	Ticaret Mahkemeleri	-	-
Polonya	İçişleri Bakanlığı Polis	Mahkemeler	Verilebilecek maksimum (mali) yaptırım veya azami ceza miktarı: Şirket: 23,58 - 254 € 635,91 € / 2 Yıl Personel: 23,58 - 254 635,91 € / 2 Yıl
Danimarka	Polis	Polis	Şirket ve özel güvenlik görevlisinin lisansı geri alınabilir.

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

Denetim ve yaptırımlar idari yaptırımlar ve cezai yaptırımlar olarak ikiye ayrılabilir. İdari yaptırımların uygulanmasından sorumlu yetkili ulusal makam ülkelerin yüzde 38'inde İçişleri Bakanlığı, yüzde 29'unda Polis, yüzde 18'inde diğer makamlar ve yüzde 15'inde Adalet Bakanlığı ve mahkemelerdir. Cezai yaptırımların uygulanmasından sorumlu yetkili ulusal makamlar incelenecek olursa ülkelerin yüzde 38'inde mahkemeler, yüzde 25'inde Polis, yüzde 22'sinde İçişleri Bakanlığı ve yüzde 25'inde ise diğer makamlar olduğu görülecektir.²⁹⁹

Aşağıda denetim ve yaptırımlar, resmi makamlar tarafından ve sivil makamlar tarafından yapılanlar denetimler olarak iki başlık altında incelenecektir.

²⁹⁹ CoESS (a), p.252

3.2.12.1 Resmi Makamlar Tarafından Yapılan Denetim

İspanya’da özel güvenlik şirketleri, hizmet ile alakalı sözleşmeleri imzalamadan önce İçişleri Bakanlığına bildirmek zorundadırlar. Şirketler arasındaki personel hareketleri, eğitimleri ve mesleki gereklilikleri izlenmekte, yasal zorunlulukları yerine getirmeyenlerin akreditasyonu iptal edilmektedir. Macaristan’da şirketler hizmet sözleşmelerinin kaydını yapmak zorundadırlar. Özel güvenlik şirketleri, güvenlik personeli ve sözleşme kayıtları Cezai Soruşturma Bakanlığı tarafından denetlenmektedir. Belçika’da özel güvenlik şirketleri yıllık faaliyet raporu tutmaktadırlar. Raporların İçişleri Bakanlığına verilmesi zorunludur. Şirketler tarafından kullanılacak araçlar ve üniformalar bu bakanlığın onayına sunulmaktadır. Fransa’da özel güvenlik sektörü, ilgili yasa gereği polis ve jandarma tarafından denetlenmektedir. İsveç’te ise özel güvenlik şirketleri yerel hükümet tarafından denetlenmektedir.³⁰⁰

3.2.12.2 İdari Makamlar Tarafından Yapılan Denetim

İngiltere’de özel güvenlik sektörünün kanuna aykırılıklar dışındaki denetimi, 2001 yılına kadar sektörün meslek odası olan İngiliz Toplum Endüstrisi Derneği (BSIA-British Society Industry Association) tarafından yapılmıştır. 2001 Yılındaki yasa ile beraber hükümetin tayin ettiği bağımsız makam olan SIA (Security Industry Authority-Güvenlik Endüstrisi Kurumu) sektör düzenlemeleri ve denetimi alanına dâhil olmuştur. SIA adayın kimliği ile alakalı olumlu kanaat sahibi olmadıkça lisans vermeyi reddedebilir. Ayrıca özel güvenlik faaliyetleri ile alakalı belgeleri ve bilgileri inceleme yetkisi bulunmaktadır.³⁰¹ İngiltere’de ilgili mevzuatın uygulanması ile beraber 35.000’den fazla personelin lisansı iptal edilmiştir. 2010/11 Döneminde 360.000’den fazla geçerli lisans içinden 3,124 adet lisans iptal edilirken, 268 adet yazılı uyarı verilmiştir.³⁰²

³⁰⁰ CoESS / INHES, p.44

³⁰¹ CoESS / INHES, p.46

³⁰² UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime), *State Regulation Concerning Civilian Private Security Services and their Contribution to Crime Prevention and Community Safety*, Criminal Justice Handbook Series, New York, 2014, p.55, <https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/Ebook0.pdf> (Son Erişim Tarihi; 11 Ekim 2018)

4. TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİ

4.1 TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN HACMİ

2013 Yılı CoESS verilerine göre toplam 34 Avrupa ülkesindeki özel güvenlik sektörünün yıllık cirosunun toplamı ortalama 34.572 milyar euro 'dur. ³⁰³ Aynı verilere göre Türkiye 2.832.317.487,88 euro yıllık ciro ile tüm Avrupa ülkeleri içerisinde 5. sırada yer almaktadır.³⁰⁴

Tablo 4.1 Bazı Avrupa Ülkelerinde Özel Güvenlik Sektörünün Yıllık Ciro

Sıra	Ülke	Yıllık Ciro	Yıl
1.	Fransa	5,5 Milyar €	2013
2.	Almanya	5,2 Milyar €	2013
3.	İngiltere	3,97 Milyar €	2010
4.	İspanya	3,39 Milyar €	2013
5.	Türkiye	2,83 Milyar €	2013
6.	İtalya	2,7 Milyar €	2010
7.	Polonya	1,91 Milyar €	2013
8.	Hollanda	1.3 Milyar €	2013
9.	Norveç	1 Milyar €	2013
10.	İsveç	896 Milyon €	2013
11.	İsviçre	849 Milyon €	2013
12.	Portekiz	730 Milyon €	2010
13.	Çek Cumhuriyeti	692 Milyon €	2008
14.	Belçika	641 Milyon €	2013
15.	İrlanda	587 Milyon €	2013
16.	Finlandiya	580 Milyon €	2013
17.	Macaristan	550 Milyon €	2010
18.	Avusturya	500 Milyon €	2013
19.	Romanya	497 Milyon €	2012
20.	Yunanistan	435 Milyon €	2013

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

³⁰³ CoESS (a), p. 251

³⁰⁴ CoESS (a), p. 222

Türkiye'nin Avrupa'da 34 ülke içerisinde en çok güvenlik personeli istihdam eden ülke olmasına rağmen, ciro bakımından 5. sırada yer alıyor olması sektördeki düşük ücret politikasından kaynaklanmaktadır. Bunun ana nedeni ise hizmet satın alan firmaların, hizmetin kalitesinden çok fiyata odaklanmalarıdır. Oluşan rekabet ortamıyla beraber kar oranı neredeyse sıfıra düşmekte, oluşan durumdan özel güvenlik firmaları ile birlikte personelde olumsuz yönde etkilenmektedir.³⁰⁵ ABD'de özel güvenlik şirketlerinin 2016 yılındaki gelirinin 24.5 milyar dolara ulaştığı göz önüne alındığında,³⁰⁶ bu ülkedeki özel güvenlik şirketlerinin yıllık gelirinin Fransa, Almanya, İngiltere, İspanya ve Türkiye'nin toplamından fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2 Bazı Ülkelerde Özel Güvenlik Sektörün Pazar Büyümesi

Yıl (Bir Önceki Yıla Göre)	Büyüme Oranı (Yıllık Ciro Bazında)				
	Fransa	Almanya	İngiltere	İspanya	Türkiye
2004		%- 3.2	-	% 5.1	% 12
2005		% 5.09	-	% 6.9	% 14
2006	% 6	% 0.97	% 6.6	% 7.2	% 12
2007	% 5.5	% 2.88	% 5.9	% 6.9	% 9
2008	% 4	% 4.43	% 7.4	% 4.4	% 14
2009	%- 2.5	%-2.01	%-2.7	%-5.5	% 12
2010	-	% 3.7	-	%-4.1	% 7
2011	% 0	% 4,35	-	%-5,1	% 10
2012	% 0,5	% 4,17	-	%-6,9	% 12
2013	% 2,5	% 4,0	-	%-8,0	% 10

Kaynak: Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services In Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wemmel, Belgium, 2013; verilerine dayanarak hazırlanmıştır.

Sektörün pazar büyüme oranı; ABD'de sözleşmeli güvenlik sektöründe yüzde 4 - 5'dir. 2016 yılındaki büyüme oranı şirket birleşmelerinden dolayı yüzde 6,5 olmuştur.³⁰⁷ Avrupa'da bu oran yıllık ciro sıralamasında ilk 5'e giren ülkelerde, yüzde -6,9 ile 8 arasında inişli çıkışlı bir grafik izlemektedir. Türkiye'de ise sektörün pazar büyüme

³⁰⁵ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, *Türkiye Özel Güvenlik Hizmetleri Meclisi Sektör Raporu 2014*, (TOBB Yayın No: 2014/234), s. 18,

https://www.tobb.org.tr/Documents/yayinlar/2014/ozel_guvenlik_meclisi_int.pdf (Son Erişim Tarihi; 11 Ekim 2018)

³⁰⁶ Perry. p. 8

³⁰⁷ Perry. p. 22

ortalaması yüzde 11.2 ile devamlı yükseliş halindedir. 2008 yılında ABD’ de başlayan ve 2009’da devam eden küresel ekonomik kriz sırasında, büyüme hızı aynı ülkelerde yüzde -5.5’ e kadar düşmekteyken, Türkiye’ deki özel güvenlik sektörü bu krizden etkilenmemiş büyüme hızı yüzde 12 olmuştur. (Tablo:4.2)

4.2 TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK İŞGÜCÜ

Türkiye’ de 1.629.067 kişi temel özel güvenlik eğitimini bitirmiş ve gerekli sınavda başarılı olarak özel güvenlik eğitim sertifikası almıştır. Ancak özel güvenlik personeli olarak çalışmanın temel şartı olan özel güvenlik kimliği (lisans) alan personel sayısı 1.042.521’dir. Temel eğitimi ve sınav şartını yerine getiren 586.546 kişi özel güvenlik görevlisi kimliği çıkartmamıştır. Başka bir deyişle sertifika alanların % 36’sının kimlik çıkartmak için gerekli başvuruyu yapmamıştır. (Tablo:4.3)

Tablo 4.3 Türkiye’de Özel Güvenlik Personeli Sayısı

Özel Güvenlik Personel Sayıları				
	Sorumluluk Bölgesi	Yıl	Sayı	Toplam
Sertifika Alan Ö.G.G Sayısı	Polis	2018	1.625.807	1.629.067
	Jandarma	2015	3260	
Kimlik Alan Ö.G.G Sayısı	Polis	2018	914.407	1.042.521
	Jandarma	2015	128.114	
Tahsis Edilen Ö.G.G Sayısı	Polis	2018	678.388	759.698
	Jandarma	2015	81.310	
Mevcut Ö.G.G Sayısı	Polis	2018	261.055	313.825
	Jandarma	2015	52.770	

Kaynak: Polis Bölgesi İstatistikleri, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gereğince, T.C. Başbakanlık İletişim Merkezine (BİMER) yapılan başvurumuza (16.04.2018 tarih ve 1800660346 sayı) Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından verilen cevap (01.06.2018) sonucu elde edilmiştir. Jandarma Bölgesi İstatistikleri; Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneği, **EGM Özel Güvenlik Daire Başkanlığı İstatistikleri**, <http://gusod.com.tr/gusod-haberleri/egm-ozel-guvenlik-daire-baskanligi-istatistikleri.html> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

Özel güvenlik sertifikası alan kişilerin, özel güvenlik kimliği çıkarmamaları, sektördeki düşük ücret politikaları ile personelin ileriki yıllarda bu sektörde iş bulamayacakları düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Bu meslek daha iyi iş imkânı olana

kadar geçici olarak yapılabilecek, yedekte bulundurulacak bir iş olarak görülmektedir.
308

Özel güvenlik hizmetlerinden yararlanmak isteyen kişi ve kuruluşlara, özel güvenlik komisyonlarının kararı ve valilik izinleri ile 759.698 özel güvenlik görevlisi kadrosu tahsis edilmesine rağmen, aktif olarak görev yapan, özel güvenlik personeli sayısı 313.825'dir. Bu anlamda 445.873 kişilik kadronun boş olduğu görülmektedir. (Tablo:4.3)

ABD'de 2017 yılı istatistiklerine göre özel güvenlik personel sayısı 1,105,440'dir.³⁰⁹ Bu sayıya havalimanı güvenlik taraması görevlileri, oyun gözlem görevlileri ve araştırmacıları ile bu alanda görev yapan teknik personel³¹⁰ eklendiğinde özel güvenlik sektöründe görev yapan personel sayısı 1.4 milyonu bulmaktadır. Avrupa'da ise aralarında Türkiye'nin de bulunduğu toplam otuz dört ülkede görev yapan özel güvenlik personelinin toplam sayısı 2013 verilerine göre 2, 017.313'dür.³¹¹ Görüldüğü üzere ABD'nin tek başına istihdam ettiği özel güvenlik görevlisi sayısı 34 Avrupa ülkesinde istihdam edilen güvenlik görevlisi sayısının toplamına yakındır. (%70)

Tablo 4.4 Bazı Ülkelerde Aktif Görev Yapan Özel Güvenlik Personeli Sayısı

Sıra	Ülke	Aktif Görev Yapan Personel
1.	Türkiye	313.825
2.	İngiltere	225.000
3.	Almanya	183.408
4.	Fransa	131.542

Türkiye 313.825 (aktif çalışan) güvenlik personeli ile otuz dört Avrupa ülkesi içerisinde en çok personel istihdam eden ülkedir. Türkiye'yi 225.000 personel ile

³⁰⁸ Aras, Hüseyin., *Özel Güvenlik Görevlilerinde Kurumsal Uzmanlaşma: Bir Model Önerisi*, Güvenlik Bilimleri Dergisi, cilt:7, sayı:1, 2018, s.138, <http://dergipark.gov.tr/gbd/issue/36946/422806> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

³⁰⁹ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *“Occupational Employment and Wages-2017”* <https://www.bls.gov/oes/current/oes339032.htm> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

³¹⁰ U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, *Occupational Employment and Wages*, <https://www.bls.gov/> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

³¹¹ CoESS (a), p.252

İngiltere,³¹² 183.408 personel ile Almanya³¹³ ve 131.542 personelle Fransa³¹⁴ takip etmektedir. (Tablo:4.4)

Avrupa’da Otuz dört ülkede 10.000 vatandaşa ortalama 31.11³¹⁵ güvenlik görevlisi düşerken, 80.810.525 (2017) ³¹⁶ nüfusa sahip olan Türkiye 38.83 ile bu ortalamanın üzerindedir 325.719.180 (2017) ³¹⁷ nüfusu bulunan ABD bu sıralamanın başında bulunmaktadır. ABD’de eyaletler arasında farklılık göstermek ile beraber, 10.000 vatandaşa ortalama 43.24 özel güvenlik görevlisi düşmektedir. (Tablo:4.5)

Tablo 4.5 ABD, Avrupa ve Türkiye’de Polis ve Özel Güvenlik Görevlilerinin Nüfusa Oranı

Polis ve Özel Güvenlik Görevlilerinin Nüfusa Oranı. (10.000 Kişi Başına Düşen Personel Oranı)		
Ülke	Polis	Özel Güvenlik
ABD	24.79	43.24
Avrupa	36.28	31.11
Türkiye	32.77 (Polis) / 54.24 (+ Jandarma)	38.83

Kaynak: Ülkelerin nüfus ve personel sayıları (polis/özel güvenlik) karşılaştırılmak suretiyle, hesaplamalar yapılarak tablo haline getirilmiştir.

ABD’de 10.000 vatandaşa düşen ortalama polis sayısı 24.79’dur. Otuz dört Avrupa ülkesi ortalaması ise 36.28’dir.³¹⁸ Türkiye’deki vatandaş polis oranı incelendiğinde, 10.000 vatandaşa düşen polis sayısının 32.77 olduğu görülmektedir. Genel kolluk içerisinde sayılan Jandarma görevlileri de hesaplama dâhil edildiğinde ortalama 54.24’e ulaşmaktadır. (Tablo:4.5)

ABD’ de polisin 1.7 katı kadar özel güvenlik görevlisi bulunmaktadır. Avrupa ülkelerinde oranlar birbirine yakın olmakla birlikte polis sayısı, özel güvenlik

³¹² CoESS (a), p.232

³¹³ CoESS (a), p.84

³¹⁴ CoESS (a), p. 8

³¹⁵ CoESS (b), p.143

³¹⁶ TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu, *Nüfus İstatistikleri*,

<http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

³¹⁷ Statista, The Portal for Statistics, *Resident Population of the United States from 1980 to 2017*, <https://www.statista.com/statistics/183457/united-states--resident-population/> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

³¹⁸ CoESS (b), p. 143

görevlilerinden fazladır. Türkiye’de özel güvenlik görevlisi sayısı (313.825), polis sayısından (264.879) fazladır. Ancak genel kolluk görevlileri içinde değerlendirilen Jandarma personeli (172.686) hesaplama dâhil edildiğinde genel kolluk görevlilerinin sayısının (437.565) özel güvenliğin 1.4 katı kadar olduğu görülmektedir.

Tablo 4.6 Türkiye’de Genel Kolluk Personeli Sayısı

Genel Kolluk Personeli Sayısı - 2017			
Polis		Jandarma	
Rütbesi	Personel Sayısı	Rütbesi	Personel Sayısı
Polis Amiri	13.244	Subay	4.500
Polis Memuru	246.338	Yedek Subay	1190
Bekçi	5.297	Astsubay	25.914
		Uzman Jandarma	18.526
		Uzman Erbaş	50.434
		Er/Erbaş	72.122
Toplam	264.879	Toplam	172.686

Kaynak: İçişleri Bakanlığı, *Emniyet Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2017, s.7*, <https://www.egm.gov.tr/Documents/EGM2017FaaliyetRaporu.pdf>; (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)
Jandarma Genel Komutanlığı, *2017 Faaliyet Raporu, s.14*, http://www.jandarma.gov.tr/duyurular/faaliyet_raporu/FLASH/index.html (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

Türkiye’de özel güvenlik sektöründe çalışan personelin yaş ortalaması 26 - 28 arasındadır.³¹⁹ Avrupa genelinde ise özel güvenlik personelin yaş ortalaması 36.04’dür.³²⁰ Almanya ve Hollanda’da 45, İspanya, İtalya ve Portekiz’de 42 ile Avrupa’da en yüksek yaş ortalamasına sahip ülkelerdir. Türkiye Avrupa genelinde en genç özel güvenlik personelinin istihdam edildiği ülkedir.

Personelin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; Türkiye’de özel güvenlik personelinin % 80’inini erkeklerin, % 20’sini kadınların oluşturduğu görülmektedir.³²¹ Avrupa genelinde ise erkek personel % 83, kadınlar % 17 oranındadır.³²² Cinsiyet dağılımı Avrupa ile uyumludur.

³¹⁹ CoESS (a), p. 224

³²⁰ CoESS (a), p. 252

³²¹ CoESS (a), p. 224

³²² CoESS (a), p. 252

Türkiye’de Özel güvenlik sektöründe yıllık ortalama personel devir hızı % 50’dir.³²³ Avrupa ortalaması % 32.71³²⁴ olmakla beraber, Hollanda’da bu oran % 80’lere kadar çıkmaktadır. Kanımızca özel güvenlik sektöründeki personel devir hızının yüksek olması personel memnuniyetinin ve aidiyet duygusunun olmamasından kaynaklanmaktadır. Personel memnuniyeti ve aidiyet duygusunun oluşmasının önündeki engel bu sektördeki maaşların düşüklüğü ve sosyal imkânların azlığıdır.

Özel güvenlik personeli maaşları (2018) asgari ücret olan 1.603.000 TL’ dan başlayarak, personelin silahlı/silahsız olmasına, görev alanına ve görevin niteliğine göre değişiklikler göstermektedir. ABD ve Avrupa genelinde özel güvenlik personelinin maaşları incelendiğinde genellikle genel kolluk güçlerinin maaşlarının yarısı kadar olduğu görülmektedir. Türkiye’de 2018 yılı polis maaşlarının³²⁵ ortalama 4.500-5000 TL arasında olduğu değerlendirildiğinde, durumun ABD ve Avrupa ile uyumlu olduğu görülmektedir.

4.3 TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK ŞİRKETLERİ

Türkiye’de 2004 yılında ÖGHK’ nin kabul edilmesi ile beraber özel güvenlik şirketlerinin kuruluşları ve faaliyetleri ilk kez yasal bir zemin kazanmıştır. Özel güvenlik şirketleri, Türk Ticaret Kanunu uyarınca kurulduğu anda tüzel kişilik kazanmaktadır. Ancak şirketlerin özel güvenlik alanında faaliyette bulunabilmesi için İçişleri Bakanlığından faaliyet izni almaları gerekmektedir. (ÖGHK m.5 – ÖGHKY m.5,10) ABD’de eyaletlerin büyük bir bölümünde ve Avrupa’da³²⁶ ülkelerinin yüzde 94’ünde özel güvenlik şirketlerinin lisans alma zorunluluğı bulunmaktadır. Bu anlamda Türkiye’deki uygulamanın ABD ve Avrupa ile uyumlu olduğu görülmektedir.

³²³ CoESS (a), p. 225

³²⁴ CoESS (a), p. 252

³²⁵ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, *2018 Yılı Ocak Döneminde Kamu Görevlileri ve Emeklilere Yapılan Zamlar*, <http://www.maliye.gov.tr/haberler/2018-yili-ocak-doneminde-kamu-gorevli-ve-emeklilere-yapilan-zamlar> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

³²⁶ CoESS (a), p. 251

5188 Sayılı ÖGHK ve ilgili mevzuat Özel güvenlik şirketlerinin güvenlik faaliyetlerinin dışında ek faaliyetler yürütmesi yasaklamıştır. (ÖGHK m.5 / ÖGHKY m.10) Böylece şirketlerin 2004 öncesinde olduğu gibi aynı unvan ile temizlik vb. hizmetler vermesinin önü kapanmıştır. Ancak 2018 yılında yapılan yönetmelik ³²⁷ değişikliği ile İl özel idareleri, belediyeler gibi bazı kuruluşların özel güvenlik hizmetlerini gördürmek için kurduğu şirketler, özel güvenlik faaliyetlerini ayrı bir bölüm halinde yürütmek ve kendi kurumları dışında hizmet vermemek şartıyla bu kapsam dışına çıkarılmıştır.

ABD’ de özel güvenlik şirketleri; sözleşmeli güvenlik personeli, zırhlı taşımacılık, alarm izleme merkezleri gibi temel güvenlik hizmetlerinin yanı sıra özel dedektiflik, güvenlik danışmanlığı / mühendisliği, kasa ve kilit hizmetleri, güvenlik sistemleri malzeme üretimi ve dağıtımı, istihdam öncesi araştırma vb. alanlarda da faaliyet göstermektedir.³²⁸ Avrupa’ da ise Fransa ve Belçika dışında, ülkeye göre farklılık göstermek ile birlikte özel güvenlik şirketleri; özel araştırma, tesis yönetimi, resepsiyon, temizlik ve servis gibi ek faaliyetlerde bulunmaktadır.

Tablo 4.7 Türkiye’de Özel Güvenlik Şirketleri

Türkiye’de Özel Güvenlik Şirketleri				
	Sorumluluk Bölgesi	Yıl	Sayı	Toplam
Özel Güvenlik Şirketi	Polis	2018	1447	1450
	Jandarma	2015	3	
Kapatılan/Kapanan ŞirketSayısı	Polis	-	620	621
	Jandarma	-	1	

Kaynak: Polis Bölgesi İstatistikleri, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gereğince, T.C. Başbakanlık İletişim Merkezine (BİMER) yapılan başvurumuza (16.04.2018 tarih ve 1800660346 sayı) Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından verilen cevap (01.06.2018) sonucu elde edilmiştir. Jandarma Bölgesi İstatistikleri, Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneği, **EGM Özel Güvenlik Daire Başkanlığı İstatistikleri**, <http://gusod.com.tr/gusod-haberleri/egm-ozel-guvenlik-daire-baskanligi-istatistikleri.html> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

³²⁷Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Madde.1, **T.C. Resmi Gazete**; 30374, 28 Mart 20028

³²⁸ Cunningham et al, p.192

Avrupa 34 ülkede toplam 41.300³²⁹ özel güvenlik şirketi bulunmakta iken Türkiye’de faaliyet gösteren özel güvenlik şirketi sayısı 1.450’dir. 2004 Yılından bu yana 621 şirket kapanmış veya resmi makamlar tarafından kapatılmıştır. Personel sayısı itibari ile tüm Avrupa’da en çok personel istihdam eden Türkiye, özel güvenlik şirketi sayısı bakımından 5. sırada bulunmaktadır.

Türkiye’de en çok personel çalıştıran en büyük 10 özel güvenlik firmasından 4’ü uluslararası firmalardır.³³⁰ Uluslararası firmaların Türkiye’de hizmet verebilmesi veya yabancıların şirket kurabilmesi mevzuatımıza göre mümkündür. Ancak bu durum mütekabiliyet esasına tabidir. (ÖGHK m.5 / ÖGHKY m.11) Şirket kuracak ya da hizmet verecek yabancı şirketlerin tabiiyetinde buldukları ülkelerin aynı hakkı Türk vatandaşlarına ve şirketlerine tanınması zorunludur.

4.4 TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN FAALİYET ALANLARI

Tüm Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de suçtan korunmak için özel güvenliğe duyulan ihtiyaç hızla artmış 5188 ÖGHK ve ilgili mevzuatın 2004 yılında kabul edilmesiyle birlikte özel güvenlik sektörünün faaliyet alanı genişlemiştir. Faaliyet alanları dört başlık altında incelenebilir.

4.4.1 Kritik Alt Yapıların Güvenliği

İmha edilmesi veya iş göremez hale getirilmesi durumunda, ulusal güvenlik, ekonomi, halk sağlığı ve güvenliği üzerinde olumsuz etki yaratacak savunma sanayi, enerji tesisleri ve nakil hatları, bankacılık, finans, bilgi teknolojileri, telekomünikasyon, havalimanı, deniz limanı, demir yolu, metro ve tramvay gibi ulaştırma tesisleri, posta ve kargo hizmetleri, hastaneler ve acil servisler, endüstri ve teknoloji bölgeleri özel güvenlik tarafından korunmaktadır.

³²⁹ CoESS (a), s.251

³³⁰ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, p.18

4.4.2 Kamu ve Özel Kuruluşlarda Fiziksel Koruma ve Güvenlik

Özel güvenlik hizmetinden faydalanan kamu kurum ve kuruluşları arasında Bakanlıklar, Danıştay, Sayıştay, Yargıtay, Anayasa Mahkemesi gibi yüksek yargı organları, adalet sarayları ve ilköğretimden, yükseköğretime kadar eğitim kuruluşları bulunmaktadır. Belediyelere bağlı olan parklar, bahçeler, korular, sahiller gibi halkın kullanımına sunulan açık alanlar ve mezarlıklar özel güvenlik tarafından korunmaktadır. Özel güvenlik hizmeti alan özel kuruluşlara örnek olarak, özel iş yerleri, fabrikalar, depolar, mağazalar, şantiyeler, alışveriş merkezleri, otel, tatil köyü gibi turistik tesisler, eğlence mekânları, toplu konutlar ve siteler, statlar gösterilebilir. Spor karşılaşmaları, toplantı, konser ve sahne gösterileri gibi faaliyetlerde de özel güvenlikten yararlanılmaktadır.

4.4.3 Para ve Değerli Eşya Nakli:

Bankaların, finans kuruluşlarının veya diğer kuruluşların para, döviz, hazine bonoları, kıymetli evrak, mücevher gibi kıymetli varlıkların nakliye operasyonları zırhlı araçlar ile özel güvenlik görevlileri tarafından yapılmaktadır. Ayrıca güvenlik şirketleri ATM'lere para nakli yaptıkları gibi nakit işleme merkezlerinde, paranın sayımı, tasnif edilmesi, gerçek sahte ayrımının yapılması, paketlenmesi gibi hizmetlerde vermektedirler. CoESS verilerine göre ³³¹ Avrupa ülkelerinde para ve değerli eşya nakil operasyonlarında 15.955 zırhlı araç kullanılmaktadır. 2013 Yılı verilerine göre ise Türkiye'de aynı amaçla kullanılan zırhlı araç sayısı ise 800'dür.³³²

4.4.4 Alarm İzleme Merkezleri

Belirlenen alanlara izinsiz girişler ve gaz kaçağı, yangın gibi acil durumların elektronik güvenlik sistemleri yardımıyla tespit edilmesi ile saldırı veya tıbbi acil durumlarda kullanıcı tarafından panik butonuna basılmasıyla ortaya çıkan, acil durum sinyallerinin değerlendirildiği ve doğrulanan ihbarların ilgili genel kolluğa bildirildiği,

³³¹ CoESS (a), p.251

³³² CoESS (a), p.223

alarm izleme merkezlerinin, işletmeleri özel güvenlik sektörünün faaliyet alanı içerisinde yer almaktadır. Alarm izleme merkezleri, kamu kuruluşları, özel kuruluşlar, bankalar, finans kurumları, kuyumcular, döviz büroları ve son zamanlarda özellikle konutlar tarafından abone olunmak suretiyle da yaygın olarak kullanılmaktadır. Şu anda ülkemizde 254 tane ³³³ alarm izleme merkezi bulunmaktadır.

ABD ve Avrupa örneklerinde olduğu gibi Türkiye’de de birçok kritik altyapı ile kamu ve özel kuruluşların güvenliği özel güvenlik görevlileri tarafından sağlanmaktadır. 5188 ÖGHK ve ilgili mevzuat Özel güvenlik şirketlerinin güvenlik faaliyetlerinin dışında ek faaliyetler yürütmesi yasaklandığından, Avrupa’ da ki örnekleri gibi güvenlik şirketleri, özel araştırma, tesis yönetimi ve servis hizmetleri gibi ek faaliyetlerde bulunmamaktadırlar.

4.5 TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE YASAL DÜZENLEMELER

Avrupa ülkelerinin yüzde 79.41’inde olduğu gibi, Türkiye’de de özel güvenlik hizmetleri özel yasa ile düzenlenmiştir. İlgili mevzuata ait değişikliklerin hazırlanması ve değiştirilmesinden sorumlu makam İçişleri Bakanlığı ve TBMM’dir. Türkiye’de özel güvenlik hizmetleri ile ilgili yapılan ilk düzenleme, 22 Temmuz 1981 tarihinde, TBMM’de kabul edilen 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun’dur.

Bu anlamda Türkiye özel güvenlik alanındaki yasal düzenlemeleri Avrupa’da ki pek çok ülkeden önce yapmıştır. Avrupa’da İtalya (1931) ve İsveç (1974) dışındaki ülkelerdeki yasal düzenlemeler 1990’lardan sonra yapılmaya başlanmıştır. 10.06.2004 tarihinde 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun’un kabul edilmesiyle beraber 2495 Sayılı BKKK yürürlükten kaldırılmış, özel güvenlik sektörü yeni ve

³³³ Polis Bölgesi İstatistikleri, T.C. Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER)’ ne 16.04.2018 tarih ve 1800660346 sayı ile yapılan başvurumuz üzerine 01.06.2018 tarihinde Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından temin edilmiştir. Jandarma Bölgesi İstatistikleri, Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneği, *EGM Özel Güvenlik Daire Başkanlığı İstatistikleri*, <http://gusod.com.tr/gusod-haberleri/egm-ozel-guvenlik-daire-baskanligi-istatistikleri.html> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

modern yasasına kavuşmuştur. 07 Ekim 2004 tarihinde Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik yayınlanmıştır. Ayrıca İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan pek çok genelge ve emir yazısı mevcuttur. Şimdiye kadar kanunda beş, yönetmelikte ise on kez çeşitli değişiklikler ve güncellemeler yapılmıştır.

Tablo 4.8 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda Yapılan Değişiklikler

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda Yapılan Değişiklikler	
1.	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (5335 S.K.) <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 25798, 27 Nisan 2005
2.	Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (5278 S.K.) <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 26781, 23 Ocak 2008
3.	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (6215 S.K.) <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 27903, 2 Nisan 2011
4.	Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (680 S.KHK) <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 29940 (Mükerrer), 6 Ocak 2017
5.	Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun (7072 S.K) <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 30354 (Mükerrer), 1 Şubat 2018

Tablo 4.9 Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Yapılan Değişiklikler

Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Yapılan Değişiklikler	
1.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 25806, 5 Mayıs 2005
2.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 27358, 26 Eylül 2009
3.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 28051, 11 Eylül 2011
4.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 28857, 20 Aralık 2013
5.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 28969, 11 Nisan 2014
6.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 29352, 11 Mayıs 2015
7.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 29641, 2 Mart 2016
8.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 30106, 24 Haziran 2017
9.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 30374, 28 Mart 2018
10.	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <i>T.C. Resmi Gazete</i> ; 30526, 5 Eylül 2018

Türkiye özel güvenlik alanında Avrupa'da katı yasal düzenlemelerin olduğu ülkelerden biridir. Özel güvenlik mevzuatı oldukça detaylı ve kesindir. Eğitim, silahlar, uniformalar ve şirket faaliyetleri mevzuatla düzenlenmiş, birçok konuda standartlar getirmiştir.

4.6 TÜRKİYE' DE ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA ŞEKLİ

5188 Sayılı ÖGHK, 3. Maddesinin 2. Fıkrası ile ÖGHKY, 7. Maddesinde belirtildiği gibi; kurum ve kuruluşlar güvenliklerini sağlamak için personel istihdam edebilirler, kendi bünyelerinde özel güvenlik birimi kurabilirler, ya da özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alabilirler. Ayrıca kendi bünyelerinde kurdukları özel güvenlik birimleri ile beraber özel şirketlerinden hizmet satın alma şeklinde bir hizmet karışımından da yararlanabilirler.³³⁴ Kurum ve kuruluşlar özel güvenlik hizmetinin nasıl sağlanacağına, kendileri karar vereceklerdir. (ÖGHKY m.7) Bu anlamda Türkiye'deki özel güvenlik hizmetlerinden yararlanma şekli ABD ve Avrupa örnekleri ile uyumludur.

Kurum ve kuruluşlar özel güvenlik hizmeti alabilmek için özel güvenlik şirketlerine başvurabilecekleri gibi, bünyelerinde özel güvenlik birimi de oluşturabilirler. Ancak iki seçenekte de özel güvenlik izni alma zorunluluğu vardır. ÖGHK, 3. Maddesinin 1. Fıkrası kişilerin silahlı personel tarafından korunmasına diğer bir ifadeyle yakın koruma hizmetine de olanak tanımaktadır.³³⁵ Gerçek kişiler yakın koruma hizmetinden, silahlı özel güvenlik personeli istihdam ederek, şirketlerden hizmet satın alarak ya da bağlı bulunduğu kurum ve kuruluşun özel güvenlik birimi vasıtası ile yararlanabilirler. Yine her üç seçenekte de özel güvenlik izni alma zorunluluğu bulunmaktadır.

³³⁴ ÖGHK m.3/2 ; “Kişi ve kuruluşların talebi üzerine, koruma ve güvenlik ihtiyacı dikkate alınarak, güvenlik hizmetinin istihdam edilecek personel eliyle sağlanmasına, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulmasına ya da bu hizmetin güvenlik şirketlerine gördürülmesine izin verilir. Bir kuruluş bünyesinde özel güvenlik birimi kurulmuş olması, ihtiyaç duyulduğunda ayrıca güvenlik şirketlerine hizmet gördürülmesine mani değildir.”; ÖGHKY m.7

³³⁵ ÖGHK m.3/1; [Kişilerin silahlı personel tarafından korunması...]

4.6.1 Özel Güvenlik İzni

Kişi ve kuruluşların, özel güvenlik hizmetlerinden yararlanabilmeleri için izin başvurusunda bulunmaları gereklidir. Gerekli iznin verilmesi, özel güvenlik komisyonunun³³⁶ kararı ve valinin onayına bağlıdır. (ÖGHK m. 3/1) Kişi ve kuruluşlar Valiliklere yapacakları özel güvenlik izin başvurularında, hizmetin konusunu, ne şekilde yapılacağını, ihtiyaç duydukları personel, silah ve teçhizatın sayısını ve özelliklerini belirteceklerdir. (ÖGHKY m.8)

Valilik tarafından özel güvenlik talebine ilişkin gerekli inceleme yapıldıktan sonra, komisyon; özel güvenlik izninin verilir verilmemesine, özel güvenliğin sağlanmasına ilişkin yõteme ve özel güvenlik hizmetini yerine getirecek personel ve silahların azami sayısına karar vermektedir. (ÖGHK m. 3/3 - ÖGHKY m.8/2) Komisyon özel güvenlik izni verilmemesi kararı verebilir. Ancak vereceği kararda bunun gerekçesini belirtmelidir. İzin için yapılan başvurular on iş günü içinde sonuçlandırılmak zorundadır. (ÖGHKY m.8/3) Başvuruyu yapan kişi ve kuruluşa vali onayından sonra özel güvenlik izin belgesi düzenlenmektedir. (ÖGHKY m.8/4) Özel güvenlik izni alan kişi ve kuruluşlar istedikleri takdirde, bir ay önceden başvuru yapılması şartıyla güvenlik uygulamasını sona erdirebilirler. (ÖGHK m. 3/4 - ÖGHKY m.10) Özel güvenlik uygulamasının devam ettirilmesi konusunda, valiliklerin ve özel güvenlik komisyonlarının ısrar etme yetkisi yoktur.³³⁷

Herkesin kullanabildiği cadde ve sokak gibi kamuya açık alanlara, genel kolluk ve özel güvenlik arasında yetki sorununa neden olacağı gerekçesiyle özel güvenlik izni

³³⁶ Özel Güvenlik Komisyonu: Bir vali yardımcısının başkanlığında, il emniyet müdürlüğü, il jandarma komutanlığı, ticaret odası başkanlığı ve sanayi odası başkanlığı temsilcisinden oluşan, özel güvenlikle ilgili kararları alan komisyondur. Ayrıca Başvuru yapan kişi ya da kuruluşun temsilcisi ilgili komisyon toplantısına üye olarak katılabilir. ; ÖGHK m.4

³³⁷ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, *Özel Güvenlik Hizmetleri Birleştirilmiş Genelgesi*, 2012, s.2,<http://www.ozelguvenlik.pol.tr/SiteAssets/Sayfalar/MEVZUAT/%C3%96ZEL%20G%C3%9CVENL%C4%B0K%20H%C4%B0ZMETLER%C4%B0N%C4%B0N%20B%C4%B0RLE%C5%9ET%C4%B0R%C4%B0LM%C4%B0%C5%9E%20GENELGES%C4%B0.pdf> (Son Erişim Tarihi; 24 Ekim 2018)

verilmemektedir. Ancak Emniyet Genel Müdürlüğü, Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, Özel Güvenlik Hizmetleri Birleştirilmiş Genelgesinde,³³⁸ bahçe, park ve piknik yeri gibi yerler ile kamuya açık olmakla birlikte, kişi ve kuruluşlar tarafından kiralanmak suretiyle, özel günlerde, özel etkinlikler için kullanılan alanlar ve değerli mal ve paranın bulunduğu kuyumcular çarşısı gibi yerlere, başvuru üzerine, özel güvenlik izni verilebileceğini belirtilmektedir. Ayrıca istisnai olarak iletişim (Türk Telekom), enerji dağıtım (petrol, doğalgaz) ve ulaşım hizmetleri ağları (metro, metrobüs) gibi ana merkez ile hizmet hattının bir bütün olduğu kurum ve kuruluşlara, yalnızca sabit bir noktada değil, hizmetin devam ettiği güzergâh boyunca özel güvenlik görevlisi görevlendirebilmeleri için özel güvenlik izni verilebilmektedir.

Sahiller, plajlar ve turistik alanlar ile karasularımız içerisinde olmak şartıyla gemilere de özel güvenlik izni verilmesi mümkündür.³³⁹ Ülkemizde bulunan büyükelçilikler ve konsolosluklar özel güvenlik izin taleplerini Dışişleri Bakanlığı'na yapmak zorundadırlar.³⁴⁰

Tablo 4.10 Türkiye’de Özel Güvenlik İzni Alan Yer Sayısı

Özel Güvenlik İzni Alan Yer Sayısı			
Sorumluluk Bölgesi	Yıl	Sayı	Toplam
Polis	2018	76.205	86.049
Jandarma	2015	9.844	

Kaynak: Polis Bölgesi İstatistikleri, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gereğince, T.C. Başbakanlık İletişim Merkezine (BİMER) yapılan başvurumuza (16.04.2018 tarih ve 1800660346 sayılı) Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından verilen cevap (01.06.2018) sonucu elde edilmiştir. Jandarma Bölgesi İstatistikleri, Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneği, **EGM Özel Güvenlik Daire Başkanlığı İstatistikleri**, <http://gusod.com.tr/gusod-haberleri/egm-ozel-guvenlik-daire-baskanligi-istatistikleri.html> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

4.6.2 Geçici ve Acil Durumlarda Özel Güvenlik İzni

Konserler, spor müsabakaları, toplantılar, bayramlar ve para nakli gibi geçici ya da acil durumlarda, özel güvenlik izni için komisyon kararı aranmamaktadır. Bu gibi

³³⁸ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, p.2

³³⁹ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, p.3

³⁴⁰ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, p.4

durumlarda ilgili etkinlikten 48 saat önce başvuru yapıldığı takdirde gerekli izin vali tarafından verilmektedir. Valilik geçici özel güvenlik izin başvurusunu 24 saat içinde sonuçlandırmak zorundadır.³⁴¹ (ÖGHK m. 3/1- ÖGHKY m.9/1,2)

4.7 TÜRKİYE' DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNE GİRİŞ KOŞULLARI

ABD'de eyaletlerin, Avrupa'da ise ülkelerin hemen hemen tamamında olduğu gibi Türkiyede'de özel güvenlik sektörüne girişte, kontrol ve onay prosedürü mevcuttur. ABD'de eyaletler arasında farklılıklar bulunmak ile birlikte güvenlik düzenleme kurulları (Security Regulatory Board) veya kamu güvenliği bölümü, altındaki özel güvenlik kurulları (Public Safety - Private Security Board) kontrol ve onay prosedürünü işletmektedirler. Avrupa'da ise onay makamı genellikle, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ya da polistir. Türkiye'deki kontrol ve onay makamı İçişleri bakanlığıdır. Özel güvenlikle ilgili iş ve işlemleri yürütmek, polis bölgesinde özel güvenlik şube müdürlükleri, jandarma bölgesinde ise özel güvenlik kısım amirliklerinin görevidir. Aşağıda özel güvenlik sektörüne giriş koşulları, çalışanlar, yöneticiler ve şirketler olarak üç başlık altında incelenecektir.

4.7.1 Çalışanlar

Özel kişiler tarafından icra edilse de, kamu hizmeti niteliğinde olan, özel güvenlik hizmetlerinde görev yapacak olanlar bazı vasıflara sahip olmak zorundadır.³⁴² Bu vasıflardan, vatandaşlık / uyruk, yaş, eğitim, sağlık ve sabıka / arka plan kontrollerine ilişkin olanlar incelenecektir.

4.7.1.1 Yaş

Özel güvenlik görevlisi olmak için 18 yaşını doldurmak gereklidir. (ÖGHK m. 10/c) Ancak görev sırasında ateşli silah taşıyacak özel güvenlik görevlileri, 6136 sayılı

³⁴¹ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, p.2

³⁴² Gündoğan vd., s.313

Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerindeki şartları yerine getirmek zorunda olduklarından, (ÖGHKY m.24/2) 21 yaşını doldurmuş olmaları gereklidir.³⁴³ ABD ve Avrupa'da özel güvenlik görevlisi olmak için minimumum yaş sınırının 18'dir. Bu anlamda Türkiye'deki 'deki uygulama ABD ve Avrupa örnekleri ile uyumludur.

4.7.1.2 Vatandaşlık / Uyrak

Özel güvenlik görevlisi olmak için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olma zorunluluğu bulunmaktadır. (ÖGHK m. 10/a) Türk vatandaşı olmayanlara mevzuatta mütekabiliyet esasına göre şirket kurma yetkisi tanınmış olmasına rağmen, özel güvenlik görevlisi olma imkânı tanınmamıştır. Çifte vatandaş olanlar ise vatandaşlıklarının birisinin Türk vatandaşlığı olması şartıyla özel güvenlik görevlisi olabilirler.³⁴⁴

4.7.1.3 Sabıka ve Arka Plan Kontrolleri

Sabıka durumu ve arka plan araştırması yapılması hem ABD hem' de Avrupa'da norm haline gelmiştir. Tüm ülkeler adayların temiz bir sabıka kaydı olmasını istemektedir Bazı ülkeler herhangi bir sabıka kaydı olan adayların sektöre girişini reddederken, bazıları birtakım suçları ve cezaları bunun dışında tutmaktadır. Türkiye'deki uygulama ABD ve Avrupa örneklerinde olduğu gibidir. Özel güvenlik görevlisi olacaklar hakkında Valilikler tarafından güvenlik soruşturması³⁴⁵ ve arşiv araştırması³⁴⁶ yapılmakta, soruşturma sonucu olumlu olanlara çalışma izni verilmekte-

³⁴³ Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Yönetmelik, Madde.4/1, *T.C. Resmi Gazete*; 20888, 1 Haziran 1991

³⁴⁴ Derdiman, R. Cengiz., *Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları*, 3.Baskı, Alfa Aktüel Yayınevi, Bursa, 2010,s. 70

³⁴⁵ Güvenlik Soruşturması: Kişinin kolluk kuvvetleri tarafından halen aranıp aranmadığının, kolluk kuvvetleri ve istihbarat ünitelerinde ilişkisi ile adli sicil kaydının ve hakkında herhangi bir tahdit olup olmadığının, yıkıcı ve bölücü faaliyetlerde bulunup bulunmadığının, ahlaki durumunun, yabancılar ile ilgisinin ve sır saklama yeteneğinin mevcut kayıtlardan ve yerinden araştırılmak suretiyle saptanması ve değerlendirilmesini; Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği, Madde. 4/g. *T.C. Resmi Gazete*; 24018, 12 Nisan 2000

³⁴⁶ Arşiv Araştırması: Kişinin kolluk kuvvetleri tarafından halen aranıp aranmadığının, kolluk kuvvetleri ve istihbarat ünitelerinde ilişkisi ile adli sicil kaydının ve hakkında herhangi bir tahdit olup olmadığının mevcut kayıtlardan saptanmasını; Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği, Madde. 4/f. *T.C. Resmi Gazete*; 24018, 12 Nisan 2000

dir. (ÖGHK m. 11) Bazı suçlardan mahkûmiyet, bazı suçlardan ise açılan bir soruşturma ve kovuşturmanın devam ediyor olması çalışma izni almaya manidir.

ÖGHK' nin 10. maddesinin, (d) bendinde özel güvenlik görevlisi olmaya engel durumlar açıkça belirtilmektedir. ³⁴⁷ Düzenlemeye göre taksirli suçlar haricinde, kasıtlı suçlardan bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkûm olan kişiler ile Anayasal düzene, özel hayata, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar, uyuşturucu suçları, hırsızlık, rüşvet, fuhuş ve kaçakçılık gibi suçların herhangi birinden mahkûm olan kişiler özel güvenlik görevlisi olamazlar.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinde, ³⁴⁸ kasten işlenen suçlardan dolayı ortaya çıkan mahkûmiyet hükmü dolayısıyla kişinin belli hakları kullanmaktan yoksun bırakabileceği belirtilmektedir. Bu hak yoksunluğu cezanın infazının tamamlanmasına kadar sürecektir. Ancak ÖGHK' nin 10. maddesinin, d bendine göre, burada belirtilen suçlar bakımından cezanın infazının tamamlanmasının, bu suçların affa uğramasının veya ilgili kişiler hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması ³⁴⁹ kararı verilmesinin hiçbir önemi yoktur. Her üç durumda da bu kişiler özel güvenlik görevlisi olarak görevlendirilemezler.

İlgili suçlardan verilen mahkûmiyet kararlarının ertelenmesi (TCK m.51) ve kişilerin denetim süresi içerisinde yükümlülöklere uygun davranması halinde dahi bu

³⁴⁷ Özel Güvenlik Görevlilerinde Aranacak Şartlar

Madde 10/d) (Değişik: 2/1/2017 - KHK-680/69 Md. ; Aynen kabul: 1/2/2018-7072/67 Md.) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olsa bile;

1) Kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkûm olmamak.

2) Affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, özel hayata ve hayatın gizli alanına ve cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ile uyuşturucu veya uyarıcı madde suçları, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık ve fuhuş suçlarından mahkûm olmamak.

3) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, özel hayata ve hayatın gizli alanına, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ile uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarından dolayı hakkında devam etmekte olan bir soruşturma veya kovuşturma bulunmamak.

h) (Ek: 2/1/2017 - KHK-680/69 Md. ; Aynen kabul: 1/2/2018-7072/67 Md.) Güvenlik soruşturması olumlu olmak.

³⁴⁸ Türk Ceza Kanunu , (5257 S.K.) *T.C. Resmi Gazete*; 25611, 12 Ekim 2004

³⁴⁹ Ceza Muhakemesi Kanunu, (5271 S.K.), Madde.231, *T.C. Resmi Gazete*; 25673, 17 Aralık 2004

kişilerin özel güvenlik görevlisi olması mümkün değildir. Erteleme sonunda ceza infaz edilmiş sayılmakta (TCK m.51/8) fakat hüküm ortadan kalkmamaktadır.

Anayasal düzene, özel hayata, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ile uyuşturucu suçlarından dolayı kişi hakkında bir soruşturma veya kovuşturmanın devam etmesi de özel güvenlik görevlisi olmaya engel durumlardandır. (ÖGHK m.10/d-3) Ancak soruşturma veya kovuşturmanın başvurusunun lehine sonuçlanması durumunda bu engel ortadan kalkacaktır.

Ayrıca özel güvenlik görevlisi adayları hakkında güvenlik soruşturması yapılmakta ve bu soruşturmanın olumlu sonuçlanması gerekmektedir. (ÖGHK m.10/h) ÖGHKY' nin 17. maddesi incelendiğinde güvenlik soruşturmasının yalnızca silahlı görev yapacak personel için yapıldığı, silahsız olarak görev yapacak özel güvenlik görevlileri için böyle bir zorunluluk olmadığı görülmektedir. Güvenlik soruşturması yapılmasının amacı; terör örgütleri ile herhangi bir şekilde bağlantılı olan kişilerin kamu kurumlarında yer almasının engellenmesi ve bu şekilde devletin bekasının sürdürülmesidir. Kanun koyucu silahlı özel güvenlik görevlisi olarak görev yapacaklar hakkında bu hassasiyeti göstermekte, ancak silahsız olarak görev yapacaklar için bahse konu soruşturmayı yapmaya gerek duymamaktadır. Oysa ülke için önemli birçok kritik alt yapı ve tesiste silahsız güvenlik personeli de görev yapmaktadır.

ÖGHK' da özel güvenlik görevlilerinde aranacak mahkûmiyet ile ilgili şartlar ile 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda, devlet memurluğuna alınacaklarda aranacak mahkûmiyet ile ilgili şartlarının ³⁵⁰ birbirine paralellik arz ettiği görülmektedir. Bu anlamda özel güvenlik görevlilerini, ceza kanununun uygulanmasında kamu görevlisi olarak değerlendiren kanun koyucu, mahkûmiyet ile ilgili şartlarda da bu dengeyi devam ettirmektedir.³⁵¹

³⁵⁰ Devlet Memurları Kanunu, (657 S.K.) Madde. 48/A-5, *T.C. Resmi Gazete*; 12056, 23 Temmuz 1965

³⁵¹ Akgül, Şerife Yıldız., *İdari Faaliyetlerin Devri Bağlamında Özel Güvenlik*, 1.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011, s.232

4.7.1.4 Sağlık Koşulları

ÖGHK' nin 10.maddesinin (f) bendinde belirtildiği gibi özel güvenlik görevlisi olarak görev yapacak personelin fiziksel ve ruhsal sağlıklarının bu göreve uygun olması zorunludur. Özel güvenlik görevlilerinin çalışma izni alabilmesi için sonuç kısmında “özel güvenlik görevlisi olur ” veya “silahlı özel güvenlik görevlisi olur ” ibareli bir sağlık raporunu ibraz etmeleri gerekmektedir. Sağlık raporunun kapsamı ÖGHKY' nin 18. maddesinde³⁵² düzenlenmiştir. Sağlık raporları psikiyatri, nöroloji, göz, kulak burun boğaz ve ortopedi bölümlerinde yapılan muayeneleri kapsarken, 2011 yılında yapılan yönetmelik değişikliğiyle³⁵³ ortopedi bölümü muayenesi kaldırılmıştır. Ayrıca daha önceden özel güvenlik görevlisi olmaya engel hallerde sayılan renk körlüğü bu kapsamdan çıkarılmıştır.

Silahlı veya silahsız olarak görev yapacak özel güvenlik görevlilerinin sağlık raporları arasında raporun kapsamı ve raporu veren sağlık kurumu açısından bazı farklar bulunmaktadır. Silahsız görev yapacak personelin bir hastane veya yeterli bir sağlık kuruluşundan sağlık raporu alması yeterli görülmektedir. (ÖGHKY m.18) Bu raporlarda ortopedi muayenesi gerekli değildir. Silahlı görev yapacak personel için ise durum daha farklıdır. ÖGHKY' nin 24. maddesine göre silahlı görev yapacak özel güvenlik görevlilerinin 6136 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikte³⁵⁴ belirtilen şartlara sahip olması gereklidir. 6136 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikte ortopedi muayenesi gerekli olduğundan, silahlı olarak görev yapacakların sağlık raporlarında ortopedi bölümü muayenesi olmak zorundadır. Raporu veren sağlık kurumu açısından bakıldığında

³⁵² ÖGHKY, Madde.18; Özel güvenlik görevlisi çalışma izni verilebilmesi için, Kanununun 10 uncu maddesinde sayılan şartların yanı sıra aşağıda belirtilen hususları kapsayacak şekilde, bir hastaneden veya yeterli bir sağlık kuruluşundan alınan “özel güvenlik görevlisi olur” ibareli sağlık raporu istenir.

a)Psikiyatri: Psikiyatrik bir hastalık veya kişilik bozukluğu (Psikopati); alkol ve uyuşturucu bağımlılığı olmamak.

b) Nöroloji: Özel güvenlik hizmetini yerine getirmesine engel teşkil edebilecek nörolojik rahatsızlığı olmamak.

c) (Değişik: RG-11/9/2011-28051) Göz: Körlük veya gece körlüğü olmamak.

d) Kulak Burun Boğaz (KBB): Özel güvenlik hizmetini yapmasını engel teşkil edebilecek işitme kaybı olmamak.

³⁵³ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Madde.7, *T.C. Resmi Gazete*; 28051, 11 Eylül 2011

³⁵⁴ Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanun, (6136 S.K.) *T.C. Resmi Gazete*; 8458, 10 Temmuz 1953; Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Yönetmelik, Madde.4/1, *T.C. Resmi Gazete*; 20888, 1 Haziran 1991

silahsız personel için bir hastane veya yeterli bir sağlık kuruluşundan sağlık raporu alması yeterli görülürken, silahlı olarak görev yapacaklardan kamuya ait bir sağlık kuruluşundan rapor almaları istenmektedir.³⁵⁵

Sağlık raporları temel özel güvenlik eğitiminden önce istenmektedir. (ÖGHKY m.33) Geçerlilik süresi 1 yıldır.³⁵⁶ Beş yılda bir yapılan kimlik kartı yenilemelerinde sağlık raporu istenmez.³⁵⁷

4.7.1.5 Eğitim

Silahsız özel güvenlik görevlileri ile silahlı özel güvenlik görevlileri arasında hem okul eğitimi hem de özel güvenlik eğitimi arasında farklar bulunmaktadır. Silahlı olarak görev yapacaklar için lise veya dengi okul mezunu olmak şartı aranırken, silahsız görev yapacaklarda sekiz yıllık ilköğretim ya da ortaokul mezuniyeti aranmaktadır. (ÖGHK m.10/b)

Diğer fark özel güvenlik eğitimindedir. Silahlı özel güvenlik görevlileri yirmi saati ateşli silah eğitimi olmak üzere toplam yüz yirmi saat özel güvenlik eğitimi almak zorundadırlar. Ancak silahsız olarak görev yapacakların ateşli silah eğitimi alması zorunlu olmadığından zorunlu eğitim yüz saattir. (ÖGHKY m.33/1) Güvenlik ile alakalı yüksekokul ve fakülte mezunları silah eğitimin dışında temel eğitimden muaf tutulmaktadır. (ÖGHK m. 14/1)

4.7.1.6 Daha Önce Kamu Güvenlik Sektöründe Çalışmamış Olmak

ÖGHK ve ilgili mevzuatta daha önce kamu güvenlik sektöründe çalışmamış olmak gibi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Kısıtlamanın tersine bahse konu kişilere mesleğe girişlerde bir takım muafiyetler tanınmaktadır. Genel kolluk ve Milli İstihbarat Teşkilatından emekli olan veya bu görevlerde belirli süre çalışanlardan hem okul eğitimi hem de özel güvenlik eğitimi şartı aranmamaktadır.

³⁵⁵ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, s.16

³⁵⁶ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, s.17

³⁵⁷ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, s.16

4.7.2 Yöneticiler

Yöneticiler genel olarak çalışanlarla aynı koşullara tabidir. Çalışanlardan farklı olarak özel güvenlik şirketlerinde görev yapacak yöneticilerin lisans mezunu olma şartı vardır. (ÖGHK m.5/3) On beş ve üzerinde güvenlik görevlisinin çalıştığı yerlerde görevlendirilmesi zorunlu olan, güvenlik sorumlularının ise en az ön lisans mezunu olmaları gerekmektedir. (ÖGHK m.5/4)

4.7.3 Şirketler

ABD’de eyaletlerin büyük bir bölümünde ve Avrupa ülkelerinin yüzde 94’ünde olduğu gibi Türkiye’deki özel güvenlik şirketlerinin lisans alma zorunluluğu bulunmaktadır. TTK’ne göre kurulduğu anda tüzel kişilik kazanan özel güvenlik şirketlerinin, faaliyette bulunabilmesi için İçişleri Bakanlığından faaliyet izni almaları gerekmektedir. (ÖGHK m.5- ÖGHKY m.10) Faaliyet izninin verilmesi için bazı koşullar yerine getirmelidir.

Her şeyden önce şirketlerin faaliyet alanı güvenlik hizmetleri ile sınırlandırılmıştır. (ÖGHK m.5- ÖGHKY m.10) Şirket hisselerinin sahibinin adına yazılı olması gereklidir ve olası hisse devirleri bir ay içerisinde İçişleri bakanlığına bildirilmek zorundadır. (ÖGHK m.5)

Özel güvenlik şirketlerinin kurucularının, yöneticilerin, tüzel kişi ortaklığı varsa yetkili temsilcilerinin ve eğitimcilerinin Türk vatandaşı olması gerekmektedir. (ÖGHK m.5/3- ÖGHKY m.10/a) Yabancıların Türkiye’de özel güvenlik hizmeti verebilmesi mümkündür. Ancak Türkiye’de güvenlik şirketi kuracak kişi veya Türkiye’de özel güvenlik hizmeti verecek yabancı şirketin aynı hakkı kendi ülkelerinde Türk vatandaşlarına ve şirketlerine tanınması gereklidir. (ÖGHK m.5)

Özel güvenlik şirketlerinin kurucularının, yöneticilerinin, tüzel kişi yetkili temsilcilerinin ve eğitimcilerinin özel güvenlik görevlileri için aranan sabıka ve arka plan kontrollerindeki şartlara sahip olması gerekmektedir. (ÖGHK m.5/3 - ÖGHKY m.10/d) Şirket kurucu ve yöneticilerin hakkında mahkûmiyet kararı olmasa dahi, açılan soruşturmanın niteliği nedeniyle özel güvenlik şirketi faaliyet izninin iptal edilmesi mümkündür. Nitekim Danıştay bir kararında;³⁵⁸ şirket ortakları hakkında mahkûmiyet kararı bulunmasa bile şirketin personel müdürü hakkında çocuk pornografisi ile ilgili dava açılması gerekçesiyle şirketin faaliyet izninin iptal edilmesini hukuka uygun bulmuştur.

Özel güvenlik şirketi yöneticilerinin lisans mezunu olma ve temel özel güvenlik eğitimini tamamlama (ÖGHK m.5/3) zorunluluğu olmasına rağmen, kurucular ya da tüzel kişi yetkili temsilcileri için bu şartlar aranmamaktadır.

Özel güvenlik şirketi faaliyet izni almak isteyenler, ÖGHKY' nin 10. maddesinde belirtilen belgeler ³⁵⁹ ile birlikte İçişleri Bakanlığına başvuru yaparlar. İncelemeler sonucunda gerekli şartları taşıdığı belirlenen şirketlerin kurucu ve yöneticilerine güvenlik soruşturması yapılmaktadır. Güvenlik soruşturmasının olumlu çıkması durumunda şirketler faaliyet izni almaya hak kazanırlar. (ÖGHK m.10)

³⁵⁸ Danıştay 10.Dairesi, 2007/6034 Esas, 2009/10121 Karar ve 2.12.2009 Tarihli Kararı; [... Her ne kadar şirketin ortakları hakkında açılan soruşturmalara ilişkin mahkûmiyet kararı bulunmasa dahi özel güvenlik hizmetinin, kamu güvenliğini tamamlayıcı nitelikte olması nedeniyle, söz konusu hizmetin yürütülmesi aşamasında görev yapan (hizmeti yürüten) kişilerin hizmetin aktarılan niteliğiyle bağdaşır şekilde suç şüphesinden uzak olması gerektiği de tabidir. Ayrıca şirketin personel müdürü hakkında çocuklara ait erotik ve pornografik görüntü ve resimleri depolamak ve bulundurmaktan dava açıldığı da göz önüne alındığında işlemin hukuka uygun olduğuna karar verilmelidir...] Danıştay, Karar Arama, <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

³⁵⁹ ÖGHKY Madde.10; [... Özel güvenlik faaliyet izni için Bakanlığa yapılacak başvurulara aşağıdaki belgelerden birer suret eklenir:

- b) (Değişik: RG-5/9/2018-30526) Hisse sahipleri, yöneticileri ve varsa tüzel kişi ortak temsilcilerin imza sirküleri,
- c) Şirketi temsil edecek yöneticiler için yetki belgesi,
- g) (Ek: RG-5/9/2018-30526) Başvuru dilekçesi,
- h) (Ek: RG-5/9/2018-30526) Kurucu, yönetici ve varsa temsilcilerine ait güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması formu,
- ı) (Ek: RG-5/9/2018-30526) Üniforma kataloğu...]

Faaliyet izni almaya hak kazanan şirketler ÖGHK' nin 24. ve 25. maddelerine göre belirlenen ruhsat harcını ödemek zorundadırlar. 2018 Yılı için belirlenen ruhsat harcı 29.693,42 TL'dir.³⁶⁰ Harç ücreti ödendikten sonra faaliyet izin belgesi düzenlenmektedir. (ÖGHK m.10)

Şirketler ve eğitim kurumları unvanlarında genel kolluk ile karıştırılmalarına neden olacak unvanları kullanamayacaktır. Aynı neden ile şirket tabelalarında İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü gibi resmi sıfatların kullanılması da yasaklanmıştır.³⁶¹

Özel güvenlik şirketleri, özel güvenlik eğitim kurumu ya da alarm izleme merkezi açmak ve bu alanlarda faaliyet göstermek istiyorlarsa her biri için ayrıca izin almak zorundadırlar. (ÖGHK m.10) Özel güvenlik eğitim kurumu açmak için İçişleri bakanlığına yapılacak izin müracaatlarında, eğitim kurumunun bulunduğu ilde üç kişiden oluşan inceleme komisyonu kurulmakta ve komisyon tarafından eğitim merkezinin açılıp açılmayacağına ilişkin bir rapor düzenlenmektedir. Bu rapor kapsamında tesisin uygunluğu, kullanılacak araç, gereç ve teçhizatın yeterliliği ile yangına karşı alınan önlemler incelenmektedir. Özel güvenlik eğitim kurumu faaliyet izin belgesi düzenlenmesi için ruhsat harcının yatırılması zorunludur. (ÖGHKY m. 31, 32) Alarm izleme merkezi kurmak ve işletmek için gerekli izin valiliklerden alınmaktadır. (ÖGHK m.5 - ÖGHKY m.23) Alarm ve izleme merkezi kurulması için

³⁶⁰ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, *Özel Güvenlik Şirketi Kuruluş Müracaatında İstenilen Belgeler*, www.ozelguvenlik.pol.tr/Sayfalar/faaliyet-izin-belgesi-alma-rehber.aspx (Son Erişim Tarihi; 5 Kasım 2018)

³⁶¹ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, s.39;

17.4.Unvanlarda Kullanılamayacak Terimler: Bakanlığa, faaliyet izin belgesi almak için müracaatta bulunan özel güvenlik şirketleri ile eğitim kurumları "akademi, kolej, enstitü, emniyet, çevik kuvvet, özel harekât " gibi belirli özelliği ve görev alanı bulunan birimlerin isimleri ile "teğmen, yüzbaşı, binbaşı, albay, general, manga, özel tim, özel kuvvetler, tugay, tümen" gibi rütbe ve askeri terimleri unvanlarında kullanamayacaktır.

17.5.Tabelalarda Kullanılamayacak Resmi Sıfatlar:

Özel güvenlik şirketleri ve eğitim kurumları tabelalarında T.C., İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Valiliği, Kaymakamlığı gibi resmi sıfatları kullanmayacaklardır. Tabelalarında, şirketin Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanan unvanına, eğitim kurumunun ise Bakanlıktan almış olduğu faaliyet izin belgesindeki adına yer verilecektir.

herhangi bir ruhsat harcı öngörülmemiştir. Şirketlerin kurucu, temsilci ve yöneticilerinin gerekli şartları kaybetmesi durumunda ilgili aksaklık iki ay içerisinde düzeltilmeli ya da ilgililer değiştirilmelidir. Aksi takdirde şirketlerin faaliyet izinleri iptal edilmektedir. (ÖGHK m.5)

4.8 TÜRKİYE' DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE EĞİTİM

En temel ihtiyaçlardan olan güvenlik hizmeti kalifiye ve mesleki yeterliliği olan kişiler eliyle sağlanmalıdır. Güvenlik hizmeti verenlerin, hizmetin ifası için kendisine tanınan kamu gücünü eşit ve adaletli olarak kullanması durumunda toplumda güven sağlanacak ve hizmet insanları memnun edecektir. Kolluk personelinin olaylar karşısında ki tutum ve davranışları her zaman eleştirilmiştir. Yetersiz eğitim almış personel hem güvenlik hizmetinin kalitesini düşürmüş hem de birçok sorun yaşanmasına neden olmuştur. İki yıllık polis meslek okullarının açılması ve fakülte mezunlarının belirli bir eğitimden sonra mesleğe alınmalarıyla birlikte eğitim kalitesi yükselmiştir. Kolluk hizmetlerinde olduğu gibi özel güvenlik hizmetleri alanında da kalifiye personelin temini ve eğitimi konusunda sorunlar yaşanmıştır.³⁶² Türkiye'de ÖGHK' nin 2004 yılında kabul edilmesiyle birlikte personelin temini ve eğitimi konusunda önemli düzenlemeler yapılmıştır. Düzenlemeler ile beraber eğitim, özel güvenlik görevlisi ve özel güvenlik yöneticisi olarak görev yapmanın ön şartlarından birisi haline gelmiştir.

ABD' de eyaletlere göre farklılıklar bulunsa da lisans alma zorunluluğu olan birçok eyalette özel güvenlik eğitimi alınması mecburidir. Avrupa'da ülkelerin yüzde 97'sinde özel güvenlik personelinin temel güvenlik eğitimini takip etmesi yasal zorunluluktur.³⁶³ Bu anlamda Türkiye'deki uygulama ABD ve Avrupa örnekleri ile uyumludur.

³⁶² Zago, Recep., *Değişen Kamu Güvenliği Anlayışı: Özel Güvenlik Hizmeti Sunan ve Satın Alanlar Arasındaki Memnuniyet İlişkisi*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 241068), Edirne, 2009, s.69

³⁶³ CoESS (a), p.254

4.8.1 Eğitimin Düzenlenme Biçimi

ABD’de özel güvenlik eğitimleri genellikle ilgili eyaletin kamu otoritesi tarafından onaylanan eğitim okulları ve eğitmenlerince verilmektedir. Avrupa’da bazı istisnalar dışında özel güvenlik eğitimleri kamu otoritesinin denetiminde olan eğitim kurumları tarafından verilmektedir.

Türkiye’de ise ABD ve Avrupa’nın büyük bir çoğunluğunda olduğu gibi, özel güvenlik eğitimi, eğitim kurumları ve eğitmenler resmi makamların denetimi altındadır. Özel güvenlik eğitimleri İçişleri Bakanlığında faaliyet izni almış olan özel güvenlik eğitim kurumları tarafından verilmektedir. (ÖGHKY m.31) ÖGHK’ nin 14. maddesinde eğitimin İçişleri Bakanlığınca ücret karşılığında verilebileceğinin belirtilmesine rağmen, Bakanlık kendi bünyesinde eğitim düzenleme yoluna gitmemiştir. (ÖGHKY m.14/2) Eğitim içeriği İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenmekte, sınavlar genel kolluğun gözetiminde yapılmaktadır.

Tablo 4.11 Türkiye’de Özel Güvenlik Eğitim Kurumu Sayısı

Türkiye’de Özel Güvenlik Eğitim Kurumları				
	Sorumluluk Bölgesi	Yıl	Sayı	Toplam
Özel Güvenlik Eğitim Kurumu	Polis	2018	454	455
	Jandarma	2015	1	
Kapatılan/Kapanan Eğitim Kurumu	Polis	2018	375	375
	Jandarma	-	-	

Kaynak: Polis Bölgesi İstatistikleri, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gereğince, T.C. Başbakanlık İletişim Merkezine (BİMER) yapılan başvurumuza (16.04.2018 tarih ve 1800660346 sayılı) Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından verilen cevap (01.06.2018) sonucu elde edilmiştir. Jandarma Bölgesi İstatistikleri, Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneği, **EGM Özel Güvenlik Daire Başkanlığı İstatistikleri**, <http://gusod.com.tr/gusod-haberleri/egm-ozel-guvenlik-daire-baskanligi-istatistikleri.html> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

4.8.2 Eğitim Süresi ve İçeriği

4.8.2.1 Temel Eğitim

ABD’ de özel güvenlik personelinin eğitim süreleri eyaletlere göre farklılıklar göstermektedir. Eğitim Newyork, California ve Florida’da 40, Georgia’da 24, İllionis’ te 20, Alabama’ da ise 8 saattir. Eğitimin bir kısmı göreve başlamadan önce, diğer kısmı da görev başladıktan sonra çeşitli aralıklar ile tamamlanmaktadır. Ayrıca ateşli silah taşıyacak personele ek eğitimler verilmektedir.

Avrupa’da eğitim süreleri ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. En yüksek eğitim süresi olan Romanya’da zorunlu eğitim 360, eğitim süresi olarak en alt sırada yer alan Avusturya’da ise 7,5 saattir. Avrupa genelinde ortalama eğitim saatinin 98.26 saat³⁶⁴ olduğu görülmektedir. Ülkelerin birçoğunda temel eğitim sonrasında, görev yapılacak alana göre ek eğitim verilmektedir.

Türkiye’de ÖGHK’ nin 14. ve ÖGHKY’ nin 33. ile 42. maddeleri arasında özel güvenlik eğitimi düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler incelendiğinde silahlı veya silahsız olarak görev yapacak özel güvenlik görevlilerinin eğitimleri arasında farklılıklar görülmektedir. Silahlı güvenlik görevlilerinin eğitimi, yirmi saati silah ve atış eğitimi olmak üzere toplam 120 saat, silahsız görev yapacak özel güvenlik görevlilerinin eğitimleri ise 100 saattir. (ÖGHK m14 - ÖGHKY m.33)

Eğitim süreleri karşılaştırıldığında, Türkiye’ deki özel güvenlik eğitimi süresinin ABD’ deki sürenin üç katı olduğu görülmektedir. Eğitim süresi Avrupa’da Romanya ve Macaristan gibi ülkelerin üçte biri kadar olmasına rağmen, Avrupa ortalamasının üzerindedir.

Türkiye’de ki özel güvenlik temel eğitim programında 11 ayrı ders bulunmaktadır. Dersler teorik ve pratik (uygulama) olarak iki şekilde yapılmaktadır.

³⁶⁴ CoESS (a), p.254

Özel güvenlik hukuku ve kişi hakları, etkili iletişim, yangın güvenliği ve tabii felaketlerde müdahale tarzı, genel kollukla ilişkiler ve uyuşturucu madde bilgileri dersleri teorik olarak işlenmektedir. Güvenlik sistem ve cihazları ile kişi koruma dersleri uygulamalı (pratik) olarak yapılırken, silah bilgisi ve atış, güvenlik tedbirleri, temel ilk yardım ve kalabalık yönetimi derslerinin bir kısmı teorik bir kısmı ise uygulamalıdır. (Tablo 4.12- Tablo 4.13)

Dersler özel güvenlik eğitim kurumlarının dersanelerinde yapılmaktadır. Bununla beraber ÖGHKY' nin 33. maddesi; kontrol noktalarında içeriye girmek isteyen kişilerin üzerini ve eşyalarını kontrol etmek için kullanılan metal detektörü ve x-ray cihazları, yetkisiz kişilerin girişini engellemek için kullanılan kartlı giriş sistemleri, patlayıcı ve uyuşturucu detektörleri ile diğer teknolojik güvenlik cihazlarının kullanımının uygulamalı olarak işlendiği güvenlik sistemleri dersinin, özel güvenlik eğitim kurumları dersanelerinin dışında, bahsi geçen cihazların bulunduğu yerlerde de yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. (ÖGHKY m.33)

Silah bilgisi ve atış dersinin, atış eğitimleri ile tüm uygulamalı kısımlarının atış poligonunda yapılması gereklidir. Bu ders kapsamında adaylara 15 metreden 25 mermi atışı yaptırılmaktadır. Adayın başarılı sayılması için en az 15 mermiyi hedefe isabet ettirmesi zorunludur. Başarı sağlayamayan adaylara gereken başarıyı sağlayana kadar atış yaptırılacaktır. (ÖGHKY m.33)

Özel güvenlik eğitim kurumlarında kaynak olarak Emniyet Genel Müdürlüğüne tavsiye edilen yayınların kullanılması mecburidir. (ÖGHKY m.42) Adaylar eğitimin en az üçte ikisine devam etmek zorundadırlar. Geçerli bir nedeni olmadan eğitimin yüzde 10'undan fazlasına katılmayanların ilişkisi kesilmektedir. (ÖGHKY m.35)

Tablo 4.12 Özel Güvenlik Temel Eğitimi Programı -1-

No	Ders	Saat	Yöntemi	Uzman Öğreticinin Niteliği	Program
1	Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları	20	İnteraktif	Asgari 5 yıl meslek tecrübesine sahip mülki idare amiri, hâkim, savcı, avukat ve dört yıllık yüksekokul mezunu olan genel kolluk çalışanları ve bunların emeklileri.	5188 sayılı Yasa, özel güvenlik görevlisinin yetkileri, yetkilerin kullanılış şartları, yetkiler karşısında kişi hakları, İş Kanunu ve işçi hakları, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, özel güvenlik yetkilerinin aşılması durumunda Türk Ceza Kanununa göre uygulanacak yaptırımlar
2	Güvenlik Tedbirleri	20	15 Saat teorik, 5 saat uygulama	4 yıllık yüksekokul mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi sahibi olanlar.	Kontrol, nokta ve devriye hizmetleri; yakalama, arama, el koyma, zor kullanma, tutanak düzenlenmesi, temel uyuşturucu madde bilgileri, olay yerine ilk gelen ekibin görevleri ve olay yerinin önemi, şüpheli şahıs, paket ve poşetlerde alınması gereken tedbirler
3	Güvenlik Sistem ve Cihazları	5	Tümü Uygulama	Elektrik veya Elektronik Mühendisi veya güvenlik sistemlerinin her birisi ile ilgili sertifika sahibi olanlar	Kapı ve El tipi metal detektörü, X-RAY cihazı, çevre güvenlik sistemleri, CCTV, CACS, patlayıcı/ uyuşturucu koklama detektörü ve güncel teknolojik sistemler.
4	Temel İlk Yardım	10	6 saat teorik, 4 saat uygulama	Tıp doktoru veya ilk yardım eğitici sertifika sına sahip 4 yıllık yüksekokul mezunu sağlık personeli veya paramedik olmak	İlk yardımın tanımı, amacı, olay yeri değerlendirmesi, temel yaşam desteği; kanama, şok ve yaralanmalar; yanık, donma ve sıcak çarpmaları; kırık, çıkık ve burkulmalar; koma, zehirlenmeler, hasta ve yaralı taşıma teknikleri, hayvan ve böcek ısırılmaları
5	Yangın Güvenliği ve Tabii Felaketlerde Müdahale Tarzı	8	İnteraktif	Asgari 5 yıllık hizmet tecrübesine sahip itfaiyeci veya 4 yıllık yüksekokul mezunu olan sivil savunma uzmanı	İtfaiye teşkilleri, yanma ve yangın, yangın sebepleri, doğalgaz, LPG, akaryakıt yangınları, önleyici tedbirler, söndürücü maddeler, söndürme ilkeleri, söndürme cihazları, yangın dolapları, yangın türleri, tabii felaketlerde yardım ve kurtarma yöntemleri

Kaynak: ÖGHKY, Yönetmelik Ekleri, Ek-11 (Değişik: RG-26/9/2009 – 27358)

Tablo 4.13 Özel Güvenlik Temel Eğitimi Programı -2

No	Ders	Saat	Yöntemi	Uzman Öğreticinin Niteliği	Program
6	Uyuşturucu Madde Bilgileri	2	İnteraktif	4 yıllık yüksekokul mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi sahibi olanlar.	Uyuşturucu madde türleri ve genel olarak tanınması
7	Etkili İletişim	12	İnteraktif	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Halkla İlişkiler, Psikoloji veya İletişim alanında 4 yıllık yüksekokul mezunu olmak veya bu konularda yüksek lisans ya da doktora yapmış olmak	İletişim teknikleri, empati, sempati
8	Kalabalık Yönetimi	10	4 saat teorik ders, 6 saat uygulama	4 yıllık yüksekokul mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi veya konuyla ilgili hizmet içi eğitim sertifikası sahibi olanlar	Teorik olarak Toplum psikolojisi, grup dinamiği, çatışma nedenleri ve önleme yöntemleri, kalabalık oluşumu ve özellikleri; Pratik olarak önleme ve müdahale esasları, cop kullanma, göz yaşartıcı gazların özellikleri ve korunma yöntemleri
9	Kişi Koruma	9	Tümü uygulama	4 yıllık yüksekokul mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi veya konuyla ilgili hizmet içi eğitim sertifikası sahibi olanlar	Korumanın ilkeleri, suikastlar, yaya ve araçla koruma teknikleri, öncü çalışması
10	Genel Kollukla İlişkiler	4	İnteraktif	4 yıllık yüksekokul mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi sahibi olanlar	Genel Kolluğun görev, yetki ve sorumlulukları, genel kolluk-özel kolluk ilişkileri ve bunun suç önlemedeki yeri ve önemi, özel güvenliğin genel kolluğa yardımcı olma yükümlülüğü, genel kolluğun özel güvenlik alanına girerken uyması gereken kurallar ve istisnai durumlar
11	Silah Bilgisi ve Atış	20	15 saat teorik, 5 saat uygulama	4 yıllık yüksekokul mezunu olan ve genel kolluk ile TSK muharip sınıflarında asgari 5 yıl hizmet tecrübesi veya konuyla ilgili hizmet içi eğitim sertifikası sahibi olanlar	Silah mekaniği, silah temizliği ve bakımı, atış, güvenlik açısından dikkat edilecek hususlar

Kaynak: ÖGHKY, Yönetmelik Ekleri, Ek-11 (Değişik: RG-26/9/2009 – 27358)

Temel eğitim programı incelendiğinde eğitimin tek tip olarak düzenlendiği görülmektedir. Lisans mezunu yöneticiler, ön lisans mezunu güvenlik sorumluları ve lise veya ortaokul mezunu özel güvenlik personeli aynı özel güvenlik eğitimini almaktadırlar. Ancak yöneticiler, güvenlik sorumluları ve özel güvenlik personelinin birbirinden çok farklı mesuliyetleri bulunmaktadır. Yöneticiler ve güvenlik sorumluları için eğitim programına, çağdaş anlamda yönetim teknikleri ile sevk ve idare kabiliyetlerinin gelişimi sağlayacak dersler eklenebilir. Risk yönetimi, kriz yönetimi, acil durum yönetimi, liderlik, takım çalışması, problem çözme teknikleri gibi yönetici niteliklerini geliştirecek dersleri içeren alan veya uzmanlık eğitimleri oluşturulabilir.

Özel güvenlik temel eğitiminde dersleri verecek uzman öğreticilerin sahip olması gereken niteliklere bakıldığında, birkaç istisnanın dışında genel kolluk sınıfından gelen kişilerin işaret edildiği görülmektedir. Kollukta beş yıl görev yapmış veya emekli olmuş, 4 yıllık üniversite mezunu personele, eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edecek şekilde imtiyaz tanınmıştır.³⁶⁵ Bu durum eleştiriye açıktır. Örneğin özel güvenlik hukuku ve kişi hakları dersi 5 yıllık mesleki tecrübeye sahip hukuk fakültesi mezunu hâkim, savcı ve avukatların yanında, yukarıda sayılan özelliklere sahip kolluk personeli tarafından da verilebilmektedir. Genel kollukta beş yıllık meslek tecrübesi, hukuk gibi uzmanlık isteyen bir alanda ders vermek için yeterli bir ölçüt olarak değerlendirilemez. Gülcüye göre ³⁶⁶ özel güvenlik eğitimlerinde yapılan temel hata, özel güvenliği polisin uzantısı olarak değerlendirmektir. Bu durum poliste yaşanan bir takım sorunların, özel güvenlik alanına da taşınmasına neden olmaktadır.

Özel güvenlik eğitimcilerinde genel kollukta görev yapmış olma şartından çok eğitim verecekleri konuda geçerliliği olan sertifika ve diploma şartı aranmalıdır. Gerekli sertifika ve diploma şartını sağlayan sivil kişiler ile özel güvenlik mesleği içerisinde gelenlerin eğitici olarak görev yapmalarına ve bu meslekte edindikleri tecrübeleri paylaşmalarına olanak tanınmalıdır. Böylece özel güvenliği polisin uzantısı olarak görme yanılığının önüne geçilecektir. Ayrıca eğitici olarak müfredattaki dersleri üniversitelerde veren öğretim üyelerine ve bahsi geçen alanlarda uzmanlaşmış yüksek

³⁶⁵ Göksu, Turgut., Çevik, Hasan Hüseyin., Filiz, Orhan ve Gül, Serdar Kenan., *Güvenlik Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s.90

³⁶⁶ Gülcü, s.29

lisans ve doktora mezunlarına yer verilmesi eğitim kalitesini arttıracaktır. ³⁶⁷ Mevcut durumda yalnızca etkili iletişim dersinde konu ile ilgili yüksek lisans ve doktora mezunlarına eğitici olma hakkı tanınmaktadır.

Özel güvenlik eğitim kurumlarının dışında, üniversiteler’ de 2002 yılından itibaren özel güvenlik görevlisi olmak isteyenlere akademik boyutta eğitim sağlamak için özel güvenlik ve koruma programı adı altında iki yıllık ön lisans programları açmaya başlamışlardır. İlk olarak 2002-2003 eğitim öğretim döneminde İstanbul

Tablo 4.14 Özel Güvenlik ve Koruma Programı Bulunan Üniversiteler

Üniversite		Üniversite	
1.	Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	16.	Karabük Üniversitesi Eskipazar Meslek Yüksekokulu
2.	Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	17.	Kastamonu Üniversitesi Meslek Yüksekokulu
3.	Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	18.	Kocaeli Üniversitesi Hereke Ö.İ.U. Meslek Yüksekokulu
4.	Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi	19.	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksekokulu
5.	Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin Meslek Yüksekokulu	20.	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Köyceğiz Meslek Yüksekokulu
6.	Atatürk Üniversitesi Horasan Meslek Yüksekokulu	21.	Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya Meslek Yüksekokulu
7.	Bitlis Eren Üniversitesi Adilcevaz Meslek Yüksekokulu	22.	Nevşehir H.B.V. Üniversitesi Avanos Meslek Yüksekokulu
8.	Bülent Ecevit Üniversitesi Devrek Meslek Yüksekokulu	23.	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
9.	Çankırı Karatekin Üniversitesi Yapraklı Meslek Yüksekokulu	24.	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Düzüçü Meslek Yüksekokulu
10.	Gaziantep Üniversitesi Oğuzeli Meslek Yüksekokulu	25.	Pamukkale Üniversitesi Acıpayam Meslek Yüksekokulu
11.	Gaziosmanpaşa Üniversitesi Erbaa Meslek Yüksekokulu	26.	Siirt Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokul
12.	Giresun Üniversitesi Espiyer Meslek Yüksekokulu	27.	Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
13.	İnönü Üniversitesi Malatya Meslek Yüksekokulu	28.	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Van Güvenlik Meslek Yüksekokulu
14.	İstanbul Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokul	29.	Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksekokulu
15.	Kafkas Üniversitesi Sarıkamış Meslek Yüksekokulu	30.	Avrasya Üniversitesi Meslek Yüksekokulu

Kaynak: Yüksek Öğretim Kurumu, Program Atlası, *Özel Güvenlik ve Koruma Programı Bulunan Tüm Üniversiteler*, Erişim; 6 Kasım 2018, <https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-program.php?b=40003>

³⁶⁷ Göksu vd, s.90

Üniversitesinde, ardından Kocaeli Üniversitesinde açılan programlar giderek yaygınlaşmıştır. Bazı üniversitelerde ikinci öğretim programı kapsamında da eğitim verilmektedir.³⁶⁸

Ayrıca Anadolu Üniversitesi, açık öğretim fakültesi bünyesindeki, özel güvenlik ve koruma ön lisans programı vasıtasıyla uzaktan eğitim imkânı tanımaktadır. Şu anda Türkiye genelinde 30 üniversitede iki yıllık özel güvenlik ve koruma bölümleri bulunmaktadır. (Tablo 4.14) Bu bölümlerin mezunları silah eğitimi haricinde özel güvenlik temel eğitiminden muaf tutulmaktadırlar. (ÖGHK m.14/1)

4.8.2.2 Yenileme Eğitimi

Avrupa’ da İspanya, Belçika ve İsveç’te yenileme eğitimleri zorunludur. İspanya’da yenileme eğitimi 20 saattir ve her yıl tekrarlanmaktadır. Belçika’ da 32 saat, İsveç’te ise 1 haftadır. Belçika’da beş yılda bir, İsveç’te üç yılda bir tekrarlanması öngörülmektedir.³⁶⁹ Diğer ülkelerin birçoğunda yenileme eğitimi vardır, ancak kanunen zorunluluk getirilmemiştir. ABD’ de ise eyaletlere göre farklı uygulamalar görülmektedir. Yenileme eğitimi Newyork ve Illinois’ te 8 saattir ve her yıl yapılmaktadır.

Türkiye’de özel güvenlik görevlileri ve yöneticiler için yenileme eğitimi zorunludur. Beş yılda bir yapılan yenileme eğitimleri, özel güvenlik kimlik kartlarının yenilenmesinin önkoşuludur. (ÖGHKY m. 34/1) Yenileme eğitimi 10 saati silah bilgisi ve atış dersi olmak üzere toplam 60 saattir. (ÖGHKY m. 34/2) Yenileme eğitimindeki dersler temel eğitim programındaki derslerle aynıdır. (Tablo 4.15)

Kendi bünyesinde özel güvenlik birimi oluşturan ve en az yirmi güvenlik personeli çalıştırılan kuruluşlarda, yenileme eğitimleri hizmet yerlerinde verilebilmektedir. Bunun için ÖGHKY’ de belirtilen koşulların oluşturulması ve valilik

³⁶⁸ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, s.16

³⁶⁹ CoESS / INHES, s.42

tarafından yapılacak incelemenin olumlu sonuçlanması gereklidir. Ancak özel güvenlik şirketlerinden hizmet alan yerlere bu olanak tanınmamıştır. (ÖGHKY m. 34)

Tablo 4.15 Yenileme Eğitimi Ders Saatleri

	Ders	Saat	Yöntem
1.	Özel Güvenlik Hukuku Ve Kişi Hakları	10	İnteraktif
2.	Güvenlik Tedbirleri	10	7 Saat Teorik,3 Saat Uygulama
3.	Güvenlik Sistem Ve Cihazları	3	Tümü Uygulama
4.	Temel İlk Yardım	4	2 Saat Teorik, 2 Saat Uygulama
5.	Yangın Güvenliği ve Tabii felaketlerde Md.	4	İnteraktif
6.	Uyuşturucu Madde Bilgileri	1	İnteraktif
7.	Etkili İletişim	8	İnteraktif
8.	Kalabalık Yönetimi	4	2 Saat Teorik, 2 Saat Uygulama
9.	Kişi Koruma	4	Tümü Uygulama
10.	Genel kollukla İlişkiler	2	İnteraktif
11.	Silah Bilgisi Ve Atış	10	5 Saat Teorik,5 Saat Uygulama

Kaynak: ÖGHKY, Yönetmelik Ekleri, Ek-13 (Değişik: RG-26/9/2009 – 27358)

4.8.2.3 Hizmet İçi Eğitimler

Hizmet içi eğitimler temel mesleki eğitimin dışında, çalışma hayatı süresince periyodik olarak devam eden, personele mesleki bilgi ve beceri kazandırmayı, verilen hizmetin kalitesini arttırmayı ve hizmet sırasında ortaya çıkabilecek kaza ve hataları engellemeyi amaçlayan planlı eğitimlerdir.

Bu anlamda kamu otoritesi ÖGHKY’ de 2009 yılında yaptığı değişiklik ile silahlı olarak görev yapan personele her yıl hizmet içi eğitim atışı yaptırılması zorunluluğu getirilmiştir. Hizmet içi atışlar, personeli istihdam eden kurum ve kuruluşlar tarafından yaptırılmaktadır. Hizmet içi eğitim atışlarında her personel için minimum 25 mermi kullanılması gerekmektedir. (ÖGHKY m. 34/ Ek fıkra)

Zor kullanma yetkisi özel güvenlik görevlilerinin yetkileri içerisinde en önemli olanıdır. Kanun koyucu tarafından verilen diğer yetkilerin kullanılabilmesi zor kullanma

yetkisinin mevcudiyetine bağlıdır. Silah kullanma, zor kullanma yetkisinin son aşamasıdır. Zor kullanma yetkisinin doğduğu durumlarda, ilk önce beden gücü, bunun yeterli olmaması halinde kademeli olarak cop, göz yaşartıcı gaz ve kelepçe gibi araçlar kullanılmalıdır. Silah kullanılması son seçenek olmalıdır. Zor kullanma yetkisinin kullanımında, yetkinin sınırlarının aşılması ve aşırı kuvvet kullanılması, toplumda ve medya da eleştirilere neden olmaktadır. Yetkinin hukuki sınırlar içerisinde kullanılmaması ve kişilere zarar verilmesi durumunda özel güvenlik personeli suç işlemiş olacak ve mevcut hukuki düzenlemelere göre cezalandırılacaktır. Gücün yeterli olarak kullanılmaması ya da tereddüt yaşanması durumunda ise hem masum kişilerin hem de güvenlik personelinin hayatları riske atılmış olacaktır. Dolayısıyla, hizmet içi eğitim yalnızca silah atışı ile sınırlı kalmamalı, zor kullanmanın önceki aşamaları olan, beden gücü ile cop, göz yaşartıcı gaz ve kelepçe gibi araçların kullanımı, şüpheli arama ve transferi ile direnen şüphelilere müdahale yöntemlerini içeren programlar oluşturulmalı, hizmet içi eğitim şeklinde her yıl tekrarlanmalıdır. Bu şekilde düzenlenecek hizmet içi eğitim özel güvenlik personelinin zor kullanma yetkisini orantılılık ilkesi çerçevesinde, temel insan haklarına saygılı ve tereddütsüz olarak kullanabilmesi sağlanacaktır. Böylece hem verilen hizmetin kalitesi artacak hem de ortaya çıkabilecek kaza ve insan hakları ihlalleri engellenecektir.³⁷⁰

4.8.2.4 Alan / Uzmanlık Eğitimleri

Kanun koyucu ÖGHKY' de 2009 yılında yaptığı değişiklik³⁷¹ ile görev yapılacak yerlerin özelliklerine göre özel güvenlik görevlilerine alan eğitimleri verilebileceğine hükmetmiştir. Ancak alan ya da diğer adıyla uzmanlık eğitimlerini zorunlu tutmamış kuruluşların inisiyatifine bırakmıştır.³⁷² Bu durumun istisnası sivil havacılık ve deniz limanı güvenliğidir. Bu alanlarda görev yapacak özel güvenlik görevlileri temel ve

³⁷⁰ Dalgıç, Kadri., *Özel Güvenlik Görevlilerinin Zor Kullanma Yetkisi*, Güvenlik Yönetimi Dergisi, sayı: 52, 2017, s. 78,79

³⁷¹ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Madde.11, *T.C. Resmi Gazete*; 27358, 26 Eylül 2009; ÖGHKY Madde. 33/3 Ek Fıkra

³⁷² Aras, Hüseyin., *Özel Güvenlik Görevlilerinde Kurumsal Uzmanlaşma: Bir Model Önerisi*, Güvenlik Bilimleri Dergisi, cilt:7, sayı:1, 2018, s.134, <http://dergipark.gov.tr/gbd/issue/36946/422806> (Son Erişim Tarihi; 19 Ekim 2018)

yenileme eğitimlerinin dışında uluslararası mevzuat tarafından mecburi tutulan eğitim programlarına da katılmak zorundadırlar.³⁷³

Özel güvenlik eğitimi genel bilgilerin yer aldığı temel bir eğitimidir. Oysa özel güvenlik görevlileri birbirinden farklı pek çok alanda özel güvenlik hizmeti vermektedir. Örneğin hastane güvenliği ile değerli eşya ve para nakli güvenliği birbirinden oldukça farklı alanlardır ve farklı riskleri içermektedir. Bu nedenle özel güvenlik görevlilerine çalışacakları yerin ve yapacakları görevin özelliğine göre alan / uzmanlık eğitimleri verilmesi hizmetin kalitesini arttıracaktır. Ayrıca uzmanlık eğitimleri hizmet alan kuruluşun inisiyatifine bırakılmamalı yasal düzenleme ile hüküm altına alınmalıdır. Zira mevzuat değişikliğinin üzerinden 9 yıl geçmesine rağmen alan / uzmanlık eğitimi uygulaması başlatılmamıştır.

4.8.2.5 Sınav

Temel ve yenileme eğitimini bitiminde sınav zorunluluğu bulunmaktadır. Sınavlar yazılı ve uygulamalı olarak iki şekilde yapılmaktadır. (ÖGHKY m.36) Yazılı sınav iki kısımdan ve çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Birinci kısımda tüm dersleri kapsayan 100 soru, ikinci kısımda ise silah bilgisini ölçen 25 soru bulunmaktadır. (ÖGHKY m.37) Uygulamalı sınav özel güvenlik görevlisi adaylarının atış becerilerinin ölçülmesine yöneliktir. Adaylara on beş metreden tabanca ile beş adet atış yaptırılmaktadır. (ÖGHKY m.38)

Sınav sonucunda konuların tamamını kapsayan yazılı bölüm ile silah bilgisi ve becerisini ölçen yazılı ve uygulamalı bölüm ayrı ayrı 100 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Silahlı özel güvenlik görevlisi adaylarının başarılı kabul edilmesi için her iki bölümden aldıkları notların ortalaması en az altmış olmalıdır. Ayrıca her bölümün ortalamasının en az 50 olması gerekmektedir. Silahsız özel güvenlik görevlisi adayları yazılı sınavın birinci bölümünden sorumludur. Sınav sonucunda en az altmış puan almak gereklidir. Sınavlarda başarısız olanların bir yıl içerisinde art arda üç sınava

³⁷³ Aras, s.134,135

daha girme hakkı bulunmaktadır. Ancak dört sınavda da başarısız olanlar yeniden eğitime katılmak zorundadır. (ÖGHKY m.39)

ÖGHKY' de 2009 yılında yapılan değişiklik sonrasında yenileme eğitimi sınavlarında başarı puanı aranmasına son verilmiştir. Sınav personelin seviyesini tespit etmeyi amaçlamaktadır ve gerek görülmesi halinde işveren tarafından değerlendirilebilir. Özel güvenlik personeline seviye yükseltmek için sınavlara girme imkânı tanınmaktadır. (ÖGHKY m.39)

Yapılan sınavlar sonrasında adaylara valilikçe onaylanan ve beş yıl geçerli olan "Özel Güvenlik Eğitim Sertifikası" verilmektedir. (ÖGHKY m.41) Özel güvenlik çalışma izni alınması için Özel Güvenlik Eğitim Sertifikası olması zorunludur.

4.9 TÜRKİYE' DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE SİLAHLARIN KULLANIMI

ABD' de özel güvenlik sektöründe ateşli silahların kullanımında son yıllarda önemli bir azalma gerçekleşmiş 1970'lerde güvenlik görevlilerinin tahmini % 50' si ateşli silah taşırken bu oran 1980'lerin ortalarında yaklaşık % 10 'a düşmüştür. Avrupa'da ülkelerin yüzde 82'sinde çoğu durumda şartlı olmak üzere silahların kullanımına izin verilmektedir. İngiltere, Hollanda ve Danimarka'da özel güvenlik görevlilerinin silah bulundurması ve taşınması yasak iken Fransa'da ise yalnızca değerli eşya ve para nakil işlemlerinde silah taşınmasına izin verilmektedir. ABD' de eyaletler, Avrupa'da ülkeler arasında farklılıklar bulunsa da silahlar ile sıkı ve katı düzenlemeler mevcuttur. Türkiye bu konuda katı düzenlemelerin bulunduğu ülkelerdendir.

Türkiye'de Özel güvenlik sektöründe silahların kullanımı ÖGHK' nin 8. ve ÖGHKY' nin 25, 26,27, 28,29 ve 30. maddelerinde düzenlenmiştir. Hangi özel güvenlik hizmetlerinde silah kullanılacağına, kullanılacak silahların sayısına ve özelliklerine,

özel güvenlik komisyonu tarafından karar verilmektedir. (ÖGHK m.8) Komisyon ilgili kuruluşun güvenliğinin sağlanabilmesi için öncelikle fiziki tedbirlere ve güvenlik sistemlerine, daha sonra da biber gazı gibi kalıcı etki bırakmayacak kimyasalların kullanımına izin verebilir. Bu önlemlerin yeterli görülmemesi halinde yarı otomatik tabanca ve av silahlarının taşınmasına ve bulundurulmasına müsaade edilmektedir. (ÖGHKY m.24)

Görev uzun namlulu silah kullanmayı gerektiriyorsa özel güvenlik komisyonu gerekli incelemeyi yaparak izin vermeye yetkilidir. (ÖGHKY m.26) Uzun namlulu silahların tahsisi için Genel Kurmay Başkanlığının görüşü alınmakta iken, 2017 yılında ÖGHKY' de yapılan değişiklik ile bu yükümlülük kaldırılmıştır.³⁷⁴ Ülkemizde özel güvenlik görevlileri tarafından kullanılan uzun namlulu silahlar genellikle para nakil işlemleri ve şehir içindeki kritik tesislerin korunmasında kullanılan 9 mm çapında MP-5 makineli tabanca, kırsal alanda ve genellikle jandarma bölgesinde bulunan enerji üretim ve nakil tesislerin korunmasında kullanılan 7.62mm çapında G-3 piyade tüfeği ve 7.62mm çapındaki Kalaşnikov piyade tüfeğidir. Avrupa ülkelerin hemen hemen hepsinde olduğu gibi ülkemizde de kullanılacak silahların sayısı, tipi ve kullanılacak mühimmat için sınırlamalar mevcuttur. Bu anlamda yukarıda sayılanlar dışında askeri amaçlı donanım ve ağır makineli tüfeklerin kullanılmasına izin verilmemektedir.

Kanun koyucu ABD ve Avrupa'ya paralel bir şekilde ateşli silah ile görev yapılabilecek yerler ile ilgili bazı kısıtlamalar getirmektedir. Sağlık tesislerine, eğitim kurumlarına, içkili yerlere ve talih oyunları işletmelerine silah kadrosu tahsis edilmemektedir. Ayrıca spor karşılaşmaları, özel toplantılar ve bunun gibi etkinliklerde özel güvenlik personelinin silahlı görev yapmasına izin verilmemektedir. Özel güvenlik şirketlerinin silah almasına ve bulundurmasına müsaade edilmemektedir. Ancak şirketlere geçici güvenlik hizmetleri ile para ve değerli eşya nakillerinde, eğitim kurumlarına ise silah eğitimlerinde kullanılmak maksadı ile silah alma, kullanma ve

³⁷⁴ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, *T.C. Resmi Gazete*; 30106, 24 Haziran 2017

taşıma izni verilmesi mümkündür. Bahse konu izin için özel güvenlik komisyonunun kararı ve valinin onayı gereklidir. (ÖGHK m.8)

ABD’ de ülkemizdeki uygulamanın aksine artan şiddet gerekçe gösterilerek hastanelerde ve okullarda özel güvenlik personeli silahlı olarak görev yapabilmektedir. Avrupa ülkelerin çoğunluğunda özel veya kamuya açık alanların giriş kontrollerinde, bina güvenliğinde ve alarm merkezlerinin yönetiminde silah taşıma izni verilmemesine rağmen ülkemizde kuruluşun türüne ve verdiği hizmete göre bu gibi yerlere silahlı özel güvenlik izni verilebilmektedir.

Her ateşli silah için 25 adet mermi tahsis edilmektedir. Görev yeri ve özelliğine göre bu sayı arttırılabilmektedir. Kurum ve kuruluşlar personellerine atış eğitimi yaptırmak isterlerse müracaatta bulunmaları durumunda genel kolluk tarafından kendilerine mermi alma izni verilebilmektedir. (ÖGHKY m.29) Özel güvenlik izni verilen kişi ve kuruluşlar kendilerine tahsis edilen silahlar ve bunlara ait diğer teçhizatın, kasa ve hususi oda gibi yerlerde muhafaza edilmesinden mesul tutulmuştur. (ÖGHKY m.25) Avrupa’nın büyük bir kısmında da uygulama bu yöndedir.

Kişi veya kuruluşlara tahsis edilen ateşli silahlar “Silah Demirbaş Defteri” ne kaydedilmektedir. Özel güvenlik görevlileri silah devir ve teslimlerini “Devir Teslim ve Rapor Defteri” ne imza atarak yapmak zorundadırlar. (ÖGHKY m.27)

Görevde kullanılan ateşli silahların, görev alanı dışına çıkarılması yasaktır. (ÖGHKY m.27) Güvenlik görevlileri ateşli silahları görev bitiminde görev yaptıkları kişi, kurum veya kuruluşa teslim etmek zorundadırlar. İstisnai olarak 680 sayılı KHK ile ÖGHK’ nin 9.maddesinin 2. fıkrasında yapılan değişiklik ile kişi koruma hizmetlerinde görev yapan personele koruma izni verilen il sınırları içerisinde koruduğu kişi yanında olmasa da silah taşıma izni verilmiştir.³⁷⁵

³⁷⁵ Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (680 S.K.H.K) Madde.68, *T.C. Resmi Gazete*; 29940 (Mükerrer), 6 Ocak 2017; Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun, (7072 S.K), Madde.66, *T.C. Resmi Gazete*; 30354 (Mükerrer), 8 Mart 2018

Özel güvenlik hizmetlerinde kişi, kurum ve kuruluşlara tahsis edilen ve hâlihazırda kullanılan uzun ve kısa namlulu silah sayılarının belirlenerek bu çalışmada kullanılması amacıyla tarafımızdan, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu dâhilinde, 16.04.2018 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü, Özel Güvenlik Daire Başkanlığına ve 08.11.2018 tarihinde Jandarma Genel Komutanlığı, Genel Sekreterliğine, başvuruda bulunmuş, her iki başvurumuza da istenen bilgilerin ilgili Kanunun 7. Maddesi³⁷⁶ kapsamında olduğu gerekçesiyle olumsuz cevap verilmiştir. İçişleri Bakanı Süleyman SOYLU' nun 1 Haziran 2018 tarihinde yaptığı basın açıklamasında ise özel güvenlik hizmetlerinde kullanılan kayıtlı silah sayısının 52 bin 954 olduğunu açıklamıştır.³⁷⁷ Ancak uzun ve kısa namlulu silah sayısı, silahların illere, kurumlara ve polis ile jandarma bölgelerine göre dağılımına ilişkin verilere ulaşılamamıştır.

Komisyon tarafından gerekli görülmesi halinde özel güvenlik hizmetlerinde ateşli silahlarının taşınmasına ve bulundurulmasına müsaade edilmesine rağmen, biber gazı kullanma taleplerine olumsuz cevap verilmektedir. Güvenlik personelinin temel teçhizatından olan coplar ise plastik yapıdadır. Taser gibi şok cihazlarının taşınmasına ise mevzuat bakımından imkân bulunmamaktadır. Silah kullanma, zor kullanma yetkisinin son aşamasıdır. Personel zor kullanma yetkisinin doğduğu durumlarda, ilk önce beden gücü, bunun yeterli olmaması halinde kademeli olarak cop, göz yaşartıcı gaz ve kelepçe gibi araçlar kullanılacaktır. Ancak güvenlik personeli kademeli geçişte kullanabileceği biber gazı ya da taser gibi bir silaha sahip değildir. Plastik cop ise müdahaleye elverişsiz olduğundan beden gücü kullanma seçeneğini de geride bırakan personel doğrudan ateşli silaha geçiş yapacaktır. Silahlı olarak görev yapmıyorsa bu seçeneği de bulunmayacaktır. Dolayısı ile görev yapılan kuruluş ve görevin özelliklerine, özel güvenlik personelinin öldürücü olmayan silahlar kategorisinde bulunan biber gazı ve taser gibi silahları taşımaya müsaade edilmelidir. Ayrıca plastik copların yerine daha etkili olan ve taşıma kolaylığı sağlayan teleskobik coplar kullanılmalıdır.

³⁷⁶ Bilgi Edinme Kanunu, (4982 S.K.) *T.C. Resmi Gazete*; 25269, 24 Ekim 2003,

Madde.7/2: Kurum ve kuruluşlar, ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz neticesinde oluşturulabilecek türden bir bilgi veya belge için yapılacak başvurulara olumsuz cevap verebilirler.

³⁷⁷ İçişleri Bakanlığı, *Basın Açıklamaları*, <https://www.icisleri.gov.tr/bakan-soylu-ozel-guvenlik-gorevli-leri-sertifika-programina-katildi>. (Son Erişim Tarihi; 19 Ekim 2018)

4.10 TÜRKİYE' DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE ÜNİFORMA VE KİMLİK KARTI KULLANIMI

4.10.1 Kimlik Kartı

Avrupa'da ülkelerin hemen hemen hepsinde olduğu gibi ülkemizde de özel güvenlik personelinin kimlik kartı kullanması yasal zorunluluktur. ABD'de ise eyaletlere göre farklılıklar bulunmak ile birlikte kimlik kartı kullanması konusunda katı düzenlemeler bulunmamaktadır.

Özel güvenlik görevlileri görevli oldukları süre içerisinde, özel güvenlik görevlisi kimlik kartlarını yakalarına takmak zorundadırlar. ÖGHK' nin 12.maddesi görev sırasında kimlik kartını görünür şekilde taşımayan özel güvenlik görevlilerinin, kendilerine tanınan yetkileri kullanamayacağını vurgulamaktadır. (ÖGHK m.12/2 – ÖGHKY m. 21/1) İlgili maddeden, özel güvenlik görevlisinin kimlik kartının olmaması halinde, kanunun nitelendirdiği anlamda bir yetkisinin de olmadığı anlaşılmaktadır.³⁷⁸

Özel güvenlik kimlik kartları güvenlik görevlilerine valiliklerce, güvenlik yöneticilerine ise İçişleri Bakanlığı tarafından verilmektedir. Özel güvenlik görevlisi kimliği üzerinde güvenlik personelinin adı, soyadı, kartın geçerlilik tarihi, personelin silahlı veya silahsız olma durumu yazılmaktadır. (ÖGHK m.12/1 – ÖGHKY m.21/1) Temel eğitim sertifikası sonrasında kimlik alacak adaylar ruhsat harcı yatırmak zorundadırlar. (ÖGHKY m.17) Maliye Bakanlığı tarafından, yeniden değerlendirme oranına göre her yıl hesaplanan ruhsat harcı 2018 yılı için 595,50 TL'dir. Kimlik kartları beş yılda bir yenilenmektedir. Yenileme sırasında ruhsat harcı alınmamaktadır. (ÖGHKY m.21/2)

³⁷⁸ Gündoğan vd, s.314

4.10.2 Üniforma

Güvenlik ile ilgili hizmetler doğası gereği muhatapları üzerinde doğrudan doğruya kamu otoritesinin kullanılmasını gerektirmektedir. Bu otoriteyi kullanacak olanların yetkili olduklarını ve yetkinin meşru otoriteden geldiğini gösteren unsur ise üniformadır. Özel güvenlik personeli bu nedenle üniformalı olarak görev yapmaktadır.³⁷⁹ Amerika ve Avrupa'nın ülkelerin hemen hemen tamamında olduğu gibi ülkemizde de üniforma ile görev yapmak yasal zorunluluktur.

ÖGHK' nin 13. maddesine göre özel güvenlik görevlileri üniforma ile görev yapmak zorundadırlar. Kamu otoritesi, ABD ve Avrupa'da olduğu gibi, ülkemizde de özel güvenlik görevlilerinin kullandığı üniformaların kamu güvenlik güçlerinin kullandığı üniformalar ile benzerlik taşımasını istemektedir. (ÖGHKY m.22/1) Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, Özel Güvenlik Hizmetleri Birleştirilmiş Genelgesinde, özel güvenlik hizmetlerinde kullanılacak üniformalarda dikkat edilecek hususlar ayrıntılı olarak belirlenmiştir.³⁸⁰ İlgili genelge de, özel güvenlik görevlilerinin kullanacakları üniformaların, renkleri itibari ile Genel Kolluk ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin üniformalarıyla aynı ya da benzer nitelikte olamayacağı, üzerinde özel güvenlik yıldızı veya şirket logosu bulunan kep veya berelerin kullanabileceği ancak askeri kep ve uzmanlığı tasvir eden berelerin kullanamayacağı, özel güvenlik üniformalarında kamu güvenlik güçlerinin kullandığı işaret, logo ve rozetler ile rütbe ve kıdemi ifade eden işaret ve sembollerin kullanılamayacağı belirtilmektedir. Ayrıca Türk Bayrağı ve Türkiye haritası ile Cumhurbaşkanlığı, Genelkurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanlıklarını ifade eden sembollerin kullanımına da izin verilmemektedir.

Cobutoğlu'na göre, özel güvenlik üniformalarında Türk bayrağı ve ay yıldız kullanılmasına izin verilmemesinin sebebi bu simgelerin polis ve askeri çağrıştırmasıdır. Ay yıldız, özel güvenlik ve genel kolluk üniformalarının ayırıcı

³⁷⁹ Gündoğan vd, s.314

³⁸⁰ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, s.42, 43

vasıflardandır. Özel güvenlik uniformalarında beş köşeli yıldız kullanılması ise genel kolluk alanından kazanılan kültürel kodlardan kaynaklanmaktadır.³⁸¹

Özel güvenlik uniformalarında kullanılacak ibarelerin Türkçe dışında başka bir dilde yazılmasına izin verilmemektedir. İstisnai olarak ulusal mevzuatın yanında uluslararası hukuk uygulamalarına da bağlı bulunan Havalimanları ve Deniz limanlarında görev yapan özel güvenlik personelinin uniformalarında “Private Security” ibaresi kullanılabilir.³⁸²

Üniforma giymek mutlak bir zorunluluk değildir. ÖGHK’ nin 13. maddesine göre özel güvenlik komisyonu gerekli gördüğü takdirde personelin sivil kıyafetle görev yapmasına da izin verebilir. Komisyon bu kararı verirken görevin ve işyerinin özelliklerini göz önüne almaktadır. Sivil kıyafetler genellikle turistik işletmeler ve kişi koruma hizmetlerinde kullanılmaktadır. Ayrıca özel güvenlik şirket veya birim yöneticilerince de sivil kıyafet tercih edilmektedir.

Sivil kıyafetle görev yapılması istisnai bir durumdur. Sivil kıyafet ile görev yapan güvenlik görevlisinin kendisine tanınan yetkileri kullanabilmesi için ilk önce kimlik belgesini ibraz etmesi gerekmektedir. Aksine uygulamalar özel güvenlik görevlisini hukuki açıdan zor duruma sokacaktır.³⁸³

Özel Güvenlik şirketlerinin istihdam ettikleri özel güvenlik görevlilerine giydireceği uniformaların İçişleri Bakanlığı adına Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığınca, özel güvenlik birimlerinde istihdam edilen özel güvenlik görevlilerinin uniformalarının ise İl Valiliklerince onaylanması zorunluluktur. (ÖGHKY m.22/1)

Özel güvenlik görevlileri, gece görev yaptıklarında, uniformalarının üzerine, arkasında özel güvenlik yazan ve ışığı aksettiren yelek giymek zorundadır. Bahse konu

³⁸¹ Cobutoğlu, Resul., *Türkiye’de Özel Güvenlik Üniformaları Üzerine Bir Çalışma*, Dergi Park, Journal of Current Researches on Social Sciences, cilt:7, sayı:2, 2017, s.47, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/342174> (Son Erişim Tarihi; 19 Kasım 2018)

³⁸² Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, s.43

³⁸³ Gündoğan vd, s.314

yeleğin spor karşılaşmalarında, sahne gösterilerinde ve konserlerde de kullanılması mecburi tutulmuştur. (ÖGHKY m.22/2)

Mülga 2495 Sayılı BKKK' nin yürürlükte kaldığı süre içerisinde özel güvenlik teşkilatı personeli kamu otoritesi tarafından belirlenen tek tip üniforma giymiştir. ÖGHK' nin yürürlüğe girmesiyle beraber tek tip üniforma uygulaması kaldırılmış, ilgili makamın onay vermesi durumunda özel güvenlik şirketleri ve birimlerine tercih ettikleri türde üniforma kullanma serbestliği tanınmıştır. Ancak uygulama ile beraber özel güvenlik şirketleri ve özel güvenlik birimlerince kullanılan birbirinden farklı pek çok üniforma tipi ortaya çıkmıştır. Bu durum özel güvenlik görevlilerinin, üniforma veya benzerlerini giyerek görev yapan belediye temizlik, otopark, posta ve kargo firması görevlileri gibi diğer meslek gruplarından ayırt edilmelerini güçleştirmektedir. Her özel güvenlik şirketinde veya biriminde birbirinden farklı üniformalar kullanılması yerine tek tip üniforma uygulamasına geri dönülerek ülke genelinde yeknesaklığın sağlanması gerekmektedir. Şirketler veya birimler arasındaki farkı belirtmek için şu anki uygulamada mevcut olduğu gibi üniforma üzerinde, güvenlik şirketi veya bünyesinde özel güvenlik birimi oluşturan kuruluşun logosunun kullanılması yeterli olacaktır.

Ayrıca hiyerarşik yapılanma içerisinde oluşturulan, koruma ve güvenlik şefi, koruma ve güvenlik amiri, koruma ve güvenlik müdürü ile koruma ve güvenlik sorumlusu gibi kadroları, üniforma üzerinde ifade edecek işaret veya sembollere yer verilmesi, özel güvenliğin kurumsal yapısının dışarıdan bakıldığında rahatça anlaşılmasını sağlamak açısından yararlı olacaktır.

4.11 TÜRKİYE' DE ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN YETKİLERİ

Özel güvenlik hizmetleri kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki hizmetlerdir. (ÖGHK m.1) Güvenlik personeli bu hizmeti yerine getirirken, hizmetin doğası icabı kişisel hak ve hürriyetlere belli ölçülerde müdahalede bulunmaktadır.³⁸⁴ Anayasanın 13. Maddesinde belirtildiği üzere, temel hak ve hürriyetler özlerine

³⁸⁴ Dalgıç, s.79

dokunulmamak şartıyla, yalnızca kanunla sınırlandırılabilir.³⁸⁵ Dolayısıyla görevlerinin gereği olarak, kişilerin temel hak ve hürriyetlerine giren alana, müdahalede bulunacak güvenlik personelinin kanun ile yetkilendirilmiş olması zorunludur.³⁸⁶ Kanun koyucu ÖGHK' nin 7. maddesinde,³⁸⁷ özel güvenlik görevlilerinin yetkilerini düzenlemiştir.

7. Maddede özel güvenlik görevlilerinin arama, yakalama, emanete alma ve zor kullanma yetkilerine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Aynı kanunun 8. maddesinde silah bulundurma ve taşıma yetkisine yer verilmiştir.³⁸⁸

³⁸⁵ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (2709 S.K.) Madde.13, *T.C. Resmi Gazete*; 17863 (Mükerrer), 9 Aralık 1982;

³⁸⁶ Dalgıç, s.79

³⁸⁷ ÖGHK, Madde 7- Özel güvenlik görevlilerinin yetkileri şunlardır:

a) Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

b) Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

c) (Değişik: 23/1/2008 – 5728/544 Md.) Ceza Muhakemesi Kanununun 90 ıncı maddesine göre yakalama.

d) (Değişik: 23/1/2008 – 5728/544 Md.) Görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.

e) Yangın, deprem gibi tabîî afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme.

f) Hava Meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

g) Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma.

h) Terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma.

i) Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.

j) (Değişik: 23/1/2008 – 5728/544 Md.) Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanununun 168 inci maddesine göre yakalama.

k) (Değişik: 23/1/2008 – 5728/544 Md.) Türk Medeni Kanununun 981 inci maddesine, Borçlar Kanununun 52 nci maddesine, Türk Ceza Kanununun 24 ve 25 inci maddelerine göre zor kullanma.

³⁸⁸ ÖGHK, Madde 8- *Silah bulundurma ve taşıma yetkisi*

Hangi koruma ve güvenlik hizmeti için ne miktar ve özellikte ateşli silah bulundurulabileceği komisyon tarafından belirlenir.

Ancak eğitim ve öğretim kurumlarında, sağlık tesislerinde, talih oyunları işletmelerinde, içkili yerlerde silahlı özel güvenlik görevlisi çalıştırılmasına izin verilmez. Özel güvenlik görevlileri, özel toplantılarda, spor müsabakalarında, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde silahlı olarak görev yapamazlar.

Koruma ve güvenlik hizmetinde kullanılacak silah ve teçhizat, ilgili kişi veya kuruluş tarafından temin edilir. Özel güvenlik şirketleri ateşli silah alamaz ve bulunduramazlar. Ancak özel güvenlik şirketlerine, para ve değerli eşya nakli, geçici süreli koruma ve güvenlik hizmetlerinde kullanılmak üzere, özel güvenlik eğitimi veren kurumlara, silah eğitiminde kullanılmak üzere, komisyonun kararı ve valinin onayı ile silah alma, kullanma ve taşıma izni verilebilir.

ÖGHKY' de ise önleyici arama yapılması³⁸⁹ ve suça el koyma³⁹⁰ yetkilerine dair düzenlemeler mevcuttur.

ABD' de ve Avrupa örnekleri incelendiğinde; ülkelerinin hiçbirinde özel güvenlik görevlilerine polise tanınan yetkilerin tanınmadığı görülecektir. Bu ülkelerde özel güvenlik görevlileri genel olarak herhangi bir vatandaş ile aynı yetkiye sahiptir. Bununla birlikte, bir takım ek yetkiler belirli durum ve alanlarda sınırlı olarak kullanabilmektedirler.

ABD mahkemeleri özel güvenlik personelinin yasal yetkilerini, işverenin kendi mülkünü koruma hakkına dayandırdığından, mağaza hırsızlıkları gibi eylemlerde, özel güvenlik görevlileri şüpheliyi, çalınan malın ele geçirilmesi olayın araştırılması ve polise bildirilmesi gibi sınırlı amaçlarla yakalayabilmektedir. Bunun dışında özel güvenlik görevlileri yakalama yetkisi bakımından herhangi bir vatandaş ile aynı haklara sahiptir. Çoğu eyalette, bir vatandaş sadece kendisine karşı işlenen suça karşı yakalama yapabilir. Özel güvenlik görevlileri herhangi bir vatandaşın zor kullanma (güç kullanma) statüsüne sahiptir.

Avrupa'da ülkelerin ortalama yüzde 60'ında özel güvenlik görevlileri diğer vatandaşlarla aynı yetkilere sahiptir. Yüzde 40'ında ise sınırlı konuda ve alanda ek yetkiler kullanabilmektedirler. Almanya, Avusturya ve Çek Cumhuriyetinde gibi bazı ülkelerde ise özel güvenlik görevlilerinin arama ve el koyma işlemlerine sınırlı olarak

³⁸⁹ ÖGHKY, Madde. 14-Önleyici arama yapılması

Görev alanında, can ve mal güvenliğinin ve kamu düzenin sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması veya bulundurulması yasaklanmış her türlü silah, patlayıcı madde veya eşyanın tespit edilmesi amacıyla detektörle, x-ray cihazından geçirerek veya Kanunda belirtilen durumlarda gerektiğinde üst araması yapılabilir.

(Değişik fıkra: RG-11/9/2011-28051) Kamuya açık alanlarda üst araması, 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği hükümlerine göre yapılır. Bu alanlarda özel güvenlik görevlilerince yapılacak üst araması genel kolluğun gözetim ve denetiminde yapılır. Arama sırasında yakalanan kişiler veya el konulan madde ve cisimler, yasal işlemi yapılmak üzere bir tutanakla genel kolluğa teslim edilir.

Arama kişinin aynı cinsiyetindeki görevli tarafından yapılır.

³⁹⁰ ÖGHKY, Madde. 16- Suça el koyma

Özel güvenlik birimleri ve görevlileri, görev alanında bir suçla karşılaştığında suça el koymak, suçun devamını önlemek, sanığı tespit ve yakalama ile olay yerini ve suç delillerini muhafaza ve yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir. Bunlar genel kolluğun olaya el koymasından itibaren araştırma ve delil toplama faaliyetine genel kolluğun talebi halinde yardımcı olur.

izin verilmektedir. Genellikle suçüstü halinde yakalama ve arama yetkisi tanınmaktadır. Ancak bu polis gelene kadar kullanılabilecek sınırlı bir yetkidir. Belçika’da özel güvenlik görevlileri diğer vatandaşlarla aynı yetkilere sahip olmakla birlikte, toplu taşıma şirketlerinde görev yaptıklarında özel yetkilere sahiptirler. İtalya ve Polonya’da tehlikeli veya şüpheli kişilerin durdurulmalarını sağlamak için özel güvenlik görevlilerinin güç kullanmalarına izin vermektedir.

ABD ve Avrupa’ da arama ve el koyma işlemlerine sınırlı olarak izin verilmekle birlikte, uluslararası standartlar ve kurallar gereği havalimanlarında özel güvenlik görevlilerinin daha kapsamlı ve sistematik olarak arama ve el koyma yetkisi tanınmaktadır.

Ülkemizdeki durum ABD ve Avrupa örneklerinden çok farklı değildir. ÖGHK’ nin 7. maddesinde, özel güvenlik görevlilerinin arama, yakalama, emanete alma ve zor kullanma yetkilerine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler incelendiğinde, yakalama ve zor kullanma gibi yetkilerin ülkede yaşayan herkese tanınan yetkilerden farklı olmadığı görülecektir. Bu anlamda özel güvenlik görevlilerinin bazı istisnai haller dışında herhangi bir vatandaş ile aynı yetkilere sahip olduğu söylenebilir. Bununla birlikte özel güvenlik görevlileri ve normal vatandaş arasında yetkinin kullanılması bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Her şeyden önce normal vatandaş kendisine tanınan yetkiyi kullanıp kullanmamak konusunda özgürdür. *“Ancak bu maddelere yapılan göndermeler, görev olarak gösterildiği için bu koşullar ortaya çıktığında bu yasalarda gösterilen yetkilerin kullanılmaması durumunda özel güvenlik görevlileri normal insanlardan farklı olarak görevi ihmal suçu işlemiş sayılacaklardır.”*³⁹¹

Özel güvenlik görevlilerine, normal bir vatandaştan farklı olarak tanınan istisnai yetkiler ise kimlik sorma, önleyici arama yapma, el koyma ve sınırlı konuda yakalama ile suça el koyma yetkileridir. Aşağıda bu yetkilere ayrı başlıklar altında detaylı olarak değinilecektir.

³⁹¹ Filiz, s.156

Özel güvenlik görevlileri ile genel kolluk görevlileri arasında yetki kullanımı açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin genel kolluk kuvveti olan polis, görev yaptığı il sınırları içerisinde, bir suç ile karşılaştığında, görev alanına, görev yerine ve zamanına bakılmaksızın suça müdahale etmek ile görevli ve yetkilidir.³⁹² Özel güvenlik görevlileri ise kendilerine tanınan yetkileri yalnızca görev alanlarında ve görevleri oldukları süre müddetince kullanabilirler. (ÖGHK m.9) Özel güvenlik personeli görev alanı ve süresi dışında normal vatandaştan farklı bir yetkiye sahip değildir.

Güvenlik hizmetinin icra edileceği alan, ilgili kişi veya kurumun özel güvenlik izin talebi üzerine, özel güvenlik komisyonu tarafından belirlenmektedir. (ÖGHKY m.6/e) Görev alanı, ilgili kuruluşun binasının / tesisinin kurulu bulunduğu ve faaliyet gösterdiği alan olmak ile birlikte sınırları ayrıntılı olarak komisyon kararlarında tespit edilmektedir. ÖGHK' nin görev alanı başlıklı 9. maddesinde; özel güvenlik görevlilerinin kendilerine tanınan yetkileri yalnızca görev alanlarında ve görevleri oldukları süre müddetince kullanabilecekleri, görev için tahsis edilen silahları bu alan dışına çıkarılamayacakları hükme bağlanmıştır. Bazı istisnai haller aynı maddenin devamında sıralanmaktadır. Suç işlemiş veya suç işleyeceğinden şüphelenen zanlının takip edilmesi, dışarıdan gelebilecek olası saldırılar için önlem alınması gibi durumlar ile para nakli ya da cenaze merasimleri gibi sabit görev bölgesi olmayan güvenlik hizmetlerinde, yol boyu görev alanı olarak değerlendirilmektedir. Özel güvenlik personeli belirtilen hallerde görev için kendilerine tahsis edilen silahları taşıyabilmekte ve 7. maddede sayılan yetkileri kullanabilmektedirler.

Diğer bir istisna ise kişi koruma hizmetlerine dairdir. 680 sayılı KHK ile 9. maddenin 2. fıkrasında yapılan değişiklik ile³⁹³ kişi koruma hizmetlerinde görevlendi-

³⁹² Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (2559 S.K.) Ek Madde 4, *T.C. Resmi Gazete*; 2751, 14 Temmuz 1934

³⁹³ Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (680 S.K.H.K) Madde.68, *T.C. Resmi Gazete*; 29940 (Mükerrer), 6 Ocak 2017; Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun, (7072 S.K), Madde.66, *T.C. Resmi Gazete*; 30354 (Mükerrer), 8 Mart 2018,

ÖGHK, Madde. 9/2: [...Kişi korumasında çalışan özel güvenlik görevlilerinin görev alanı; koruduğu kişi ile birlikte olduğunda ülke geneli, koruduğu kişi olmaksızın kişi koruma izni verilen ilin sınırlarıdır.]

-rilen personelin görev alanı ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Kişi koruma görevlilerinin görev alanı, korudukları şahıs yanlarında iken ülke bütünü, şahıs yanlarında değil ise, güvenlik izni verilen ilin sınırları olarak belirlenmiştir. Kişi koruması olarak görev yapan özel güvenlik personeli, koruduğu kişi ile birlikte olduğu süre içerisinde tüm ülke genelinde görevli sayılmakta, görev için tahsis edilen silah taşıyabilmekte ve kendisine verilen yetkileri kullanabilmektedir. Güvenlik personelinin koruduğu kişi ile birlikte olmaması durumunda ise özel güvenlik izni verilen ilin dışında silah taşınması ve özel güvenlik personeline tanınan yetkileri kullanması mümkün değildir. Özel güvenlik personeli ile koruduğu şahısın birlikte olmadığı hallerde, kişi koruma izni verilen il sınırı görev alanı olarak belirlendiğinden, özel güvenlik personeli, il genelinde silah taşıma yetkisine sahiptir. Ancak koruduğu şahıs yanında olmayan özel güvenlik personelinin olası bir suç ile karşılaşması durumunda, normal vatandaştan farklı bir yetkisi bulunmamaktadır. Zira kamu otoritesi, bir suç ile karşılaşması durumunda, görev yaptığı il sınırları içerisinde olmak kaydıyla, branşına, görev yerine ve zamanına bakılmaksızın polise verdiği suça müdahale etme konusundaki görev ve yetkiyi özel güvenlik görevlilerine vermemektedir.

Her şeyden önce, özel güvenlik personeli kendilerine tanınan yetkileri, görev alanlarında ve görevli oldukları süre içerisinde kullanabilirler. Ayrıca görev sırasında kimlik kartını görünür şekilde taşımayan (ÖGHK m.12/2) personelin yetki kullanması mümkün değildir. Sivil görev yapan personel ise yetki kullanımından önce kimlik kartına muhatabına ibraz etmelidir. Görüldüğü üzere özel güvenlik görevlilerinin kendilerine tanınan herhangi bir yetkiyi kullanabilmesi üç koşulun aynı anda varlığına bağlıdır. Özel güvenlik görevlisi görev alanında olmalıdır, görevli olmalıdır (mesai saati içinde) ve görülebilir şekilde kimlik kartını taşımalıdır. Üç koşulun bir arada bulunmadığı durumlarda yetki kullanımı mümkün değildir. Bu durumda ortaya çıkan sonuçtan özel güvenlik görevlisi hukuken sorumlu olacaktır. Özel güvenlik görevlilerine ÖGHK ve ÖGHKY ile tanınan yetkiler aşağıda çeşitli başlıklar altında analiz edilecektir.

4.11.1 Durdurma Yetkisi

Genel kolluk durdurma yetkisini keyfi olarak kullanamaz. Bu yetkinin kullanabilmesi umma düzeyinde makul şüphenin varlığına bağlıdır.³⁹⁴ Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliğinin 6. maddesinden anlaşılacağı üzere makul şüphe; hayatın doğal akışı çerçevesinde, somut olgulara dayanan, durumu destekleyici belirtilerin bulunduğu ve ekseriyetle kolluk görevlisinin tecrübesine dayanarak belirlediği şüphedir.³⁹⁵ Kolluk görevlileri durdurdukları kişiye bunun nedenini bildirmek zorundadır. Durdurulan kişiye soru sormak mümkündür. Ancak kişi kendisine yöneltilen soruları cevaplamak mecburiyetinde değildir.³⁹⁶ Özel güvenlik görevlileri kendilerine tanınan yetkileri kullanmak amacıyla kişileri ve araçları durdurabilirler.³⁹⁷ Durdurma yetkisi, ÖGHK ve ilgili mevzuatta yer almasa da, görev alanlarına girişlerde kişilerin ve eşyalarının dedektör ve X-ray cihazından geçirilerek kontrolü ile kimlik sorma ve arama gibi birçok yetkinin kullanımının ön aşamasıdır.

Durdurma ve aramanın makul sürede gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Özel güvenlik görevlileri tarafından güvenliği sağlanan yerlere ilişkin giriş şartlarını kabul etmeyip, bu alanlara zorla girmeye çalışan kişiler, özel güvenlik görevlileri tarafından kuvvet kullanılarak durdurulabilir.³⁹⁸

4.11.2 Kimlik Sorma Yetkisi

Özel güvenlik görevlilerinin kimlik sorma yetkisi ÖGHK' nin 7. maddesinin (b) ve (f) bentlerinde hususi olarak düzenlenmiştir. Ayrıca aynı maddenin diğer bentlerinde belirtilen yetkilerin kullanımı sırasında kimlik sorma yetkisi doğabilir.

ÖGHK' nin 7. Maddesinin (b) bendi; toplantı, spor karşılaşması, konser ve sahne gösterileri gibi etkinlikler ile düğün ve cenaze törenlerinde özel güvenlik

³⁹⁴ Yenisey, Feridun., Nuhoglu, Ayşe ve Güzel, İdris., Güzel, *Kolluk Yetkileri Güvenlik ve Hukuk*, Nergis Yayınları, İstanbul, 2004, s. 44, AÖAY, Madde. 27/2

³⁹⁵ Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği, Madde.6, *T.C. Resmi Gazete*; 25832, 1 Haziran 2005

³⁹⁶ Yenisey vd, s.44, AÖAY, Madde. 27/4

³⁹⁷ Yenisey vd. s.44

³⁹⁸ Yenisey vd. s.44

görevlilerinin kimlik sorma yetkisinin bulunduğunu belirtilmektedir. Belirtilen etkinlikler ve törenler çok sayıda kişinin bir araya gelmesine sebep olmaktadır. Kanun koyucu topluluğun sükûnetini bozacak kişilerin sayılan alanlara girişine engel olmayı amaçlamaktadır. Olası suçların engellenmesi ya da gerçekleşmiş bir suçun zanlılarının yakalanması amacıyla, kimlik kontrolünün yapılması, özel güvenlik personeline daha önceden buna yönelik isim listelerinin verilmesine bağlıdır. Kimlik kontrolü yapacak personelin bunu hangi sebep ile yaptığını bilmesi gereklidir.³⁹⁹

ÖGHK' nin 7. maddesinin (f) bendinde, özel güvenlik görevlilerinin toplu ulaştırma tesislerindeki kimlik sorma yetkisi düzenlenmiştir. Burada hava meydanı, istasyon, terminal vb. toplu ulaşım tesislerinden ve taşıtlarından faydalananların güvenliklerinin sağlanması hedeflenmiştir. Buralarda görevli özel güvenlik personeli daha önceden kendilerine verilecek isim listeleri üzerinden kimlik kontrolü yapacaktır.⁴⁰⁰

7. Maddenin (b) ve (f) bentlerindeki kimlik sorma yetkisi ile ilgili özel düzenlemelerinin dışında diğer bentlerdeki; yakalama, zor kullanma ve emanete alma gibi yetkilerin kullanımı sonrasında, olayın genel kolluğa en kısa sürede bildirilmesi, sanıkların, şüphelilerin ve ele geçirilen eşyaların tutanak düzenlenerek teslim edilmesi gerektiğinden, işlemlerin yapılabilmesi için kimlik sorma yetkisi doğmaktadır.

Özel güvenlik görevlilerinin, yalnızca şüphe sebebi ile için kimlik sorma yetkileri bulunmamaktadır. Yargıtay kararları' da bu yöndedir.⁴⁰¹ Özel güvenlik görevlilerinin kimlik sormalarının nedeni kişinin kimlik taşıyıp taşımadığını saptamak değil, aranan kişilerden olup olmadığının tespittir. Yasalarımızda kimlik taşımamanın suç olduğuna ilişkin bir kural bulunmamaktadır. Polis, Polis Vazife ve Salahiyet

³⁹⁹ Yenisey vd. s.45

⁴⁰⁰ Yenisey vd. s.45,46

⁴⁰¹ Yargıtay 3.CD. Tarih: 15.12.2014, Esas No: 2014/16784, Karar No: 2014/41664;

[5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'a göre güvenlik görevlisi olan sanıkların olay günü hastane otoparkında bulunan katılana sırf şüphelendikleri için kimlik sorma yetki ve görevleri bulunmadığı anlaşılmış ise de...] Yargıtay, Karar Arama, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>(Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

Kanunundaki ⁴⁰² yetkisine dayanarak kimlik belgesi olmayan veya kimliğini açıklamadan kaçınan kişileri gözaltına alabilir. Ancak özel güvenlik görevlilerinin kimlik göstermeyen kişileri kimlik tespiti amacıyla tutma ya da gözaltına alma yetkileri bulunmamaktadır.

Özel güvenlik görevlileri kendilerine gösterilen kimliğin sahte olduğu veya başkalarını aldatacak şekilde değiştirildiği tespit ediliyorsa, bu durum TCK' nin 204. maddesinde belirtilen resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturacağından, ÖGHKY' nin suça el koyma başlıklı 16. maddesi gereğince ⁴⁰³ özel güvenlik görevlileri kişiyi yakalamak ve akabinde genel kolluğa teslim etmek görev ve yetkisine sahiptirler.

4.11.3 Arama Yetkisi

Arama gizlenen bir kişinin veya eşyanın önleme ya da adli nedenlerle ortaya çıkarılması amacıyla yapılır. Suç işlenmeden önce tehlikenin engellenmesi için yapılan aramaya önleme araması, suç sonrası şüpheliyi yakalamak ve delil elde etmek için yapılan aramaya ise adli arama denilmektedir.⁴⁰⁴ ÖGHK, 7.ve ÖGHKY 14. maddelerinde özel güvenlik görevlilerinin arama yetkileri düzenlenmiştir. İlgili maddeler incelendiğinde kanun koyucunun özel güvenlik görevlilerine esasen görev alanlarında önleme araması yapma yetkisi verdiği, adli arama yetkisinin ise istisnai bazı durumlar ile sınırlı tutulduğu görülmektedir.

4.11.3.1 Önleme Araması Yapma Yetkisi

Önleme araması AÖAY' de belirtildiği üzere; milli güvenlik ve kamu düzeninin sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması ya da bulundurulması yasak silah ve

⁴⁰² Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (2559 S.K) Madde.4 /a, T.C. Resmi Gazete; 2751, 4 Temmuz 1934; Madde 4 /a: [...Belgesinin bulunmaması, açıklamada bulunmaktan kaçınması veya gerçeğe aykırı beyanda bulunması dolayısıyla ya da sair surette kimliği belirlenemeyen kişi tutularak durumdan derhal Cumhuriyet savcısı haberdar edilir. Bu kişi, kimliği açık bir şekilde anlaşılncaya kadar gözaltına alınır ve gerekirse tutuklanır. Gözaltına ve tutuklamaya karar verme yetkisi ve usulü bakımından 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanır...]

⁴⁰³ ÖGHKY, Madde.16; Özel güvenlik birimleri ve görevlileri, görev alanında bir suçla karşılaştığında suça el koymak, suçun devamını önlemek, sanığı tespit ve yakalama ile olay yerini ve suç delillerini muhafaza ve yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir. Bunlar genel kolluğun olaya el koymasından itibaren araştırma ve delil toplama faaliyetine genel kolluğun talebi halinde yardımcı olur.

⁴⁰⁴ Kunter vd, s.1033

benzerlerinin tespit edilmesi gayesiyle, toplantı ve gösteri yürüyüşleri ile sendika ve meslek odalarının genel kurul toplantılarının yapılacağı yerlerde, halkın topluca bulunduğu yerlerde, eğitim ve öğretim kurumları ve üniversite binalarında, öğrenci yurtlarında, işyeri ve eğlence yerlerinde, spor müsabakalarının yapılacağı yerlerde ve çevresinde, kişilerin üstlerinin, araçlarının ve eşyalarının aranmasıdır. (AÖAY m.19)

ÖGHKY' nin 14. maddesi, AÖAY' ne paralel bir şekilde özel güvenlik görevlilerinin önleyici arama yetkilerini düzenlemektedir. Düzenlemeye göre özel güvenlik görevlileri, görev alanlarında kişileri ve yanlarındaki eşyaları duyarlı kapı, detektör ve x-ray cihazlarından geçirmek ya da kanunda bildirilen hallerde gerektiğinde üst araması yapmak suretiyle önleyici arama yetkisine sahiptir.⁴⁰⁵

Önleme araması yapılabilmesi için hâkim kararına ihtiyaç vardır. Gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda ise vali ve kaymakam gibi mülki idare amirlerinin yazılı emri gereklidir. (AÖAY m.19) Ancak AÖAY, 18.maddesinin (i) bendinde⁴⁰⁶ elektromanyetik cihazlar (duyarlı kapı, detektör ve x-ray cihazları) ve köpekler ile yapılacak tarama şeklindeki denetimlerin, arama kararı alınmaksızın yapılabileceği belirtilmektedir.

Bu anlamda ÖGHK' nun 7.maddesinin (a), (b), ve (f) bentlerinde değinilen ve duyarlı kapı, detektör ve x-ray cihazları kullanılarak yapılan aramalar için hâkim kararı alınmasına gerek yoktur. Aynı zamanda 7.maddenin (e) bendinde belirtilen yangın ve doğal afet hallerinde veya yardım istenmesi durumunda, görev alanında bulunan işyeri ve meskenlere, kişilerin canlarının ve mallarının korunması amacıyla girilerek buralarda canlı ve eşya aranması yapılması için de hâkim kararına ihtiyaç bulunmamaktadır.⁴⁰⁷

⁴⁰⁵ ÖGHKY, Madde.14 Önleyici Arama Yapılması;

Görev alanında, can ve mal güvenliğinin ve kamu düzenin sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması veya bulundurulması yasaklanmış her türlü silah, patlayıcı madde veya eşyanın tespit edilmesi amacıyla detektörle, x-ray cihazından geçirerek veya Kanunda belirtilen durumlarda gerektiğinde üst araması yapılabilir.

⁴⁰⁶ AÖAY, Madde.18: Aşağıda belirtilen denetimler şartları oluştuğunda kolluk tarafından kendiliğinden yapılabilir: i) Elektromanyetik aygıtlar ve dedektör köpekleri aracılığıyla yapılan tarama şeklindeki denetimler,

⁴⁰⁷ Yenisey vd., , s.54

ÖGHK' nun 7.maddesinin (a), (b), (e) ve (f) bentleri, AÖAY' nin 21. maddesinde, özel güvenlik görevlilerinin kontrol yetkileri, başlığı ile aynen yer almaktadır. Görüleceği üzere ÖGHK ve ilgili mevzuat özel güvenlik görevlilerine görev alanlarında kişileri ve yanlarındaki eşyaları duyarlı kapı, detektör ve x-ray cihazlarından geçirmek suretiyle kontrol yetkisi verirken elle arama yetkisi vermemiştir.

AÖAY' nin “Karar Alınmadan Yapılacak Arama” başlıklı 8. maddesinin (f) bendindeki, “ilgilinin rızası” ibaresi “...birey ile kolluk arasındaki güç dengesizliğinin, ilgilinin rızasını sakatlayabileceği... özel hayatın gizliliği ve konut dokunulmazlığı hakkından tümüyle vazgeçilmesi anlamına gelen rıza müessesesinin, bu hakların ihlalini kolaylaştıracağı ve Anayasa ile getirilen korumayı işlevsiz kılabileceği açıktır...” gerekçesiyle hukuka aykırı bulunarak Danıştay 10. Dairesinin Kararı ⁴⁰⁸ ile 2007 tarihinde iptal edilmiştir. Bu nedenle kişinin rızası olsa dahi, çantasının ve yanındaki eşyasının açılarak aranama yapılması mümkün değildir.

Görev alanında duyarlı kapı, detektör ve x-ray cihazlarından geçirmek suretiyle kontrol yaptığı esnada duyarlı kapı veya detektörden sinyal gelmesi durumunda özel güvenlik görevlisi ne yapacaktır. ? Kişinin rızası ile bile olsa çantası ve yanındaki eşyası açılarak kontrol edilemeyeceğinden dolayı, ilgili kişiden sinyale neden olan materyali göstermesi ve tekrar kontrolden geçmesi istenmelidir. Sinyal kesilene veya şüphe ortadan kalkana kadar kontrole devam edilmelidir.

⁴⁰⁸ Danıştay 10. Dairesi, Tarih: 13/3/2007, Esas No: 2005/6392, Karar No: 2007/948, Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Son Erişim Tarihi; 19 Kasım 2018); [...8. maddesinin (f) bendindeki... ilgilinin rızası... ibaresine gelince; Anayasanın Temel Haklar ve Ödevleri kısmında yer verilen özel hayatın gizliliği ve konut dokunulmazlığı hakkı dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez, kişiliğe bağlı temel haklardır. Anayasanın 20. ve 21. maddelerinde bu hakkın hangi hallerde ve nasıl sınırlanabileceği belirtilirken, anılan hakların vazgeçilmez niteliği nedeniyle sınırlama usulleri içinde ilgilinin rızasına yer verilmemiştir. Gerek Anayasanın ilgili maddelerinde, gerek 5271 sayılı Yasada, özel hayatın gizliliği ve konut dokunulmazlığı hakkı ile kamu güvenliği arasında bir denge kurulmaya çalışılırken, birey ile kolluk arasındaki güç dengesizliğinin, ilgilinin rızasını sakatlayabileceği endişesiyle, bu hakların, mümkün olduğunca yargı yerlerinde verilen kararlarla sınırlanması esası benimsenmiştir. Anayasanın sıkı bir şekilde korumakla yetinmeyip, sınırlama ölçütlerini de sıkı kurallara bağladığı temel haklardan olan özel hayatın gizliliği ve konut dokunulmazlığı hakkından tümüyle vazgeçilmesi anlamına gelen rıza müessesesinin, bu hakların ihlalini kolaylaştıracağı ve Anayasa ile getirilen korumayı işlevsiz kılabileceği açıktır. Bu durumda, dava konusu Yönetmeliğin 8. maddesinin (f) bendindeki... ilgilinin rızası... İbaresinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır. .../ yapılan temyiz sonucu Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun Tarih: 14/9/2012, Esas No: 2007/2257, Karar No: 2012/1117 sayılı Kararı ile İptal Kararı onanmıştır.

Giriş kontrollerinde X-ray cihazlarının kullanılması arama işlemini kolaylaştıracaktır. X-ray cihazları çanta, paket ve benzerlerinin açılmasına gerek kalmadan içlerini görüntüleme ve organik / inorganik maddeleri ayırt edebilme özellikleri sayesinde silah, bomba, patlayıcı ve uyuşturucu maddelerin tespitini kolayca yapabilmektedir. X-ray cihazları ile yapılan aramalarda suç teşkil eden bir eşya tespit edilmesi durumunda, özel güvenlik görevlilerinin adli arama, yakalama ve emanete alma yetkileri (ÖGHK m.7/g - ÖGHKY m.16) doğacaktır. Bu durumda şüphelinin yakalanması, suç teşkil eden eşyanın emanete alınması ve en kısa sürede genel kolluğa teslim edilmesi gerekecektir.

AÖAY' nin 25. maddesinin son fıkrasına göre ⁴⁰⁹ özel işletmelerin girişlerindeki kontroller kişilerin rızasına bağlıdır, ancak kontrolü reddeden şahıslar bu yerlere giremezler. Derdiman,⁴¹⁰ bu hükmün insan haklarını kısıtlayıcı niteliği nedeniyle, yönetmelik yerine kanunla düzenlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Derdiman' a göre; şahısların zor kullanarak durdurulması gibi hususlar açık bir şekilde kanun hükmü ile belirlenmelidir. Kontrolle rıza göstermeyen kişilerin zorla aranması mümkün değildir. Ancak bu kişiler ısrarla içeriye girmeye çalışırlarsa güvenlik görevlileri zor kullanma yetkisini kullanarak buna mani olabilir.

Yargı kararları da bu yöndedir. Anayasa Mahkemesi bir kararında; ⁴¹¹ İstanbul Adliyesine girişi sırasında duyarlı kapının alarm vermesi üzerine çantasını X-Ray cihazından geçirmesi istenen, ancak bunu reddederek binaya girmeye çalışan ve özel güvenlik görevlilerince binaya girişi engellenmeye çalışıldığı sırada el bileğinden hafif şekilde yaralanan İstanbul Barosuna bağlı bir avukatın, kötü muamele yasağı ve adil yargılama hakkının ihlal edilmesini ileri sürülerek yaptığı bireysel başvuruyu; çantasını X-Ray cihazından geçirmeden binaya giriş yapmaya çalışan başvurucuya karşı özel

⁴⁰⁹ AÖAY, Madde.25;

[... Umuma açık veya açık olmayan özel işletmelerin, kurumların veya teşebbüslerin girişlerindeki kontroller, buralara girmek isteyen kimselerin rızasına bağlıdır. Kontrol edilmeyi kabul etmeyenler, bu gibi yerlere giremezler. Bu gibi yerlerde kontrol, esasta özel güvenlik görevlileri tarafından yerine getirilir. Ancak, bu yerlerin ve katılanların taşıyabilecekleri özel niteliklere göre, önleme aramaları kolluk güçleri tarafından da yapılabilir.]

⁴¹⁰ Derdiman, s.118-119

⁴¹¹ Anayasa Mahkemesi Sedef Ünal Kararı, Karar Tarihi: 14/11/2018, Başvuru Numarası: 2015/16581, T.C Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2015/16581> (Son Erişim Tarihi; 12 Aralık 2018)

güvenlik görevlilerinin zor kullanma yetkilerinin kanuni dayanağının bulunduğu ve gücün orantılı olarak kullanıldığı gerekçesiyle, kabul edilemez bulmuştur.

Kamuya açık alanlarda özel güvenlik görevlileri tarafından yapılacak üst aramaları genel kolluğun nezaretinde ve kontrolünde olmak zorundadır. (ÖGHK m.14/2) AÖAY' nin 23. maddesine göre; spor karşılaşmalarının yapılacağı, spor salonu ve stadyum girişleri ile bu alanların çevresinde üst araması kolluk tarafından yapılabileceği gibi, kolluğun nezaretinde ve kontrolünde olmak şartıyla özel güvenlik görevlileri tarafından da yapılabilmektedir. Spor karşılaşmalarında önleme araması yapılabilmesi için hâkim kararına ihtiyaç vardır. Gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda ise vali ve kaymakam gibi mülki idare amirlerinin yazılı emri gereklidir. 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'a göre;⁴¹² ateşli silahlar, patlayıcı, yanıcı maddeler, kesici, delici, ezici aletler ile alkollü içkiler, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin spor alanlarına sokulması yasaktır. Özel güvenlik görevlileri yasaklanan madde ve silahların tespit edilmesi amacıyla girişlerde seyircilerin üstlerini ve eşyalarını duyarlı kapı, detektör ve x-ray cihazları gibi teknik cihazlar yardımıyla arayabileceği gibi ihtiyaç duyulduğunda el ile de arayabilir. ÖGHKY' nin 14/2.maddesine göre aramalarda yakalanan şahıslar ve el konulan yasaklı maddeler tutanak ile genel kolluğa teslim edilecektir.

4.11.3.2 Adli Arama Yapma Yetkisi

AÖAY' de belirtildiği üzere; suç işleme şüphesi altındaki kişilerin yakalanması ve suça ait delillerin elde edilmesi amacıyla, kişilerin ikametinde, işyerinde, aracında, üzerinde, eşyalarında ve özel kâğıtlarında CMK ve ilgili kanunlar çerçevesinde yapılan inceleme işlemine adli arama denilmektedir. (AÖAY m.5)

ÖGHK' nin 7.maddesinin (d) bendindeki “ Görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.” şeklindeki düzenleme özel güvenlik görevlilerine adli arama yetkisi tanımaktadır. 7.maddenin (d) bendinde; haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı olan

⁴¹² Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun (6222 S.K) Madde.12, *T.C. Resmi Gazete*; 27905, 1 Nisan 2011

kişilerin özel güvenlik görevlileri tarafından görev alanlarında yakalanması ve aranması açıkça düzenlendiğinden, özel güvenlik görevlileri bu amaçla yakaladıkları kişilerin üzerlerini arayabilirler. Bunun için arama kararı alınması gerekmemektedir.

Ayrıca AÖAY' nin 8. maddesinin (a) bendi haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı olan kişilerin yakalanması sonrasında üstlerinde yapılacak aramanın, karar alınmadan yapılabileceğini hükme bağlamıştır.

Bununla beraber 7.maddenin (c) bendi ⁴¹³ gereğince yapılacak yakalama işleminin sonrasında, her ne kadar madde metninde arama ibaresine yer verilmemiş olsa dahi CMK' nin 90.maddesinin 4. Fıkrasındaki “...Kolluk, yakalandığı sırada kaçmasını, kendisine veya başkalarına zarar vermesini önleyecek tedbirleri aldıktan sonra...” hükmünden hareketle özel güvenlik görevlileri tarafından kişilerin üstlerinin aranabileceği kanaatindeyiz. Ancak bu yetki çok dikkatli kullanılmalı, arama yakalanan kişinin kendisine ve başkalarına zarar vermesini engellemek amacıyla yapılmalı ve yakalama ile orantılı olmalıdır.

Emanete alma yetkisinin kullanıldığı önleme aramaları ile (c) ve (d) bendi gereğince yapılan adli aramalar mutlak suretle tutanağa bağlanmalıdır. Tutanakta, aramanın nedeni, ele geçirilen, suç teşkil eden, delil niteliği taşıyan ya da tehlike oluşturan eşyanın özellikleri, eğer aramada zor kullanıldı ise sebebi ve ne derece güç kullanıldığı ayrıntılı olarak belirtilerek varsa görgü tanıkları ile birlikte imza altına alınmalıdır.

4.11.4 Yakalama Yetkisi

Yakalama, hâkim kararı olmadan bir kişinin özgürlüğünün geçici olarak kısıtlanmasıdır. Kimlik sormak veya soru sormak amacı ile yapılan ve kısa süreli durdurma işlemleri yakalama sayılmaz. ⁴¹⁴

⁴¹³ ÖGHK, Madde. 7/c : [Ceza Muhakemesi Kanununun 90. maddesine göre yakalama.] Bu madde yakalama yetkisi başlığı altında daha detaylı şekilde incelenecektir.

⁴¹⁴ Kunter vd, s.843

Yakalama Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin ⁴¹⁵ 4. maddesinde; “Yakalama: Kamu güvenliğine, kamu düzenine veya kişinin vücut veya hayatına yönelik var olan bir tehlikenin giderilmesi için denetim altına alınması gereken veya suç işlediği yönünde hakkında kuvvetli iz, eser, emare ve delil bulunan kişinin gözaltına veya muhafaza altına alma işlemlerinden önce özgürlüğünün geçici olarak ve fiilen kısıtlanarak denetim altına alınması...” şeklinde tanımlanmaktadır.

ÖGHK’ nin 7.maddesinin (c), (d), (ı) ve (j) bentlerinde özel güvenlik görevlilerinin yakalama yetkileri düzenlenmiştir. İlgili bentler aşağıdaki gibidir.

- c) “Ceza Muhakemesi Kanununun 90 ıncı maddesine göre yakalama.”
- d) “Görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.”
- ı) “Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.”
- j) “Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanununun 168 inci maddesine göre yakalama.”

Doktrinde önleme yakalaması ve adli yakalama olarak iki çeşit yakalama olduğu kabul edilmektedir. Özel güvenlik görevlilerinin yakalama yetkileri önleme yakalaması ve adli yakalama başlıkları altında incelenecektir.

4.11.4.1 Önleme Yakalaması

Toplum güvenliği veya kişinin yaşamına karşı mevcut bir tehlikenin önlenmesi amacıyla yapılan geçici özgürlük kısıtlamalarına önleme yakalaması denilmektedir. ⁴¹⁶ Suç işlememiş bir kişinin yakalanması hukuken mümkün değildir. Ancak kamu güvenliği ve düzenini tehdit eden tehlikelerin var olması halinde, kolluğun kişisel özgürlükleri kısıtlayıcı önlem alma yetkisi doğmaktadır. Kolluk kişinin yaşamına karşı

⁴¹⁵ Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği, Madde.4, *T.C. Resmi Gazete*; 25832, 1 Haziran 2005

⁴¹⁶ Yenisey vd, s. 47,48

mevcut bir tehlikenin önlenmesi amacıyla, o kişinin özgürlüğünü geçici olarak kısıtlayabilir, diğer bir deyişle kişiyi muhafaza altına alabilir. Herhangi bir suç ile alakalı olmayan bu yakalama şekline önleme yakalaması denir. Önleme yakalaması kolluğun idari görevleri içerisinde yer almaktadır. Gözaltına alma işleminden bir önceki evreye adli yakalama denilirken, önleme yakalaması muhafaza altına alma işleminden önceki hukuki durumdur.⁴¹⁷

Muhafaza altına alma: YGİAY' nin 4. Maddesinde; "...yetkili merci önüne çıkarılması gereken kişilerin ilgili kurumlar veya kişilerce teslim alınana kadar sağlıklarına zarar vermeyecek şekilde ve zorunlu olduğu ölçüde özgürlüklerinin kısıtlanıp alıkonulması..." olarak tanımlanmaktadır.

ÖGHK, 7. maddesinin (1) bendi; "*Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.*" hükmü ile özel güvenlik görevlilerine önleme yakalaması yetkisi vermektedir. Özel güvenlik görevlileri bu yetkinin gereği olarak görev alanlarında, sahipsiz çocukları, kendini kontrol edemeyecek düzeyde, alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi altında olan kişileri, akıl hastalarını, herhangi bir sebeple bilincini yitirmiş kişiler ile intihar etme teşebbüsünde bulunan kişileri yakalamalı ve en kısa sürede genel kolluğa veya kişilerin ailelerine teslim etmelidirler. İleride çıkabilecek olası sorunlara karşı kişilerin teslimi tutanak ile yapılmalıdır.⁴¹⁸

4.11.4.2 Adli Yakalama

Adli yakalama; suç işlediği yönünde makul şüphe bulunan kişinin, hâkim kararı olmaksızın, özgürlüğünün sınırlandırılması ve kontrol altına alınmasıdır.⁴¹⁹ ÖGHK' nin 7. maddesinin göre özel güvenlik görevlileri üç halde adli yakalama yetkisine sahiptirler.

⁴¹⁷ Yenisey, s. 153-154

⁴¹⁸ Gülcü, s.269, 270

⁴¹⁹ Yenisey vd, s.49

4.11.4.2.1 Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 90. Maddesine Göre Yakalama

ÖGHK' nin 7.maddesinin (c) bendi özel güvenlik görevlilerine “*Ceza Muhakemesi Kanununun 90 uncu maddesine göre yakalama*” yetkisi vermektedir. CMK' nin 90. maddesinin 1. fıkrası herkes tarafından yapılacak yakalamayı, 2. fıkrası ise kolluk tarafından yapılacak yakalamayı hüküm altına almaktadır.

Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlarda, şikâyet şartı gerçekleşmedikçe soruşturma dahi açılmayacağından yakalama işleminin yapılması mümkün değildir.⁴²⁰ Ancak, “...çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malûllük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen...” suçlar bu kapsam dışında bırakılmıştır. (CMK m.90/3)

90. Maddenin 2. fıkrası ise kolluk görevlileri tarafından yapılacak yakalamayı düzenlemektedir. Suçüstü durumunda herkes gibi yakalama yetkisini kullanabilen kolluğun, bazı durumlarda yakalama emri bulunmaksızın da yakalamayı gerçekleştirmesi mümkündür. Kolluğun bu şekilde yakalama işlemini uygulayabilmesi bazı koşulların varlığına bağlıdır.⁴²¹ Bu koşullar 2. fıkroda, “...*tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; Cumhuriyet savcısına veya âmirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde yakalama yetkisine sahiptirler.*” (CMK m.90/2) şeklinde açıklanmaktadır.

Madde incelendiğinde, kolluk görevlilerinin yakalama emri bulunmaksızın yakalama işlemini gerçekleştirmesi üç koşulun bir arada olmasına bağlı tutulduğu görülmektedir. Bunlardan birincisi, tutuklama kararı⁴²² veya yakalama emri düzenlen-

⁴²⁰ Yıldız, Ali Kemal., “Ceza Muhakemesi Hukukunda Yakalama ve Gözaltına Alma”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, cilt: 14, sayı:1, 2006, s. 147,148, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/262639> (Son Erişim Tarihi; 24 Aralık 2018)

⁴²¹ Yıldız, s. 151

⁴²² CMK, Madde. 100. Madde metninde özetle: şüpheli / sanığın kaçması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olguların bulunması, delilleri yok etme, değiştirme veya tanık, mağdur üzerinde baskı yapması şüphesinin mevcut olması ayrıca maddede sıralanan katalog suçların işlendiği konusunda kuvvetli suç şüphesinin bulunması halinde tutuklama kararının verilebileceği belirtilmektedir.

mesini ⁴²³ gerektiren bir durumun bulunması, ikincisi, gecikmesinde sakınca bulunması ⁴²⁴ ve son olarak ise Cumhuriyet Savcısı ya da âmirlerine hemen başvurma olanağının bulunmamasıdır.

Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlarda, şikâyet şartı gerçekleşmedikçe diğer şartlar mevcut olsa bile kolluk görevlilerinin de yakalama yetkisi yoktur. ⁴²⁵ ÖGHK' nin 7.maddesinin (c) bendi özel güvenlik görevlilerine, CMK' nin 90. maddesine göre yakalama yetkisi vermiş burada herkesin yapabileceği yakalama ile kolluğun yapabileceği yakalama arasında bir ayırım yapmamıştır. Dolayısı ile kolluk görevlilerine verilen yakalama emri bulunmaksızın yakalama yetkisi, görev alanı ve süresiyle sınırlı olmak üzere özel güvenlik görevlilerine de tanımıştır.

4.11.4.2.2 Haklarında Yakalama Emri veya Mahkûmiyet Kararı Bulunan Kişileri Yakalama

ÖGHK' nin 7. maddesinin (d) bendi ile özel güvenlik görevlilerine; “... *haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama...*” yetkisi tanınmıştır. Hangi durumlarda ve kimler hakkında yakalama emri çıkarılacağı CMK' nin 98. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; soruşturma sırasında çağrı üzerine gelmeyen şüpheli, yakalanma sonrası kolluğun elinden kaçan şüpheli / sanık veya ceza infaz kurumundan kaçan tutuklu veya hükümlü ile kovuşturma sırasında kaçak sanık hakkında yakalama emri düzenlenebilmektedir. (CMK m.98) Özel güvenlik görevlilerinin bu durum kapsamında olan kişiler hakkında yakalama işlemi yapabilmesi, bu kişilerin kimliklerinin ve eşkâllerinin daha önceden genel kolluk tarafından bildirilmesine bağlıdır. Yakalama emri veya mahkûmiyet kararına istinaden yapılacak yakalamalarda genel kolluğun yazılı talimatı aranmalıdır.

⁴²³ CMK, Madde. 98. Madde metninde özetle: soruşturma sırasında çağrı üzerine gelmeyen şüpheli, yakalanma sonrası kolluğun elinden kaçan şüpheli/ sanık veya ceza infaz kurumundan kaçan tutuklu veya hükümlü ile kovuşturma sırasında kaçak sanık hakkında yakalama emri düzenlenebileceği belirtilmektedir.

⁴²⁴ YGİAY, Madde.4: “Gecikmesinde sakınca bulunan hâl: Derhâl işlem yapılmadığı takdirde suçun iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması veya şüphelinin kaçması veya kimliğinin saptanamaması ihtimalinin ortaya çıkması hâlini...”

⁴²⁵ Yıldız, s. 154

4.11.4.2.3 Olay Yerini ve Delilleri Koruma Amacıyla Yakalama

ÖGHK' nin 7. maddesinin (j) bendi özel güvenlik görevlilerine; *“Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanununun 168 inci maddesine göre yakalama.”* yetkisi vermektedir. Buna paralel olarak ÖGHKY' nin suça el koyma başlıklı 16. maddesi ise *“Özel güvenlik birimleri ve görevlileri... olay yerini ve suç delillerini muhafaza ve yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir...”* şeklinde düzenlenmiştir.

CMK' nin 168. maddesine göre; adli kolluk olay yerinde görevini yapmasına mani olan ve aldığı önlemlere uymayan kişileri, delil toplama işlemi bitene kadar engelleyebilir ve gerektiğinde bu amaçla zor kullanılabilir. Kanun koyucu bu yetki ve görevi, görev alanları ile sınırlı olmak kaydıyla özel güvenlik görevlilerine de tanımaktadır.

Olay yeri incelemesi genel kolluğun olay yeri inceleme birimleri tarafından yapılmaktadır. Özel güvenlik görevlilerinin olay yeri inceleme gibi bir yetkisi yoktur. Esas görevleri genel kolluk kuvvetleri duruma el koyana kadar olay yerindeki delillerin kaybolmasını, bozulmasını ya da kasıtlı olarak değiştirilmesini veya yok edilmesini engellemektir. Özel güvenlik görevlileri ilk önce etraftaki seyircileri uzaklaştırmalı, olay yerini şeritle çevirmeli ve hiç kimseyi bu alana sokmamalıdır. Aynı şekilde özel güvenlik personeli de olay yerine girmemeli ve delillere dokunmamalıdır. Delillerin yok edilme ve değiştirilme ihtimaline karşı, olay yerine ilk ulaşan özel güvenlik görevlisinin olay yerinin fotoğraf ve videolarını çekmesi, olay yeri inceleme uzmanlarına yardımcı olacaktır.

Özel güvenlik görevlileri olay yerinde aldıkları önlemlere uymayan veya olay yerine girmeye çalışan kişileri yakalama ve gerektiğinde bu amaçla zor kullanma yetkisine sahiptir. Bu şekilde yakalanan kişiler zaman kaybetmeden kolluk güçlerine teslim edilmelidir. ÖGHKY' nin suça el koyma başlıklı 16. maddesindeki *“... genel kolluğun olaya el koymasından itibaren araştırma ve delil toplama faaliyetine genel*

kolluğun talebi halinde yardımcı olur.” hükmüne istinaden özel güvenlik görevlileri talep edilmesi halinde genel kolluğa yardım etmekle görevlendirilmişlerdir.

4.11.4.3 Yakalama Sonrası Yapılması Gerekli İşlemler

ÖGHK’ nin 9. maddesine göre; “... Zor kullanma ve yakalama yetkilerinin kullanılmasını gerektiren olaylar en seri vasıtayla yetkili genel kolluğa bildirilir; yakalanan kişi ve zapt edilen eşya genel kolluğa teslim edilir.” ÖGHKY’ nin suça el koyma başlıklı 16. maddesi ise “...saniği tespit ve yakalama ile... yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir.” şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre yakalama işlemi hemen genel kolluğa bildirilmeli ve yakalanan kişi genel kolluğa teslim edilmelidir.

Yakalama işlemi kişi özgürlüğün fiilen kısıtlanmasıdır. Bu açıdan yakalamanın genel kolluk veya özel güvenlik görevlilerince gerçekleştirilmesi arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Öncelikle yakalanan kişinin üstü aranmalı, kişi silah ve benzeri unsurlardan arındırılmalıdır. Bilahare kimlik tespiti yapılmalı, yakalama ve arama tutanağına bağlanmalıdır. Yakalanan kişiye yakalama sebebi ve susma ve müdafiden yararlanma hakları derhal bildirilmelidir.⁴²⁶ Yakalanan kişinin kaçma veya hem kendisi hem de başkası için tehlike oluşturabileceğine ilişkin işaretlerin olması durumunda, YGİAY’ nin 7. maddesine ⁴²⁷ istinaden kelepçe takılabilir. 18 yaşından küçüklere ise kelepçe takılamaz.⁴²⁸

Haksız yakalama durumunda özel güvenlik görevlilerinin hem cezai hem de mali sorumlulukları bulunmaktadır. Ayrıca haksız olarak yakalandığını iddia eden

⁴²⁶ Yenisey vd, s.50,51

⁴²⁷ YGİAY, Madde. 7.

Yakalanan veya tutuklanarak bir yerden diğer bir yere nakledilen kişilere, kaçacaklarına ya da kendisi veya başkalarının hayat ve beden bütünlükleri bakımından tehlike arz ettiğine ilişkin belirtilerin varlığı hâllerinde kelepçe takılabilir.

⁴²⁸ YGİAY, Madde.18.

(10) Çocuklara kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak, zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlemler alınır.

kişinin hukuk mahkemelerinde tazminat davası açma hakkı vardır. Dolayısıyla özel güvenlik görevlileri kanuni unsurları bulunmadan yakalama işlemi yapmamalıdır.⁴²⁹

4.11.5 El Koyma Yetkisi

“Bir mal üzerinde zilyede ait tasarruf yetkisinin kamu gücü kullanılarak kaldırılmasına el koyma (=zapt) denir.”⁴³⁰ Kamu gücü kullanılmadan kişinin kendi rızası ile eşyayı vermesi halinde, el koymadan bahsedilemez. Önemli bir işlem olan el koyma bazı kurallara bağlıdır.⁴³¹ Anayasanın özel hayatın gizliliği başlıklı 20. maddesi ile ve konut dokunulmazlığı başlıklı 21. maddeleri hâkim kararı olmadan, gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda ise yetkili makamın yazılı emri bulunmadıkça arama ve el koyma işleminin yapılamayacağına hükmetmektedir. Yetkili makamın yazılı emri ile yapılan arama sonucu ele geçirilen eşyaya dair el koyma işleminin hukuki olarak geçerli sayılması kararın hâkim onayına sunulmasına bağlıdır. Kararın hâkim onayına sunulmaması veya hâkimin gerekli sürede karar vermemesi durumunda el koyma işlemi geçersiz olacaktır. TCK’nın el koyma kararını verme yetkisi başlıklı 127. maddesi de yukarıdaki hükümlere paralel olarak düzenlenmiştir.

Özel güvenlik görevlilerinin el koyma yetkisi, ÖGHK’ nin 7. maddesinin (g) bendinde; “Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma” şeklinde düzenlenmiştir. Düzenlemede el koyma yerine, emanete alma ifadesi kullanılmıştır. Kanaatimizce bu ifade yeterince açık değildir ve uygulamada tereddütlere yol açabilecektir. Suç oluşturmayan ancak tehlike yaratabilecek eşyaya uygulanacak işlemin emanete alma şeklinde değerlendirilmesi mümkündür. Ancak aramalar sırasında suç oluşturan ya da delil niteliği taşıyan eşyanın tespit edilmesi adli işlem gerektirecektir. Bu durumda yapılacak işlem zilyedinin rızası aranmadan kişinin eşya üzerindeki tasarruf yetkisini geçici olarak da olsa ortadan kaldıracığı için emanete alma değil, el koyma olarak nitelendirilmelidir.

⁴²⁹ Yenisey vd, s.51, 52

⁴³⁰ Gülcü, s. 237

⁴³¹ Yenisey vd, s.60

ÖGHKY' nin 14. maddesinin 2. fıkrasında geçen; “Arama sırasında yakalanan kişiler veya el konulan madde ve cisimler...”ibaresinden, yapılan uygulamanın el koyma olarak değerlendirildiği görülmektedir. Dolayısı ile 7. maddenin (g) bendinin bu doğrultuda yeniden düzenlenerek aramalar sırasında ele geçirilen suç oluşturan ve suç oluşturmeyen eşya ayrımının yapılması, emanete alma ve el koyma işlemlerinin açıklığa kavuşturulması uygulamada oluşabilecek tereddütleri ortadan kaldıracaktır.

Hukukumuzda önleme amaçlı ve adli amaçlı olmak üzere iki çeşit el koyma mevcuttur.⁴³² Aşağıda bunlara değinilecektir.

4.11.5.1 Önleme Amaçlı El Koyma

Önleme araması sırasında ele geçirilen eşyaya el konulmasıdır. Örneğin; stadyum girişlerinde yapılan aramalarda suç oluşturmeyen, ancak sahaya atıldığında tehlike oluşturabilecek bozuk para, çakmak vb. diğer materyallere el koyulabilir.⁴³³ Bu durumda yapılan el koyma işlemi önleme amaçlıdır.

Çalışkan' a göre;⁴³⁴ spor müsabakalarında önleme araması sonucu yapılan el koyma işlemleri beraberinde bazı sorunlarda getirmektedir. Önleme araması sonucu seyircilerden alınan eşyalar hakkında tutanak düzenlenmesi imkânsız olduğundan, bu eşyaların sahiplerine iadesi de mümkün olmamaktadır. Bu durumda mali değeri bulunan para ve eşya birikmektedir. Ancak mevzuatta toplanan bu eşyaların sahiplerine iade edilememesi durumunda ne yapılacağı belirtilmemektedir. Çalışkan, toplanan para ve eşyanın bir hayır kurumuna verilmesi ve bunun tutanağı ile birlikte kamuoyuna açıklanmasının uygun olacağı görüşündedir.

Önleme aramalarında ruhsatlı silaha rastlanırsa ve içeride tehlike oluşturabileceği düşünülerek, dışarıya çıkışta tekrar iade etmek amaçlı sahibinden geçici süre için alınır, bu duruma el koyma olarak değerlendirilemez. Burada silah

⁴³² Yenisey vd, s.60

⁴³³ Yenisey vd, s.60

⁴³⁴ Çalışkan, Mustafa., *Türk Kamu ve Özel Sektöründe Özel Güvenlik Görevlileri ve Yetkilerinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 272149) , İstanbul, 2010, s. 46

çıkışta sahibine iade etmek amaçlı emanete alınmaktadır. Ancak silah ruhsatsız ise bu durum adli amaçlı el koyma kapsamına girecektir. İlk durumda kolluğa haber verilmesi gereksiz iken, ikinci durumun kolluğa derhal bildirilmesi zorunludur.

4.11.5.2 Adli Amaçlı El Koyma

Suç söz konusu olduğunda yapılan el koyma adli el koymadır.⁴³⁵ Genellikle üç şekilde karşımıza çıkmaktadır. Önleme araması yapılması sırasında silah veya uyuşturucu gibi suç teşkil eden eşyanın tespit edilmesi, yakalama yetkisinin kullanılmasını gerektiren hallerde ve suçüstü sırasında ise suç teşkil eden ya da delil olabilecek eşyaya rastlanması durumlarında zilyedinin rızası aranmadan eşya üzerindeki tasarruf yetkisinin geçici olarak ortadan kaldırılması işlemi adli el koymadır.

El koyma işleminin nedeni eşyanın zilyedine bildirilmelidir. Kimi zaman sahibi eşyayı bırakıp kaçmakta veya eşya terkedilmiş olarak da bulunabilmektedir.⁴³⁶ El koyma işlemi derhal genel kolluğa bildirilmeli ve el koyulan eşya tutanak ile teslim edilmelidir.

4.11.6 Emanete Alma Yetkisi

ÖGHK' nin 7. maddesinin (h) bendinde özel güvenlik görevlilerinin “*Terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma.*” yetkisi düzenlenmiştir. Kişilerin, kurtulmak için kendi rızaları ile terk ettikleri eşyalara terk edilmiş eşya, kaybettikleri eşyalara ise bulunmuş eşya denilmektedir.⁴³⁷ 7. Maddenin (h) bendinde emanete alınan eşyanın ne yapılacağı konusunda açık bir hüküm yoktur. Bulunmuş eşya ile yasal düzenlemeler 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda⁴³⁸ yapılmıştır. TMK' nin 769. maddesine göre; “*Kaybedilmiş bir şeyi bulan kimse, malın sahibine, sahibini bilmiyorsa kolluk kuvvetlerine, köylerde muhtara bildirmek veya araştırma yapmak ve gerektiğinde ilân etmek zorundadır.*” 770. Madde bulunan şeyin itina ile korunması mecburiyetini

⁴³⁵ Gülcü, s. 240

⁴³⁶ Gülcü, s. 240

⁴³⁷ Derdiman, s. 152

⁴³⁸ Türk Medeni Kanunu (4721 S.K) *T.C. Resmi Gazete*; 24607, 8 Aralık 2001

getirmiştir. 771. maddeye göre ise bulunan şeyin maliki gerekli bildirimlerin yapılması kaydıyla beş yıl sonra o şeyin mülkiyetini kazanabilmektedir.

ÖGHK' nin 7. maddesinin (h) bendi, TMK' nin ilgili maddeleri de göz önüne alınarak değerlendirildiğinde; özel güvenlik görevlileri görev alanlarında bulunan eşyayı sahibi biliniyorsa sahibine teslim edecekler, sahibi bilinmiyorsa emanete alacaklardır. Bulunan eşya değersizce eşyanın emanete alınması ve bulunduğu ilan edilmesi yeterli olacaktır. Ancak bulunan şey değerli ise, kolluk kuvvetlerine haber vermek gerekecektir. Bulunan eşyalar kolluk tarafından kayıp eşya defterine kayıt edilecektir. Her iki durumda da işlem tutanak ile yapılmalıdır. Güvenlik birimlerinin görev alanlarında bu amaçla kayıp eşya defteri düzenlemeleri uygulamada faydalı olacaktır.

Mevzuatta terk edilmiş eşya hakkında özel güvenlik görevlilerinin, uyması gereken bir hüküm mevcut değildir. TMK' nin eşya hukuku hükümlerine göre ise terk edilmiş eşyayı bulan kişi o malın sahibi olabilir. Bu durumda terk edilmiş eşyayı bulan özel güvenlik görevlileri o eşyanın sahibi olabilirler.⁴³⁹ Kanaatimizce bulunmuş ya da terkedilmiş eşyanın tanımlanması aşamasında uygulamada sorunlar yaşanabilir. Bu durum özel güvenlik görevlileri üzerinde şaibe oluşturacaktır. Özel güvenlik görevlileri terk edilen eşya üzerinde hak iddia etmeden, terkedilmiş eşyaya bulunmuş eşya prosedürü uygulamalıdır. Böyle bir davranış güvenlik hizmetinin karakterine daha uygun olacaktır.

4.11.7 Zor Kullanma Yetkisi

*“Zor kullanma, kişilerin kendisine ve çevresine zarar vermesini engellemek, kanunlara uyulmasını temin etmek, temel hak ve özgürlüklerden herkesin eşit şekilde istifade etmesini sağlamak amacıyla yetkili zabitanın usulüne uygun güç kullanmasıdır.”*⁴⁴⁰ Kamu güvenliğini ve düzenini korumak ile görevli kolluk güçleri, görevleri sırasında, kendilerine direnç gösteren veya saldıran kimselere karşı zor

⁴³⁹ Derdiman, s. 153, 154

⁴⁴⁰ Karagöz, Ahmet., (b), *Suç Önleme Hizmetleri*, 2. Basım, Ankara, 2005, s.88

kullanma yetkisine sahiptir.⁴⁴¹ Zor kullanma, kolluk tarafından, kendisine yönelmiş eylemleri etkisiz kılacak derecede ve kademeli olarak yükselen ölçüde, bedensel kuvvet, maddi güç ve silah kullanmayı ifade etmektedir. Zor kullanma zaruri hallerde ve son çare olarak başvurulabilecek bir önlemdir.⁴⁴²

ÖGHK' nin 2004 yılında yürürlüğe girmesiyle kaldırılan, mülga BKKK döneminde, özel güvenlik görevlilerine tanınan zor kullanma yetkisi, genel kolluğa tanınan zor kullanma yetkisinin uzantısı olarak değerlendirilmiştir. Bu yaklaşım özel güvenliği, genel kolluğunun devamı olarak algılamış, aradaki ayrımı net olarak yapmamıştır.⁴⁴³ Nitekim mülga BKKK özel güvenlik görevlilerine PVSK' nin 16. maddesine atıfta bulunarak silah kullanma yetkisi tanınmıştır.⁴⁴⁴

ÖGHK ile bu alan daraltılmıştır. Özel güvenlik kamuya ait olmadığından, zor kullanma yetkisinin dayanağı TMK ve Borçlar Kanunu'dur. Özel güvenlik görevlileri mülkiyete ve zilyetliğe yönelik eylemlere karşı, özel hukuka göre zor kullanma yetkisini kullanacaklardır.⁴⁴⁵ Zor kullanma yetkisinin kullanımında, kanunilik, zorunluluk ve orantılılık ilkeleri gözetilmelidir.⁴⁴⁶

Zor kullanma yetkisi, ÖGHK' nin 5188 sayılı 7. maddesinin (k) bendinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre özel güvenlik görevlileri; "*Türk Medeni Kanununun 981 inci maddesine, Borçlar Kanununun 52 nci maddesine, Türk Ceza Kanununun 24 ve 25 inci maddelerine göre zor kullanma.*" yetkisine sahiptirler.

⁴⁴¹ Gündoğan vd, s.155

⁴⁴² Derdiman, s.156, 157

⁴⁴³ Gülcü, s.284

⁴⁴⁴ Mülga BKKK, Madde 10 - Özel güvenlik teşkilatı personel, görev alanları içinde bu Kanunla verilmiş görevlerini yaparken silah taşıma ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununa göre silah kullanma yetkisine sahiptir.

⁴⁴⁵ Gülcü, (a. g. e.) s.284, 285

⁴⁴⁶ Bahadır, Oktay ve Kıldan, İsmail Turgut., Özel Güvenlik Görevlilerinin Zor Kullanma Yetkisi, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, sayı:3, 2014, s.283, <http://dergi.uysuzmazlik.gov.tr/MakListeleme/3> (Son Erişim Tarihi; 28 Aralık 2018)

4.11.7.1 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 24. Maddesine Göre Zor Kullanma

4.11.7.1.1 Kanunun Hükümünü Yerine Getirme

TCK'nin 24. maddesinin 1.fıkrası göre; “ *Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez.*” “*Kanun hükmünün yerine getirilmesinde, belli konularda kişiye kanun tarafından verilen yetki, aynı zamanda o kişinin görevini oluşturmaktadır. Bu itibarla söz konusu hukuka uygunluk nedenini görevin ifası olarak anlamak gerekir.*”⁴⁴⁷

Ceza kanunlarınca yasaklanan fiillere suç denir. Bu anlamda suçu ceza kanununun ihlali olarak da tanımlayabiliriz. Hukuk düzeni bu ihlalleri ceza yaptırımına bağlamıştır. Kural olarak bir fiil ceza kanununda tanımlanan suçu oluşturuyorsa fail cezalandırılacaktır. Ancak hukuk düzeni bazı durumlarda ve belli koşullar oluştuğunda yasaklanan fiilin yapılmasına izin vermektedir. “Bu duruma hukuka uygunluk nedeni denir. Hukuka uygunluk halinde failin eylemi suç oluşturmayacağından faile ceza verilemez”⁴⁴⁸ Hukuka uygunluk nedenlerinden birisi de TCK'nin 24. maddesinde düzenlenen kanunun hükmünü yerine getirmedir.

Kanun tarafından yetkilendirilen ve yetkiye dayanarak görevini kanunilik, zorunluluk ve orantılılık ilkeleri çerçevesinde ifa eden kişinin eylemi hukuka aykırılık teşkil etmeyecektir. Özel güvenlik görevlileri ÖGHK' nin 7. ve ÖGHKY' nin 14. maddeleri gereği kendilerine verilen görev ve yetkileri, zorunluluk ve orantılılık ilkeleri çerçevesinde icra eder iken zor kullanmak mecburiyetinde kalırlarsa, bundan dolayı sorumlu olmayacaklardır. Örneğin; suçüstü halinde sanığı yakalamak ile görevli ve yetkili bulunan özel güvenlik görevlilerinin, kaçmaya çalışan sanığı yakalamaları ve tekrar kaçacağı şüphesi üzerine zor kullanarak kelepçelemeleri eylemi hukuka uygun olacaktır.

⁴⁴⁷ Koca, Mahmut ve Üzülmöz, İlhan., *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2014, s.257

⁴⁴⁸ Timur ,Demirtaş., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2009, s. 253

4.11.7.1.2 Amirin Emrini Yerine Getirme

TCK'nin 24. maddesinin 2.fıkrası; *“Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz”* demektedir. Bu durumda özel güvenlik görevlileri yetkili makam tarafından verilen ve uygulaması mecburi olan bir emrin gereğini yerine getirdiklerinde, gerçekleşen eylemden dolayı ceza almayacaklardır.

24. Maddenin 2.fıkrasından anlaşılacağı gibi bir emrin hukuka uygun olması iki koşula bağlıdır. Bir emir olmalı ve o emir bağlayıcı nitelikte olmalıdır. Emir yetkili bir makam tarafından, belirli bir konunun yapılması ve yapılmaması amacıyla hiyerarşik olarak alt konumda olan (ast) kişiye yönelmiş istek beyanıdır. Buradaki emir kamu hukuku alanına giren ve üst-alt- hiyerarşisi gereğince verilen emirdir. Emir bağlayıcı olmalıdır. Emrin bağlayıcı olabilmesi için yasal olması şarttır. Bunun için emrin bu konuda yetkili makam tarafından verilmesi, memurun da emrin gereğini yapmak zorunda olması gereklidir. Emir ancak yetkili makam tarafından verilirse hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilebilir. Meselâ tutuklama emri hâkim tarafından değil de vali tarafından verilmiş ise o emir yetkili makam tarafından verilmemiştir.⁴⁴⁹

ÖGHK' nin 6. maddesinin 2. fıkrasındaki ; *“Kamu güvenliğinin sağlanması yönünden 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile vali ve kaymakamlara verilen yetkiler saklıdır. Bu yetkilerin kullanılması durumunda özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personeli mülkî idare amirinin ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmek zorundadır.”*, hükmüne istinaden, özel güvenlik görevlileri, vali ve kaymakam gibi mülkî idare amirlerinin ve genel kolluk amirinin verdiği emirleri yerine getirirken, zorunluluk ve orantılılık ilkeleri gözetilerek kişilere karşı zor kullanmak mecburiyetinde kalmazlarsa bundan dolayı sorumlu olmayacaklardır. Bahse konu makamların verdiği emirlerin yerine getirilmemesi ÖGHK' nin 20. maddesinin (d) fıkrasında ⁴⁵⁰ idari yaptırım gerektiren fiiller arasında sayılmıştır.

⁴⁴⁹ Demirtaş, s. 260, 261, 262

⁴⁵⁰ ÖGHK, Madde. 20/(d)

Mülki idare amirinin veya birlikte görev yapılan yetkili genel kolluk amirinin verdiği emirleri yerine getirmeyen veya bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de bu suç ile ilgili yetkili genel

Kanaatimizce işçi-işveren ilişkisi içerisinde verilen emirler, amirin emrini yerine getirme kapsamı dışında değerlendirilmelidir. Çünkü kanun metnine göre emrin yetkili bir makam tarafından verilmesi ve üst ile ast arasında kamu hukukuna dayalı bir ilişkinin bulunması gereklidir. Hâlbuki işçi-işveren arasındaki ilişki özel hukuk kapsamındadır. Bu anlamda TCK'nin 24. maddesinin 2.fikrasında geçen yetkili makam ifadesinin ÖGHK'nin 6. maddesinin 2. fıkrasında bahsi geçen, mülkî idare ve genel kolluk amirleri ile sınırlı olduğu görüşündeyiz.

Emrin hukuka aykırı ancak bağlayıcı olduğu hallerde, (Örneğin; polise, kaymakam tarafından usulsüz arama emri verilmesi) kanun koyucu bu durumu kusurluluğu kaldırarak bir neden olarak değerlendirecek, emri uygulayan sorumlu olmayacaktır.⁴⁵¹ Emrin yerine getirilmesi, hukuka uygunluk nedeni olmayıp, kusurluluğu kaldırarak bir nedendir. Üst ile ast arasında hiyerarşik bir yapı bulunduğundan, emrin gereğini yerine getiren, emir hukuka aykırı olsa da, kusurunun bulunmaması nedeniyle sorumlu olmayacak, meydana gelen sonuçtan emri veren makam sorumlu tutulacaktır.⁴⁵²

TCK'nin 24. maddesinin 3. fıkrası ise; *“Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.”* demektedir. Konusu suç oluşturan, rüşvet alınması veya işkence yapılması gibi emirler kesinlikle yerine getirilmemelidir.⁴⁵³

4.11.7.2 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 25. Maddesine Göre Zor Kullanma

TCK'nın 25.maddesinin 1.fikrasında, bir hukuka uygunluk nedeni olarak meşru savunma, 2.fikrasında ise kusurluluğu ortadan kaldırarak bir neden olarak zorunluluk hali düzenlenmiştir.

kolluğa bilgi vermeyen özel güvenlik yöneticisi ve görevlileri ile bu emrin yerine getirilmemesi eylemine sebep olan özel güvenlik yöneticisi ve görevlisinin bağlı oldukları kişi, kurum, kuruluş veya şirket yetkilileri bir yıl süreyle özel güvenlik alanında görev alamazlar.

⁴⁵¹ Ercan, İsmail., *Ceza Hukuku*, 5.Basım, İkinci Sayfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul, 2009, s. 232

⁴⁵² Ercan, s.234

⁴⁵³ Ercan, s.235

4.11.7.2.1 Meşru Savunma

TCK'nin 25.maddesinin 1.fıkrası “*Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hâl ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile islenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.*” şeklinde düzenlenmiştir.

Madde metninden de anlaşılacağı gibi, bir kimsenin şahsına veya başkasına ait haklara yönelik bir saldırıyı engellemek amacıyla, saldırıyı ortadan kaldıracak derecede kuvvet kullanılmasına, meşru savunma (meşru müdafaa / yasal savunma) denmektedir. Meşru savunma durumunda saldırı karşısında kuvvet kullanmak haklı görülmekte, kuvvet kullananın cezai sorumluluğu olmamakta ve eylem hukuka uygun kabul edilmektedir.⁴⁵⁴

Meşru savunmanın koşulları saldırıya ilişkin koşullar ve savunmaya ilişkin koşullar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Meşru savunmanın hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilebilmesi için bu koşulların gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

4.11.7.2.1.1 Saldırıya ilişkin şartlar

- a) **Bir Saldırının Olması;** Meşru savunmadan bahsedilebilmesi için hâlihazırda haksız bir saldırının somut olarak mevcut olması gereklidir. Aksi takdirde yapılan savunmanın meşruluğundan söz edilemez.⁴⁵⁵ Saldırı; “*taarruz, birine zarar vermek amacıyla silahlı veya silahsız hücum etmek*”⁴⁵⁶ anlamına gelmektedir. “*Saldırıdan anlaşılması gereken herhangi bir hakka karşı gerçekleştirilen hareketlerdir.*”⁴⁵⁷ Saldırı ifadesi umumiyetle icrai bir eylem gerektirir ve şiddet içerir.⁴⁵⁸ Bununla birlikte hakaret suçu gibi sözle gerçekleştirilen eylemler ile el, kol şakaları, hafif şekilde birbirine omuz atmak gibi basit müessir fiiller saldırı

⁴⁵⁴ Yaşar, Osman., Gökcan, Hasan Tahsin ve Artuç, Mustafa., *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s.617

⁴⁵⁵ Parlar, Ali ve Hatipoğlu, Muzaffer., *5237 sayılı TCK'da Özel ve Genel Hükümler Açısından Ağır Ceza Davaları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 1050

⁴⁵⁶ Yılmaz, Ejder., *Hukuk Sözlüğü*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005, s.587

⁴⁵⁷ Hakeri, Hakan., *Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 3.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2008, s.204

⁴⁵⁸ Parlar vd, s.1051

olarak nitelendirilmediklerinden meşru savunma sebebi olarak görülmezler.⁴⁵⁹ Bu anlamda saldırı; kişinin beden bütünlüğüne, kişisel değerlerine veya malvarlığına, hukuka aykırı olarak zarar vermeye yönelik cebir ve şiddet içeren insan davranışı olarak anlamlandırılabilir.

- b) Saldırı Haksız olmalıdır;** Saldırının haksız sayılabilmesi için mutlaka suç oluşturması gerekmemektedir. Hukuka aykırı olması yeterlidir. Bir hakkın, yetkinin veya görevin kötüye kullanılması suretiyle meydana gelen saldırılar haksızdır.⁴⁶⁰ Bu durumda saldırıya uğrayan kişinin meşru müdafaa hakkı doğar.

Saldırının, kişinin kendi haksız hareketi sebebiyle meydana gelmesi durumunda meşru savunma mümkündür. Bir kişinin haksız harekette bulunması, bunun neticesinde meydana gelen saldırıya karşı kendini savunamayacağı anlamına gelmez.⁴⁶¹ Örneğin kendi hakareti ile olaya sebep olan özel güvenlik görevlisinin karşı tarafın silahlı saldırısına maruz kalması durumunda, kendini korumak için gerçekleştireceği eylem meşru savunma koşulları içerisinde kabul edilebilir.

Saldırının akıl hastası veya çocuk gibi kusur yeteneğine sahip olmayan kişilerce yapılması, saldırının haksızlığını ortadan kaldırmaz. Dolayısı ile bu kişilerin saldırılarına karşı kendini savunmak için gerçekleştirilen eylemler meşru savunma koşulları içerisinde değerlendirilir.⁴⁶²

- c) Saldırı Bir Hakka Yönelmiş Olmalıdır;** Yasa koyucu, haklar arasında bir sınıflandırma yapmaksızın hukuk sisteminin koruması altında bulunan tüm haklara karşı yapılan saldırıları meşru savunma kapsamına almıştır.⁴⁶³ Kişinin yaşamına, vücut bütünlüğüne, cinsel özgürlüğüne, malına, konut ve işyeri dokunulmazlığına, kişi ve seyahat hürriyetine ve bunlar gibi hukuki değer ifade eden her türlü hakkına karşı yapılan haksız saldırılara karşı meşru savunma söz konusudur.

⁴⁵⁹ Şahin, Mehmet., Yasal (Meşru) Savunma, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Cilt: 21, Sayı:75, 2008, s.302, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2008-75-411> (Son Erişim Tarihi; 03 Ocak 2018)

⁴⁶⁰ Toroslu, Nevzat., *Ceza Hukuku*, 6. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2004, s. 72

⁴⁶¹ Artuk, Mehmet Emin., Gökçen, Ahmet ve Yenidünya, Ahmet Caner., *Türk Ceza Kanunu Şerhi, Genel Hükümler-Cilt1*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009, s. 525

⁴⁶² Demirtaş, s. 269, Parlar vd, s.1051

⁴⁶³ Parlar vd, s.1055

Meşru savunmanın kabul edilebilmesi için, o hakka yönelik saldırının meşru savunmayı gerektirecek boyutta olması gerekir.⁴⁶⁴ Yargıtay müteaddit kararlarında; basit yaralamanın ötesine geçmeyen, hayat bütünlüğünü ortadan kaldırmaya yönelik olmayan ve tahrik hükümlerinin uygulanmasını gerektirir vasıftaki eylemlerin sanığı meşru savunma durumuna sokmayacağını belirtmektedir.⁴⁶⁵ Örneğin Yargıtay bir kararında;⁴⁶⁶ karşı tarafça saç çekilen kişinin bu duruma tokat atarak karşılık vermesi, başka bir kararında⁴⁶⁷ ise; kişinin sanıklara yumruk atması sonucu, sanıklarında yumrukla karşılık vermesi şeklinde gerçekleşen eylemlerde sanıkların tahrik altında suç işlemiş olduğunu sabit bulmuş, fakat meşru savunmanın yasal unsurlarının oluşmadığına karar vermiştir.

4.11.7.2.1.2 Savunmaya İlişkin Şartlar

- a) **Savunmada Zorunluluk Bulunması;** Savunmada zorunluluk bulunması, kişinin kendini savunmaktan başka çıkar yolunun kalmaması, başka türlü davranmasının olanaksız olmasıdır.⁴⁶⁸ Savunmada zorunluluk olup olmadığı, somut olay çerçevesinde, kişinin içinde olduğu koşullar göz önüne alınarak değerlendirilmelidir.⁴⁶⁹

Bununla birlikte meşru savunmada kişinin kaçarak kurtulma olanağının olup olmamasına bakılmaz. Hukuk düzeninde kişiye saldırı karşısında kaçma gibi bir mükellefiyet yüklememiştir.⁴⁷⁰ Doktrinde, kanunun sosyal konumuna bakılmaksızın hiç kimseye korkakça davranma mükellefiyetinin yüklenemeyeceği

⁴⁶⁴ Parlar vd, s.1056

⁴⁶⁵ Yargıtay 4.CD, Tarih: 06.03.1986, Esas: 1986/1239, Karar: 1986/1693, Yargıtay Kararları Dergisi, Eylül 1986, <http://www.yargitay.gov.tr/belgeler/site/dergi/Eylul1986/Eylul1986/assets/basic-html/page151.html> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

⁴⁶⁶ Yargıtay 2.CD, Tarih: 24.06.2009, Esas: 2008/28197, Karar: 2009/30438, Legal Bank Elektronik Hukuk Bankası, <http://legalbank.net/belge/y-2-cd-e-2008-28197-k-2009-30438-t-24-06-2009-mesru-savunma-ve-zorunluluk-hali/657299/> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

⁴⁶⁷ Yargıtay 2.CD, Tarih: 16.11.2005, Esas: 2004/7837, Karar: 2005/25325, Legal Bank Elektronik Hukuk Bankası, , <http://legalbank.net/belge/y-2-cd-e-2004-7837-k-2005-25325-t-16-11-2005-muessir-fil-sucu/329249/me%5%9fru+m%3%bcdfaa> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

⁴⁶⁸ Dönmezer, Sulhi., *Genel Ceza Hukuku Dersleri*, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2003, s. 173

⁴⁶⁹ Hakeri, s.208

⁴⁷⁰ Gündoğan vd, s.166

düşüncesi hâkimdir. ⁴⁷¹ Yargıtay müteakip kararlarında; ⁴⁷² meşru savunmada hiçbir şekilde sanığın kaçma gibi bir yükümlülüğünün bulunmadığını, kaçmasının istenilemeyeceği ve bu sebeple failin kaçma fırsatının olup olmadığının dikkate alınamayacağını belirtmektedir.

b) Saldırı ve Savunmanın Eş Zamanlı Olması; TCK'nin 25.maddesinin 1.fikrasından anlaşılacağı üzere meşru müdafaa koşullarının oluşabilmesi için “...gerçeklesen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan...” bir saldırının bulunması gerekmektedir. Madde metninde, gerçekleşen saldırı, gerçekleşmesi muhakkak olan saldırı ve tekrarı muhakkak olan saldırı olmak üzere saldırının üç hali açıkça belirtilmektedir. Öyleyse meşru savunmadan bahsedebilmek için, saldırının fiilen gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin ya da tekrarının mutlak olması gerekmektedir.⁴⁷³ Yargıtay müteaddit kararlarında; ⁴⁷⁴ savunma ile saldırının eşzamanlı olması gerektiğini, ancak başlayacağı belli olan, ya da bitmesine karşın, tekrarlanacağı mutlak olan saldırının da hala sona bitmemiş gibi değerlendirilmesinin zorunlu olduğunu vurgulamaktadır.

Gerçekleşen saldırıda, mağdurun hukukça korunan bir hakkına karşı, fiilen başlamış ve devam eden bir saldırı vardır. Mağdurun, saldırıyı mutlak bir şekilde engelleyene ya da fail saldırıya kendi iradesiyle son verene kadar, yaptığı savunmaya dair hareketler meşru müdafaa kapsamında değerlendirilir ve saldırı ile savunmanın eşzamanlı olma koşulu gerçekleşmiş olur.

⁴⁷¹ Meran, Necati., Yasal Savunma (Meşru Müdafaa) Kavramı ve Mal İçin Yasal Savunma, *Yargıtay Dergisi*, Cilt:28, Sayı:4, 2002, s. 567

⁴⁷² Yargıtay Ceza Genel Kurulu, Tarih: 30.5.2000, Esas: 2000/1-112, Karar: 2000/118, Hukuki Net Hukuk Sitesi, http://www.hukuki.net/ictihat/Yargitay_Ceza_Genel_Kurulu_2000_1_112.php, (Son Erişim Tarihi; 03 Ocak 2019)

⁴⁷³ Yaşar vd, s.625

⁴⁷⁴ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, Tarih: 30.5.2000, Esas: 2000/1-112, Karar: 2000/118, Hukuki Net Hukuk Sitesi, http://www.hukuki.net/ictihat/Yargitay_Ceza_Genel_Kurulu_2000_1_112.php (Son Erişim Tarihi; 03 Ocak 2019) ; “...savunma ile saldırı eşzamanlı olmalı, savunma saldırı devam ederken yapılmalı, savunma ile saldırı arasında uygun oran bulunmalıdır. Ancak, saldırının var olmasını geniş manada anlamak, başlayacağı muhakkak olan ve başladığı takdirde savunmayı olanaksız kılacak veya güç hale getirecek bir saldırıyı başlamış, keza bitmiş olmasına rağmen tekrarından korkulan bir saldırıyı da henüz sona ermemiş saymak zorunludur.”

Saldırı bitmişse meşru savunmadan söz edilemez. Örneğin saldırıyı tamamlamış ve kaçmakta olan saldırganın arkasından tabanca ile ateş edilmesi sonucunda kişinin ölüm veya yaralanmasına neden olunması durumunda meşru savunma şartları oluşmamıştır.⁴⁷⁵ Bu durum meşru savunma değil, ancak intikam alma olarak sayılabilir.⁴⁷⁶ Yargıtay bir kararında; ⁴⁷⁷ maktulün elindeki silahı aldıktan sonra ateş ederek, biri sırtından girmek suretiyle öldürücü tesir yapan mermi ile beraber üç yerinden vurup öldüren sanığın, başlangıçta meşru savunma durumunda olmasına rağmen, maktulün elindeki tabancayı ele geçirmesiyle birlikte mutlak tehlikenin ortadan kalktığını, böylece fiilin meşru savunma ve meşru savunmada sınırın aşılması biçiminde değil, ağır tahrik tesiriyle gerçekleştiği kabul etmiştir.

Saldırının mevcut olduğunun kabulü için, saldırının var olması veya başlamış olması zorunlu değildir. ⁴⁷⁸ Başlayacağı hususunda şüphe olmayan saldırıları başlamış olarak değerlendirmek gereklidir.⁴⁷⁹ Bu tür saldırılar gerçekleşmesi muhakkak olan saldırılardır. Örneğin; bıçak çekilerek kişinin üzerine gelmesi durumunda saldırı başlamış olarak kabul edilmelidir. ⁴⁸⁰ Saldırının fiilen gerçekleşmesi mecburiyetinin aranması, meşru savunma fırsatı ortadan kaldıracak, kişinin kendini yeteri kadar savunamamasına yol açacaktır. ⁴⁸¹ Tekrarı muhakkak olan saldırı ise; başlamış ve bitmiş olmasına karşın hayatın doğal akışına göre yeniden başlayacağı düşünülen ve yeniden başlayacağından korkulan saldırıdır. ⁴⁸²

- c) **Savunmanın Saldırı İle Orantılı Olması;** Savunma ile saldırı arasında bir denge gözetilmeli, savunma için yapılacak hareket, saldırıyı engelleyecek ölçünün dışında çıkmamalıdır. ⁴⁸³ Meşru savunma kişiye saldırı karşısında, saldırıyı engelleme olanağı tanıyan hukuka uygunluk nedenidir. Fakat bu durumun fırsat

⁴⁷⁵ Şahin, s.328,329

⁴⁷⁶ Centel, Nur., Zafer, Hamide ve Yenerer Çakmut, Özlem., *Türk Ceza Kanununa Giriş*, 3.Basım, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 2005, s. 309

⁴⁷⁷ Yargıtay 1.CD. Tarih: 17.09.2003, Esas: 2003/3103, Karar: 2003/1962, Legal Bank Elektronik Hukuk Bankası, <http://legalbank.net/belge/y-1-cd-e-2003-3103-k-2003-1962-t-17-09-2003-mesru-m-220-dafaa/327677/> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

⁴⁷⁸ Hakeri, s.205

⁴⁷⁹ Dönmezer, s.173

⁴⁸⁰ Yaşar vd, s.627

⁴⁸¹ Hakeri, s.205

⁴⁸² Şahin, s.313

⁴⁸³ Demirbaş, s.271

olarak görülüp, ölçsüz kuvvet kullanılması davranışı haklı olmaktan çıkaracaktır.
⁴⁸⁴ Saldırı ve savunma arasındaki oran iki açıdan değerlendirilmektedir. Birincisi saldırı ve savunmada kullanılan araçlar arasındaki orantı, diğeri ise saldırıya uğrayan hak ile zarar verilen hak arasındaki orantıdır.⁴⁸⁵

Araç ifadesinden yalnızca silah ya da alet anlaşılmamalıdır. İnsan vücudunun el ve ayak gibi uzuvları da saldırı ya da savunma amacıyla yumruk ve tekme şeklinde kullanıldığında karşı tarafa fiziksel zarar vereceğinden, bu anlamda araçtır.

Araçlar arasında orantı olması, saldırıya maruz kalan kişinin, saldırganın sahip olduğu aracın aynısı ile savunma yapmak mecburiyetinde olması anlamına gelmemektedir. Bıçaklı saldırıya uğrayan kişi, kendini savunmak için o an elinde bulunan tüfek veya sopayı kullanabilir.⁴⁸⁶ Savunma yapmak mecburiyetinde kalan kişi, elindeki mevcut araç ile savunma yapacaktır. Önemli olan aracın ölçülü kullanılmasıdır.⁴⁸⁷ Bu anlamda ölçü aracın saldırıyı uzaklaştırmaya yetecek ve saldırgana en az zarar verecek şekilde kullanılmasıdır.

Silahlı bulunmayan kişinin saldırısına karşı, havaya ateş etmek, kâfi olmaması durumunda ise saldırganın ayaklarına ateş etmek suretiyle saldırının engellenebilmesi mümkün iken, saldırının öldürülmesi durumunda aracın ölçsüz kullanıldığından söz edilecektir.⁴⁸⁸ Yargıtay bir kararında;⁴⁸⁹ otoparkta, otopark görevlileri ile tartışan, birden çok kişinin saldırısına uğrayan ve yaralanan sanığın, saldırının devam etmesi ve başka şekilde saldırıyı defetmesinin mümkün olmaması sebebiyle, ruhsatlı silahı ile korkutmak maksadıyla bir kez ateş etmesi şeklinde gerçekleşen eyleminin meşru savunma sınırları içinde kaldığına karar vermiştir.

⁴⁸⁴ Yaşar vd, s.630

⁴⁸⁵ Hakeri, s. 208-209

⁴⁸⁶ Hakeri, s.209

⁴⁸⁷ Artuk vd, s.532

⁴⁸⁸ Hakeri, s.209

⁴⁸⁹ Yargıtay 2. CD. Tarih: 14.12.2005, Esas: 2004/17156, Karar: 2005/29224, Türk Hukuk Sitesi, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=4758>, (Son Erişim Tarihi; 04 Ocak 2019)

Kullanılan araçlar açısından oran belirlenirken, saldırganın ve savunma durumunda olan kişilerin, fiziksel özellikleri de göz önünde bulundurulmalıdır.⁴⁹⁰ Örneğin; fiziksel olarak güçlü olan kişinin, kendisinden daha güçsüz bir kişinin boğazını sıkması halinde, kişinin saldırıyı engelleyecek ölçüde saldırganı bıçak ile basit şekilde yaralanması, meşru savunma kapsamında görülürken, olayın tam tersi halinde güçlü olan tarafın, zayıf olan tarafı bıçakla yaralaması meşru savunma sınırının aşılması olacaktır.⁴⁹¹

Saldırıya uğrayan hak ile zarar verilen hak arasında orantı olmalıdır. Fakat bu mutlak orantının aranacağı anlamına gelmez.⁴⁹² Burada önemli olan saldırı altında olan hukuki değerın meşru savunma kapsamına girmesidir. Korunan hukuki değer meşru savunma kapsamına giriyorsa, zarar gören hukuki değerın niteliğinden çok, savunmanın gerekliliği ve şekli önem taşıyacaktır.⁴⁹³ Saldırıyı engellemek için başka yol kalmamışsa, saldırı altında bulunan saldırgan tarafa daha ağır zarar verebilir. Örneğin; cinsel saldırıya maruz kalan kadın, uğradığı cinsel saldırıdan başka türlü kurtulma olanağı bulamadığı için saldırganı ördürürse meşru savunma hükümlerinden yararlanacaktır. Yaşam hakkı ve cinsel bütünlük birbirine eşit değer taşımasa bile, saldırının başka bir şekilde bertaraf edilmesi olanağı kalmamıştır.⁴⁹⁴

Haklar arasında oranın bulunup bulunmadığı belirlenirken, somut olay tüm yönleriyle ele alınmalıdır.⁴⁹⁵ Hem araçlar arasındaki orantı, hem de haklar arasındaki orantı tespit edilirken, her vaka ayrı değerlendirilmeli, yer, zaman, cinsiyet, yaş ve fiziksel durumlar ile tarafların ilişkileri ve olay anındaki davranışları, kullanılan araçlar gibi tüm unsurların göz önüne alınması gerekmektedir.⁴⁹⁶

⁴⁹⁰ Artuk vd, s.532

⁴⁹¹ Şahin, s.323

⁴⁹² Dönmezer, (a. g. e.) ,s.174

⁴⁹³ Centel vd, s. 316

⁴⁹⁴ Ercan, s.155

⁴⁹⁵ Şahin, s.324

⁴⁹⁶ Yaşar vd, s.634

4.11.7.2.1.3 Üçüncü Kişi Yararına Meşru Müdafaa

TCK'nın 25.maddesinin 1.fıkrası "*Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, ...*" demek suretiyle, üçüncü kişilere karşı yapılan saldırılarında meşru müdafaa kapsamında olduğunu belirtmektedir. Bu düzenleme ile "*... hukukun temellerinden birini oluşturan toplumsal dayanışma duygusuna da kanunda yer verilmiş bulunmaktadır.*"⁴⁹⁷

Üçüncü kişinin failin yakını veya akrabası olması gerekli değildir. Üçüncü kişi ifadesinin geniş anlamda yorumlanması lazımdır. Üçüncü kişi failin akrabası, yakını veya korumakla yükümlü olduğu kimse olabileceği gibi, hiç tanımadığı herhangi bir kişide olabilir.⁴⁹⁸

Bu anlamda özel güvenlik görevlileri görev alanlarında, görev arkadaşlarına, diğer personele veyahut herhangi bir sebep orada bulunan kişilerin herhangi bir hakkına yönelik olası saldırıyı, saldırı ile orantılı olarak zor kullanmak suretiyle engelleme yetkisine sahiptir. Yargıtay bir kararında ;⁴⁹⁹ bar' da yaptığı taşkınlıklar nedeniyle, barın güvenlik müdürünün direktifiyle dışarıya çıkarılan, daha sonra alkollü halde geri gelerek barın güvenlik müdürünü tabanca ile ateş ederek omuzundan vuran maktulü, kendi tabancası ile üç kez ateş edip tek mermiyle öldüren, diğer güvenlik görevlisinin eylemini meşru savunma kapsamında değerlendirmiştir.

Üçüncü kişinin kendine yönelik saldırıya izin verdiği durumlarda, üçüncü kişi lehine meşru savunmada bulunulamaz. Zira ilgilinin rızası eylemi suç olmaktan çıkaran

⁴⁹⁷ Parlar vd, s.1061

⁴⁹⁸ Şahin, s.309

⁴⁹⁹ Yargıtay 1. CD. Tarih: 6.3.2007, Esas: 2006/345, Karar: 2007/1071, (UYAP isimli Hâkimler ve Cumhuriyet Savcılarına Yargıtay kararlarına özel erişim sağlayan siteden alınmıştır.) ;

"... Maktulün olay yeri olan Elalem Bar'da alkol alıp eğlendiği sırada yaptığı taşkınlık sebebiyle barın güvenlik müdürü olarak görev yapan İsmail Oduncu' nun talimatıyla dışarıya çıkarıldığı, yaklaşık 1-1,5 saat kadar sonra aşırı alkollü vaziyette tekrar bara gelerek kendisine yapılan hareketin hesabını sormak istediği, bu nedenle İsmail Oduncu ile tartışmalarını müteakip tabancasına çekerek İsmail'e ateş edip onu omzundan vurduğu, o sırada barda güvenlik görevlisi olarak çalışan sanık Ali'nin maktulün silahlı saldırısını görerek 9 mm.lik tabancası ile 3 el ateş edip tek isabetle maktulü öldürdüğü olayda; tabancasının halen maktulün elinde bulunduğu, İsmail'in canına kast ettiği, haksız saldırının sona ermediği, sanığın 3 atışı haksız saldırının devamı sırasında yaptığı hususları göz önüne alındığında, eylemin meşru savunma şartları altında işlendiği ve meşru savunmada aşırıya kaçılmadığı anlaşıldığı..."

bir hukuka uygunluk nedenidir. Ancak bu rıza “*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin...*”,⁵⁰⁰ olmalıdır. Bir fiilin soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı ise, burada mağdurun üzerinde mutlak surette tasarrufta bulunabileceği bir hakkın bulunduğu kabul edilebilir.⁵⁰¹ Takibi şikâyete bağlı olan suçlar, TCK’ de açıkça belirtilmektedir. Buna göre; kasten yaralama suçunun basit hali (TCK m.86/2), mala zarar verme suçunun basit hali (TCK m.151/1,2), tehdit suçunun basit hali (TCK m.106/1), hakaret (TCK m.125/1,2,3), cinsel taciz suçunun basit hali (TCK m.105/1), cinsel saldırı suçunun basit ve eşe karşı gerçekleştirilmesi hali (TCK m. 102/1-102/2) ve konut dokunulmazlığının ihlali (TCK m.116/1-2-4) gibi suçların soruşturulması ve kovuşturması mağdurun şikâyetine bağlıdır. Bahse konu suç tiplerinde mağdurun eylem ile ilgili rızasının olması halinde, eylem bir saldırı olarak kabul edilemeyeceğinden, üçüncü kişi lehine meşru savunma da söz konusu olmayacaktır.

Bireyin bazı haklarda mutlak tasarruf yetkisinin bulunmamaktadır. Bu gibi durumlarda kişinin rızasının olması eylemi hukuka uygun hale getirmeyeceğinden üçüncü kişi lehine meşru müdafaa mümkündür. Örneğin; “*Kişinin yaşam hakkı üzerinde tasarruf yetkisi yoktur. Bir kimse öldürülmeye rıza gösterse bile bu, hukuk düzenince geçerli bir rıza olarak kabul edilmez.*”⁵⁰² Dolayısı ile yaşam hakkına yönelik saldırılarda “*...saldırıya uğrayanın ses çıkarmaması veya bizzat kendisinin saldırının faali olması durumunda, üçüncü kişi lehine meşru müdafaa söz konusu olabilecektir.*”⁵⁰³ Bu anlamda özel güvenlik görevlilerinin görev alanlarında kişilerin yaşam haklarına yönelik saldırıda bulunanlara veya intihar etme girişiminde olan kişilere karşı zor kullanarak bunu engellemeye yönelik eylemleri üçüncü kişi lehine meşru savunma kapsamında değerlendirilecektir.

Bununla beraber takibi şikâyete bağlı olmayan; kasten yaralamanın nitelikli hali (TCK m. 86/3), neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama (TCK m.87), cinsel saldırının

⁵⁰⁰ TCK, Madde.26/2; “*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.*”

⁵⁰¹ Özbek, Veli Özer., *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2005, s. 331

⁵⁰² Ercan, s.158

⁵⁰³ Demirbaş, s.275

nitelikli halleri (TCK m.102/2,3,4,5), çocukların cinsel istismarı (TCK m.103), tehdit suçunun nitelikli halleri (TCK m.106/2,3), hırsızlık (TCK m.141), nitelikli hırsızlık (TCK m.142) ve yağma (TCK m.148) gibi suç tiplerinde özel güvenlik görevlilerinin üçüncü kişi lehine meşru savunmada bulunmaları mümkündür.

4.11.7.2.2 Zorunluluk Hali

“Zorunluluk durumu, bir kimsenin kendisine veya başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve kesin bir tehlikeden kendisini veya başkasını kurtarmak zorunluluğuyla işlediği eylemlerdir.” ⁵⁰⁴ TCK'nin 25.maddesinin 2.fıkrası; *“Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.”* şeklinde düzenlenmiştir.

Zorunluluk hali ve meşru savunma çoğu zaman birbirine ile karıştırılmakla birlikte aralarında farklar bulunmaktadır. ⁵⁰⁵

*“Yasal savunmada amaç saldırıya karşı savunmadır. Zorunluluk halinde ise temel amaç tehlikeden korunmaktır. Yasal savunmada savunma saldırgana karşı yapılmaktadır. Zorunluluk halinde ise tehlikeye sebebiyet veren dışında üçüncü kişiye karşı tecavüz söz konusudur. Yasal savunmada saldırının haksız olması gerekir. Oysa zorunluluk halinde ağır ve muhakkak bir tehlikenin bulunması yeterlidir ve haksız olması gerekmez. Yasal savunmada bulunanın kaçma olanağı bulunmasına rağmen kaçmayıp savunmada bulunması halinde yasal savunmadan yararlanır. Kaçma olanağı olan fail zorunluluk halinden yararlanamaz.”*⁵⁰⁶

⁵⁰⁴ Ercan, s.227

⁵⁰⁵ Şahin, s.293

⁵⁰⁶ Şahin, s.294

Zorunluluk halinde meşru savunmada olduğu gibi saldırıya veya tehlikeye neden olan kişiye değil de, üçüncü bir kişiye ait hakka zarar verildiğinden, zarara uğrayan kişinin zararı karşılanmak mecburiyetindedir. Zira Türk hukukunda zorunluluk hali hukuka uygunluk nedeni değil, kusurluluğu kaldıran bir neden olarak görülmektedir.⁵⁰⁷

Zorunluluk halinin dört tane tehlikeye ilişkin koşulu, iki tane de korunmaya ilişkin koşulu bulunmaktadır.⁵⁰⁸

4.11.7.2.2.1 Tehlikeye İlişkin Koşullar

a) Bir Tehlike Bulunmalıdır; Zorunluluk halinden bahsedilebilmesi bir tehlikenin bulunması gerekmektedir. Ancak tehlike, insanın yaşamını yitirmesine, vücut bütünlüğüne zarar verilmesine veya haklarında önemli ölçüde kayba sebep olacak ağırlıkta olmalıdır.⁵⁰⁹ Tehlike farklı biçimlerde meydana gelebilir. Örneğin; yangın, deprem ve su baskını gibi doğa olayları, açlık, susuzluk ve benzeri insanın psikolojik veya biyolojik ihtiyaçları, vahşi hayvan saldırısı gibi hayvan hareketleri ve herhangi bir tehlikeden kaçarken başkasına zarar verilmesi gibi insan hareketleri zorunluluk haline sebep olabilir.⁵¹⁰

b) Tehlike Kişinin Kendisine veya Başkasına Ait Bir Hakka Yönelik Olmalıdır: Mevcut tehlikenin mutlaka kişinin kendisine ait bir hakka yönelik olması gerekmektedir. TCK'nin 25.maddesinin 2.fıkrası; "*Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka...*" diyerek üçüncü kişilere yönelik tehlikeye karşı da zorunluluk halini mümkün kılmıştır. Parası olmayan bir kişinin ekmek çalması, vahşi bir hayvanın kovaladığı kişinin bir başkasının bahçesine girmesi, yangından kaçan kişinin başkasını ezmesi gibi, tehlikenin her türlü hakka yönelik olması mümkündür.

⁵⁰⁷ Hakeri, s.170

⁵⁰⁸ Ercan, s.227,228,229

⁵⁰⁹ Artuk vd, s. 534

⁵¹⁰ Ercan, s.228

- c) **Tehlikenin Ortaya Çıkmasına Bilerek Neden Olunmamalıdır;** *“Tehlike kasten yaratılmışsa zorunluluk durumu söz konusu olmaz. Örneğin hasmının evini kasten ateşe veren fail, ateşten kaçarken bir başkasını ezerse zorunluluk durumundan yararlanamaz.”*⁵¹¹
- d) **Tehlikeye Karşı Koyma Yükümlülüğünün Bulunmaması:** Kolluk görevlileri, askerler, itfaiyeciler ve özel güvenlik görevlileri gibi meslek mensupları, mesleklerinden kaynaklanan tehlikelere karşı koymak zorundadırlar. *“Esasen bu kişilere yönelik yükümlülük aynı zamanda onları görevini oluşturmaktadır. Yerine getirilmemesi ise suç teşkil etmektedir.”*⁵¹² Örneğin; görev alanında çıkan yangın sonucu binada bulunanları tahliye etmekle vazifeli özel güvenlik görevlisinin bunu yapmayarak kaçması ve kaçarken başkalarını ezmesi ya da mallarına zarar vermesi durumunda, zorunluluk halinden yararlanması mümkün değildir.

4.11.7.2.2 Korunmaya İlişkin Koşullar

- a) **Tehlikeden Başka Türlü Korunma Olanığı Bulunmamalıdır;** Tehlike karşısında başkasının herhangi bir hakkına zarar vermeden kurtulma olanağının bulunmasına rağmen bu seçeneği değerlendirmeden suç işlemeyi tercih eden kişi zorunluluk halinden istifade edemez. Örneğin; görev bölgesindeki saldırgan bir köpeği belediye ekiplerine haber vermek suretiyle zararsız hale getirme imkânı varken, bunu yapmayarak ateşli silah kullanarak öldüren özel güvenlik görevlisi yaptığı eylemden sorumlu tutulacaktır.
- b) **Korunma Hareketi ile Tehlike Arasında Oran Bulunmalıdır;** Tehlike karşısında korunan hak ile zarar verilen hak arasında orantı bulunmalıdır. Tehlikeye uğrayan hak, zarar verilen haktan daha üstün ise orantı olduğu kabul edilir. Tam tersi durumda orantıdan söz edilemez. Ancak bu haklar arasında

⁵¹¹ Ercan, s.229

⁵¹² Koca vd, s. 327

mutlak bir eşitliğin aranacağı anlamına gelmemektedir. Önemli olan en az zarar verecek yöntemin tercih edilmesidir.⁵¹³

Örneğin; görev alanında çıkan yangın sonucu binada bulunanları tahliye etmekle vazifeli özel güvenlik görevlisinin, tahliye güzergâhını tıkayarak insanların kaçışını engelleyen aracın camını kırarak vitesini boşa aldıktan sonra aracı güzergâh dışına itmesi durumunda yaşam hakkı, mülkiyet hakkından üstün olduğundan zorunluluk hali kabul edilecektir.

4.11.7.2.2.3 Üçüncü Kişi Yararına Zorunluluk Hali

TCK'nın 25.maddesinin 2.fıkrası; “*Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka...*” diyerek üçüncü kişilere yönelik tehlikeye karşı da zorunluluk halini mümkün kılmıştır. “*Üçüncü kişinin tehlikeden kurtulmayı isteyip istememesi önemli değildir.*”⁵¹⁴ Örneğin; ÖGHK’ nin 7.maddesinin (e) bendine göre; “*Yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme.*” durumunda olan özel güvenlik görevlisi üçüncü kişi lehine zorunluluk halindedir.

4.11.7.3 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 981. Maddesine Göre Zor Kullanma

Türk Medeni Kanunu’nun “Savunma hakkı” başlıklı 981. maddesinde; “*Zilyet, her türlü gasp veya saldırıyı kuvvet kullanarak defedebilir. Zilyet, rızası dışında kendisinden alınan şeyi taşınmazlarda el koyanı kovarak, taşınırlarda ise eylem sırasında veya kaçarken yakalananın elinden alarak zilyetliğini koruyabilir. Ancak, zilyet durumun haklı göstermediği derecede kuvvet kullanmaktan kaçınmak zorundadır.*” hükmü bulunmaktadır.

Zilyet, “*Sahibi kendisi olsun olmasın bir malı kullanmakta olan, elinde tutan kimsedir...*”⁵¹⁵ “*Bir şey üzerinde fiilî hâkimiyeti bulunan kimse onun zilyedir.*”⁵¹⁶

⁵¹³Ercan, s.229

⁵¹⁴ Ercan, s.230

⁵¹⁵ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük,

Bu anlamda zilyetlik mülkiyet hakkına endekslidir. Örneğin bir arabanın sahibi hem maliki hem de onun zilyedir. Ancak bu arabayı kullanan başka birisi fiilî hâkimiyeti olduğu sürece aracın zilyedir. “*Bir malın asıl zilyed adına kullanılmasına zilyed yardımcılığı*”⁵¹⁷ denilmektedir. Bu anlamda işveren ile arasında hizmet sözleşmesi bulunan özel güvenlik görevlileri zilyet yardımcısı sıfatı ile görev alanlarındaki taşınır ve taşınmaz tüm malların zilyedir.

ÖGHK’ nin, 7.maddesinin (k) bendi, Medeni Kanun’un 981.maddesine atıfta bulunarak özel güvenlik görevlilerine görev alanlarında taşınır ve taşınmaz tüm mallara yönelik gasp ve saldırıları zor kullanarak engelleme yetkisi vermiştir. “*Burada yapılan düzenleme ile korunması gereken alanda var olan eşyanın korunması ve korunan alanın savunulması durumunda gerektiğinde zor kullanmaya yasal dayanak oluşturulmuştur. Bu sayede özel güvenlik görevlisi 981. maddeye göre kuvvet kullanarak, koruduğu taşınabilir veya taşınmaz eşyanın üzerinde iradi olarak hâkimiyet yetkisi olan kişinin yardımcısı olarak o kişinin hâkimiyet yetkisini korumaktadır.*”⁵¹⁸

Zor kullanma duruma göre gasp edilen malı geri almak veya saldırıya karşı koymak biçiminde gerçekleşebilir. Madde metninde geçen “...*eylem sırasında veya kaçarken...*” ifadesi ile zor kullanma yetkisinin kullanılabilmesi için suçüstü halinin arandığı görülmektedir. Özel güvenlik görevlisi, görev yaptığı mağazadan, bir malı alıp kaçan kişiyi yakalayabilir ve gerekmesi halinde güç kullanarak malı geri alabilir. Ancak eylem bittikten veya üzerinden bir süre geçtikten sonra artık zor kullanılamaz. Örneğin mağazan aldığı ayakkabı ile kaçan kişiyi yakalayamayan özel güvenlik görevlisi, aynı kişiyi ertesi günü ayakkabıyı giymiş halde mağazanın önünden geçerken görürse ayakkabıyı almak için zor kullanamaz. Zor kullanmada orantılık ilkesine uyulması gerekir. Özel güvenlik görevlisi zor kullanma sınırını aşarsa hukuken bundan sorumlu olur. Bu durum 981. maddede; “*Zilyet durumun haklı göstermediği derecede kuvvet kullanmaktan kaçınmak zorundadır.*” şeklinde ifade edilmektedir.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c3595620f5ba2.62804033 (Son Erişim Tarihi; 09 Ocak 2019)

⁵¹⁶ Türk Medeni Kanunu (4721 S.K) Madde. 973, *T.C. Resmi Gazete*; 24607, 8 Aralık 2001

⁵¹⁷ Yılmaz, s.772

⁵¹⁸ Özdemir, Hayri., *Güvenlik Hizmetlerinin Uygulanması Çerçevesinde Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 271306) Ankara, 2010, s.163

4.11.7.4 818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 52. Maddesine Göre Zor Kullanma

ÖGHK' nin, 7.maddesinin (k) bendi Borçlar Kanunu'nun 52. maddesine göre zor kullanma yetkisinden bahsetmektedir. Ancak 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 2012 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, 818 Sayılı Borçlar Kanunu mülga olmuştur. Dolayısı ile ÖGHK' nin, 7.maddesinin (k) bendinde yapılan atıf, 6101 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 8. maddesi gereğince yeni kanunun 64.maddesine yapılmış kabul edilecektir.⁵¹⁹

Yeni TBK' nin 64. maddesi;⁵²⁰ “... kişilerin meşru savunma, zorunluluk halinde ve kendi hakkını elde etmek için belirli durumlarda zor kullanabileceği ve kullanılan zor nedeniyle meydana gelen zarardan sorumlu tutulamayacağı düzenlenmiştir. Örneğin, kolluk kuvvetlerinin zamanında müdahalesinin mümkün olmadığı durumlarda, kişi kendi hakkını korumak için zor kullanabilir. Maddenin 3. Fıkrasıyla kişinin kendi hakkını koruması için verilen zor kullanma yetkisi, özel güvenlik görevlilerine, koruma ve güvenliğini sağladıkları kişi ve kuruluşların hakkını koruması için verilmiştir.”⁵²¹

“ Gerek Türk Borçlar Kanunu'nun 64. maddesi, gerekse Türk Medeni Kanunu'nun 981. maddesi mülkiyet ve zilyetlik haklarına yapılan müdahalelere karşı öngörülmüşlerdir. Bu maddeler, TCK'nın 25. maddesinde düzenlenen meşru savunma ve zorunluluk halinin özel hukuktaki karşılığıdır.”⁵²²

⁵¹⁹ Bahadır vd, s. 285, 286

⁵²⁰ Türk Borçlar Kanunu (6098 S.K) Madde.64, **T.C. Resmi Gazete;** 27836, 4 Şubat 2011; “Madde 64- Haklı savunmada bulunan, saldıranın şahsına veya mallarına verdiği zarardan sorumlu tutulamaz.

Kendisini veya başkasını açık ya da yakın bir zarar tehlikesinden korumak için diğer bir kişinin mallarına zarar verenin, bu zararı giderim yükümlülüğünü hâkim hakkaniyete göre belirler.

Hakkını kendi gücüyle koruma durumunda kalan kişi, durum ve koşullara göre o sırada kolluk gücünün yardımını zamanında sağlayamayacak ise ve hakkının kayba uğramasını ya da kullanılmasının önemli ölçüde zorlaşmasını önleyecek başka bir yol da yoksa verdiği zarardan sorumlu tutulamaz.”

⁵²¹ Bahadır vd, s.286

⁵²² Bahadır vd, s.286

4.11.8 Silah Kullanma Yetkisi

“Silah kullanma, silahı göstermekten başlayan, silah doğrultmayı kapsayan geniş anlamları içerebilmektedir. Ama silah kullanma herkes tarafından genellikle ateş etme şeklinde anlaşılır.”⁵²³ Özel güvenlik görevlilerinin silah taşıma ve kullanma yetkisi, mülga 2495 sayılı BKKK’ nin 10. maddesinde; “*Özel güvenlik teşkilatı personel, görev alanları içinde bu Kanunla verilmiş görevlerini yaparken silah taşıma ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununa göre silah kullanma yetkisine sahiptir.*” şeklinde düzenlenmişti. 2495 sayılı BKKK yürürlükte olduğu dönem içerisinde, “...özel güvenlik görevlileri, görev alanlarında ve görevli oldukları süre içerisinde, polise tanınan silah kullanma yetkilerinin tümünü kullanabilmekteydi.”⁵²⁴ 2004 Yılında yürürlüğe giren ÖGHK’ nin, 7.maddesinin (k) bendi ile özel güvenlik görevlilerinin zor kullanma yetkileri düzenlenmiş, ancak hem kanun hem de ilgili mevzuatta zor kullanmanın en uç noktası olarak değerlendirilebilecek silah kullanmaya ilişkin bir hükme yer verilmemiştir.

Bu durum özel güvenlik görevlilerinin silah kullanma yetkisinin olmadığı anlamına gelmez. “Silah kullanma, zor kullanmanın en ağır halidir, ama sonuçta zor kullanmadır ve onun genel koşullarına tabidir.”⁵²⁵ Silah kullanma yetkisi zor kullanma yetkisi kapsamında değerlendirildiğinde; özel güvenlik görevlilerinin, TCK’nin 24.maddesinde belirtilen kanunun hükmünü ve yetkili amirin emrini yerine getirme ile TCK’nin 25. maddesinde belirtilen meşru savunma ve zorunluluk hallerinde son çare olarak silah kullanılabilecekleri düşünülmektedir.

“Görevini yürütmekte olan silahlı ÖGG, “hukuka uygun olarak yerine getirmekte olduğu görevini yaparken” kendisine karşı çıkılması ve karşı konulması halinde, bu direnmeyi kırarak derecede kuvveti etkinleştirmesine rağmen direnmeyi kıramazsa ve kendisinin de vücut bütünlüğü tehlikeye girerse, silah kullanma durumunda olursa bundan dolayı sorumlu tutulmayacaktır.”⁵²⁶

⁵²³ Derdiman, s.171

⁵²⁴ Bahadır vd, s.292

⁵²⁵ Gülcü, s. 286

⁵²⁶ Derdiman, s.172

Hukuk sistemimizde genel kolluk içerisinde yer alan polis, jandarma ve sahil güvenlik personelinin silah kullanma yetkileri net olarak düzenlenmiştir.⁵²⁷ Ancak 313.000' in üzerinde özel güvenlik görevlisinin aktif görev yaptığı ve 52 bin 954 kayıtlı silahın⁵²⁸ kullanıldığı özel güvenlik sektöründe, özel güvenlik görevlilerinin hangi hallerde ve nasıl silah kullanacaklarına ilişkin açıklayıcı yasal düzenlemenin bulunmaması ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Kanun koyucu ivedilikle silah kullanma gibi hayati önem taşıyan bir yetkiyi, uygulamada tereddüte yer bırakmayacak şekilde düzenlemelidir.

4.12 ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE DENETİM VE YAPTIRIMLAR

ABD'de özel güvenlik sektöründe denetim ve yaptırımlar ile bunlardan sorumlu yetkili makamlar eyaletten, eyalete farklılık göstermektedir. Denetim ve yaptırımlar bazı eyaletlerde güvenlik düzenleme kurulları (Security Regulatory Board) bazılarında ise kamu güvenliği bölümü, altındaki özel güvenlik kurulları (Public Safety - Private Security Board) tarafından yapılmaktadır. Tespit edilen ihlaller karşılığında para cezalarının verildiği ve lisans iptallerinin yapıldığı görülmektedir. Avrupa'da özel güvenlik sektöründe denetim ve yaptırımlar ile bunlardan sorumlu yetkili ulusal makamlar ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Denetimler ve denetimlerden sorumlu yetkili ulusal makamlar ülkelerin yüzde 41'inde Polis, yüzde 38'inde İçişleri Bakanlığı, yüzde 18'inde diğer kurumlar ve yüzde 3'ünde Adalet Bakanlıklarıdır.⁵²⁹ Denetim ve yaptırımlar idari yaptırımlar ve cezai yaptırımlar olarak ikiye ayrılabilir. Ülkelerin hemen hemen hepsinde denetimler sonucunda güvenlik şirketleri ve özel güvenlik görevlilerinin lisansı geri alınabilir. Ayrıca mali yaptırımlar uygulanabilmektedir.

⁵²⁷ Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, (2559 S.K), Madde.16, *T.C. Resmi Gazete*; 2751, 17 Temmuz 1934; Asayişe Müessir Bazı Fiillerin Önlenmesi Hakkında Kanun (1481 S.K) Madde.1,2, *T.C. Resmi Gazete*; 13957, 15 Eylül 1971; Terörle Mücadele Kanunu (3713 S.K), Madde. 20 (Son Fıkra) - Ek Madde. 2, *T.C. Resmi Gazete*; 20843 Mükerrer, 12 Nisan 1991

⁵²⁸ İçişleri Bakanlığı, *Basın Açıklamaları*, <https://www.icisleri.gov.tr/bakan-soylu-ozel-guvenlik-gorevlileri-sertifika-programina-katildi> (Son Erişim Tarihi; 19 Ekim 2018)

⁵²⁹ CoESS (a), s.252

ABD ve Avrupa örneğinde olduğu gibi ülkemizde de denetimler sonucunda yaptırım olarak güvenlik şirketleri, güvenlik yöneticileri ve özel güvenlik görevlilerinin lisansı geri alınabilmekte veya belirli bir süre özel güvenlik alanında görev yapmaları yasaklanabilmektedir. Adli suçlarda ilgili suç tipine göre adli makamlarca üç aydan, on sekiz aya kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasına, tüzel kişilikler hakkında ise bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmedilebilmektedir. İdari para cezası gerektiren fiiller karşısında mülki amirler tarafından üç bin lira ile altı bin lira arasında idari para cezası uygulanabilmektedir.

Özel güvenlik hizmetlerindeki denetim ile ilgili hususlar ÖGHK' nin 22. ve ÖGHKY' nin 43. 44. ve 45. maddelerinde düzenlenmiştir. ÖGHK' nin, denetim başlıklı 22.maddesine göre; *“İçişleri Bakanlığı ve valilikler özel güvenlik hizmetleri kapsamında, özel güvenlik birimlerini, özel güvenlik şirketlerini ve özel güvenlik eğitimi veren kurumları denetlemeye yetkilidir.”*

ÖGHKY' nin 44. maddesinde, denetimin kapsamı belirtilmektedir. Denetimin kapsamında;

- a. Faaliyet izninin ve personelin çalışma izinlerinin geçerli olup olmadığı,*
- b. Özel güvenlik görevlileri için mali sorumluluk sigortasının yaptırılıp yaptırılmadığı,*
- c. Üçüncü kişilere verilen koruma ve güvenlik hizmetlerine ilişkin sözleşmelerin usulüne uygun düzenlenip düzenlenmediği,*
- d. Bu sözleşmelerin zamanında valiliğe bildirilip bildirilmediği,*
- e. Görev alanına uyulup uyulmadığı,*
- f. Silah ve teçhizatın ruhsatlı olup olmadığı,*
- g. Silahların usulüne uygun korunup korunmadığı,*
- h. Kayıt ve defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığı,*
- i. Eğitim hizmetlerinin Yönetmelik hükümlerine uygun yürütülüp yürütülmediği,*
- j. Kanun bu Yönetmeliğin diğer hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığı,*
- k. Amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediği incelenir.*

Özel Güvenlik Hizmetleri Birleştirilmiş Genelgesi, ilgili yerlerin denetlenmesinde izlenecek esas ve usulleri belirlemiştir. Buna göre;⁵³⁰ Denetlemeler sorumluluk bölgelerine göre polis ve jandarma tarafından yapılmaktadır. Ancak hava meydanlarında yapılacak denetlemeler sorumluluk bölgesi göz önüne alınmaksızın polis tarafından yapılır. Özel güvenlik şirketleri, özel güvenlik eğitim kurumları, özel güvenlik birimleri yılda en az bir defa denetlenmek zorundadır. Söz konusu yerler merkezde Bakanlık, illerde valilik adına Özel güvenlik Dairesi Başkanlığı, Denetleme ve Bilgi Sistemleri Şube Müdürlüğü, Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı, Denetleme Şube Müdürlüğü ve İlçelerde ise hizmet içi eğitim almış kolluk personel tarafından denetlenmektedir.

Denetlemeler gündüz yapılmaktadır. Ancak ihtiyaç duyulduğunda gecede yapılması mümkündür. Denetleme ekibi yükseköğretim mezunu ve en az komiser yardımcısı rütbesinde amir sınıfı personel başkanlığında, en az iki personelden oluşmaktadır. Denetlemede görevlendirilen personel bu görevi takım elbise giyerek yapacaktır.

ÖGHKY' nin denetim sonucunun izlenmesi başlıklı 45. maddesine göre; denetim sonucu düzenlenen raporun bir örneği denetlenen birime, bir örneği valiliğe veya ilgisi dâhilinde Bakanlığa sunulmaktadır. Denetim sonucunda tespit edilen eksiklikler denetlenen yere yazılı olarak bildirilir ve giderilmesi için en az asgari yedi gün süre verilir. Verilen sürede eksiklikler giderilmezse ÖGHK' nin 19. ve 20. maddelerinde belirtilen adli ve idari cezalar uygulanır. Ayrıca, suç kaynağına dönüştüğü veya amacı dışında faaliyette bulunduğu belirlenen şirketlerin ya da eğitim kurumlarının faaliyet izinleri ve alarm izleme merkezlerinin yeterlilik belgeleri iptal edilir.

⁵³⁰ Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, s. 31,32

4.12.1 İdari Suçlar ve Cezalar

ÖGHK' nin 20. maddesinde idari para cezasını gerektiren fiiller belirtilmektedir.⁵³¹ Bu maddede öngörülen idarî para cezaları mahallî mülkî amir tarafından verilmektedir. ÖGHKY' nin 46. maddesi idari para cezalarının nasıl uygulanacağını düzenlemiştir. Buna göre ilgili kişi veya kuruluştan suça ilişkin savunması istenir. İlgili kişi veya kuruluş yedi gün içerisinde savunması vermek mecburiyetindedir. Verilen savunma yeterli görülmezse kaymakam ve valilik onayı ile idari para cezası verilecektir. İdari cezalar “*adli cezalar gibi kesin hüküm niteliğinde olmadığından bu cezaların iptali istemiyle dava açmak mümkündür.*”⁵³²

⁵³¹ ÖGHK, Madde 20; “İdari para cezası veya yaptırım gerektiren fiiller

Bu Kanunda öngörülen idari para cezasını veya yaptırımı gerektiren fiiller şunlardır:

a) Özel güvenlik kimlik kartını başkasına kullandıran özel güvenlik yöneticisi ve görevlisine üçbin Türk Lirası idari para cezası verilir ve bu kişilerin özel güvenlik kimlik kartı valilikçe iptal edilir. Bu kişiler bir daha özel güvenlik alanında çalışamazlar.

b) Diğer kişi, kurum ve kuruluşlara sağlanacak özel güvenlik hizmetini 5 inci maddede belirtilen süre içinde ilgili valiliğe bildirmeyen özel güvenlik şirketlerine her bildirim için üçbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

c) 6 ncı madde uyarınca mülki idare amirlerince istenen ilave tedbirleri almayan kişi, kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

d) Mülki idare amirinin veya birlikte görev yapılan yetkili genel kolluk amirinin verdiği emirleri yerine getirmeyen veya bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de bu suç ile ilgili yetkili genel kolluğa bilgi vermeyen özel güvenlik yöneticisi ve görevlileri ile bu emrin yerine getirilmemesi eylemine sebep olan özel güvenlik yöneticisi ve görevlisinin bağlı oldukları kişi, kurum, kuruluş veya şirket yetkilileri bir yıl süreyle özel güvenlik alanında görev alamazlar.

e) Geçerli mazereti olmadan denetim esnasında güvenlik sorumlusunu veya yöneticiyi buldurmayan, denetim kapsamındaki bilgi, belge ve kayıtları vermeyen kişi, kurum, kuruluş ve şirketlere beşbin Türk lirası, denetimlerde tespit edilip giderilmesi istenen eksiklikleri gidermeyen kişi, kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

f) Özel güvenlik görevlisini koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştıran, üniforma giydirmeyen veya izin verilen dışında teçhizat giydirerek çalıştıran kişi, kurum ve kuruluşlara her tespit için üçbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

g) 11 inci maddenin ikinci fıkrası ile 12 nci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen bildirimleri süresinde yerine getirmeyenlere üçbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

h) Yetkili genel kolluk kuvvetlerine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla direnen veya cebir kullanan ya da tehdit eden özel güvenlik yöneticisi ve görevlisi ile ateşli silâhını bu Kanuna aykırı veya görev alanı dışında kullanan, görevi dışında üniforması ile toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katıldığı tespit edilen özel güvenlik görevlilerinin özel güvenlik kimlik kartı valilikçe iptal edilir. Bu kişiler bir daha özel güvenlik alanında çalışamazlar.

ı) Grev yasağına uymayan özel güvenlik görevlileri altı ay süreyle özel güvenlik alanında görev alamazlar.

Bu maddede öngörülen cezalar mahalli mülki amir tarafından verilir.”

⁵³² Akgül, s.255

4.12.2 Adli Suçlar ve Cezalar

ÖGHK' nin 19. maddesinde⁵³³ adli suçlar ve cezaları belirtilmektedir. Kanun koyucu ile suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereği yaptığı düzenlemede suç olarak nitelendirdiği fiilleri belirtmiş ve karşılığında yaptırım olarak hapis cezası, adli para cezası ve güvenlik tedbirlerini uygun görmüştür. Adli suçlara ait davalar, adli yargı mahkemelerinde görülmekte ve cezalar bu mahkemelerce verilmektedir. Dolayısı ile denetimler sırasında yukarıdaki eksiklikleri saptayan idari makamlar, bu eksiklikleri yetkili cumhuriyet savcılarına bildirmek zorundadırlar.⁵³⁴

⁵³³ ÖGHK, Madde 19; Bu Kanunda öngörülen adli suçlar ve cezalar şunlardır:

a) Bu Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen özel güvenlik iznini almadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişiler veya kuruluşların yöneticileri üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

b) Bu Kanunun 5 inci maddesinde belirtilen faaliyet iznini almadan özel güvenlik faaliyetinde bulunan şirketlerin kurucu ve yöneticilerine, bu Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen izni almadan özel güvenlik birimi oluşturan kurum ve kuruluşların yöneticileri, bu Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen izni almadan özel güvenlik eğitimi veren kurum ve kuruluşların yöneticileri, üç aydan bir yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu şekilde cezalandırılan kişiler, özel güvenlik şirketlerinde ve özel güvenlik eğitimi veren kurumlarda kurucu ve yönetici olamazlar.

c) Bu Kanunun 11 inci maddesine göre çalışma izni verilmeyen kişileri özel güvenlik görevlisi olarak istihdam eden kişi, kurum, kuruluş veya şirketlerin yetkilileri, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu kişilerin silâhlı olarak çalıştırılmış olması hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır. Bu suçun bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde ayrıca bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

d) Bu Kanunun 21 inci maddesinde belirtilen özel güvenlik malî sorumluluk sigortasını yaptırmadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticileri istihdam ettikleri her kişi için yüzelli gün adli para cezası ile cezalandırılır.

e) Bu Kanunda belirtilen faaliyet iznini almadan özel güvenlik hizmeti veya özel güvenlik eğitimi verdiğini ilân eden veya reklam yapan kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticileri, altı aya kadar hapis ve elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

⁵³⁴ Akgül, s.253, 254

5. SONUÇ

Mevcut veriler ve bu çalışmada yapılan karşılaştırmalar sonucu ülkemizdeki özel güvenlik hizmetlerinin ABD ve Avrupa standardında olduğu rahatlıkla söylenebilir. Türkiye’de ki özel güvenlik sektörü yıllık ciro ve şirket sayısı bakımından Avrupa’da 5. sırada yer almaktadır. Personel sayısı itibari ile tüm Avrupa’da en çok personel istihdam eden ülkedir. Sektörün pazar büyüme oranı ABD ve Avrupa’nın üzerindedir ve devamlı yükseliş halindedir. Türkiye özel güvenlik alanındaki yasal düzenlemeleri Avrupa’da ki pek çok ülkeden önce yapmıştır. Özel güvenlik alanında katı yasal düzenlemelere sahiptir. Özel güvenlik mevzuatı oldukça detaylı ve kesindir. Eğitim, silahlar, uniformalar ve şirket faaliyetleri mevzuatla düzenlenmiş, birçok konuda standartlar getirilmiştir. Türkiye’deki özel güvenlik eğitimi süresi ABD’deki sürenin üç katı kadardır. Avrupa ortalamasının ise üzerindedir. Bununla beraber çalışmada sektördeki bazı eksiklikler ve sorunlar ’da tespit edilmiş ve bunlar aşağıda sıralanmıştır.

Önemli bir sorun özel güvenlik sektöründeki rekabettir. Güvenlik hizmetini satın alan kişi, kurum ve kuruluşlar hizmetin kalitesi ve niteliğinden ziyade fiyatını göz önüne bulduğundan, irili ufaklı 1450 şirketin faaliyet gösterdiği sektörde çok sert ve yer yer acımasız boyuta ulaşan rekabet yaşanmakta neredeyse sıfır kar oranı ile projeler alınmaktadır. Normal şartlarda rekabetin kaliteyi yükseltip, fiyatları indirmesi beklenirken, özel güvenlik hizmetleri gibi ana malzemesi insan olan sektörlerde fiyatlar ile beraber sunulan hizmetin kalitesi de düşmektedir. Hizmet satın alanlar fiyatla beraber hizmetin kalitesi ve niteliği gibi hususları da göz önüne almalıdırlar. Şirketler rakipleri ile rekabet ilişkilerinde profesyonel ve etik değerleri korumalıdır. Güvenlik hizmetlerinde rekabetin fiyat odaklı değil kalite odaklı hale gelmesi sağlanmalıdır.

Özel güvenlik sektöründe çalışma koşulları sert ve zorlayıcıdır. Güvenlik hizmeti doğası gereği 7/24 hizmetlerdendir. Dolayısı ile özel güvenlik görevlileri vardiyalı olarak geceleri, hafta sonları ve resmi tatil günlerinde de çalışmaktadırlar. Vardiyalı çalışmanın neticesinde görülen uyku bozuklukları, insan vücudu üzerinde

çeşitli etkilere sebebiyet vermekte, çalışanlarda hem rahatsızlıklar ve sosyal sorunlar ortaya çıkarmakta, bu durum aile ve sosyal yaşamlarını etkilemektedir. Güvenlik personelinin kariyer beklentisi yoktur. Sektör içerisinde orta ve üst düzey yöneticilik pozisyonları kolluk veya silahlı kuvvetlerden ayrılan ya da emekli olan kişilerce doldurulmaktadır. Özel güvenlik personeli ise öğrenmeye ve kendini geliştirmeye isteksizdir. Personel çoğu zaman ilgi çekici olmayan, rutin hatta sıkıcı görevleri yapar. Yöneticiler, diğer çalışanlar ve müşteriler tarafından yaptıkları iş küçümsenir ve saygı görmezler. Sektördeki sert rekabet koşulları nedeniyle personel ücretleri tatminkâr değildir. Özel güvenlik görevlileri ciddi manada ekonomik sorunlar yaşamaktadır. Genellikle özel güvenlik şirketlerinde çalışan personelin kıdem tazminatı, fazla mesai ücreti, haftalık ve yıllık izin gibi özlük hakları konularında problemleri vardır. Personel devir hızı Avrupa ortalamasının üzerindedir. Sektördeki yüksek sirkülasyon personel teminini ve nitelikli personel yetiştirilmesini zorlaştırmaktadır. Tüm bu nedenler ile sektörde personel memnuniyeti ve aidiyet duygusunun oluşmamıştır. Bu meslek personelin büyük kısmı tarafından daha iyi iş imkânı olana kadar geçici olarak yapılabilecek, bir iş olarak görülmektedir. Özel güvenlik görevlilerinin ekonomik durumlarının iyileştirilmesi, aylık ücretin alt sınırının yasal bir düzenleme ile belirlenmesi gerekmektedir. Özel güvenlik mesleğinin çalışma koşulları diğer birçok meslek grubundan daha ağırdır. Dolayısı ile özel güvenlik, çalışma koşulları ağır olan mesleklerden kabul edilmeli, askerlik, polislik, itfaiyecilik ve gazetecilik gibi mesleklere tanınan yıpranma payı özel güvenlik görevlilerine de tanınmalıdır.

Özel güvenlik sektörüne giriş koşulları içerisinde yer alan sabıka kaydı ve arka plan kontrolleri dâhilinde bu mesleğe girmek isteyen personel hakkında güvenlik soruşturması yapılmaktadır. Güvenlik soruşturması yapılmasının amacı; terör örgütleri ile herhangi bir şekilde bağlantılı olan kişilerin kamu kurumlarında yer almasının engellenmesi ve bu şekilde devletin bekasının sürdürülmesidir. Ancak kanun koyucu güvenlik soruşturmasını yalnızca silahlı görev yapacak personel için gerekli görmekte, silahsız olarak görev yapacak özel güvenlik görevlileri için böyle bir zorunluluk getirmemektedir. Ülke için önemli birçok kritik alt yapı ve tesiste silahsız güvenlik personelin de görev yapmakta olduğu göz önüne alınmalı, silahlı veya silahsız personel ayırımına gitmeden sektöre girecek herkes için güvenlik soruşturması yapılmalıdır.

Özel güvenlik eğitimleri tek tip olarak düzenlenmiştir. Lisans mezunu yöneticiler, ön lisans mezunu güvenlik sorumluları ve lise veya ortaokul mezunu özel güvenlik personeli aynı özel güvenlik eğitimini almaktadırlar. Yöneticiler, güvenlik sorumluları ve özel güvenlik personelinin birbirinden çok farklı mesuliyetlerinin bulunduğu düşünüldüğünde özellikle yöneticiler için çağdaş anlamda yönetim teknikleri ile sevk ve idare kabiliyetlerinin gelişimi sağlayacak alan veya uzmanlık eğitimleri düzenlenmelidir.

Özel güvenlik eğitimi genel bilgilerin yer aldığı temel bir eğitimidir. Oysa özel güvenlik görevlileri birbirinden farklı pek çok alanda özel güvenlik hizmeti vermektedir. Örneğin hastane güvenliği ile değerli eşya ve para nakli güvenliği birbirinden oldukça farklı alanlardır ve farklı riskleri içermektedir. Bu nedenle özel güvenlik görevlilerine çalışacakları yerin ve yapacakları görevin özelliğine uzmanlık eğitimleri verilmelidir. Uzmanlık eğitimi o alanda çalışmanın ön şartı haline getirilmelidir.

Kanun koyucu silahlı olarak görev yapan özel güvenlik personeline hizmet içi eğitimi kapsamında her yıl eğitim atışı yaptırılması zorunluluğu getirmiştir. Bu yerinde bir uygulamadır. Ancak hizmet içi eğitimler yalnızca silah atışı ile sınırlı kalmamalıdır. Zira silah kullanma, zor kullanma yetkisinin son aşamasıdır. Zor kullanmanın önceki aşamaları olan, beden gücü ile cop, göz yaşartıcı gaz ve kelepçe gibi araçların kullanımı, şüpheli arama ve transferi ile direnen şüphelilere müdahale yöntemlerini içeren programlar oluşturulmalı, hizmet içi eğitim şeklinde her yıl tekrarlanmalıdır. Hizmet içi eğitimler özel güvenlik personelinin zor kullanma yetkisini orantılılık ilkesi çerçevesinde kullanmasını sağlayacak ve ortaya çıkabilecek kaza ve insan hakları ihlallerinin önüne geçecektir.

Özel güvenlik hizmetlerinde ateşli silahlarının taşınmasına ve bulundurulmasına müsaade edilmektedir. Ancak biber gazı kullanma taleplerine özel güvenlik komisyonları tarafından izin verilmemektedir. Bilindiği üzere zor kullanma yetkisi kademeli olarak güç kullanımını gerektiren bir yetkidir. Bunun için personelin kademeli olarak güç kullanımına uygun teçhizata sahip olması gerekmektedir. Ancak elinde

kelepçe, plastik cop ve ateşli silah seçeneğinden başka bir seçenek yoktur. Bu nedenle görev yapılan kuruluş ve görevin özelliklerine göre, özel güvenlik görevlilerinin gerektiğinde kademeli olarak güç kullanımına olanak sağlayacak, öldürücü olmayan silahlar kategorisinde yer alan biber gazı ve taser gibi silahları taşımaya müsaade edilmelidir. Ayrıca plastik copların yerine daha etkili olan ve taşıma kolaylığı sağlayan teleskobik coplar kullanılmalıdır.

Özel güvenlik şirketleri ve özel güvenlik birimlerince kullanılan birbirinden farklı uniformalar kullanılmaktadır. Bu durum özel güvenlik görevlilerinin, üniforma veya benzerlerini giyerek görev yapan belediye temizlik, otopark, posta ve kargo firması görevlileri gibi diğer meslek gruplarından ayırt edilmelerini güçleştirmektedir. Dolayısı ile tip üniforma uygulamasına geçilerek ülke genelinde yeknesaklığın sağlanması gerekmektedir. Şirketler veya birimler arasındaki farkı belirtmek için şu anki uygulamada mevcut olduğu gibi üniforma üzerinde, güvenlik şirketi veya bünyesinde özel güvenlik birimi oluşturan kuruluşun logosunun kullanılması yeterli olacaktır.

Genel kolluk içerisinde yer alan polis, jandarma ve sahil güvenlik personelinin silah kullanma yetkileri hukuk sistemimizde net olarak düzenlenmiştir. ÖGHK' nin 7.maddesinde özel güvenlik görevlilerinin zor kullanma yetkileri düzenlenmiş, ancak silahlı görev yapma yetkisi verilen özel güvenlik görevlilerinin, bu silahlarını hangi hallerde ve nasıl kullanılacaklarından bahsedilmemiştir. İlgili yasal düzenlemenin bulunmayışı ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Kanun koyucu ivedilikle silah kullanma gibi hayati önem taşıyan bir yetkiyi, uygulamada tereddüt oluşturmayacak şekilde düzenlemelidir.

Genel kolluk ve özel güvenlik arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bazı benzerliklere sahip olmalarına rağmen, genel kolluk ve özel güvenlik faaliyetleri bazı önemli konularda farklılık göstermektedir. Kolluk, yasaların uygulanması, işlenmiş suçların faillerinin yakalanması, soruşturmaların yapılması ve yargı makamlarına intikal ettirilmesi gibi faaliyetlere yoğunlaşmaktadır. Bununla beraber genel devriye hizmetleri yapmakta ve acil çağrılara müdahale etmektedir. Bu anlamda

genel olarak kolluğun işlevi reaktiftir. Özel güvenliğin rolü ise proaktiftir. Özel güvenlik görevlileri daha çok görevli oldukları kurum ve kuruluşlardaki koruyucu ve caydırıcı görevleri ile suç önleme faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bu anlamda özel güvenlik genel kolluğun üzerlerindeki iş yükünü azaltmakta, böylelikle asli görevlerine odaklanmalarını mümkün hale getirmektedir. Kolluk ve özel güvenlik görevlilerinin birlikte çalışmasına duyulan ihtiyaç büyüktür ve her iki tarafın çıkarıdır. Ancak taraflar arasındaki ilişkilere bakıldığında, iş birliği ve iş ortaklığından ziyade ast-üst boyutunda bir ilişki gözlemlenmektedir. Özel güvenlik hiyerarşik olarak, genel kolluğun astı gibi görülmektedir. Kanımızca bu durumun sebebi özel güvenlik ile ilgili her türlü işlem ve müracaatın kolluğa yapılmasıdır. Özel güvenlik ile ilgili denetimlerin kolluk tarafından yapılması ise diğer bir nedendir. Ancak kolluk ve özel güvenlik arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmamaktadır. Aradaki ilişki iş birliği ve iş ortaklığı açısından değerlendirilmelidir. Esasen her ikisinin de ortak amacı kamu güvenliğinin sağlamaktır. Artan suç oranları ve ortaya çıkan yeni suç tipleri ile birlikte ekstra personel ve kaynağa duyulan ihtiyaç, kolluk ve özel güvenlik arasındaki işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Bu işbirliğinin hayata geçirilmesi için öncelikle kolluk ve özel güvenlik sektörü arasındaki diyalogu sağlayacak komisyonlar oluşturulmalıdır. Taraflar bir araya getirilmeli ve bu toplantılarda bürokrasi en aza indirilmelidir. Kolluk ve özel güvenlik sektörü için ortak amaçlar ve hedefler belirlemeli, bu hedeflere ulaşım aşamasında tarafların birbirlerini nasıl destekleyeceklerine dair planlar geliştirilmelidir.

Taraflar arasındaki iletişimin güçlendirilmesi gereklidir. Bu amaçla toplum destekli polislik uygulamasından yararlanılabilir. Toplum destekli polisliğin felsefesinde kolluğun toplumun her kesimiyle iletişim kurarak suçla mücadelede vatandaşın desteğinin ve katılımının sağlanması vardır. Bu uygulamadaki huzur toplantıları ve mahallere atanan sorumlu kolluk görevlileri vasıtasıyla vatandaş eğitilir, bilinçlendirilir ve vatandaşın kolluğa bilgi akışı sağlanır. Bu kapsamda ilçelerde yapılan bu toplantılara vatandaşın yanında, o ilçede bulunan özel güvenlik birimlerinin yöneticileri' de davet edilmelidir. Toplum destekli polislik, mahalle polisi hizmetine, hizmetin verildiği mahallelerdeki özel güvenlik birimleri yöneticileri de dâhil edilmeli ve düzenli görüşmeler gerçekleştirilmelidir. Her ilçede, özel güvenlik birimlerinin yöneticilerinin kolluk ile irtibat kurabileceği amir düzeyindeki bir görevli

belirlenmelidir. Buradaki amaç özel güvenlik biriminin denetlenmesi değil, işbirliğinin sağlanması olmalıdır. Bir işletmede özel güvenlik birimi oluşturulurken ilk aşamada risk analizi hazırlanmaktadır. Risk analizi çalışmasında işletmenin kendi iş kolu ile ilgili riskleri ile birlikte bulunduğu bölgenin riskleri de değerlendirilmek zorundadır. Bu nedenle özel güvenlik yöneticileri, ilgili kolluk amirinden bölgenin suç istatistikleri ve suç haritası hakkında bilgi edinebilmelidir. Kolluk ve özel güvenlik birimleri arasında hızlı ve etkili iletişim sağlanmalıdır. Terör saldırıları, doğal afetler ve diğer acil durumlar düşünülerek, iletişimin e-posta haricinde mesaj, Whatsapp veya benzeri iletişim grupları kurularak yapılması daha etkili olacaktır. Haklarında tutuklama ya da yakalama kararı bulunanlar ile terörist ya da şüphelilerin isim ve eşkâlleri, önemli olayların yıldönümleri vb. bilgi ve güncellemeler kurulacak iletişim grupları vasıtasıyla süratle yapılabilecektir. İletişim tek yönlü olmamalı özel güvenlik birimleri tarafından da kurulan sistem üzerinden bildirim ve geri bildirim yapılabilirdir. Kolluk bu şekilde acil bir durumda aynı anda tüm özel güvenlik birimlerini uyarabilecektir. Kolluk ve özel güvenlik arasındaki hızlı ve etkili iletişim suç işlenmesi durumunda kolluğun olaya müdahale süresini kısaltacak ve yanlış ihbarların da önüne geçecektir. Görev alanlarında gerçekleşen suçlara kolluktan önce ilk müdahale eden özel güvenlik görevlileri olmaktadır. Bu alanlarda kolluğun yaptığı suç soruşturmaları bir anlamda özel güvenlik personelinin yetkinliğine de bağlıdır. Kolluk özel güvenlik görevlilerini bu gibi durumlar için eğitmelidir. Örneğin ilçelerdeki olay yeri inceleme büroları kendi bölgeleri içerisindeki özel güvenlik birimlerine olay yeri ve delillerin korunması ile ilgili eğitim verebilir. Bu şekilde genel kolluk kuvvetleri duruma el koyana kadar olay yerindeki delillerin kaybolması, bozulması ya da kasıtlı olarak değiştirilmesi veya yok edilmesini engellenecektir. Delillerin yok edilme ve değiştirilme ihtimaline karşı, olay yerine ilk ulaşan özel güvenlik görevlisinin olay yerinin fotoğraf ve videolarını çekmesi, olay yeri inceleme uzmanlarına yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

Affeld, Marlene., *What to Use to Start a Private Security Agency*, <https://smallbusiness.chron.com/use-start-private-security-agency-12797.html> (Son Erişim Tarihi; 15 Nisan 2018)

Akgül, Şerife Yıldız., *İdari Faaliyetlerin Devri Bağlamında Özel Güvenlik*, 1.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011

Akgüner, Tayfun., *İdare Hukuku Dersleri*, 2 Basım, Der Yayınevi, İstanbul, 2017

Altın, Aytuğ., “Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim”, *Anemon, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt: 1, sayı:2, Aralık: 2013, ss.101-118

Aras, Hüseyin., *Özel Güvenlik Görevlilerinde Kurumsal Uzmanlaşma: Bir Model Önerisi*, Güvenlik Bilimleri Dergisi, cilt:7, sayı:1, 2018, ss.131-158, <http://dergipark.gov.tr/gbd/issue/36946/422806> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

Artuk, Mehmet Emin., Gökçen, Ahmet ve Yenidünya, Ahmet Caner., *Türk Ceza Kanunu Şerhi, Genel Hükümler-Cilt1*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009

Arslan, Feyzullah., Türkiye’de ve Avrupa’da, Kolluk Adalet İlişkisi, *Çağın Polisi Dergisi*, (Aralık 2005), http://www.caginpulisi.com.tr/eski_sitemiz/48/index.htm (Son Erişim Tarihi; 15 Nisan 2018)

Aydın, Ahmet Hamdi., “Özel Güvenlik Teşkilatı: Kuruluşu, Görevleri, Yetkileri”, *Polis Bilimleri Dergisi*, cilt: 4, sayı:1-2, 2002, ss.123-137

Bahadır, Oktay ve Kıldan, İsmail Turgut., Özel Güvenlik Görevlilerinin Zor Kullanma Yetkisi, *Uyusmazlık Mahkemesi Dergisi*, sayı:3, 2014, ss.274-310 , <http://dergi.uyusmazlik.gov.tr/MakListeleme/3> (Son Erişim Tarihi; 28 Aralık 2018)

Born, Hans., Caparini, Marina. and Cole, Eden., *Regulating Private Security Companies in Europe: Status and Prospects*, Policy Paper 20, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF), 2007 https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/PP20_Born_Caparini_Cole_.pdf (Son Erişim Tarihi; 9 Ekim 2018)

Brownyard, Tory., Guns and Security: The Risks of Arming Security Officers, *Security Management*, 2016, <https://sm.asisonline.org/Pages/Guns-and-Security-The-Risks-of-Arming-Security-Officers.aspx>. (Son Erişim Tarihi; 25 Ağustos 2018)

Burger, Jerry M., *Kişilik* (Çev: İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu), Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2006,

Çalışkan, Mustafa., *Türk Kamu ve Özel Sektöründe Özel Güvenlik Görevlileri ve Yetkilerinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 272149) , İstanbul, 2010

Centel, Nur., Zafer, Hamide ve Yenerer Çakmut, Özlem., *Türk Ceza Kanununa Giriş*, 3.Basım, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 2005

Christman, John., Hertig, Christopher, A., Purpura, Philip, P. and Segraves, Jill., *“The Evolution of Asset Protection and Security”*, The Protection Officer’s Training Manuel, 7th Edition, (pp.20-38), Butterworth-Heinemann Publisher, 2003

Cobutoğlu, Resul., *Türkiye’de Özel Güvenlik Üniformaları Üzerine Bir Çalışma*, Dergi Park, Journal of Current Researches on Social Sciences, cilt:7, sayı:2, 2017, ss.37-49, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/342174> (Son Erişim Tarihi; 19 Kasım 2018)

CoESS / INHES, *Private Security and its Role in European Security, White Paper (First)*, prepared by CoESS (Confederation of European Security Services) and the INHES (National Institute for Advanced Security Studies), Wommel, Belgium, 2008

Confederation of European Security Service (b), *Private Security Services İn Europe, CoESS Facts & Figures 2011*, <http://coess.org/newsroom.php?page=facts-and-figures>, (Son Erişim Tarihi; 11 Eylül 2018)

Confederation of European Security Services (a), *Private Security Services İn Europe, CoESS Facts & Figures 2013*, Wommel, Belgium, 2013, <http://www.coess.org/newsroom.php?page=facts-and-figures>, (Son Erişim Tarihi; 11 Eylül 2018)

Çora, Hakan., *Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri Yapısı ve Uyum Sorunu*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 262623). İstanbul, 2010

Cunningham, William C., Strauchs, John J. and Meter, Oifford W. Van. *Private Security Trends, 1970 To 2000: The Hallcrest Report II*, National Institute of Justice, U.S. Department of Justice, Boston: Butterworth-Heinemann, 1990

Dağdeviren, Deniz., *Güvenlik Sistemleri ve Cihazları*, Şark Ekspres A.Ş. Yayını, İstanbul, 2004

Dağlı, Nuran ve Aktürk, Belma., *Hükümetler ve Programları, 3.Cilt, 1980-1987*, T.B.M.M Basımevi, Ankara, 1988

Dalda, Yusuf Vehbi ve Karagöz, Ahmet., *Özel Güvenlik Teşkilatı Eğitim Rehberi*, Ankara, 1998

Dalgıç, Kadri., *Özel Güvenlik Görevlilerinin Zor Kullanma Yetkisi*, Güvenlik Yönetimi Dergisi, sayı: 52, 2017, s. 78-79

Dempsey, John S., *Introduction to Private Security*, 2nd Edition, Cengage Learning, 2010

Derdiman, R. Cengiz., *Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları*, 3.Baskı, Alfa Aktüel Yayınevi, Bursa, 2010

Domaç, Çetin., *Özel Güvenlik Personeli Eğitimi, Ders Kitabı*, Umut Matbaacılık, İstanbul, 1997

Dönmezer, Sulhi., *Genel Ceza Hukuku Dersleri*, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2003

DPT, *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik ve Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, (Rapor No: DPT: 2567) Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara 2001

Ercan, İsmail., *Ceza Hukuku*, 5.Basım, İkinci Sayfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul, 2009

Filiz, Orhan., *Türkiye’de Özel Güvenlik Yönetimi*, (Doktora Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 188447) , Malatya, 2006

Feigenbaum, Eric., *Business License Requirements for Security Companies*, <https://smallbusiness.chron.com/business-license-requirements-security-companies-2979.html> (Son Erişim Tarihi; 15 Nisan 2018)

Fischer, Robert J. and Green, Gion., *Introduction to Security*, 7th Edition, Butterworth-Heinemann Publisher,2004

Göksu, Turgut., Çevik, Hasan Hüseyin., Filiz, Orhan ve Gül, Serdar Kenan., *Güvenlik Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009

Gözler, Kemal., *İdare Hukuku 2.Cilt*, 1. Baskı, Ekin Kitabevi, 2003

Gülcü, Mustafa., *Özel Güvenlik Hukuku*, Kardeşler Matbaacılık, İstanbul, 2004

Gündoğan, Kadir., Koç, Cihan ve Özbudak, Coşkun., *Kolluğun Önleyici ve Adli Görevleri (Kolluk Hukuku)*, 2. Baskı, Kartal Yayınevi, Ankara, 2007

Hakeri, Hakan., *Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 3.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2008

Hoff, Olivier., *Sectoral Unions and Employers Organisations in the Private Security Sector in the EU*, (Project VT/2002/0215), The Employment and Social Affairs DG of the European Commission, Published by Universite Cathoque De Louvain, Institut des Sciences du Travail, 2003,

https://ddd.uab.cat/pub/estudis/2003/130827/Rapport_EN_securite_privee_a2003.pdf,
(Son Erişim Tarihi; 24 Eylül 2018)

Karagöz, Ahmet (a), “Özel Güvenlik Hizmetlerinde Ticari Özel Güvenlik Şirketlerinin Yeri” *Çağın Polisi Dergisi*, Sayı:9, Aralık 2001, <http://www.caginpolisi.com.tr/ozel-guvenlik-hizmetlerinde-ticari-ozel-guvenlik-sirketlerinin-yeri/> (Son Erişim Tarihi; 30 Mayıs 2018)

Karagöz, Ahmet., (b), *Suç Önleme Hizmetleri*, 2. Basım, Ankara, 2005

Kavruk, Hikmet., “Türkiye’de Kamu Hizmetlerinin Yapısı ve Kamu Hizmeti Anlayışına Yön Veren Çağdaş Gelişmeler”, *Türk İdare Dergisi*, Yıl:65, sayı:399, Haziran 1993, ss. 139-162

Koca, Mahmut ve Üzülmöz, İlhan., *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2014

Kunter, Nurullah., Yenisey, Feridun ve Nuhoglu, Ayşe., *Muhakeme Hukuku Dahil Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, 18. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010

Kuyaksil, Ali ve Tiyek, Musa “Türkiye’de Güvenlik Hizmeti Olarak Özel ve Gönüllü Güvenlik”, *Polis Bilimleri Dergisi*, cilt: 5, sayı:2, 2003, ss.65-93

Kuyaksil, Ali., *Özel Güvenlik Eğitim Hizmetlerinin Eğitim Örgütlenmesi ve Sorunları*, F. Çelik ,“vd” (Ed.), *II Özel Güvenlik Sempozyumu, Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetlerinin Dünü, Bugünü ve Yarını*, (s.101-118),Kocaeli Üniversitesi Yayınları, Kocaeli, 2005

Kuyaksil , Ali ve Akçay, Osman., “Türkiye’de Meslekleşme Olgusu Olarak Özel Güvenlik Hizmeti”, *Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:3, cilt: 3, sayı:2, 2005, ss.83-101

Meran, Necati., Yasal Savunma (Meşru Müdafı) Kavramı ve Mal İçin Yasal Savunma, *Yargıtay Dergisi*, cilt:28, Sayı:4, 2002, ss.557-573

Mil, Halil., “Türkiye’de Özel Güvenlik Sistemi ve Yönetimi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, cilt:4, Sayı:1, 2015, ss.117-134

Nemeth, Charles, P., *Private Security and the Law*, 4th Edition, Butterworth-Heinemann Publisher, 2012,

Özay, İlhan., *Gün Işığında Yönetim*, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2004,

Özbek, Veli Özer., *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2005

Özdemir, Hayri., *Güvenlik Hizmetlerinin Uygulanması Çerçevesinde Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 271306) Ankara, 2010

Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, *Özel Güvenlik Hizmetleri Birleştirilmiş Genelgesi*, 2012,
<http://www.ozelguvenlik.pol.tr/SiteAssets/Sayfalar/MEVZUAT/%C3%96ZEL%20G%C3%9CVENL%C4%B0K%20H%C4%B0ZMETLER%C4%B0N%C4%B0N%20B%C4%B0RLE%C5%9ET%C4%B0R%C4%B0LM%C4%B0%C5%9E%20GENELGES%C4%B0.pdf> (Son Erişim Tarihi; 24 Ekim 2018)

Parfomak, Paul W., *Guarding America: Security Guards and U.S. Critical Infrastructure Protection*. (CRS Report RL32670), Washington, D.C. , Congressional Research Service, Library of Congress, 2004

Parlar, Ali ve Hatipoğlu, Muzaffer., *5237 sayılı TCK’da Özel ve Genel Hükümler Açısından Ağır Ceza Davaları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007

Perry, Robert H. and Associates Inc, “*The Annual U.S. Contract Security Industry White Paper for 2017*”, 9th Edition, 2017

Şafak, Ali., Türkiye’de Özel Güvenlik Şirketi Kurma Girişimleri ve Yasal Durumu”, *Polis Bilimleri Dergisi*, cilt: 2, sayı:7-8, 2000, ss.1-12

Şahin, Mehmet., Yasal (Meşru) Savunma, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Cilt: 21, Sayı:75, 2008, s.284-332, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2008-75-411> (Son Erişim Tarihi; 03 Ocak 2018)

S. Kakalik, James and Wildhorn, *The Private Police Industry: Its Nature and Extent, Vol. 2, 5 vols.* (R-870/DOJ), National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, Published by The Rand Corporation, Washington, D.C, 1971

Strom, Kevin., Berzofsky, Marcus., Shook-Sa, Bonnie., Barrick, Kelle., Daye, Crystal., Horstmann, Nicole and Kinsey, Nicole, *The Private Security Industry : A Review of the Definitions, Available Data Sources, and Paths Moving Forward*, National Criminal Justice Reference Service, US Department of Justice, 2010, <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/bjs/grants/232781.pdf> (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

The 2004 National Policy Summit: Building Private Security/Public Policing Partnerships to Prevent and Respond to Terrorism and Public Disorder, United States. Department of Justice. Office of Community Oriented Policing Services, Washington, DC, 2004

Timur ,Demirtaş., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2009

Toroslu, Nevzat., *Ceza Hukuku*, 6. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2004

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, *Türkiye Özel Güvenlik Hizmetleri Meclisi Sektör Raporu 2014*, (TOBB Yayın No: 2014/234), https://www.tobb.org.tr/Documents/yayinlar/2014/ozel_guvenlik_meclisi_int.pdf (Son Erişim Tarihi; 11 Ekim 2018)

Uçar, Tayfun ve Uçar, Şenay., *Özel Güvenlik Metodolojisi*, Papatya Yayıncılık Eğitim, İstanbul, 2005

UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime), *State Regulation Concerning Civilian Private Security Services and their Contribution to Crime Prevention and Community Safety*, Criminal Justice Handbook Series, New York, 2014 https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison_reform/crimeprevention/Ebook0.pdf (Son Erişim Tarihi; 11 Ekim 2018)

Utku, Eray., “Kentleşme ve Suç”, *Adalet Dergisi*, Sayı:5, Ekim 2000, <http://www.yayin.adalet.gov.tr/adaletdergisi/05.sayi/1eray.pdf> (Son Erişim Tarihi; 29 Mayıs 2018)

Uzun, İbrahim., *Sabotaj, Bir Polisin Not Defterinden*, Ankara, 1996

Ünver, Oryal., (Özel Güvenlik Federasyonu Yönetim Kurulu Başkanı), Mülakat; Kadri Dalgıç, İstanbul, 2 Şubat 2019

Weber, Tina., *A Comparative Overview of Legislation Governing the Private Security Industry in the European Union*, Final Report of a Project for CoESS/UNI Europa Funded by the European Commission Version 11/04/2002, United Kingdom, 2002, <https://docplayer.net/8426579-A-comparative-overview-of-legislation-governing-the-private-security-industry-in-the-european-union.html> (Son Erişim Tarihi; 11 Eylül 2018)

Yalabık, Murat., *Türkiye’de Özel Güvenlik Teşkilatının Eğitimi ve Verilen Hizmetler İçindeki Rolü*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 274349) İstanbul, 2006,s. 80

Yaşar, Hasan Nuri., *İdare Hukuku*, 3 Basım, Der Yayınevi, İstanbul, 2016

Yaşar, Osman., Gökcan, Hasan Tahsin ve Artuç, Mustafa., *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010

Yayla, Yıldızhan., *İdare Hukuku*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010

Yenisey, Feridun., Nuhoğlu, Ayşe ve Güzel, İdris., Güzel, *Kolluk Yetkileri Güvenlik ve Hukuk*, Nergis Yayınları, İstanbul, 2004

Yenisey, Feridun., *Kolluk Hukuku*, 1. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2009

Yıldız, Ali Kemal., “Ceza Muhakemesi Hukukunda Yakalama ve Gözaltına Alma”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, cilt: 14, sayı:1, 2006, ss. 131-214, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/262639> (Son Erişim Tarihi; 24 Aralık 2018)

Yılmaz, Ali., *Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından, Özel Güvenlik Sistemi*, Okyanus Dağıtım Yayınları, Malatya, 1996

Yılmaz, Ejder., *Hukuk Sözlüğü*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005

Yılmaz, Nail., “Farklılaştırıcı ve Ayrıştırıcı Bir Mekanizma Olarak Kentleşme”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, sayı:48, 2004, ss.249-267 <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/9113> (Son Erişim Tarihi; 28 Mayıs 2018)

Zago, Recep., *Değişen Kamu Güvenliği Anlayışı: Özel Güvenlik Hizmeti Sunan ve Satın Alanlar Arasındaki Memnuniyet İlişkisi*, (Yüksek Lisans Tezi-YÖK Tez Merkezi, Tez No: 241068), Edirne, 2009

YÜKSEK YARGI KARARLARI

Anayasa Mahkemesi Sedef Ünal Kararı, Karar Tarihi: 14/11/2018, Başvuru Numarası: 2015/16581, T.C Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2015/16581> (Son Erişim Tarihi; 12 Aralık 2018)

Yargıtay 4.CD, Tarih: 06.03.1986, Esas: 1986/1239, Karar: 1986/1693, Yargıtay Kararları Dergisi, Eylül 1986, <http://www.yargitay.gov.tr/belgeler/site/dergi/Eylul1986/Eylul1986/assets/basic-html/page151.html> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, Tarih: 30.5.2000, Esas: 2000/1-112, Karar: 2000/118, Hukuki Net Hukuk Sitesi, http://www.hukuki.net/ictihat/Yargitay_Ceza_Genel_Kurulu_2000_1_112.php, (Son Erişim Tarihi; 03 Ocak 2019)

Yargıtay 1.CD. Tarih: 17.09.2003, Esas: 2003/3103, Karar: 2003/1962, Legal Bank Elektronik Hukuk Bankası, <http://legalbank.net/belge/y-1-cd-e-2003-3103-k-2003-1962-t-17-09-2003-mesru-m-220-dafaa/327677/> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

Yargıtay 2.CD, Tarih: 16.11.2005, Esas: 2004/7837, Karar: 2005/25325, Legal Bank Elektronik Hukuk Bankası, , <http://legalbank.net/belge/y-2-cd-e-2004-7837-k-2005-25325-t-16-11-2005-muessir-fiil-sucu/329249/me%c5%9fru+m%c3%bcbdafaa> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

Yargıtay 2. CD. Tarih: 14.12.2005, Esas: 2004/17156, Karar: 2005/29224, Türk Hukuk Sitesi, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=4758>, (Son Erişim Tarihi; 04 Ocak 2019)

Yargıtay 1. CD. Tarih: 6.3.2007, Esas: 2006/345, Karar: 2007/1071, (UYAP isimli Hâkimler ve Cumhuriyet Savcılarına Yargıtay kararlarına özel erişim sağlayan siteden alınmıştır.)

Yargıtay 2.CD, Tarih: 24.06.2009, Esas: 2008/28197, Karar: 2009/30438, Legal Bank Elektronik Hukuk Bankası, <http://legalbank.net/belge/y-2-cd-e-2008-28197-k-2009-30438-t-24-06-2009-mesru-savunma-ve-zorunluluk-hali/657299/>, (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

Yargıtay 3.CD. Tarih: 15.12.2014, Esas No: 2014/16784, Karar No: 2014/41664; Yargıtay, Karar Arama, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

Danıştay 10. Dairesi, Tarih: 13/3/2007, Esas No: 2005/6392, Karar No: 2007/948, Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> (Son Erişim Tarihi; 19 Kasım 2018)

Danıştay 10.Dairesi, Tarih: ve 2.12.2009, Esas No: 2007/6034, Karar No: 2009/10121, Danıştay, Karar Arama, <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/> (Son Erişim Tarihi; 10 Haziran 2015)

İNTERNET SİTELERİ

ADT, <https://www.adt.com/about-adt/history> (Son Erişim Tarihi; 21 Haziran 2018)

Alabama Security Regulatory Board, <http://www.asrb.alabama.gov/> (Son Erişim Tarihi; 25 Ağustos 2018)

Arizona Department of Public Safety , <https://www.azdps.gov/> (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

California Department of Consumer Affairs, Bureau of Security and Investigative Services, <https://www.bsis.ca.gov/> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

CoESS/UNI Europa, <http://www.mobility-privatesecurity.org/>(Son Erişim Tarihi; 11 Eylül 2018)

Florida Department of Agriculture and Consumer Service, <https://www.freshfromflorida.com/> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

İçişleri Bakanlığı, **Basın Açıklamaları**, <https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamalari-yeni>, (Son Erişim Tarihi; 19 Ekim 2018)

Illionis General Assembly, Joint Committee on Administrative Rules, <http://ilga.gov/commission/jcar/default.htm> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

Michigan State Department of Licensing and Regulatory Affairs, <https://www.michigan.gov/lara/> (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

New Jersey Department of Public Safety, <https://www.state.nj.us/nj/safety/> (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

New York State / Division of Criminal Justice Services, <https://www.criminaljustice.ny.gov/> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

Özel Güvenlik Dairesi Başkanlığı, <http://www.ozelguvenlik.pol.tr/Sayfalar/default.aspx> (Son Erişim Tarihi; 5 Kasım 2018)

Pinkerton, <https://www.pinkerton.com/our-difference/history> (Son Erişim Tarihi; 19 Haziran 2018)

Salary Expert, <https://www.salaryexpert.com/> (Son Erişim Tarihi; 25 Eylül 2018)

Securitas, <https://www.securitas.com/about-us/our-history/> (Son Erişim Tarihi; 19 Haziran 2018)

Security Guard-License.Org, <https://www.securityguard-license.org/> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

Statista, The Portal for Statistics, <https://www.statista.com/> (Son Erişim Tarihi; 8 Ağustos 2018)

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, **2018 Yılı Ocak Döneminde Kamu Görevlileri ve Emeklilere Yapılan Zamlar**, <http://www.maliye.gov.tr/haberler/2018-yili-ocak-doneminde-kamu-gorevlileri-ve-emeklilere-yapilan-zamlar> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

Texas Department of Public Safety, <http://www.dps.texas.gov/> (Son Erişim Tarihi; 15 Temmuz 2018)

TUİK Türkiye İstatistik Kurumu, **Nüfus İstatistikleri**, <http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Son Erişim Tarihi; 15 Ekim 2018)

Türk Dil Kurumu; **Güncel Türkçe Sözlük**. <http://www.tdk.gov.tr/>, (Son Erişim Tarihi; 15 Nisan 2018)

U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, <https://www.bls.gov/> (Son Erişim Tarihi; 7 Ağustos 2018)

Washington State Department Of Licensing, <https://www.dol.wa.gov/> (Son Erişim Tarihi; 20 Ağustos 2018)

Yüksek Öğretim Kurumu, Program Atlası, <https://yokatlas.yok.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi; 6 Kasım 2018)

ÖZGEÇMİŞ

- 1. Adı Soyadı:** Kadri DALGIÇ
- 2. Doğum Tarihi:** 29/12/1967
- 3. Ünvanı:** Güvenlik Müdürü / Güvenlik Danışmanı
- 4. Öğrenim Durumu:** Yüksek Lisans

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	İktisat Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü	Anadolu Üniversitesi	2005-2010
Yüksek Lisans	Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Ana Bilim Dalı, Adalet Hizmetleri (Criminal Justice) Programı	Bahçeşehir Üniversitesi	2009-2011

- 5. Akademik Ünvanlar:** Master of Arts

- 6. Yüksek Lisans ve Doktora Tezi**

- 6.1. Yüksek Lisans Projesi**

“5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanuna Göre Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri”

- 7. Yayınlar**

- 7.1 Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında (Proceeding) basılan bildiriler.**

Atasoy, S., *Dalgıç, K.*, Kılınç. B., Çavuş, Oktay. “ *Crime Fear Comparison Based on Residence Selection: Gated Communities vs. Apartments*” 70th Annual Meeting of American Academy of Forensic Sciences (AAFS). 19-24 February 2018, Seattle, Washington, USA.

Atasoy, S., Hızlı Sayar, G., Çavuş, Oktay., Dalgıç, K. “*Firearm-Bearing Rates During Neuropsychiatry Hospital Admission*” 71st American Academy of Forensic Sciences, February 18th to 23rd 2019, Baltimore, Maryland, USA.

8. Diğer Yayınlar

Dalgıç, Kadri., “Kişisel Güvenlikte Farkındalık ”*LPM Dergi, Kurumsal Risk & Kayıp Önleme Dergisi*” , sayı:5 2013,ss. 44-49

Dalgıç, Kadri., “Özel Güvenlik Görevlilerinin Zor Kullanma Yetkisi”, *Güvenlik Yönetimi Dergisi*, sayı: 52, 2017, ss. 78-79

9. Bilimsel Kuruluşlara Üyelikleri

Adli Bilimler Derneği, Kurucu Üye

